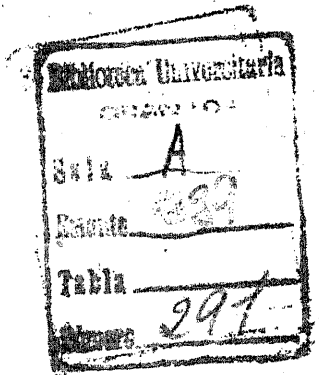
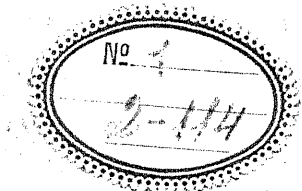


184

16.a8

23-



11-1301432
TRACTATUS
CRIMINALIS

D. IACOBI NOVELLI

VTR. IVR. DOCT.

*utilis necessarius tam Iudicibus maleficiorum, quam
Cancellarijs terræ firmæ: ac alijs versantibus
in Palatio.*

Cum multis additionibus nouissimè in lucem datis:
& cum summarijs, ac Repertorio admodum
opportuno, ac locupletissimo.

Non indiget conspurcacione.



VENETIIS,

Apud Iacobum Cornettum. 1586.

Acta comp^{ta} de hys de quibus supra

CLARISS. D. VINCENTIO
CONTARENO, Q. MAG.
D. FRANCISCI,
PATRITIO VENETO, ET SENATORI
PRÆSTANTISSIMO,

Iacobus Nouellus D. S. P. D.



VM nostrum hoc o-
pus causarum Crimi-
narium, a me summis
laboribus, multisque
uigiliis elucubratum
conspicerem; illudq. sæpe, ac sæpius
incredibili voluptate perlegerem,
quamplurimos in eo errores adesse:
multaque in super tam antiqua, quàm
noua deesse comperi: & ob id rei in-
dignitate commotus, ad hanc ratio-
nabilem, atq. honestam emendatio-
nem hæc mihi scribendi ratio potis-
simum

simum arridebat : & cum rem istam in animo meo diligentius considerem, urgere cepi, ac meditari, & ardētiori animo incensus operis vetustate, atque tremulæ manus parum per obliuiosus, de ipso nouā reperi- tionem facere constitui: & sub fœlicissimo nomine tuo in lucem proferre non sum veritus: licet diu anceps hæsitarem, cui nam hominum generi opus hoc nostrum restauratum, ad- auctum, atque laboribus nostris illustratum deuouerem. Hinc enim publicis legum professoribus, proprio quodam iure deberi materiæ ratio exigere uidebatur: hinc vero principi cui piæ virtutibus, ornatis- simo iustitiæ, religionisque cultu, atque gestarum rerum monumen- tis clarissimo esse potius condo- nandum ea nimirum ratione ad-
du-

adducebar, quoniam, quæ diuino sane numine conscripta sacrosan- cta apud nos habentur, non nisi he- roibus, aut diuinarum virtutum præstantia eminentissimis uiris ve- terum more, qui sua mercurio ope- ra plerunque dedicabant, & cum sæpius ipse mecum animo volue- rem, quem ex tot principibus, du- cibus, aut senatorii ordinis grauif- simis uiris maximis functis magi- stratibus, genere, moribus, virtu- tibus, atque rebus præclare gestis: nobilissimum mihi patronum, & hu- iusce|enchiridii vindicem, delige- rem, tu solus occurristi Mœcenas Clarissime, cui hæc qualiacunque sint, citra inuidiam multis de cau- sis dedicari posse viderentur, cum hoc maxime tempore tibi præcla-

tibi præclarissimo tantum debeam ,
quantum hominem homini debere
vix fas est , & si mei huiusce instituti
rationē tuarum laudum, atq. virtutū
commemorationem sine adulationis
suspitione atq. tuarum aurium offen-
diculo reddere mihi liceret, hæc nul-
li aptius, uel congruentius , quam ti-
bi uiro multarū rerū peritissimo, atq;
oīum legū vr̄bis nostræ eruditissimo
potuisse, quin debuisse potius nuncu-
pari, proculdubio demonstrarem, ne
que te opinari uellem , id a me factū
fuisse, vt huiusce rei gestæ, mihi glo-
riam, claritatem, aut famam aucupa-
rer, cum in tam perexiguo opusculo,
quicquam laudis uel decoris inesse
minime possset , atqui id potissimum
sum adductus, ut affessoribus , aduo-
catis, legum professoribus, ac amicis
omnibus prodesse possim: qui ad ma-
lesi-

lesiorum subfellia continuo aside-
re student, atq. procurant, exiguum
profectò est munusculū, q̄ tibi liben-
ti, & hilari animo offerimus , solitus
imitari sapientis Artaxerxis Persarū
Regis mores, qui non minus alacri
vultu parua munera, quàm magna ac-
cipere solebat, nec mihi certe inco-
gnitū est, Senator optime, quam mi-
rifice & legū professores complecta-
ris, foueas, atq. extollas, eosq. maxi-
mis stipendiis prosequaris , optime
perpendens litterarū studia cunctis
hominibus fore solidū fundamentū,
oīum virtutū, atq. vnicū præsidū, mit-
to igitur, & in lucē do hosce nostros
causarū criminaliū, sine adulationis
vitio: quos tibi libenti animo dicaui
libellos, non vt eos perlegas, cū ine-
pti hominis esset, id ad te exposce-
re, cum optime sciam , & intelligam

semper occupatissimum fore in rebus arduis, atque laboriosis. Quæ ad salutem patriæ, & Reipublicæ V. commodum & splendorem pertineant: sed bene efflagito, ut doctissimis iurisconsultis, qui cum te, & semper apud te resident legendos tradas. nō enim vereor illorum subire iudiciū: quos ego optimos meorum laborū, ac vigiliarū testes esse confido: quos in primis a te probari cupio, & opto & si meum quinimmo tuum opusculum hoc tibi pergratum esse sensero, quicquid deinceps aggrediar, sub fœlicissimo nomini tuo iure ac merito dedicare curabitur. Vale. & me ut solus ama Contarenæ familiæ Decus & patriæ tuæ perpetuum ornamentum.

INDEX EORVM QVAE IN HOC OPERE CONTINENTVR.

F ORMAE tres inquisitionum pro homicidio peñsato car. 1. 2. & 4	
Inditia, suspitiones, & praesumptiones in casu premeditati homicidii.	21. 22. 23. & 24
Formæ tres homicidio puro.	73. 74. & 75
Inditia in casu puri homicidii.	81. usque 95
Formæ duæ pro homicidio casuali.	105. & 106
Dubia in materia dicti homicidii.	108. 109. & 100
Forma constituendi uulneratos, uel percussos in omni casu tam periculo mortis, quam sine.	70. 71. 72
Formæ duæ contra fures inquisitionis.	112. & 113
Inditia & suspitiones in casu furti.	117. & 118
Forma inquisitionis contra sodomitas.	131
De eorum poenis in materia tam de iure ciuili, quam canonico.	133
Formæ duæ pro insultu uulneribus ac percussionibus inquisitionum.	154. & 157
Dubia & quaestiones in dicto casu insultus.	160. & 161
Forma inquisitionis contra producentes testes falsos.	136
Quot testes in omni casu requirantur ad probandum maleficcium.	140. & 141
Forma inquisitionis contra fractores confinium.	153
Forma inquisitionis contra delatores armorum, & pro insultu ac blasphemia.	
Alia materia blasphemæ tantum.	171
Forma inquisitionis contra uendētem rem duobus:	127
Forma conspiciendi cadauera mortuum.	79
Forma proclamandi reos.	80
Dubia est quaest. in casu blasphemæ, & eorum, poenis.	173
Forma constituendi uulneratos de plano.	70. 71. & 38
Forma & modus proclamandi reos criminis.	80

Forma accipiendi constitutos de plano a presentatis, uel retentis.	71
Forma describendi uulnera cadauerum, quæ appellatur uisum & reptum.	79
Forma constituendi reos ad quaestionem, seu ad locum torturæ.	96
Forma relaxetur pro nunc ex carceribus duobus modis.	169 & 170
Quaestiones & dubia in materia adulterii, incestus & le nocinij.	190
Forma inquisitionis contra Monetarios.	195
Quaestiones & dubia in dicto casu, & de pœnis eorum car.	198
Forma condemnationum contra reos in omni casu criminali.	111
Regula spoliatus de facto, de facto restitui debet, cum fallent. num. 50.	176. & 177
Forma inquisitionis in crimine laesæ maiestatis.	202
Quaestiones & dubia in dicto casu, & de pœnis eorundem.	206
Tractatus de concordia, pace, treugua, & eorum priuilegijs, numero centum, & uiginti.	209

INDICIA SEV PRAEMEDITATIONES

AD HOMICIDIUM.

A Cclamatio an faciat inditium. car.	87.25
<i>A</i> communiter accidentibus.	63.112
<i>Aggressio nullis dictis.</i>	42.62
<i>Alienatio bonorum ante homicidium.</i>	47.78
<i>Animus malis ex uerbis an probetur.</i>	40.58
<i>Assertio facta per uulneratum in articulo mortis an faciat inditium.</i>	83.12
<i>Assertio mandatarij.</i>	88.32
<i>Assistentia.</i>	96.122
<i>Assassini, quod proprie dicantur.</i>	43.66
<i>Associato uel Auxilij præstatio.</i>	51.90
<i>Auxilij præstatio, uel inimico auxilium præbere an indicuntur.</i>	51.90
<i>Armorum delatio in non solito.</i>	39.53
<i>Armorum genus.</i>	47.76
<i>A sportatio bonorum.</i>	47.78

B

Bona & mala fisionomia an indicium faciat. 48.81.

⊙ 82

<i>Bonorum a portatio de loco ad locum.</i>	47.78
<i>Contumacia.</i> C	85.16
<i>Conuersatio malorum.</i>	69.124
<i>Confessio ante uel post delictum.</i> 85.18.⊙	89.36
<i>Cohabitans cum inimico.</i>	89.37

Deplo-

D	
Deploratio in domo occisi.	91.41
Deprehensus in delicto.	86.21
Denunciatio decani, seu merici	124.32
Defferre arma nuda.	54.100
Ducens uerbis aliquem in loco sciens ibi esse malefactores.	55.101

E	
Exercitium cum armis.	39.53
Expendens multam pecuniam.	122.19

F	
Fuga tam ante, quam post delictum.	53.95
Frequentatio uia. In loco homicidij commissi.	23.60
& 87.27	
Fama in loco.	32.42
Fur nocturnus.	120.15
Fugiens cum gladio euaginato.	82.78.
Famofitas delinquentis.	85.17
Ferens arma euaginata.	54.100

G	
Gladium sanguinolentum habens.	82.8
Geminatio uulnerum.	40.57. & 54.99
Genus armorum.	40.56. & 47.76

H	
Homicida an semper capitali pena puniri possit. fol.	
64	
Homicidium lingua tribus modis committitur præcepto iniusto, consilio corrupto, & defensione illegitima.	
fol. 67. & 68	
Inimi-	

I	
Inimicitia.	81.3
Incantationes.	56.103
Iactatio.	41.61
Inquisitionis materia.	13.1
Indicia quænam sunt.	29
Inuentus in loco delicti commissi.	60.108
Iudex si uider.	50.87
Inculpatus a uulnerato in articulo mortis.	83.12
Impediens capturam.	86.20
Infamia cum confessione extra iudiciali.	85.17

L	
Locutio ad aures.	38.51
Loci obseruatio.	38.52
Literarum acceptatio.	57.105.16
<i>M</i>	
Mandans seu mandatarius.	68.118
Mala uita hominis.	90.40
Mala pñisionomia.	48.81
Mendatium.	49.85
Minæ & iactationes.	41.61
Modus percutiendi.	45.69
Multitudo uulnerum.	45.71
Mendatium, & uariatio.	49.85
Mortuus in domo.	90.38
Mortui seu uulnerati depositio.	83.12
Multitudo uulnerum.	45.71

N	
Nomen malum.	48.81
	Not

Non respondens interrogationi. 58.106
Notorietas delicti. 25.30

O

Ordo datus. 46.74
Observatio loci præcogitationem ostendit. 38.52

P

Palliditas. 83.11
Proditio. 39.54 & 43.65
Percutere aliquem ad viam capitis de retro. 43.64
Propinquitus occisi. 55.102
Prohibens ne quis capiat. 86.20
Prope mortuum cum armis. 42.42
Prohibere potens si non prohibuit. 88.27
Pax seu transactio. 50.89
Petitio ueniæ. 89.53
Pluralitas vulnerum. 46.72

Q

Querelatus alias. 62.110
Qualitas personæ. 59.107

R

Reconciliatio. 50.88
Receptatio malefactorum. 88.30
Rixa. 54.98
Relaxatio sanguinis occisi. 53.94
Resistentia ne delinquens capiat. 86.20
Repertus cum armis prope mortuum. 91.42
Res furtiua reperta penes aliquem. 118.8

San-

S

Sanguis interfecti. 53.94
Sciens & non prohibens. 87.24
Scala ante fenestras. 85.24
Socij dictum. 86.18
Socius in itinere. 42.63
Signa. 118.7
Solitus & sollicitans. 61.109 & 82.5
Secreta locutio ad aures. 38.51

T

Tempus noctis. 44.67
Transitus insolitus. 40.59
Transactio post delictum. 50.88
Temporis observatio. 44.68
Tractatus. 46.74
Trepidatio. 48.23 & 90.39
Taciturnitas. 87.24
Testis de visu. 141.8
Testis minor quatuordecim, uel uiginti annis. ca. 149
36. & 38
Testis mulier. 151.46
Testis deponens sine iuramento non probat. 153.54
Testis infamis. 142.9
Testes plures singulares. 151.45
Testes examinatus in articulo mortis se falsitatem dixisse, an ei credendum. 146.26
Testis domesticus prodocentis. 152.48
Testis laicus an admittatur contra clericum car. 145

23

Testis

Testis unus an plene probet in criminalibus car. 141.

4

<i>Visus admenare gladium.</i>	83.9
<i>Visus tempore noctis.</i>	117.3
<i>Via frequentatio.</i>	119.10
<i>Vita imputati.</i>	47.79. & 90.40
<i>Varietas.</i>	49.85
<i>Verba indicant animum.</i>	40.58
<i>Vociferatio mulieres.</i>	63.111

FORMA INQUISITIONIS
PRO PENSA TO.

Hæc est quædam inquisitio, titulus, seu forma inquisitionis, quæ fit, & fieri intenditur, per Magnificum & Clarissimum D. Ioannem Rhainerium dignissimum Potestatem, & Capitaneum Tarvisij: necnon per Spectabilem D. Iacobum de Nouello eius iudicem malefactorum ex eorum, & cuiusque eorum potestate, arbitrio, auctoritate, atque bailia, contra & aduersus

Sempronium filium Antonij

Maraboto mandantem.

Accursum filium Ioannis

Theur. mandatarium.

Pub. homicidas, &
Sicarios.

Neo, de eo, & super eo, quod fama publica præcedente, & clamosa insinuatione sic referente, non quidem a male uolis & suspectis, sed a ueridicis, & fide dignis personis, non tantum semel, sed sepe ac sæpius ad aures, & notitiam prælibati clarissimi D. Potestatis eius spect. Domini iudicis Malefici rum etiam per modum Notorij auditu peruenit. quod dum Sempronius prædictus maximo profereretur odio D. Titium & Gaium fratres ex causa omnibus satis nota, decreuissetque ob id uindictam sumere, & eos male tractare, quibusdam personis communicare habuit, che piu presto ei mangeria suoi figlioli per brama di pane, che lasciargli questa uendetta, & subinde habito colloquio, & tractatu in pluribus uictibus, tam in hac ciuitate, quam in villa Pontiani cum Accursio inquisito de inueniendo in aliquo loco apert

A
pra-

2 PRACTICA, ET THEORICA

præfatum Titium ad huiusmodi homicidium committendum, & perpetrandum, in executione huius nefandæ, ac detestandæ deliberationis. Idem Accursus uolens, & cupiens rem sibi iniunctam executioni demandare, sub die 27. Februarij proxime exacti, circiter horâ dimidiam noctis se posuit in insidijs retro certum pilastrum ex opposito de mus Jacobi fabrilignarij sitæ in cõtrata Sileti, ut melius præfatum Titium incautum offenderet, obseruans continuo aduentus præfati Titij illac transeuntis, qui nil mali sibi euenire cogitans, sed domum suam tendens cum ad locum insidiarum applicuisset, idem Accursus inquisitus Deum præ oculis non habens, sed potius inimicum humani generis manibus positus ad ensẽ, quam nudam subrus cappam tenebat, furibunde irruit ad personam præfati Titij, & nullis per eum dictis percussit & uulnerauit cæsim in crure sinistro uno magno, ac profundo uulnere, cum incisione carnis, ossis, ac cordarum, & effusione sanguinis, ex quo quidem uulnere domum delatus, uitam cum morte commutauit, præstantes sibi inuicem & uicissim auxilium, consilium, & fauorem cooperatiuum ad dictum homicidium & nefandissimum scelus perpetrandum, omittentes prædicta omnia scienter dolose, proditorie & apensate contra Deum, ius & iustitiam, & inuolupendium regiminis.

Super quibus omnibus & singulis, &c. annexis, conuenientibus, & ab eis dependentibus prædictus D. Potestas & Iudex, & quilibet eorum secundum formam iuris procedere intendunt, & repertos culpabiles punire, & condemnare secundum formam iuris, & statutorum communis Tar.&c.

ALIA PROPENSATIO INQUISITIO.

Hæc est quædam inquisitio titulus, seu forma inquisitionis, quæ fit, & fieri intenditur per Magnificum & Clarissimum

CAVSARVM CRIMINALIUM. 3
rissimum D. Potestatem. & Cap. Tar. contra & aduersus, seu per Sp. D. Iac. Nouello Iud. Maleficiorum,

Antonium Parisoto de Villa Pagnani	De terris Asilij ; proditores, & publici homicidas,
Baptista de Cumo de Bassano	
Hieronymum pullinarium	
Sebastianum Fachinetum de Musolenta	
Et alios qui pro nunc tacentur.	

IN eo, de eo, & super eo, quod fama publica præcedente & clamosa insinuatione sic referente, non quidem a maleuolis & suspectis, sed potius ab honestis, ueridicis, & fide dignis personis, non semel tantum: sed sæpe ac sæpius, ad aures, & notitiam prælibati clarissimi Do. potestatis & Capi. etiam pro modum notorii auditu peruenit, quod in die martis 22. Nouẽb. exacti 1548. prædicti: omnes inquisiti publici homicidarij, assassini, fures, & insignes latrones cum pluribus aliis complicitibus, & fautoribus loco & tempore propalandis, Deum præ oculis non habentes, sed potius inimicum humani generis, parum timentes leges diuinas, & minutas humanas, ac decreta Excellen. Consilij X. facta prius secta, tractatu & coadunatione ipsorummet, & aliorum nominandorum, ac dato ordine, & tractatu de interficiendo, & male tractando Hebræos loci Asilij, sese unanimes, & concordēs reduxerunt in loco Asilij per singulas domos Hebræorum, hoc inter se firmato ordine, & deliberatione quod prædicti inquisiti accederent, & se conferrent in apothecis, & domibus eorundem Hebræorum singentes, & simulantes se uelle emere pannos, uestimenta, ac alias merces, & uno ipsorum inquisitorum existente super stratis publici dicti loci exsibilante, ohe, ohe, & ambas manus pulsante, omnes prædicti inquisiti deberent sine aliqua mora diuisi per singulas earum domus illico irruere cum manaribus, pistoriensibus, & bastonis ad eorum personas, eosque interficere: in executione

entione cuius nefandæ, ac detestandæ deliberationis, & rebus ita sic dispositis, explorantes prædicti inquisiti, quod omnes ciues, & habitatores dicti loci sereduxerant in eorum domus, ad sumendum prandium, illico prædicti inquisiti tanquam canes rabidi, & Hebræorum sanguine sitientes, facto, & audito signo prædicto, existente super strata publica Antonio Parisoto, uno ex dictis inquisitis dicente, *su ualent' huomini amazzate amazzate*, illico omnes irruerunt ad personam dicto- rum Hebræorum, & alios occiderunt, quosdam uero percusserunt, & uulnerauerunt diuersis percussionibus, &c. Et non contenti de prædictis, sed malum malo, ac facinus facinori addendo, & in suis malis operationibus perseuerando interfectis, & uulneratis illico prædictis Hebræis, ascensisque eorum scalis habitacionum, prædicti inquisiti profecti sunt in eorum thalamos, & fractis capsis subtraxerunt pecunias, cingulos sricos, & annulos aureos, non modici pretii & ualoris, & inde recedentes propter clamorem personarum dicti loci, sese in fugam dederunt, & reducentes se extra ciuitatem se contulerunt in Villa Masolenti, & prædam, ac bona ipsa inter se diuiserunt, & in usus proprios conuerterunt, & ut latius in processu continetur. Committentes prædicti inquisiti dictum homicidium, excessum, & rapinam scienter, dolose, proditorie, apensate, ex proposito, atque data opera contra Deum, ius, & iustitiam, & in uilipendium regiminis, &c.

Super quibus omnibus & singulis, &c. annexis, connexis, Idem D. Potestas & Cap. procedere intendit.

FORMA PRO PENSATO
INQUISITIONIS.

Hæc est quedam inquisitio, titulus, seu forma inquisitio- nis, quæ fit, & fieri intenditur per Magnificum & Clarissimum D. Potesta. & Capit. & Sp. D. Jac. Nouello Iud. Malficiorum contra & aduersus.

Titium,

Titium,
Sempronium, &
Accursium.

pub. homicidias,

IN eo, de eo, & super eo, &c. Quod prædicti inquisiti cum aliis, qui pro nunc tacentur, homines nequâ scandalosi, seditiosi, ac flagitiosi parum timentes leges diuinas, & minus humanas, ac decreta Illustr. Consilii X. ausi sunt diuersis uicibus, diebus, & locis medio diuersarum personarum & conspiratorum diuersarum uillarum territorii Asilii tractare de interficiendis, & depradandis Hebræis loci Asilii, & de suscitando, & coadunando quamplurimos rusticos dicti territorii ad tale facinus perpetrandum, promittendo eis auxilium, & consilium, & fauorem, & eos uerbis incitâdo, ac exhortando ad facinus perpetrandum, utendâ opera, & ministerio Antonii Parisoti, Hieronymi Paulinarii, & aliorum complicum ad eorum tractatum, & ordinem exequendum, inuitando etiam illos non solum ad dictos Hebræos depradandum, occidendum, & subripiendum eorum pecunias, & bona, sed etiam ad portandum res ipsas depradatas in domos suas. Quinimmo die martis. 21. Nonemb. 1548. quo tempore sequuta fuit depradatio, & occisio ipsorum Hebræorum, dum prius cõpositis rebus, & firmato tractatu, & ordine Titius unus ex prædictis inquisitis iter faceret uersus Monasterium sanctæ Catherinæ obuiauit Ioanni Baptisæ de Cumo cum multis aliis complicibus, qui ex ordine dato sese conferebant ad committendum prædicta, & eis habuit dicere, *su ualent' huomini se da senno, & non da bestte, ne tu smarrite come festi l'altra uolta. Eos inuitando, animando, ac persuadendo, & exhortando, ut omnino uellent interficere & depradari dictos Hebræos, ita quod eorum persuasio nibus, suggestionibus, & promissionibus sequuta fuit strages, & depradatio ipsorum Hebræorum Asilii, & postea bene conscii scelerum suorum illico se absentia-*

A 3 uerunt

uerunt a territorio, de quibus omnibus latius in processu ipso satis luculenter apparet. Accurcius uero re-
tentus, licet in aliquibus constitutis, tam de plano,
quam ad torturam, negauerit prædicta sic a se ut supra
commissa, confessus tamé fuit de plano se per antea in-
tellexisse ab Antonio Parisoto de Pagnano; uno ex
principalibus huius seditionis, de ordine, & tractatu
interficiendi, & depredandi Hebræos prædictos, & ta-
men contra formam partium Excellen. Consi. X. &
in earum executione proclamationum factarum de mā
dato suæ magnificentie non manifestauit, & propala-
uit, cum tamen per ipsam partem, & proclamata, statu-
rum esset, quod sciens, & non manifestantes incurrerét
in eandem poenam cum principalibus malefactoribus,
ex quibus simul iunctis prædicti inquisiti redduntur cō-
fessi, & culpabiles tanti facinoris, & seditionis cum aliis
quampluribus. Quæ contra eos tam ex manifestationi-
bus, & assertionibus, reorum conuictorum, quā ex aliis
in processu colligibilibus clare patet, committentes præ-
dicta scienter, dolose, seditione, proditorie, consulto,
& apertate, loco, modo, ac temporibus, prout latius in
processu constat in contemptum mandatorum Illust.
Gonsilii X. proclamationum superinde factarum in ui-
lipendium iustitiæ, damnum, præiudicium, & ruinam ip-
sorum Hebræorum, & contra formam pacifici, & quieti
status, & malum exemplum aliorum, dantes sibi inui-
cem, & uicissim auxilium, consilium, & fauorem coope-
ratiuum ad prædicta committendum, & perpetrandum
& ut latius in processu.

Super quibus omnibus & singulis annexis, connexis, de-
pendentibus ab eis, intendit idem Clarif. D. Potestas
cum dicto D. Iudice malefactorum inquirere, & proce-
dere, & repositos culpabiles punire, & condemnare iux-
ta formam Iur. & statutorum, prout sibi melius de iure
uidebitur conuenire, &c.

S Y M M A R I V M C A V S A R V M
Criminalium.

- † Inquisitio quid sit remissive.
- 1 Inquisitionis ueridica diffinitio secundum communiter Doct. & 2.
 - 3 Inquisitio alia sollemnis, alia uero præparatoria.
 - 4 Inquisitionum materia, an triplex esse dicatur.
 - 5 Inquisitio, an ad arbitrium indicantis fieri debeat.
 - 6 Inquisitio, an semper sit formanda infamia præcedens.
 - 7 Si inquiratur super statu ciuitatis, an infamia præcedente debeat.
 - 8 Specialis inquisitio quæ sit contra certam personam. an infamia præcedere debeat.
 - 9 Infamia an debeat esse in loco in quo inquiritur.
 - 10 Infamia an possit esse in loco in quo conuersatur.
 - 11 Infamia cum confessione extraiudiciali, an sit sufficiens iudicium ad torturam.
 - 12 Inquisitio alia communis, alia uero exuberans.
 - 13 Crimina quædam sunt priuata, quædam uero publica.
 - 14 Quædam sunt publica, ut homicidium, & adulterium, & similia.
 - 15 Crimina quædam leuia, quædam graua, alia uero grauissima.
 - 16 Crimina quædam extraordinaria, quæ pro motu iudicis puniuntur.
 - 17 Pœna ubi non est a lege determinata, an iudicis arbitrio sit remittenda.
 - 18 Ius: ubi in speciali crimine imponit pœnam, an temporalis pœna esse debeat.
 - 19 Index si excedit pœnam consuetudinariam. an dicatur excedere modum in iudicando.
 - 20 Index semper debet seruare æquitate, in ijs maxime quæ officio suo committuntur.
 - 21 Leuia crimina, an illa dicatur in quibus dolus non interuenit.

- 22 *Crimina gravissima, an publica dicantur.*
 23 *Indicia quæ & qualia præcedere debeant ad rei carcerationem.*
 24 *Iudex habita quali quali informatione potest ad capturam rei procedere.*
 25 *Reus fugiens per loca deserta, & insolita, an capi possit.*
 26 *Fugiens fracto carcere, an habeatur pro confesso.*
 27 *Fugitivus qui proprie dicatur secundum Doctores.*
 28 *Deprehensus in fragranti crimine, an iuridice puniri possit.*
 29 *Quotuplex sit species.*
 30 *Notorium quomodo differat a manifesto.*
 31 *Inter notorium & manifestum, an longa sit differentia.*
 32 *Notorium actus permanentis regulariter non probatur.*
 33 *Notoria extra locum probanda sunt.*
 34 *Notoria quomodo probari possunt.*
 35 *Indicia quæ & qualia esse debent in casu præmeditati homicidii.*
 36 *Indiciorum materia an sit arbitrario.*
 37 *Indicia alia sunt remota, quædam vero propinqua.*
 38 *Indicia omnia per duos testes probari possunt.*
 39 *Quæ & qualia indicia sint ad torturam sufficientia, an certa doctrina dari legitime possit.*
 40 *Inditium quolibet, an sit sufficiens signum ad questionem habendam.*
 41 *Testis de visu, an sit sufficiens inditium ad torturam.*
 42 *Fama an sine alio adminiculo sit sufficiens signum ad questionem habendam.*
 43 *Indicia quæ dicantur generalia, quæ propinqua, & quæ remota.*
 44 *Indicia, qualia esse debent ad iudicem informandum.*
 45 *Indicia qualia præcedere debent ad questionem habendam.*
 46 *Indicia quæ conveniant ad condemnationem.*
 47 *Iudex ex præsumptionibus debet multum temperare sententiam.*
 48 *Præsumptio, an minus sit, quam inditium.*
 49 *Suspitio, quid sit.*

- 50 *Præsumptionum plures sunt divisiones.*
 51 *Locutio secreta ad aures alicuius, quid indicat.*
 52 *Loci observatio præcogitationem offendit.*
 53 *Aprare arma, & in armis se exercere, an inditium faciat.*
 54 *Proditio est signum & inditium mali animi.*
 55 *Vulnerans ad viam capitis an habeat inditium contra se ad homicidium perpetrandum.*
 56 *Percutiens plures cum baculo, an habeat animum occidendi.*
 57 *Geminatio & reiteratio in vulneribus, an habet quid excessus.*
 58 *Animus ex verbis probatur & declaratur.*
 59 *Transitus insolitus, an arguat præmeditationem.*
 60 *Frequentatio vite in qua delictum committuntur, an arguat inditium pensamenti.*
 61 *Mina & lætationes in solito illas exequi, an arguat inditium pensamenti.*
 62 *Aggressio nullis dictis verbis, an indicat ad præmeditationem delicti.*
 63 *Socius iuvenis, si nulla intercedente rixa percussit consortium, ad dicatur proditorie percutere.*
 64 *Percussio ad viam capitis nullis dictis, an arguat pensamentum.*
 65 *Proditor an ille proprie dicatur, qui occulte offendit.*
 66 *Assassini qui proprie dicantur.*
 67 *Tempus noctis, an indicat ad præcogitata homicidia.*
 68 *Qui male agit odit lucem.*
 69 *Modus percutiendi, an faciat inditium pensamenti.*
 70 *Percutiens ad viam capitis cum ferro, an habeat animum occidendi.*
 71 *Multitudo & pluralitas, arguit determinatam voluntatem occidendi.*
 72 *Geminatio vulnerum, arguit percussorem habere animum homicidium committendi.*
 73 *Actus geminus declarat enixam voluntatem agentis.*
 74 *Tractatus arguit præmeditationem delinquendi.*

- 75 Plures inculpato de morte alicuius, nec apparet cuius ictu perierint, an omnes sine proclamandi.
- 76 Armorum genus, an arguit omnimodam premeditationem.
- 77 Ex genere armorum presumitur animus an delicta committenda.
- 78 Assportatio bonorum de loco ad locum, arguit credulitatem ad delicta committenda.
- 79 Vita mala hominis in solito delinquendi: an faciat inditium.
- 80 Furto commisso in aliqua domo, an vicini detineri possint.
- 81 Mala sifionomia, & turpe nomen, an faciat inditium.
- 82 Bona sifionomia prodest, mala uero nocet.
- 83 Trepidatio & nox balbutiens, an faciat inditium.
- 84 Deus cordium est scrutator.
- 85 Mendacium & uariatio, an faciat inditium ad torturam.
- 86 Varietas in teste, an sine aliquo torqueri possit.
- 87 Iudex an debeat uariationes rerum in actis redigi facere.
- 88 Quid sit uariare, contradicere, & uacillare, & quomodo inter se differant.
- 89 Pax, & transactio in delictis, an habeat uim confessionis.
- 90 Auxilium siue a sociato in homicidio quomodo quis prestare dicatur.
- 91 In auxilio, an oportet ponere locum & tempus.
- 92 Mutuans arma in delictis, an dicatur prestare opem.
- 93 Receptor & associans, an dicatur particeps occulti consilij.
- 94 Sanguis interfecti persuens ante oculos occisorum, an faciat inditium.
- 95 Fuga an sola & de per se faciat inditium.
- 96 Fuga non faciat aliquem culpabilem, antequam contra ipsum inquiratur.
- 97 Contumacia seu fuga an sufficiat ad condemnationem.
- 98 Rixa secunda uice facta, parum post primam, an indicat

ad

- ad pensamentum.
- 99 Geminatio in delicti & animi & propositi delinquendi firmitatem indicat.
- 100 Ferens euaginata & nuda sub capa habet animum ad delicta committenda.
- 101 Sciens adesse in aliquo loco malefactores cum posset aliunde transire, & non fecit, an torqueri legitime poterit.
- 102 Propinquitas occisi, an faciat inditium.
- 103 Incantationes & sortilegia, an faciant inditium.
- 104 Inimico auxilium prestare post delictum, an inditium faciat.
- 105 Literarum acceptatio, & nil dicen, an pro inditio habeatur.
- 106 Non respondens interrogationi, an habeat inditium contra se.
- 107 Qualitas personae, an pro inditio tradatur.
- 108 Inuentus in loco commissi delicti, an habeat inditium contra se.
- 109 Sollicitare ultra modum coram iudice malefactorum, an indicietur.
- 110 Accusatus de furto, uel alijs criminibus, an habeat inditium contra se.
- 111 Vociferatio mulieris cum clamore a loco criminis, an indicium faciat.
- 112 A communitate accidentibus, ac sit ualidum argumentum.
- 113 Homicidia tribus modis committuntur.
- 114 Homicide quod fecit semper expectet.
- 115 Percussor non habens animum occidendi, an pena legis corneae puniri debet.
- 116 Homicidium factu dupliciter committitur.
- 117 Homicidium uerbo & lingua committitur, dupliciter.
- 118 Mandans & mandatarius, an in homicidijs eadem lege & pena puniatur.
- 119 Inquisitio seu accusatio de consilio uel mandato quomodo formanda sit.
- 120 Persuadens consules uel instigans qua pena puniri debeat.
- 121 Assistens, maleficio, si potest prohibere & non prohibuit, an reneatur ut faciens.

Assistens

12 PRACTICA, ET THEORICA

- 122 *Assistens maleficio, de iure canonico semper tenetur obuiare, aliter puniatur.*
 123 *Assistens maleficio si uult constare, casu ibi aduenisse, nullo modo puniri debet.*
 124 *Mala conuersatio cum malis hominibus & in locis inhonestis, an faciunt inditium.*
 125 *Si committit homicidium minor. an factus maior puniri possit remissive.*

CLARISSIMO VIRO D. VINCENTIO CONTARENÒ PATRITIO Veneto, & Senatori Præclarissimo.

Iacobus Nouellus S. P. D.



Vperioribus annis, ego Iacobus Nouello, inter legum professores minimus, & Deo auctore, & Duce, qui paruulis dat intellectum & ueritatis acumen, Tractatum nostrum causarum Criminalium in lucem dare non hæsitauim. in quo si quid boni dixi, uel post hac scripsero, non mihi, sed diuinæ bonitatis tribuendum censeo, scio namque me multa quæ a maioribus nostris tradita fuere, fideliter retulisse, & alias quasi post terga mentium opimas spicas exuberantissime collegisse, & ob id hoc perexiguam opusculum renouare ac restaurare amicorum exhortationibus non dubitavi, sciens illorum uotis satis placere posse si illis obtemperans, doctorum singularem & locos communes in hac criminali materia aperuerim, quicquid enim hætenus a plerisque in hac materia scriptum reperitur, id rude ac diminute legitur, at hoc in nostro opusculo Id adeo perficitur, ut nullibi, pace quorundam perfectius ac frugalius inueniri possit, & ob id illam inquisitionum materiam antiquam & obsoletam ad ueram quandam formam utilem, breuem, ac recentiorum componere constitui, ut sciant posterum, quæ diu iacuerant studio laborum nostrorum uigilarumque diligenter

CAUSARVM CRIMINALIUM. 13

ligentia excitata esse. Et ad singulorum commodum, ac utilitatem ubique præsertim commorantium in lucem prædixisse. Et post has, inditiorum materiam omnium oculis, suis quibusque locis subicere constitui. Vt illud non immerito profiteri possim, quod a me hoc in opusculo discussum reperitur, optimo iure defendi posse, & undecunque perfectum reperiri. Et ut nostro huic operi rectam rationis normam accommodemus, hoc te scribere oportet, quod inquisitio secundum Bart. & Mode. in l. transigere nume. 15. C. de transact. & in l. ii. §. iii. ff. de adul. & ibi Alex. in apost. & Bald. in l. ea quidem, col. v. num. 42. C. de accusat. ¶ est modus prosequendi in iudicio, quod inquirenti debetur: hoc est quidam modus deducendi in iudicium ius alii competens, nam iudex in illa accusatione fungitur, ut cæ accusatoris, & illam accusationem, quæ accusatori competebar ipse in iudicium deducit, & inquisitio loco libelli succedit, ut Cardi. in clemen. sæpe. §. i. col. ii. de uerborum significatio. Marfil. in §. constante, num. 32. in præc. crimina.

Inquisitionis materia tractatur per Bar. in l. cõgruit. ff. de offic. præsid. & in l. ii. §. si publico. ff. de adul. Bald. quod? Saly. in l. ea quidem. C. de accus. per Ross. & Host. in tit. de inquisitio. §. i. Ang. in princ. sui oper. maleficiorum, & in l. si uacantia. C. de bon. ua. & cano. in c. qualiter & quando de accus.

2 Quid est inquisitio; ¶ Dic quod est quodam ius, seu aliquis criminis manifesti ex bono & æquo iudicis competentis canonice facta inuestigatio, uel dic. quod est modus prosequendi in iudicio, quod inquirenti debetur, ut per me dictum fuit.

Inquisitio duplex secundum Bal. alia facti, quæ fit ad curiæ informationem ut l. congruit. ff. de offic. præsid. quædam uero iuris. quæ fit ad criminis punitionem, ut l. ii. §. si publico. ff. de adul. quæ quidem inquisitio appellatur remedium extraordinarium, ut Deci. in rubrica de iud. num. 40. & superueniente accusat. ces-

far inquisitio, ut ibi, nume. 43.

3 Alii dicunt quod inquisitio ¶ una est preparatoria ad inueniendum. Altera uero solemnis & ordinaria ad puniendum, ut Spec. in tit. de inquisitio. §. quando autem. Hofst. & Moder. in c. qualiter & quando, de accus. & d.l. congruit.

4 Quidam uero dicunt, quod triplex est ¶ inquisitio alia generalis, alia specialis, quædam uero generalissima, dico generalis quo ad delicta, specialis uero quo ad personas, ut puta quando episcopus uisitat aliquod monasterium, & inquit singulariter contra singulos, & generaliter contra uniuersos, an aliqui male fecerint, propter quod eorum monasterium debeat reformari: de quo in c. per inquisitionem, de ele. & in c. cum super, de confess.

Inquisitio regulariter est prohibita ut deci. in rub. de iudic. num. 67. sed in quibusdam casibus permittitur, de quibus inferius subiiciam, de iure uero cano. inquisitio regulariter est permissa, ut Bal. in c. 1. de offic. ordina. & Deci. in d. rubri. nume. 68. & 69. tenet quod sit remedium ordinarium inquisitio, sed de iure civili dicitur remedium extraordinarium secundum Deci. in d. rubri. & Bald. in c. 1. de offic. ordina.

Primus itaque casus est, in quo iudex potest inquirere ex officio etiam ad commodum priuatum, & hoc ubicunque sumus contra aliquem usurarium manifestum qui extorsit usuras ab aliquo debitore. Et propter eius potentiam non audet debitor repetere ab eo usuras, tunc enim iudex potest nemine petente inquirere contra eum & ipsum compellere ad restitutionem usurarum, de quo in c. in diocesi. de usur. & ibi Io. de Ana. & Abb. in c. rnas. in 2. not. eod. tit.

Secundus casus est, in quo iudex regulariter de omni crimine inquirere potest de iure canonico secundum Gand. in suo opere. C. in tit. quæ de malefic. cognoscatur per inquisi. col. 2. glo. not. in c. 1. de offic. ord. ubi refert, quod in crimine adulterii consang. hæreticæ pra-

uitatis

uitatis, sacrilegij, & simonia, & similia, de quibus in gl. i.

Tertius casus est, quando uenditur Ancilla, ne proficiatur sub hoc pacto, aliter sit libera. nam si emptor non obseruat pactum, iudex potest inquirere, ut eam exhibeat, ad hoc ut ad libertatem perueniat. text. & ibi Bald. in l. muliere. C. si maneat. ita uen. ne proficit. pacta enim sunt obseruanda, & custodienda omnino, ut l. 1. ff. de pactis.

Quartus casus est, in quo permittitur de iure in omni delicto, quod committitur per conspirationem, quod est quando plures coniurant, seu conspirant contra publicam pacem, & ad aliquod malum finem contra ciues, uel rempublicam, & contra hos diuersa pœnæ sunt statutæ ex diuersis ll. aliquando ad unam libauri, quandoque exilii, cum publicatione bonorum, interdum ultimi supplicii, quandoque est arbitraria, pro qualitate delicti & euentus, ut l. aut facta, in prin. ff. de pœn.

Quintus casus est, in omni casu miserabilium personarum, nam in ea potest ex officio procedere, prout sibi pro iustitia uideatur, etiam ad priuatam utilitatē, quod est, quando iudex assignat aduocatos miserabilibus personis, prout in l. ne quicquam. §. aduocatos. ff. de offic. procons. & Bal. in d. l. muliere. Bart. & Alex. in l. 4. §. hoc autem iudicium, col. 1. ff. de dam. infect.

Sextus casus est, quando ex actis notorie liquet iudici de aliquo delicto, nam in iis potest iudex inquirere & supplere etiam parte non petente secundum Alexan. in l. 1. C. ut quæ def. aduo. iud. & Felin. in cap. ex tenore, de rescrip. in fine ul. col. & gl. in l. si filius, §. ueterani. ff. de procur. tex. in l. 2. fin. C. de temp. appellat.

Septimus casus est, quando episcopus habet suspitionem de parentela inter coniuges, nam potest iudex inquirere de impedimento cuiuslibet matrimonii ad faciendum ipsos separari, ut c. porro, in fin. & ibi Abb. de diuor. & c. episcopus, in fin. d. 25. q. 6.

Octauus casus est, quando imperator inquit de iuribus principis l. penult. & fin. C. de bonis uacant. lib. 10.

&

& l. si quis intra. C. de bonis proscript. Abb. in c. ad nostram, il. ii. col. ii. de iureiuran. & etiam quando iudex inquirat de bonis uacantibus per mortem alterius spectantibus ad principem, ut in l. pen. C. de bon. uacant.

Nonus casus est, quod iudex potest generaliter inquirere in ea prouincia, uel ciuitate quam gerit, contra omnes delinquentes & criminosos, ut purget illam malis hominibus pro quiete publica, ut l. iiii. & l. congruit. ff. de offic. pr. sid.

Decimus casus est, quando iudex inquit & prohibet pro scandalo euitando, ne scandalum committatur in urbe. Ita Cyn. in l. fin. C. de Monopol. & Bald. in l. mulierem. C. si mancip. ita ueni, ne prostit.

Vndecimus casus est, quando iudex ex officio inquit de omni crimine iniuria, & excessu commisso contra ecclesiam, uel ecclesiasticas personas, uel in ipsa ecclesia tex. & ibi Bald. in l. si quis in hoc genus. C. de episcopis & cler. ac etiam de blasphemia Dei, & quilibet potest accusare, quia illa est uera offensa in Deum, ut Bart. in l. col. ii. ff. de pub. iudic. & in parte Rogati. r. 43. & in auct. alcarum usus. C. de religiof.

Duodecimus casus est, quando iudex inquit de iuribus ecclesiarum, & de beneficio ecclesiastico, ex quo potest iudex inquirere contra possidentem bona ecclesiarum, uel alterius beneficii, ita Inno. in c. ad nostram il. ii. de iure iuran. Bald. in l. ciuile. C. de furt. & potest eos excommunicare, ut c. dilecto de sentent. excomm. in vj.

Decimustertius casus est, quod iudex potest inquirere in crimine adulterii, hæresis, & sacrilegii, ut in gl. not. in cap. i. de offic. ordinar. & Bart. & Bald. in d. l. in hoc genus. C. de episcopis, & Iaso. in l. prouinciali. §. fin. ff. de ope. no. nunc. quia iniuria illata clerico, dicitur facta Deo, Abb. in cap. ii. de for. comp. & c. accusatio. ii. q. vij. & c. nonnulli. iiii. q. i.

Decimus quartus casus est, quod iudex potest inquirere & procedere contra scripturam falsam producētē,

& ex

& ex sola suspitione illum punire, nisi infamatus docuerit unde eam habuit Bald. in l. iubemus. C. de probat. & scriptura dicitur suspecta, eo ipso quod habet aliquam rasuram, ut Bald. in l. fin. eo. tit. quia sola suspicio transfundit onus probandi contrarium in ipsum producentem, ita Luc. de poen. in l. si uacantia. C. de bon. uac. col. 2. uer. est etiam in eo aliud speciale.

Decimus quintus casus est, ubi iudex inquit contra perfidum filium, qui impijs manus in parentes iniecit, uel si ipsos parentes contumelijs affectit, quia tale delictum uindicari spectat ad publicam utilitatem tex. in l. §. si filius. ff. de obl. lib. par. frat.

Decimus sextus casus est, inquit iudex contra eustodem carceris, qui precio corruptus dimisit carceratum sine uinculis ut fugere possit, uel passus fuit intruduci ferrum, aut uenenum, Ita quod carceratus impunitè obijt secundum tex. in l. carceri. ff. de cust. reo.

Decimus septimus casus, inquit iudex contra lenones, qui nituntur mulieres ad luxuriam, uel peccatum allicere, unde potest iudex illos de ciuitate expellere, & punire, ut in auct. de lenonibus §. sancimus. & ibi Ang. qui loquitur, de illis qui corrumpunt honestatem mulierem sub promissione pecunie ad committendum adulterium, ut ibi.

Decimus octauus, inquit iudex contra aduocatos, & procuratores calumniosos, tumultuosos, & maleuerfantes, in eorum officio si sunt infames potest illis interdiceri ne postulent, procurent, ac potest illis prohibere omnes actus forentes, ut l. i. §. fin. ff. de offic. præfecti urbis, & l. moribus, in princ. ff. de poen. & l. in ci. p. §. remouet. ff. de postu.

Decimus nonus, potest iudex inquirere contra non soluentes decimas, & potest illos compellere ad soluendum etiam nemine petente, ut Card. in clem. 2. in 24. q. de iudici.

Vigesimal casus, potest iudex inquirere contra ludentes ad ludos prohibitos, & portantes arma, & de

B ambu-

ambulantes per uicos, & plateas, qui sunt iuvenes sine arte, uel artificio, & vadunt bene uestiri, sine introitu, contra quos præsumitur omnem malū. Par. de pur. in tract. Sin. dicit in uerbo inquisitio. col. 2, ubi multa.

Sunt etiam multi alii casus ad nu. 54. de iure ciuili in quibus potest iudex inquisitionem formare ad sui libitum, de quibus per Ang. Gand. Pari. de Puteo in suis operibus mal. ficionum, & per Cob. M. ranc. in ritu, de ordine iudiciorum in par. vi. in rubric. iudicium trifariam, numero 106. uersu. primus igitur casus fol. 98. quos ad libitum uidere poteris, cum libuerit, & faciet tibi honorem maximum.

Inquisitio cum fieri potest ubique que suggerit equitas iudicantis, & cum pars non potest, aut non uult criminaliter agere, potest iudex ex officio suo illico p. uidere, ut l. plane, ff. de pet. hæredit. Bart. not. in l. r. ff. quod ui aut clam. Abb. in c. ad nostram, col. 2. de iur. iur. Que quidem inquisitio fit uel fieri debet per iudicem ¶ infamia præcedente a testibus ueridicis, & non maleuolis secundum Abba. in c. qualiter & quando, col. 8. de accus. lib. 5. & in c. qualiter il. primo ibi debitum inquisitionis ordinem obseruastis, & sic ordo & forma procedendi per uiam inquisitionis a lege datur, & formatur per Ang. in repet. l. si uacantia, C. de bon. uac. col. 12. lib. 10. Et inquisitionum materia triplex est, ut prædixi alia generalissima, ut quando prælati uel rector inquirunt super statu suæ prouincie contra omnes malefactores. ¶ Vt eam purget malis hominibus ut in cap. Romana de cens. lib. 6. & cap. sicut olim de accus. & in omnibus causis concernentibus periculum animæ, ut Abb. in d. cap. ad nostram, il. 2. colum. 2. de iur. iur. Bald. in l. mulierem, C. si mancip. ita uen. ne prostir. & in casu ne scandalum committatur in ciuitate secundum Cyn. in l. in fin. C. de Monopol. & alia est generalis, ut quando inquiritur super statu ciuitatis, uel alterius loci, & in his duobus casibus, ut supra præmissis, non est necesse quod infamia aliqua præ-

præcedatur l. congruit. ff. de offi. præsid. & in cap. 1. de offic. ordi. & ibi doct. & si formatur ex mero iudicis officio, tunc tenetur iudex ¶ dare copiam diffamationis parti secundum Ang. in l. si uacantia, col. 19. uersu. 4. C. de bo. uacant. libr. 10. Marf. sing. 14. Alexandr. cons. 179. pen. col. uolu. 2. Cæpol. cons. 18. in fine. Quædam uero est particularis siue specialis, ut illa quæ formatur & fit contra certam personam, & tunc necesse est quod infamia præcedat, ut puta in crimine hæresis falsæ moneta contra portantes arma prohibita. In falsi crimine; sacrilegii, ac plagii, secundum Bart. in l. 4. §. mandatis. ff. ad l. iul. pecul. & contra frequentantes tabernas iustiores, rixantes, ac portantes arma, contra formam legum, & principum decreta, & in quibusdam aliis casibus, de quibus plene per Abb. & doct. in cap. qualiter & quando, il. 2. de accusa. Bart. singul. in leg. 2. §. si publico, ff. de adult. & in le. 4. §. hoc autem iudicium. ff. de damn. infect. Innoc. in eod. c. ad nostram il. 2. Bal. in leg. 1. C. qui admit. Felin. in c. inquisitionis, col. 3. de accus. Matti. in suo tract. de ord. iud. par. 6. numero 128. Et ideo inquisitionum materia ¶ ex præmissis, alia est preparatoria, alia solemnis, præparatoria est, quando iudex ex suo puro & mero officio nulla denunciatione sibi facta, & nulla infamia præcedente inquit contra aliquem quem habet pro suspecto, & licet regulariter ad inquisitionem non procedatur, nisi præcedente infamia, sunt tamen quidam casus, quos enumerat Spec. in ritu, de inquisitio. §. 4. in princ. in quibus potest procedi, item potest formari inquisitio maleficio flagrante, quod licet notorie sit commissum ignoratur tamen quis commiserit, nam tunc nullo uocato potest iudex contra incertam personam inquirere in genere uidelicet quis fuerit comitens, & tali inquisitione formata post iudex contra illos procedere contra quos laborat suspicio, ut super interrogandis ueritatem dicant, & e contra hos tales legitima reseruetur defensio, ut Spec. de notat. crimine. §. i. in fine. Alia

uero est solemnis, & circa quam est distinguendum, quia alia formatur per ordinarium indicem, alia uero per extraordinarium, quæ sit a delegato, & inter has magna est differentia, quia ordinarius potest inquirere contra subditum, licet non infamatum, dummodo sit sibi suspectus, sed in extraordinario secus, quia delegatus non potest nisi contra diffamatum, ut in cap. cum oporteat, de accus. Et talis infamia debet ¶ sed se in loco, in quo inquiritur, & non alibi, secundum Abb. in cap. cum oporteat in fine de accusat. Bald. in l. ea quidem, colum. pen. uerb. e. item queritur. C. de accusat. uel inquisitio famæ fieri debet in loco ubi quis conuersatur, quoniam is talis habetur qualis in ciuitate sua æstimatur secundum Decium, in cap. postquam nu. 71 me. 24. de elect. & infamia cum confessione ¶ extraiudiciali est, secundum communiter Docto. sufficiens in iudicium ad torturam secundum Decium in cap. at si clerici, numero 126. de iudic. sed infamia facti, quæ laborat contra aliquem non ex toto repellit testem ad testificandum in eam, sed si minus creditur secundum gloss. not. in l. 3. §. duæ uero eandem. ff. de carbo. edict. & ob id testis solus non facit iudicium ad torturam, sed bene concurrente præsumptione uel confessione extraiudiciali secundum doct. & præsertim d. Guido. de Suzza. in tract. de iudic. & tortura, nume. 91. & inquir.

12 **stitionum materia alia est ¶ communis, & alia exuberans, secundum Bald. sing. in cap. 1. uersu. si reis, de pace tenen. in usib. feud. sed quia inquisitio communis**

13 **ter super criminibus, & ¶ crimina quædam sunt priuata, ut actio furti, iniuriarum, ui bonorum raptorum, & abigearum, & similia, & ad horum accusationem nullus admittitur, nisi cuius interest, ut per totum titulum.**

14 **ff. de priua. delict. Quædam uero sunt ¶ publica, ut homicidium, & adulterium. crimen læsæ Maiestatis. & similia, & ad horum accusationem admittitur quilibet de populo, fauore publicæ utilitatis, & crimen dicitur publicum tripliciter secundum Bald. in §. consequens**

quens Inst. de susp. tit. & ibi Ang.

Et non omnia iudicia in quibus crimen uertitur publica sunt, sed ea tantum quæ ex legibus iudiciorum publicorum ueniunt, ut Iulia Maiestatis, Iulia de adulteriis, Cornelia de sicariis & ueneficiis, Pompeia, de parricidiis Iulia peculatus, Ambitus, & repetundarum, & publicum dicitur tribus modis, uno modo largissime, ut omnes iudicium quod sit ad uindictam, siue ad utilitatem publicam, dicitur ac publicum reputatur, ut in interdictione, ff. de publi. indi. alio uero modo dicitur large, quando quilibet de populo potest accusare: tertia namq. modo dicitur stricte publicum iudicium, ut in toto titulo, ff. de publicis iudiciis. Et publicorum iudiciorum quædam sunt capitalia, quædam non capitalia ut l. secunda ff. de publi. iudic. & horum delictorum multa sunt genera, ut ponit Bart. in l. leuia. ff. de accusa. Bald. consi. ccccxi. in 4. uel. per totum.

- 15 ¶ Quædam sunt leuia, quædam grauiora, quædam grauiora, & quædam grauissima, & horum quædam sunt ordinaria, quibus lex statuit certam pœnam, ut in crimine adulterii, & aliis de quibus in l. i. ff. de pub. iud.
- 16 ¶ Quædam extraordinaria, quæ pro more iudicis puniuntur, ut in crimine furti, iniuriarum, & stellionatus, & in iis, & aliis.
- 17 ¶ Vbi pœna non est determinata, & certa, committitur arbitrio iudicantis, ut l. hodie, ff. de pœnis. Bart. in l. i §. i. ff. de effract. & expilat. in princip. Iason. in l. non dubium. ff. de legib. nume. 6. & in l. iubere, nu. 17. ff. de iur. om. iudic. Abb. in c. in litteris de consi. ubi sing. querit, si pœna est apponenda arbitrio iudicantis, quæritur an debeat esse temporalis, uel capitalis, uel perpetua. Abb. in d. c. ex litteris, colum. ult. dicitur ¶ quod ubi ius in speciali crimine imponit pœnam arbitrio iudicis, tunc temporalis esse debet, quia ius sciuit imponere pœnam perpetuam. sed ubi ius specificè non disponit de crimine, pœna debet esse perpetua, secundum qualitatem & quantitatem criminis, quia iudex debet

arbitrium suum informare secundum pœnas statutas in similibus criminibus, ut in c. tuæ de pœn. Ego uero aliter dicerem, saluo semper saniori iudicio, quod aut super crimine iura imponunt certam ac determinatam pœnam, & tunc iudex non debet excedere pœnam. Il. nisi pro modo & qualitate delicti. Aut super illo delicto ius aliter non disponit, tunc pœna consuetudinaria apponi debet. Et si iudex excedit consuetudinem,

19 tunc iudex dicitur † excedere modum, secundum textum iuncta glossa in l. hodie. ff. de pœn. & in l. quid ergo. §. pœna grauior. ff. de iis qui not. infam. consuetudinem uero cessante uenit postmodum iudicis arbitriū, Abb. in cap. licet in 2. col. de pœn. c. de causis de offic. deleg. l. i. §. prætor. ff. de iure deliberand. & Abb. in cap. 2. de delict. puer. Bart. in l. fina. C. de priuat. deli. Gramm. consi. xxxix. nume. 8. & 9. Alex. consi. cxi. in primo uolumi. & idem Alex. in consil. lxx. uolu. 2. & Io. Andr. in cap. 1. de const. ubi concludit quod in iis quæ sunt commissa arbitrio iudicantis debet specificè iudex ser-

20 uare semper † æquitatem, Marfil. in l. i. §. diuus, nu. 29. ff. de sicca. & in l. diuus Adrianus, col. 2. ff. ad l. Pompo. de parricid. Cepola in l. si fugitiui, nu. 50. C. de seruis fugi. cum multis infinitis.

21 † Leuia crimina illa dicuntur in quibus nõ interuenit dolus, ut dñam in iniuria datū secundū Bar. in d. l. leuia, quod quidem leue crimē iudicatur ex qualitate pœnæ & paruitate causæ, ut Paris de pœno in tracta. sindica. uenit iudex, nume. 28. fol. 73. Bald. sing. consi. ccccxii. num. 1. iiii. uol. idem Bald. in l. 2. C. de lib. & eorum lib. Carre. in l. 2. C. quomodo appe. non recip. numer. 104. fol. 100. Grauias dicuntur, ut priuata crimina, quæ dolum requirunt, & magnum afferunt præiudicium, ut l. respiciendum §. furta, ff. de pœnis. l. auxilium. §. in delictis ff. de minor. Bald. in consil. ccccxii. & consi. cccclxxviii. iiii. uolu. Flor. in l. liber homo, numer. 9. ff.

22 ad l. aquil. † Grauiissima uero illa appellantur crimina publica pro quibus imponitur pœna mortis, ut la-

tè

tè Flor. post Bar. in d. l. liber homo, nume. 7. ff. ad leg. aquil. & in l. leuia. ff. de accus. & ibi Bart. Ang. Inst. de pub. iud. col. 2. in princi. & quia in utraque specie eorundem, crimina ipsa non debent remanere impunita. ut l. ira uulneratus, §. si quis absurde, ff. ad l. aquil. l. si longius, §. i. ff. de iudi. & l. per omnes. C. de defen. ciuit. sed in d. cunctis que clarescant puniendi sunt, cap. in eccle. fia. xlii. q. iiii.

Indicia que præcedere debent.

23 † Et ideo antequam iudex procedat ad retentionem, & rei incarcerationem secundum communes doct. opinioniones necesse est, ut in primis præcedant legitima indicia, ut per Barto. & Moder. in l. si ff. de quest. Hip. de Marfil. in l. i. in princ. eod. tit. Bancus in l. si. nume. 2. post Franc. Brun. in tractatu de inditiis, col. 2. Corn. consi. cxxxviii. iiii. uolu. Iason in l. i. nu. 6. C. de sacrosanct. eccle. & in l. milites, nume. 2. C. de testam. milit. gloss. fin. in l. sicur. C. de fals. ac etiã secundum decreta Illust. Duc. Do. anni. 1524. 21. Martij, & ob id dicuntur indicia ubi indagando, quia sunt ad uincula ad ueritatem indagandam, ut Bald. in l. ea quidem. 2. col. C. de accus. doct. in l. si. ff. de quest. & Cor. consil. cxcviii. lit. n. 2. uol. quæ quidem regula licet sit uerissima, fallit tamen in reo fugitiuo, uagabundo, & suspecto.

24 † Quia tunc præhabita quali quali informatione, potest illico iudex procedere ad capturam, & incarcerationem, ne reus fugiat, ut l. 2. C. ubi de crimi. agropokt. Saly. in l. nullus, nu. 7. C. de exhib. reis. l. diuus Adrianus. ff. de cust. reorum. Blanc. in l. si. nu. 8. ff. de quest. Bal. consi. clixviii. in 2. uol. nu. 1. & maxime quando reus

25 fugit per loca deuia & insulita, † quoniam maius contra se habet inditium, ut dicit Ioan. de plath. in l. 2. C. de cur. pu. lib. xii. Marfil. in consil. suis, nume. 93. incipit iudex licet. Gramm. in consil. xvii. nume. xi. ubi dicit, quod qualitas loci satis attenditur. ad reddendum

B 4 quem

quem suspectum de delicto.

- 26 † Vcl quando fractus carceribus reus fugam arripere, quia tunc habetur pro confesso, ut Masu. in rub. C. de probat. nu. 261. Bald. consi. xxxii. nu. 1. 3. uel. Iason in l. admonendi. nu. 69. & in repe. n. 141. & Ballate dicto consi. 2. num. 1. 3. uolu.
- 27 † Et quis dicitur propriè fugitiuus, uide sing. Bal. consi. cccclxxxii. nume. 9. 5. uolu. & consi. ccl. primo uolu. Alex. in l. i. §. per seruum qui, nu. 7. uersic. dico. Ange. ff. de acquir. poss. Cæpol. l. i. C. de ser. fug. Iason. in l. uinum, num. 3. ff. si cert. pet. ubi dicitur fugitiuus qui in actn fugæ deprehenditur.
- 28 † Ita quod si saltem ex loco suo pedem unum mouerit fugitiuus dicitur, ut l. quis sit fugitiuus, §. i. ff. de edil. edict. & ibi gloss. & Cæpol. & fugitiuus, ff. de uerbo. sign. & Bald. in d. consi. cccclxxxii. nume. 9. uolu. 5. & in consi. ccl. nume. 8. uolu. i. Decius in l. rogasti. §. si fugitiuus, ff. si certum pet. num. 2. Bal. in l. i. colum. 2. C. de edil. act. las. in l. uinum, num. 3. ff. si cert. pet. Cæpo. in l. i. C. de seruis fugit. & fugitiuus etiam dicitur qui est in præparatione fugæ secundum Doct. Mod. in d. l. quis sit fugitiuus, nam idem iudicatur de suspicione belli & de præparatione eiusdè, quod de ipso bello secundum Anch. in consi. lxxxvii. ut eleganter Flo. in l. si seruus, nu. 5. uer. sed aduerte. ff. ad l. aquil. Alex. consi. cclxxv. inci. uiso themate vii. uol. ubi dicit quod deprehensus in fragrati crimine etiam sine processu potest dampnari, & puniri per iura per eum ibi allegata, Hip. copiose in l. unica. C. de rapt. uirg. nu. lxxxix. usque xciiii. plura accumulans. fallit in delicto notorio, ut par de Put. in tract. sindic. in uerbo notorium, num. 10. fol. 73. Gand. quomodo de maleficio cognoscatur in trac. malefi. in prin. Saly. in l. ea quidem. C. de accus. & Tanc. libr. 2.
- 29 qualiter contra criminosos. † Quomplex autem sit species notarii uide Spe. de not. cri. §. iam uero, & hoc no. Carre. in sua pract. hu. 45. fol. 9. ubi examinatur, si iudex uidet coram se delictum, seu homicidium committi

ti an sine aliquo processu, & probatione possit ipsum condemnare, refert Alex. in l. i. §. fin. in fi. ff. de fer. Ant. But. in c. uestra in ult. col. de cohab. cler. & mul. Par. de Puteo in d. tract. fin. in uerbo notorium Bal. in l. presbyteri. C. de epis. communiter doct. & concludunt quod sic.

- 30 † Et quomodo notorium differat a manifesto, uide Alex. in l. si constante, nu. 12. ff. solu. mar. Bal. consi. cxlii. n. 2. uol. ii. & cccxx. n. 23. uol. Alex. in l. si uero. §. qui pro rei. ff. qui satisfda. cog. Bald. in l. fin. 15. oppo. C. de edicto diu. Ad r. toll. & an notorium excuset aliquem ab onere probandi, Bar. in l. i. nu. 10. ff. de excep. Bal. consi. cxxix. nu. 5. in i. uolu. las. in l. si unius. §. pactus ne petet. nume. 35. ff. de pactis, gloss. not. in clemen. appellata de appellatio. ubi concludunt doct. quod notorium ex causat ab onere probandi, non tamen ab onere proponendi, ut Ange. in d. l. i. de excep. Alex. in l. si in prin. ff. si cert. pet. & in l. cum qui ira. ff. de uerb. obl.
- 31 † Et not. quod longa est differentia inter notiorum, & manifestum, ut Alex. & las. in l. si uero. §. qui pro rei. nu. 9. ff. qui satisfd. cog. Franc. Aret. in consi. cxliii. Alex. consi. lxxxii. uol. i. col. in primo uol. Carre. in rep. le. obseruare, num. 44. C. quomodo appel. non recip. alleg. Luc. de pœn. in ca. reg. Bald. in l. ea quidem nu. 53. C. de accusa. & licet regulariter notoria non probentur, secundum Bal. in consi. cccxxix. nu. 5. in i. uol. Cor. Per. in consi. cccxxvii. num. 2. uol. maxime in notorio
- 32 actus permanentis, † quia quod patet expresse non est probare necessè. c. euidencia de accusa. tua nos de cohabi. cler. & mul. & 2. q. i. c. manifesta, & aliis iuribus uult. Fallit tamen in notorio facti transcurrentis, quia illud probari conuenit, ut Saly. in l. ea quidem. C. de accus. n. 77. gl. in c. ad nostram noueris, extra de iur. iur. Io. And. in sic. de foro comp. li. 6. Fallit etiã in notorio facti interpolati, ut in c. dioecesi, & ibi glo. in uer. manifestos de usur & ii. q. iii. eorum in fin. & Salyc. in d. l. ea quidem, num. 70.

33 Fallit in notario extra locum ꝑ quia illud probari debet, ut xi. q. eorum qui accusantur, & xxiii. q. i. cap. pūdeda, & c. præsentium. xvii. q. iiii. & Saly in l. ea quidem. C. de accusat. num. 90. nam iudex non potest in uniuerso populo sine sinistra suspitione iudicare, ut l. si uicinis C. de nup.

Fallit etiam quando dubium est, an sit notorium uel ne, quia in re ambigua debemus accipere partem tutiorem, ut l. semper in obscuris. ff. de reg. iur. Marfil. in rubr. C. de probat. nu. 240. & gloss. 2. in capitu. primo. de officio deleg. in 6.

34 Modus autem probandi notorium est, primo ꝑ aspectum iudicis sedentis pro Tribunali, ut glo. not. in l. prima. C. qui & aduer. quos, quia tunc proceditur iuris ordine non seruato, ut Par. de puteo in tract. sind. in uer. notorio. Alex. remissine in li. §. fin. ff. de feriis Anto. de But. & Moderni doct. in c. uestra, de cohab. cler. & multis aliis locis.

Secundus modus est per duos testes, ut in c. in omni negotio de test. & l. numerus. ff. eodem titu. Bald in l. data opera. C. qui accusare non possunt Salyce. in dicta l. ea quidem circa medium, ubi copiose. C. de accusa. Felin. in cap. iiii. loco. v. colum. extra de præsumpt. Marfil. in rub. de probacionibus. nu. 229.

Tertius modus est, per confessiones testificatas, uel sententias factas in aliis negotiis inter eandem personas, ut l. is apud quem. C. de eden. & l. cum quærebatur. ff. de iud. solu.

Quartus modus est, per confessionem factā in omni negotio. Nam confessus & conuictus æque punitur ut Inn. & Abb. in c. quia uerisimile, de præsumpt. Bal. in l. sciant cuncti. C. de probat. Rom. in l. lege Cornelia. ff. ad sillan. Bar. in l. i. de recep. c. de hoc, de Simo. ubi qui couincitur de Simonia, præsumptiue debet mitiori pœna puniri, Bar. in l. sacrilegii. ff. ad l. Iul. pecul. Abb. in c. at si clerici, de iudic. In notorijs autem, an requiratur citatio, dic quod prætextu missis doctor. opinionibus quod

quod nō, ut puta notorium est crimen esse commissum per aliquē, & similiter notorium est nullam sibi competere defensionem, tunc superflua erit citatio, ut c. olim de rest. spolia, Bart. in l. i. §. quod de frumentaria ff. de adm. rerum ad ciuit. perti. c. cum sit Romana. c. consu. Iuit de appel. Bal. in l. a procedente. C. de dilat. Arer. cō sil. clxv. Socin. consi. xx. Marfil. in l. de unoquoq. iiii. col. nu. 77. ff. de re iudica. Decius consi. cclxxiii. incip. uiso decreto in fin. Felin. in c. cum olim. in 6. colum. de re iud. Marfil. in rubri. C. de probat. nu. 121. alleg. Bal. in l. ut uim. ff. de iustitia & iure. Et minus in notorijs non requiritur sententia interlocutoria, sed ad ulteriora semper est procedendum, ut in c. j. de ord. cog. quandoque tamen est utile quod pronuncietur, ut not. Ioan. And. in clemen. paterialis extra de re iud. & gl. in c. super eo, de test. cog. & hoc ad cautelam ad aliquid declarandum, ut Bal. consi. cccxci. nume. 3. quin to uolumi.

Et similiter in notorijs non habet locum recusatio iudicis, ut est bona gloss. 2. in c. i. de offi. delega. in 6. insuper in notorijs criminofus non appellat, ut in d. c. consuluit. c. peruenit. & in c. specialis de appell. & ibi Deci. & Fel. Bal. in l. additos C. de epis. aud. Marfil. in l. unica. nu. 93. C. de rap. uirg. Ang. in trac. malefic. in glo. præsentis gaio & appellante, nu. 4. col. 2. Bal. in l. i. C. ne de sta. defun. Saly. in d. l. ea quidem, nu. 78. C. de accusatio. & Innocen. in cap. statumimus, extra de officio deleg.

Sententia lata contra facti notorietatem est ipso iure nulla etiam citra remedium appellationis, ut Inno. in c. fraternitatis de frig. & malefic. c. cum Bertoldus extra de re iud. & rate Carr. in d. l. 2. G. quomodo appella. non recip. uam. 45.

Maiores nostri uti sapientes & ueri iuris professores uariis modis appellauerunt iudicia, interdum nominauerunt argumenta, ut l. 1. in princ. ff. de quæst. ibi cum suspectus est reus, & alijs argumentis, & gl. sing. in

in l. indicia, C. de rei uend. in § id Cornelio. ibi causam argumentis examinanda, & l. militem. §. oportet ibi, sed argumentis primum, C. de quaestio. & l. unius, §. i. ibi reus euidentioribus argumentis, ff. eo. tit. quod secundum Bald. in l. ea quidem, num. 11. C. de accusa. sic diffinitur, argumentum est propositio ex aliquibus existentibus resultans ad propositum ostendendum, uel concludendum, ut puta quando plura inditia uel praesumptiones, uel testes ad unam conclusionem copulantur tunc ista copulatio, seu collatio plurium, tendunt ad unam conclusionem, argumentum dicitur, interdum inditia remanent in suo proprio nomine, ut l. i. §. Antonius, & §. diuus, & §. ex quibus, ff. eod. tit. de quaestio. Aliquando inditia appellantur suspitiones, ut l. fin. ff. eod. tit. ibi, nam quaestio de eis habenda non est, nisi suspitionibus arguantur. & l. absentem, ff. de poen. quod sic diffinitur, suspicio est aliqualis applicatio animi ad aliquid, cum uehementi tiubatione, probatur, ff. de test. l. de statu, & ibi gloss. no. nonnunquam praesumptionis, ut Gand. in suo tract. de praesumptio. & inditijs, quod est quidam conceptus in mente, causatus ab aliqua probabili coniectura, quae quidem praesumptio duplex est, alia iuris, alia uero iuris & de iure, prima est similitudo quaedam sufficiens ad rem dubiam, de qua creduntur credenda, probatur in l. i. C. de contrah. & commit. & l. iuris gen. §. quod ferre, ff. de pact. praesumptio. uers. iuris & de iure, sic diffinitur, quod est status a iure promulgatus ex indubia coniectura, probatur in l. cum ostendimus, §. fin. ff. de fideiuss. tuto. aliquando probationes appellantur, ut l. i. §. diuus Seuerus. Ibi si nulla probatio. ff. eod. tit. de quaestio. & l. quotiens. C. eod. tit. ibi si aliquibus probationibus ueritas instrui non possit, aliquando inditium coniectura appellatur quae est acceptio seu reputatio ueri ex aliquo alio sic uerisimiliter ordinatio, ut puta per circulum hospitii reputamus tabernam, & per habitum meretricem, ut l. apud Labeonem, §. si quis

quis uirginem, ff. de iniur. Interdum adminiculum inditium denominatur quod duplex est, aliud uehemens, quod est suppletio defectus probationis per se solum non operans, sed. cum aliis adminiculis, aliud uero est non uehemens, quod est aliqualis confirmatio rei probabilis. ut l. 2. §. i. ff. de excus. tut. & dicitur inditium notabile signum alicuius dicti seu facti, uel aliterius criminis quod subiicitur necessitati probandi, ut Cano. in cap. tertio loco de probat. Spec. in tit. de probat. §. uidendum, uers. c. 13. & ibi Ioan. Andr. in additio. Felin. consi. 47. num. 11. in consi. crimi. & Iosue c. 9. ibi calciamenta pro antiqua, quod est inditium uetustatis, & Gene. cap. 41. ibi firmiatis inditium est eo quod sermo Dei est.

a	Inditia, Argumenta	d.
b	Suspitiones, Praesumptiones	e.
d	Probationes: coniecturae	e.
f	Adminiculum & signum	g.
	Atque uesigium	g.

37	Dubitata	Alia hominis,	37	Indubitata.
37	Farri	legis alia.	37	Iuris:
43	Remota	Alia iuris tan-	43	Propinqua.
45	Ad uiam ueritatis habenda.	tum, & Alia iuris & de iure.	46	Alia ad cogendam uisionem.

50

Vel dic secundum Bal. in l. admonendi. num. 2. ff. de iureiur. quod in criminibus aliquando proceditur per suggestionem, quod est quando partes narrant uel exponunt aliquid iudici in iudicio. Ad finem inquirendi, interdum per inditia dubitata, uel indubitata: quod inditium seu signum: est argumentum rei dubie faciens fidem, uel proximum fidei: alio modo per semple.

femiplenam probationem, quod est quando examina-
tur unus testis. & aliquando per plenas probationes,
quæ fit per depositionem testium omni iure legitimo-
rum, pro ut infra dicitur.

35 † Quæ autem, & qualia indicia esse debeant in ma-
teria præmediari homicidii, & presentium inquisitio-
num de singulis accumulatiissime suis locis demonstra-
bitur.

36 † Et quia inditiorum materia est arbitraria Marfi. in
§. diligenter, nume. 24. in sua pract. crimina. in l. final.
numero. 2. ff. de quæst. Salyc. in l. fin. C. de quæst. Bald.
consil. 764. num. 2. uol. 3. idem consil. 259. num. 4. uolu. 1.
Alex. in l. si quis, §. sed si, num. 17. ff. de acquir. hæred. &
horum ut prædixi quædam sunt remota.

37 † Alia uero propinqua, alia dubitata, alia uero indub-
itata, alia quidem iuris, alia facti Bald. in l. seruos.
C. de testibus & debet esse conformis cum dispositione
iuris, secundum Roma. consil. 386. & Alex. consil. 227.
uol. 2. alia ad retentionem, quædam uero ad torturam,
& condemnationem.

38 † Et ista omnia saltem per duos testes probari debent
quando ita certa sunt ut uix reus ea negare sufficiat ut
l. milites, §. oportet. C. de quæst.

Et ob id inditia proxima eo dicuntur, quia ea posi-
ta ponitur criminis effectus, & ea remota illius effectus
remouetur, secundum Panos. in cap. ex parte tua, col.
2. uers. secunda solutio de conuer. cong. Cæpol. consil.
2. col. 2. uersic. & quod hoc sit uerum, & col. 3. uersic. &
ideo cum summis, ubi dicit quod ea proxima est ue-
ra & propria & remota dicitur ficta & impropria, quæ
in statutis locum non habet. & iura semper loquentia
de causa intelligunt de proxima, & non de remota, se-
cundum Bar. in l. motus autem, §. sed licet. ff. quod met.
causa. & appellatione causæ uenit proxima, & non re-
mota, Panor. in cap. quia diuersitatem, col. 3. uersic.
non tamen, de concessio. prebend. nam iurista & non
immerito proximam cuiusque rei causam attendunt

& non

& non remotam Old. consil. 25. uers. præterea quan-
to. Et ob id magis operatur causa propinqua, & im-
mediata quam remota, secundum Bald. in l. socium
qui co. §. 1. ff. pro soc. ubi dicit causam remotam æqui-
parari causæ impulsivæ, & non finali Grammat. dec.
59. numero 5. & ideo in Bald. in l. eadem quam quis re-
quæro de probationibus. C. locati. Dicit quod quis te-
netur considerare causam propinquam, & non remota
& sic Goff. not. in c. de cætero uersic. unica, de homic.
dicit quod causa remota non imputatur ad homicidium
uel ad aliud delictum, ubi constat de causa proxima, non
consideratur causa remota, secundum Barba. consil.
13. uol. 2. Signo. homod. consil. 79. col. 2. uersic. præte-
rea causa finalis, dicit quod causa finalis proxima &
immediata attendi debet, & alibi Bald. dicit quod euen-
tus causæ proximæ attribuitur, & non a remotis causis, in
consil. 136. proponitur, ante fin. uolu. 2. Bald. sing. in l. si
quis argentaris post princ. ff. de edend. Felin. in cap.
cum causam, de probatio. Ias. in l. admonendi, ff. de iu-
re iur. Marfi. in l. de minore, §. plurium l. unius, §. testes.
ff. de quæst. in sua pract. crimin. §. diligenter 2. & 3. col.
& consil. 18. circa medium, & consil. 61. Alexand. post
Bar. in l. 1. §. idem Cornelio ff. de quæstio. Marfi. in
singul. suis, num. 585. incip. proba 17. Gramm. in uoto,
22. in princ.

36 † Et similiter qualia indicia sint ad torturam sufficien-
tia de hoc doctrina certa dari non potest, sed arbitrio
iudicantis remittitur, ut Bald. consil. 95. nume. 6. 1. uol.
Marfi. in d. §. diligenter, Bart. in d. l. fin. de quæst. Bal.
in l. obseruare, C. quomodo appell. non recip. Bald.
in l. cum probatio ff. de proba. Alex. consil. 87. i. uolu.
& consil. 95. Ioan. de amic. consil. 134. Decius con-
sil. 372. Thom. Grammat. consil. 14. numero. 6. & in fin.
17. quæst. & si arbitraria sint, non tamen iudex quolibet
inditio arbitrabitur reum esse torquendum, sed
ex circumstantiis, & aliis qualitatibus deductis in pro-
cessu iudex ad torquendum se mouebat ad uiam: sem-

per

per ueritatis habenda.

- 40 † Nec quolibet inditium sufficit ad questionem habendam, sed requiruntur inditia uerisimilia, urgentia, & talia, quod sola confessio deesse uideatur, secundum tex. in l. 1. secundo responso, ibi, ut sola confessio, ff. de quaest. Cor. Perus. consil. 10. lib. 2. uolu. & Bal. in consil. 41. 2. §. num. 4. in 1. uolu. ubi dicit † quod inditia debent esse tanquam luce clariora in sua specie inditorum, maxime cum de hominis salute tractetur. Et primo,
42. Fam. tan faciat inditium, & concludit quod sola & absque alius adminiculis non facit inditium ad torturam, Ang. in tract. malef. uerf. fama publica, num. 8. 41. in princip. & Gand. in tract. de quaestio. num. 39. Ange. consil. 4. Bald. consil. 402. num. 5. uol. 5. & consil. 405. in 1. uolum. 3. & consil. 445. nu. 10. uol. 4. & consil. 465. num. 9. uol. 4. & consil. 123. num. 4. uol. 3. & consil. 78. num. 11. in uol. 3. & consil. 77. in princip. eo. uol. 10. de Ana. consil. 1. num. 8. Bart. & doct. Mod. in l. fina. ff. de quaestio. Marf. singu. 97. Grammat. uol. 34 & in consil. 32. 42. & consil. 17. Guido. de Suzza in suo tract. de Ind. & tor. num. 42. ubi tenet quod fama cum fuga uel cum confessione extrajudiciali, uel alio adminiculo est sufficiens signum ad torturam secundum Bal. in l. fina. C. de probat. Cyn. in l. fina. C. de accusa. Cast. consil. 117. incip. notandum, Salyc. in Lea quidem, de accusat. Brun. in tract. de in lit. num. 32. Bald. in l. 3. §. eiusdem, ff. de testib. in addit. Bal. ubi tenet. quod ubi est uaria opinio gentium, fama non est sufficiens ad torturam, Bald. in l. Cassius, de Senat. & maxime si non oriatur ex probabilibus causis que inducat populum ad ita credendum, & tunc ex ea bene oritur inditium ad tormenta, aliter dicitur uana uox populi secundum Bald. consil. 402. num. 5. uol. 5. D. Carr. in d. leg. obseruare curabis, num. 111. Roma. sing. 622. nu. 2. Marfil. in l. de minore, §. plurium, ff. de quaestionibus Ias. in l. admonendi in repeti. col. 64. ff. de iureiuran. Corf. in sing. in uerf. probat. Secunda, ubi tenet quod fama non se

per

- perfacit semiplenam probationem, & ideo fama alia bona, alia uero mala: bona fama in homine existimationem auget, & omnibus lucris est praeferrenda, cum sit res preciosissima, ut §. q. 3. cap. facta, & bona fama probata, reus ad torturam non ponitur. Mala uero fama est quae denigat praesumptionem naturae secundum Bald. in consil. 77. numer. 6. uol. 3. & probata cum alio adminiculo torqueri potest fama in tribus casibus plene probat, primo in morte gloss. in l. si quidem C. solut. matrim. 2. in filiatione. l. si uicinis. C. de nup. & l. filium, ff. de iis qui sunt sui uel. & 3. in marito uergente ad inopiam, ut l. si constante, in princip. ibi extra quo euentissime apparuerit uicis facti. ff. sol. matrim.
- 43 † Fama de se sola non est sufficiens inditium ad torturam, neque ad capturam cum sit inditium remotum a maleficio, ut ait Marf. in §. diligenter, numero 18. in pract. crimina. Bald. in l. milites. C. de quaestio. Alexand. consil. 5. colu. 2. uol. 1. Bald. consil. 447. numero 12. 5. uolu. Matth. afflicti. decif. 37. numero 4. Cor. consil. 96. colu. 1. uolu. 4. & Caeopol. consil. 114. numer. 10. dicit quod est communis opinio, quod fama cum uno teste de ueritate facit plenam probationem. Salyc. hoc idem in l. 1. C. qui num. in uerf. fama, de appell. Corn. consil. 198. in fin. in 2. uolum. & in consil. 463. uolum. ubi dicit, quod fama coadiuuat alias probationes, ut Barto. in l. de minore, §. plurium, ff. de quaestio. Bald. consil. 402. uolum. 5. sed quando fama oritur ex probabilibus causis que inducat populum ad ita credendum tunc ex ea oritur inditium gl. in c. 1. plenius Ias. in l. ad monendi, ff. de iur. Flor. in l. testiu. §. eiusdem, numer. 3. ff. de test. ubi dicit quod fama non probat, sed confirmat probationem factam, alleg. Inno. dicentem nec inducere uolentem praesumptionem. Et idem Par. de put. in tract. find. in uerf. an fama. fo. 108. num. 17. quae quidem fama per duos testes ad minus probari conuenit, ut Io. de Ana. consil. 1. num. 8. Bart. in l. testium, §. eius quoque nu. 2. ff. de test. cum infinitis, sed bene iuncta cum

C aliquo

aliquo generali inditio, ut infra posito, uel aliis admi-
niculis sufficiens erit inditium ad retentionem, & tor-
turam, ut uoluit Saly. in l. si. C. de quæstio. Gand. in trac.
malefic. quomodo, de malef. cognoscatur, numero. 1.
& Gramm. consil. 32. nu. 7

44 † Et quæ inditia sint generalia, remota seu propinqua
tradit Francif. Brun. eleganter in tracta. de ind. & tor-
tu. in prin. Blan. in l. si. de quæstio. Carre. in sua pract. in
prin. nu. 106. fol. 24. uers. uideamus, Ccep. con. 40. Alex.
consil. 18. uol. 2. & consil. 5. num. 5. uol. j. Bald. in l. 2. C.
quom. app. non recip. Bar. & Marf. in l. fina. ff. de quæst.
Ang. consil. 3. Marf. consil. 44.

45 † Ex quibus inditiis, quedam sunt ad iudicem in for-
mandum, quod est quando super aliquo excessu seu de-
lictu examinantur testes non integri, nõ idonei, sed ex
aliqua parte suspecti, uel quãdo accipiuntur testes per
iudicem sine iuramento, & subinde habita quali infor-
matione per iudicem inquiritur, & proceditur, ista sunt
satis sufficientia ad capturam, & rei carcerationem, &
de istis loquitur Alex. in apost. ad Bar. in l. si quis in gra-
ui. §. si quis moriens. ff. ad silla. & l. si absentem, C. de ac-
cu. plene, Sali. in l. si. C. de quæstio, idem in l. 2. C. de ex-
hib. reis. num. 7.

46 † Quedam sunt inditia urgentia ad quæstionem ha-
bendam, quæ arbitrio iudicis committuntur, ut Bald.
consil. 277. §. uolum. num. 9. ut sunt testes qui a iure non
repelluntur, ut uuus testis de uisu, testes idonei, integri,
& non suspecti, i. omni exceptione maiores, & isti
in processu examinati faciunt sufficiens inditium ad
torturam, & ita intelligunt doct. tex. in l. ff. de quæst.
Bal. in l. milites. C. de quæst. idem Bal. in l. 2. C. quorum
appel. non reci. col. 1. uers. & no. Abb. in ea. cum in con-
templatione. col. 1. de reg. iur. Bal. consil. 15. nu. 16. §. uol.

47 † Quedam uero sunt inditia indubitata, & ista cum
aliis sunt sufficientia ad condemnationem, ut est tex.
in l. fin. C. de proba. & l. qui sententiam lapsus est. C.
de pœnis. Bald. in l. prima. C. de sum. tri. & fide catho-
li.

li. colum. 5. uersic. 5. oppono. Abb. post Bald. in cap. testi-
monium extra de test. Inn. in c. quia uerisimile de præ-
su. in p. & Abb. in cap. si quisquam uersi. ex hoc infero de
coha. cler. & mulier. Et quæ inditia sufficient ad con-
demnationem uide Bald. in l. milites, C. de quæstion.
Abb. in cap. tertio loco 4. colum. in fin. de probat. & dic
quod aut inditia sunt approbata a lege ad condemna-
tionem faciendam, & tunc ista sufficient ad condemnã-
tionem, ut est bonus tex. in l. si qui adulterij, C. de adult.
uel approbatur a lege, & si agitur de pœna corporali le-
ui, ut puta de fustigatione, & bene probant, ut est text.
in l. 3. uersic. & quia plerumque, ff. de off. præfect. nig.
Aut inditium est semiplene probatum puta per unum
testem concurrentibus aliis argumentis, & tunc suffi-
cient ad condemnationem. Ita Bar. in l. 1. §. idem Cor-
nelio, ff. de quæstion. Aut non est semiplene probatum,
tunc etiam distingue secundum Abb. & doct. in d. c. ter-
tio loco.

48 Iudex si procedere iarendit ex præsumptionibus † de-
bet multum temperare suam sententiam, aut raro po-
tè inferre ut Marf. in l. 1. §. diuus. num. 37. ff. de sicca.
Old. c. 19. Rom. 91. Gramm. consil. 13. numer. 37. ubi re-
fert, quod uiolenta præsumptio in criminalibus non
sufficit ad aliquem cõdemnandum, nisi essent præsum-
ptiones & inditia multum urgentia, quia eo casu habe-
rentur loco legitimarum probationum, ut Bald. in con-
sil. 113. incip. tria sunt. 2. uolum. idem consil. 152. nu. 5. 1.
uolu. Io. de Ana. consil. 59. nu. 2. ubi dicit, quod uiolenta
præsumptiones, habent uim legitime probationis,
ut in c. afferre, de præsum. Mar. in §. diligenter, nu. 2. 1.
in pract. crimi. & in sing. 205. incip. uehemens opinio,
ubi dicitur quod uehemens opinio habetur pro scientia,
pro certitudine. Bald. in l. fin. ulti. col. de probat.
Alex. consil. 54. col. 1. uolum. 1. & 116. 3. uolu. Iaf. in l.
1. num. 29. C. de ser. fug. & sic super istis dantur gradus
probationis, cum minor probatio requiratur ad captu-
ram, maior ad quæstionem, & torturam habendam:

maxima uero ad cōdemnationem reorum. Quæ omnia nota, quia nō reperies ista alibi tam ordinate collecta.

- 48 Scire debes quod † præsumptio minus est quam inditium, ut colligitur ex dictis per Bar. in l. ea quidem, in 2. col. C. de accu. Io. And. in add. ad Sp. in tit. de noto. crim. §. ut autem, in addi. magna. Ias. in l. i. in 2. colu. nu. 8. ff. de eo per quem factum erit, & melius quam alibi. Bald. in l. i. in 1. col. uer. extra quæro. ff. de excu. tut. ubi dicit quod præsumptio est probatio probans, & non probatio probata. Sed inditium est probatio probata, & quod præsumptio indirectæ tangit factum, sed inditium directæ tangit ipsum factum, & sic concluditur quod minus est præsumptio, quam inditium & suspicio minus est quam præsumptio, ut Bart. in l. admonendi. ff. de iur. iurand. & sic ad quæstionem habendam de necessitate requirantur inditia, & non sufficiunt præsumptiones secundum Bartol. & alios in d. l. milites, & l. si. ff. & C. de quæst. Gram. consi. 32. numero. ubi dicit, quod plures præsumptiones faciunt inditium ad torturam, nota quod plures sunt gradus præsumptionum cum alia sit contumacia, ut in clerico citato ad redeundum ad ecclesiam, qui cum non reuertatur præsumptio est ecclesiam haberi pro derelicta. Alia est præsumptio famæ, per quam proceditur per iudicem ad inquisitionem, ut in cap. qualiter & quando, el. secundo de accu. alia est naturæ, ut in patre exheredante filium, nam præsumitur, quod iniuste agat, quia natura non permittit filium patrem offendere, ut l. omnino, C. de inofficioso testamento. l. ult. C. de eur. furio. Vel dic quod alia est suspitio, alia namque hominis præsumptio, suspitio tantum homini conuenit, præsumptio uero legi & homini.

- 49 Et dicitur suspitio quædam animi passio, cum præcisa extremorum ignorantia, & ista in condemnando est modicæ uirtutis, ut l. absentem, ff. de pœnis, præsumptionum plures sunt diuisiones, alia est legis præsumptio, alia hominis.

Legis

- 50 † Legis præsumptio duplex, alia iuris & de iure, & ideo sic dicitur, quia a iure inducitur & super ea statuitur, & ideo probatio in contrarium non admittitur, & est sufficiens ad condemnandum, ut l. si qui adulterii. C. de adult. Ias. in l. generaliter, §. nihil commune, num. 121. ff. de acq. possess. alia uero iuris tantum super qua lex applicat animum ad uerisimile, & transfert in aduersarium onus probandi. Ias. in l. si mater, numero. 7. C. de inoffic. testamen. effectus huius præsumptionis est, ut is contra quem est præsumptio condemnetur, nisi per aduersarium contra probetur: per aliquam legitimam speciem probationis, ut habetur in l. si patrum, ff. de probat. hominis uero præsumptio alia est temeraria, quia ratione caret, & iudicis animum nullatenus mouet, alia non est temeraria, & hæc alia est uehementior & alia est leuis. alia est uiolenta, & ex ista sæpe peruenitur ad sententiam definitiuam, ut l. filium diffinimus, ff. de iis qui sunt sui uel alic. iur. & non tantum in causa ciuili, sed etiam in criminali, ut c. afferre, de præsumptio. Marsi. in rep. rub. de probat. num. 230. Ias. in l. i. num. 2. C. de fer. fug. & iudex procedendo ex præsumptionibus debet multum temperare pœnam & sententiam suam, uq. Abb. in d. c. afferre, & in c. 2. de cohab. cler. & mulier. Barb. in rub. de probat. Bald. in l. sciant cuncti. C. de probat. Salyc. in l. is qui cum telo, C. de siccar. alia uero est præsumptio probabilis, quæ insurgit ex suspicionibus fama crescente, & contra talem præsumptionem recipitur probatio, & hæc non inducit iudicem ad sententiandum, uel dic, quod multa sunt genera præsumptionum, alia ex natura, ut quilibet præsumitur bonis, & quilibet in suis membris præsumitur perfectus, & ob id sanæ mentis, & ex sermonibus præsumitur indiscretus, item ex uento uiuere non est præsumendum, item ex uicinitate personarum, ex conuersione, ex fama loci, & uicini. item ex uerisimili, ex diuturnitate temporis, item ex præterito, & ex mul-

ris aliis accidentibus de quib. plene per Salyc. in rubr. de probat. num. 12.

Et ut ad propositum reuertamus. Dic quod homicidium apostate, apensate, & ex proposito dici poterit si aliquod indicium ex infra positis in processu apparuerit, & primo si ante sequutum homicidium interuenierit.

§ 1 † Ut puta secreta ad aures locutio inter duos, uel plures, & illico sequatur homicidium, necessario dicendum erit præcessisse tractatum de homicidio pertranctando, ita Bald. in l. multum interest. numer. 3. C. si quis alteri, idem Bald. in l. 1. C. de ser. fug. col. 3. nu. 10. Bald. cons. 382. nu. 1. uol. 4. Alex. in l. si cum dotem. §. si Mulier. nu. 4. ff. sol. mat. cons. 1. o. nu. 8. uolu. 1. Bar. in l. si uentri. §. si. ff. de priuileg. cred. dummodo hæc tria concurrerint, uidelicet capitalis inimicitia, secundo secreta ad aures locutio, tertio quod incontinenti sequatur homicidium, his enim tribus concurrentibus, plena oritur probatio pensamentis, & præmeditati homicidii secundum Bal. & Ias. in d. l. i. C. de ser. fug. Fel. in c. affetre. de præsum. Blan. in l. si. ff. de quæstio. num. 232. cum infinitis uulgantibus ampl. Carre. fol. 33. nu. 134. in suo tract. crim.

§ 2 † Observatio loci, præcogitationem ostendit, ut l. aut facta. §. locus, de pec. nam si quis armatus posuerit se in aliquo loco explorans aduentus alicuius, sumitur argumentum quod ibi accesserit ad homicidium committendum, uel si quis armatus accesserit in pretorio, ecclesia, uel ad domum alicuius, & reperiat ibi cadaver hominis, præsumptio est illum talem ibi accessisse ad homicidium perpetrandum, & in eo loco uoluisse hominem interimere, ut Paris de Puteo in tractatu iudic. in uers. & iudiciis. Gaudin. in tract. maleficio. in rubr. de præsumpt. colum. 1. in princip. Blanc. in d. l. fina. nu. 200. de quæst. quod quidem signum per se solum non est sufficiens argumentum ad faciendum plenum iudicium, sed bene cum aliquo,

alio

alio ex infra positis, ex quibus deueniri poterit ad capruram, & quæstionem habendam.

§ 3 † Ut puta si is talis uisus fuerit emere arma, eaque portare. Nam exercitium in armis in non solito ea deferre, uel ea ponere in aliquo loco; aut amicum, uel armentem præmonuerit, ut audita rumore, cum armis deberet illico accedere in auxilium aggressoris, uel deferre in manu pilas ferreas, uel sub capa stochum ferreum, uel minatus fuerit de illum talem interficiendo, uel se iactando de illum interficiendo, cum is talis solitus sit & minas & iactationes perficere, facit indicium, ut Albe. in l. & si amici domum. ff. de adulter. & in suo tracta. sta. q. 64. tertia parte. Franc. Brün. tracta. de ind. colum. 12. Bald. in l. metum. C. quod met. caus. l. 1. C. si quis impe. male dixit. Quæ omnia supradicta de monstrant præcogitationem homicidii præmeditati cõtendat ad illum finem, ut uoluit text. in l. 1. §. ui possidere, ibi in hoc ipsum aptus & præparatus uenit. ff. de ui & ui ar.

§ 4 † Proditio est iudicium mali animi, & præmeditationis signum repertum ad hominem interficiendum, quod est quando ex proposito antecedenti committitur homicidium, secundum Felin. c. 1. de homici. sed qualiter animus iste probetur cum sit quædam intrinseca animi passio, & qualitas, quæ directe probari non potest, nisi per qualitates exteriores, ut l. dolum, ubi Alexan. C. de dolo. l. 1. C. de sicca. & in l. 1. §. diuus. ff. eo. tit. dic. quod probatur animus ex genere armorum, & ex modo percutiendi, ut in d. §. diuus, & in c. significasti, el secundo de homici. & ibi Felin. num. 18. ut puta si quis cum gladio aut ronca, uel ense aliquem

§ 5 percusserit † ad uiam capitis animo occidendi, & homicidium perpetrandi habere dignoscitur. Sed si cum poterat armis & ferro percutere, poma, baculo, uel hasta percusserit aliquem, animum occidendi habere nõ præsumitur, nisi ex reiteratione percussiois.

§ 6 † Ut puta si cum hasta uel baculo in capite pluries

C 4 homi.

hominem percuteret, quia tunc deprehenderetur habere illum talem animum occidendi, si istalis in capite saepius percussus moreretur, quia tunc illa praesumptio ex genere armorum tollitur, ratione geminationis, & ex reiteratione percussionis ut Gramm. uot. 23. nu. 2.

37 Quia † reiteratio & geminatio habet quid excessus, Bart. & Bald. in l. licitatio. §. quod illicite. ff. de publ. Dec. in auct. cass. & irrita, nu. 16. C. de sacrosan. eccl. Marfil. singu. 378. Grammat. in uoto. 17. nu. 8. & 9.

38 Similiter ex uerbis † animus probatur & declaratur, & nulla maior probatio quam qualitas expresse uerborum Bald. in capitu. primo de testamen. nemo enim praesumitur dixisse, quod non prius mente agitauerit. l. abeo. §. idem tubero. ff. de sup. leg. probatur etiam ex aliis coniecturis, praesumptionibus, & circumstantiis praecedentibus, aut sequentibus, ut uoluit Marfil. in d. §. diuus. & in l. 1. C. de siccar. Eelin. in d. c. significasti Gandi. in rub. de homici. col. 12. & Bonifa. in tit. quid sit accusatio. col. 2. Et nor. quod animi inditia septem sunt, ut Bald. in cap. 1. §. & quia, colum. 6. uerfi. quomodo apparet de intentione statuētis, de his qui feud. dare poss. alleg. glo. not. in l. si seruus plurium. §. fin. ff. de leg. 1. in uerb. consuetudo.

39 Transitus non solitus arguit praemeditationem delicti si ibi homicidium sequutum fuit: & per ea loca pertransierit aliquis: nam oritur praesumptio quod illud transitum fecerit, praeter consuetudinem suam causa interficiendi, cum aliud praesumi non possit concurrente inimicitia, uel unum ex inditiis, supra dictis, uel inferius dicendis, ut uoluit Par. de puteo, in tract. sind. in uerfi. uiso de inditiis in princ. Blanc. in d. l. fin. numero. 70. Bart. in l. 2. C. de eur. publi. lib. 12. dicens quod cunctes extra uiam publicam, uel consuetam habent praesumptionem contra se, ut in eo qui ingreditur, uel egreditur domum, uel ciuitatem aliunde quam per portam publicam, & consuetam, ut in l. fin.

ff. de

ff. de rerum diu. cum uulga.

60 † Frequentatio assidua uiae, seu itineris, in quo delictum est commissum, arguit inditium pensamentum, nam si Sempronius uisus fuerit per plures uices armatus frequentare, seu incedere per aliquam uiam eundo, & redeundo uno, uel pluribus diebus, solus, uel associatus, & in eadem die, uel sequenti homo inuenus fuerit interfectus, praesumptio, inditium, & suspitio oritur contra istum talem, ex quo talem uiam frequentauerit, uel qui in eo loco multum conuersabatur. nam praesumptio est ut ibi uersaretur hominis interficiendi causa, ut facit text. in l. iusto, supra de usucap. Blanc. in d. l. fin. numero. 72. Ray. Imo. & Ange. in d. l. iusto dicens, quod si in strata aliqua publica reperitur aliquis mortuus, nec appareat, seu constet quis occisor, praesumptio, & suspitio est contra frequentantem illam uiam, uel ibi prope, ut elegi uoluit Par. de put. in tract. sind. in uerfi. tortura lo primo, ibi si quis est inuentus Bar. & Marfil. in d. l. fin. de quaest. idem in singu. suis. nu. 378. uerfi. geminatio fol 38.

61 † Minae & iactiones in solito, & consuetudo illas exequi praesumptio est talem minantem animum habuisse ad interficiendum, & delictum committendum, nam ex uerbis minatoriis antecedentibus ipsum crimen coniecturari potest, quod fraudem, & dolum in ipso delicto commiserit, & sic minae, & iactiones faciunt inditium pensamenti, si is, cui factae fuerint, mortuus reperitur, ut uoluit Brun. in tracta. de inditiis, colum. 15. Bald. in l. merum. C. quod mer. cau. Marfil. in §. diligenter, numero. 85. in sua pract. Gram. in consi. 13. nume. 18. cum infinitis uulgaribus, quod ita per docto. communiter distinguitur quod aut ille (qui minas facit) solitus est minas ipsas exequi, & executione demandare, ut est uir potens, tunc praesumptio est contra dictum minantem, nec dum ad retentionem, sed etiam ad torturam habendam, ita specula. in tit. de praesump. in §. species, uerfi. sed pone-

P. mi-

P. minatus est. Alberi. in d. l. metum. Bald. & Imo. in l. ultima. ff. de hered. insti. in l. prima. C. de ser. fug. Fe-ly. in c. cum oportet. nu. 9. de accusationibus, aut iste talis minans est homo uilis, impotens ad talia perpetranda, neque solitus minas exequi, tunc secus dicendum est, quia lubricum linguæ, & faciilitas se iactandi non debet ad poenam trahi, licet de hoc tali leuis sumenda esset quaestio, ut uoluit Imo. in l. fin. ff. de hære. instit. dicens quod sæpe minas faciunt homines, qui magna minantur, affirmans ibi quod ita per doctores communiter distinguitur, & sub ista distinctione intelligitur illud dictum Alexand. in d. l. metum. & Brun. in dicto suo tract. col. 14. uers. quæro ulterius. Aret. in trac. malef. in uers. fama publica, col. 10. nume. 39 Marfi. in §. diligenter, nu. 85. in sua pract. & in consil. 3. & 72. & cum ista distin. omnes doct. pertranseunt; quos legendo poteris per te ipsum uidere, & Albe. in tra. stat. q. 64. nume. 3. in 3. par. fol. 54. Bal. in consil. 143. circa medium in uolu. 2.

62 † Aggressio nullis dictis uerbis arguit præmeditatione delicti, quod est quando unus, aut plures insulsum faciunt in aliquem nullis dictis, tunc præsumptio, & suspicio est, quod illud maleficium proditorie, appetate, & ex proposito fecerint: nam aggressio nullis dictis facta dicitur quædo aliud in mente geritur, & aliud actu ostenditur, ut Bart. in l. respiciendum. §. delinquunt. ff. de poen. ut puta si ueniens tecum tanquam

63 † socius itineris, nulla interveniente rixa, te percussio non potest dici contra te insulsum esse factum, sed dicitur hoc proditorie euenisse: inritu & contemplatione alicuius, ut ibi Bart. & in l. fin. C. de delat. libr. 10. Petr. de Ancha. late in consil. 217.

64 † Et tunc proprie dicitur proditorie fieri quando fingome esse amicum tuum, & postea tracto te ut inimicum, & sic, ut prædixi, unum ostendo in animo, & aliud in corde, uel quando in aliquem sine diffidatione iniuriam infero, ut late Luc. de Poen. in l. fina. C. de defert.

ser. l. 10. & bene ac optime facit quod dicitur in Psalmo 61. ore suo benediciebant corde, uersi. maledicebant. Ang. consil. 6. Afflict. decil. 265. nume. 65. Bal. consil. 261. num. 3. uol. 4. dicit quod proditor tripliciter dicitur. 1. qui contra principem uel rempub. molitur. 2. qui contra amicum aliquid iniuriose facit. 3. qui eum, quæ in fide suscepti, prodit. ut l. 3. ff. de præuarica.

Vel quando aliquis de retro ad uiam capitis nullis dictis percutitur, tunc inditium, & præsumptio est quod illud ex proposito, & proditorie commissum sit, ut Bart. in d. §. delinquunt. Item quando aliquis uenenatur, semper dicitur præcessisse præcogitationem delicti, ut Bald. in l. nemo clericus. nume. 8. C. de sum. trini. Barba. in consil. 70. incipien. ubi Christ. colu. 4. Alex. late in consil. 145. inci. uiso in 3. colum. in 7 uol.

65 nam proprie † proditor dicitur qui occulte offendit, uel, qui sine ulla causa, uel sine ulla diffidatione, eum qui de eo confidebat uulnerat, uel grauitè offendit. Et similiter qui dat potatione uenenatam dicitur agere proditorie secundum Bal. in c. i. et. quid, de reb. eccl. quib. mod. seu. amit. Alleg. tex. in l. 1. C. de male. & Mathe. ideo nimirum si magis dicitur delinquere ueneficus, quam sicarius propter clandestinitatem, quæ delictum aggrauat, ut Marfil. in l. i. nu. 5. ff. de sicca. & in singu. suis nu. 16. incip. proditores, qui tripliciter dicuntur secundum Bal. in consil. 261. nume. 3. uolu. 4. & consil. 211. nu. 2. eo. uolu. qui uero dicantur assassini. Bald. not. consil. 383. uolu. 5. Alex. in l. æquissimum. §. hæc actio. num. 4. ff. de eo per quem factum erit, Bart. in l. Cicero. ff. de poe. Bal. in consil. 261. nume. 3. uolu. 4. & consil. 211. nu. 2. eo. uolu. qui uero dicantur assassini. Bald. not. consil. 383. uolu. 5. Alex. in l. æquissimum. §. hæc actio. num. 4. ff. de eo per quem factum erit, Bart. in l. Cicero. ff. de poe. Bal. in consil. 261. nume. 3. uolu. 4. & consil. 211. nu. 2. eo. uolu. qui uero dicantur assassini. Bald. in l. non ideo minus in principi. C. de accusa. Ange. in l. i. in fi. ff. de eo per quem factum erit, & in c. pro humani, de homici. in. 6. in quibus locis apparet, qui dicantur assassini,

66 dic quod assassinus, & proprie † qui recipit pecuniam ut alium occidat, & eadem ratione qui mandat pecuniam aliquem occidit, sine postea ille fuerit oc-

cifus, an non forsan, quia insultatus fuit uulneratus, uel suasisit mortem, ut in dicto capitulo pro humani, sed etiam ille dicitur assassinus qui per pecuniam aliquam tantum uulnerauit, seu uulnerare uoluit, & eadem ratione qui mandat aliquem tantum uulnerari, seu percuti per pecuniam ita colligitur ex not. per Bald. in d. l. non ideo minus in prin. ubi dicit, quod mandans per pecuniam aliquem occidi dicitur conducens seu conductor, & ille qui suscipit mandatum & pecuniam, uel promissionem pecuniæ dicitur conductus, & Bald. dicit istos proprie uocari assassinos. Gemi. in d. c. pro humani dicit quod necesse est, quod præcedat mandatum de occidendo aliquem cum datione uel promissione pecuniæ, etiam si mors non fuerit sequuta, & ideo procurantes alios interfici pro pecunia dicuntur crudelis sine humanitate, ut Gemi. & Ioan. Andri. ibi & Ange. consilio. 14. & leg. 2. §. final. ff. de eo per quem factum erit, & tales assassini trahuntur ad caudam equi in aliquibus locis propter detestacionem criminis. Ex consuetudine Grammat. uoto. 9. numero 1.

- 67 † Tempus noctis arguit indicium præcogitationis, cum lex semper male præsumat contra operantes de nocte, ut est glos. not. in l. furem circa medium. ff. de siccar. iuxta illud euange. Ioan. capitu. 3. Qui male agit, odit lucem. lex enim in delictis considerat & obseruat tempus noctis ad ipsum grauandum, ut l. aut facta. §. tempus. ff. de pen. & ibi Barto. & do. flo. Bald. in consil. mih. 427. incipien. quædam mulier circa final. uolum. 5. Decius in capitulo consuluit colum. 9. numero 8. de offic. delegat. Grammat. consil. 17 num. 3. & dicit Tancre. in sua compend. 7. q. 5. principali. Quod si delictum committatur de nocte, & inuentus fuerit aliquis illo tempore ibi prope, tunc præsumptio 68 & suspitio est contra illum, quia tenebræ factæ sunt ad male agendum. Marfil. in rub. de sicca. nu. 12. ubi acrius puniatur delictum factum de nocte quam de die, & ideo

si masculus, & femina noctis tempore reperiuntur esse in locis secretis, indicium est præsumptæ turpitudinis, iuxta illud, nocte uagatur adulter. ut Bald. in dicto consil. 427. in princ. Alex. in consil. 24. in 2. uolu. Fed. de sen. con. 19. incip. nulli dubium. Grammat. uot. 2. r. nu. 4. ubi multa accumulatur, & ante eum Bart. in l. si quis ex argentariis. §. an. uer. hæredi, nume 3. ff. de ede do, ubi in delictis de nocte commissis, propter defectu probationis, sufficiunt coniecturæ. Bald. in cap. 1. §. porro. 1. col. quæ fuit prima causa benef. amit. Grammat. col. 17. num. 3. fol. 12.

- 69 † Modus percutiendi facit indicium pensamenti, si existens in abscondito de retro super caput uel punctum in renibus percutitur aliquem, aut in aliqua parte corporis nullis dictis, tunc talis in insidiis percutiens dicitur apensate, proditorie, & per industriam id facere, Abbas, Felynus, & Innocentius in capitulo primo de homicid. nam percutiens t ad uiam capitis aliquem cum ferro, demonstrat animum satis præmeditatum ad occidendum, ratione loci, cum ex paruo uulnere in capite facillime quis potest mori, ut in capitulo significasti de homicid. & ibi But. Carre. in sua p. in. §. circa, numero. 344. fol. 149. circa medium dicens, quod percutiens aliquem baculo in capite do lose, & occidens, pœna capitali est puniendus, allegas Gand. in rubri. de pœnis. Marfil. in singularibus suis incipiente uoluntas, & propositum. 176. & in consilio. 7. & 67. & per Thom. Grammat. in uoto 23. & in consilio. 20. ubi plura accumulatur, & Marfil. in l. 1. 71 §. diuus, numero 23. ff. de sicca. † Multitudo, & pluralitas uulnerum arguit determinationem uoluntatis occidendi, & quod præmeditatus fuerit uelle omnino occidere, & quod in corde suo per antea pluries homicidium committere deliberauerit, ita Albe. in l. & si amici domum. ff. de adult. Marfil. in l. 1. col. 5. ff. de siccar. uum. 37.

- 72 † Vbi dicitur, quod si quis percutiat aliquem in aliquo

- aliquo loco corporis non periculoso, & cum instrumēto non apto ad interficiendum, tamen propter geminationem, & reiterationem arguit habuisse animū
- 72 ad interendum, ita in leg. † aut facta. § quantitas. ff. de pœn. Ex geminatione, & reiteratione arguitur malus animus ad delinquendum, Bald. in l. nemo. numero 4. & 6. C. de episc. aud. Corse. in tract. de uera geminatione. numero 18. ubi dicit quod geminans uulnera est sine aliqua spe ueniet, alleg. Barto. in l. licitatio. §. quod illicita, de publi. Gramm. in uoto. 17. nu. 3. & 9. Roma. in l. si uero §. de uiro. uers. in hoc casu. ff. solut. matri. late Blan. in d. l. fin. numero 105. nam actus geminatus, † multum operatur & declarat enixam uoluntatem agentis, prout etiam in testamentis late Ias. in l. cunctos populos, num. 11. C. de sum. trini. & in leg. si quis in conscribendo. C. de pact. & in l. cum filio fam. num. 64. ff. de leg. 1. Castr. in l. publi. §. fin. ff. de po. Fel. abb. & mod. in c. si cautio in fine de fide Inst. Rom. in l. si uero. ff. sol. mat.
- 74 † Tractatus si est factus causa committendi aliquod delictum, quod dicitur esse quoties duo, uel plures inter se, & insimul conueniunt ad delictum committendum, & ad hoc deueniunt in eandem opinionem cogitando, tractando, & deliberando, ut dicit text. in l. & si amici domum. ff. de adulte. & in l. fin. §. ibi ampliori tractatu habito. G. de iur. delib. Innocen. in cap. bonæ memoriæ el secundo, de electione, Grammat. in uoto. 19. numero 2. Alberi, in dict. leg. & si amici, & idem Alberi. in tracta. sta. in q. 64. in tertia parte dicens, quod tractatus dicitur quando consilium, & de liberatio præcedit ad homicidium committendum, unde
- 75 si unus est interfectus † & plures sunt incolpati, nec apparet cuius ictu perierit, omnes indifferenter tenentur uulg. l. nil interest. ff. de sic. Quod est quando homicidium est sequutum ex proposito & tractatu præhabito, quod secus est in pura rixa, quia tunc omnes tenentur de eo, quod gesserunt, ut ait tex. in l. fin. ff.

ad

- ad l. Cor. de sicca. Barto. Ange. Cyn. Sal. & doct. Mod. in l. quoniam. C. ad Liuliam. de ui. Blan. d. l. si. num. 227. de quæst. plura accumulans.
- 76 † Armorum genus, ut si quis ambulauerit cum armis hastatis, arco, & sagittis, cum arcobusio, arma, seu baculo ferreo, simili armorum genere, quæ facilitate hominem interimunt, & vulnerando occidunt, præsumptio & suspicio est quod is talis animū habuerit ad pensare occidendum, ut uoluit Bald. in cap. 1. de præsump. Bald. in leg. 1. diuis ff. ad leg. Corn. de sicca. doct. in cap. significasti, el 2. de homic. Nam ex genere armorum præsumitur † animus, & atrocitas maleficij committendi. per. d. cap. significasti, & ibi Felin. Saly. in leg. 1. C. de sicca. Cæpol. in consil. 44. ante fin. Flo. in leg. sed & si §. si magister. ff. ad leg. aquil. numero 6. Gramm. in uoto. 24. numer. 6. Bal. in l. raptores. C. de episc. & cler.
- 78 † A sportatio bonorum de loco ad locum, uel alienatio ipsorum bonorum ante homicidium, inducit credulitatem ad homicidium, & delictum apostate committendum, ut uoluit Saly. in l. fin. col. 2. uer. nunc. transeamus. C. de quæstio. late Bart. in l. post contractum. ff. de dona. qui exacte considerat sex præsumptiones, quæ omnia per te uide & nota.
- 79 † Vita hominis, ut si quis solitus est committere homicidia, & est malæ conditionis & famæ per. l. habet præsumptionem contra se delinquendi, & delicta committendi, ut. l. si cui. §. t. ibi, qui semel calumniatus. ff. de accus. l. non omnis §. 2. barbaris. ff. de re milis. ita ut sine aliquo inditio potest ad torturam poni, ut dicit Marfi. in §. diligenter. numer. 99. in sua pract. asserens quod ferè omnes doct. in hoc conueniunt, post Bart. alleg. Salic. in fin. C. de quæst. Alexand. in consil. 77. in causa accusationis. 3. cosum. & in consil. 50. incip. uisus & opportune, in primo uolum. Blanc. in dict. l. fin. num. 4. r. de quæstio. alleg. Batt. in l. Cassius, de senatoribus, pro quibus optime facit, quod dicit, Bald. in l. domi.

dominus horreorum, in lectura antiqua. C. locati.

- 30 † Quid si est commissum furtum in aliqua domo. An vicini possunt cædi, & detineri pro furto inueniendo, dic quod sic, quod nrique uerum est, & locum haber in uicinis male conditionis, uitæ, ac famę, & qui sunt conuerti familia facere, ut uoluit Barto. in l. i. §. serui. ff. de furt. aduersus nautas, in l. i. de officio præfecto nig. & ita etiam tenuit Marfi. in l. qui falsam. numer. 17. ff. de fals. alleg. multa iuxta solum, idem in sua præct. crimen. §. diligentur, numero 97. Bald. in l. i. C. locati. & Bart. in l. dominus horreorum. ff. eod. titul. ac Par. de Put. in tract. find. in uersu, licet alias dicatur. numer. 14.
- 31 † Mala fisionomia, & turpe nomen cum aliquo ex prædictis inditiis est inditium satis sufficiens ad torquendum reum, ut Sali. in l. ff. ul. col. uer. quæro an sufficiat. C. de quæstio. Gäd. in tract. maleficioꝝ sub rub. de præsumptionib. uer. tene menti. Bald. in l. 2. col. 2. C. quomodo appell. non reci. ubi dicit quod bona fisionomia prodest, & mala nocet reo carcerato, quia † mala fisionomia facit præsumi, quem procliuum ad scelera, de quo dicto uide dominum Parid. de puteo in suo tract. find. car. 108. in 2. col. Marfi. in §. expedita, num. 52. & 53. in sua præct. & sic turpe nomen cum uno ex prædictis inditiis est satis sufficiens inditium ad torturam, ut late per Ioan. And. in capit. cum in contemplatione, de regul. iur. Ange. de Areti. in sua practica in uersu. fama publica, in 27. columna. uersu. nunc uideamus, & latissime per Marfi. in l. i. numero 39. ff. de quæstio. ubi dicit, quod turpe nomen est inditium iniquitatis.
- 33 † Trepidatio & uox balbutiens rei carcerati in constitutus & loquela trepida, pallor & inconstantia licet hæc sint remota a maleficio, quoniam unumquodq; de per se non est sufficiens inditium ad torturam tamen si concurrunt, cum uno ex supradictis inditiis poterit reus carceratus optime torqueri, ut eleganter Bart.

in

- in l. de minore. §. plurium. numero 3. ff. de quæst. alleg. Inno. in cap. quoniam contra, de probation. Par. de put. in tract. find. uersu. uiso, de Inditiis in 1. numero 22. dicēs quod omnia ista sunt scribenda in actis notarii, quod reus hoc dicebat trepidando, balbutiendo, & uariando. Gramm. uoto 30. numero. 4. nam in hoc iudex debet esse cautus ne tempore sindicatus ei dicatur, quod reum ad torturam poni fecerit, non existentibus contra eum legitimis inditiis, & uide que ponit Bal. in l. presbyteri. C. de episcop. & cleric. & in lege tertia. C. de testi. nam animum intrinsecum nullus mortaliū cognoscere potest, nisi solus † Deus, cordium scrutator, & cognitor. Daniel. capitulo decimoretio. & uidi multos reos in eorum constitutis accipientis ridere, qui intrinsecus ualde timent. unde si apparent aliqua signa metus per trepidationem, uel per uocem rei balbutientis, tunc omnino scribi facias in actis notarii, ut prædixi. Quia animus iis medijs dignoscitur, ut experientia rerum magistra docet, & uide quæ dicit Hipo. de Marfi. in singu. suis, mihi. numero. 325. incip. dixi tibi. Gramm. consil. 17. nume. 7. ubi not.
- 35 † Mendacium & uariatio rei facit inditium ad torturam, nam si reus carceratus deprehenditur in aliquo mendacio in suo constituto maximum habet inditium contra se per rex. in l. unius. §. testes. ff. de quæstio. Fel. in capit. literas, de præsump. Roma. in consil. 8. incip. uiso facto. Gramm. consil. 17. numero 9. & uoto 30. numer. 3. Alexand. consil. 62. 3. uolu. Nam quis ratione mendacij præsumitur esse in dolo, ut l. seruus. §. si persuaseris mihi. ff. de dolo. Fran. brun. in tract. de inditiis. colu. 9. uersu. quæro an mendacium, Marfi. consil. 15. 5. t. & 130. Gramm. consil. 17. nu. 9. & in sing. suis. nu. 103.
- 36 dicit quod † uarietas etiam in testibus facit, ut possint sine aliquo alio inditio torqueri, ut habetur in l. ex libero, & ibi glo. ff. de quæst. Bald. in l. milites. C. eo. titi. Bal. in l. nullum, & ibi Saly. C. de test. Ang. in consil.

275. dicit, quod quando iudex habet reum præ manibus, quem ponit ad torturam præcedentibus inditiis, si in suis constitutis uariat & uacillet, notarius & iudex non debet parcere calamo, sed omnes suas uariationes
 87 † scribi faciat in suis actis, quia semper poterit eum in torturam repetere, alleg. Bar. in l. de minore. §. pluriū. ff. de quaest. Areti. in tract. maleficio. uersic. fama publica. numer. 17. colum. 1. in uersic. 9. quæro. & quid sit uariare, contradicere, & uacillare, & quando inter se differant uide Flo. in l. testibus. numero 1. ff. de testibus. cum infinitis uulga. † Transactio super aliquo delicto, an faciat inditium, dic, ut per Ias. in l. transigere. C. de transa. & ibi Bald. Alber. A lexand. & Pau. de Castr. Qui distinguentes dicunt, quod aut transigitur in casu a iure concessio, ut in crimine, in quo ingeritur poena sanguinis, & quia ius illud permittit. Super eo paciscendo non dicitur crimen confiteri, ex quo lege permittente transigit, & isto casu cum transactio sit concessa a iure, tunc non oritur aliquod inditium sufficiens, aut transactio est facta in casu in quo non ingeritur poena sanguinis, uel quod a iure non conceditur, ut in crimine adulterii, & tunc facit inditium, & illa transactio habet uim tacite confessionis, & hoc dicit text. in l. quæ supra. ff. de his qui not. infra. & uide Ias. in d. l. transigere, ubi dat, & assignat multas cautelas per quas transigens non dicitur crimē fateri. Marsil. in §. diligenter, numer. 78. in sua practi. Blan. in l. fin. num. 306. ff. de quaest. Brun. in tracta. indi. colum. 11.

89 Pax, seu transactio, † an faciat inditium; quando maxime per offensum producitur instrumentum pacis, uel transactio, doct. omnes. in l. transigere. C. de transact. distinguit, aut in pace interuenit pecunia, & tunc facit inditium, aut gratis nullo dato uel recepto, & non facit inditium, & hanc distinctionem approbat Tancre. de Cor. in sua compend. prout refert Mar. in §. diligenter numero 178. & 176. in sua practi. crim.

&

& assignat cautelam approbatam per Alexand. in d. l. transigere. quod in instrumento pacis dicatur, quod hoc facit ut euent expensas litis, & non quod crimen commiserit, uel quod in instrumento dicatur, quod per pactum remittit omnem iniuriam, quam constaret se intulisse, quacumque de causa in scrip. uel quod notarius dicat quod tales fecerunt pacem, cōcordiam, & transactionem de omnibus offensis, & iniuriis hinc inde datis, illatis, uel factis, remittentes sibi inuicem, & uicissim omnem iniuriam, uel offensam, & in hoc ita residet Franc. Brun. in tracta. de indit. numero 27. quæro quid de confessione tacita. Bald. in l. quoniam. numero 3. de iis, quæ not. infra. & in l. furti. §. pactus. ff. cod. titu. Archid. cap. in omnibus 2. q. 4. & idem Bal. in cap. 1. §. iniuria. colum. 2. de pace iur. firm. in uersic. quæro si partiales. & sing. Decius in l. pactum curatori. C. de pact. num. 7. ubi uult. dicere quod tutor, uel curator non potest facere pacem de morte patris pupilli: immo debet tutor honorem pupilli tueri, ac defendere, quia iniuria illata non potest sine rubore remitti, ut not. Ange. in consil. 247. colum. fin. alleg. tex. in l. miles. §. focer. ff. de adulter. & si fortasse produceretur instrumentum pacis, uel transactionis, tunc iudex discretus mitigare debet poenam statuti, uel arbitrariam, ob pacem sequutam, prout dum sui assessor ex causa poenam mitigauit, prout etiam ex causa iusta, poenam augetur, ut multis crassantibus locus sit exemplo, ut Barto. in l. aut facta. §. final. de poen. institut. de iure natu. gent. & ciuil. paragrafo sed quod principi. Ibi nam quod ob meritum indulsit, ibi Angel. Aret.

90 † Auxilium siue associatio præstitum, seu præstita interuenit, aut ante maleficium, aut in ipso homicidio, aut post maleficium, & homicidium, primo casu dicitur opem, auxilium, & fauorem præstare homicidio, si quis præstiterit ferramenta ad domum aperendam, uel scalam ut ascendat per fenestras, uel ut ibi

ascendat, uel ut homicidium committat, uel scienter arma accomodat. de qua scientia legitime constare debet de homicidio, uel maleficio committendo, de quibus per Bart. in l. qui domum. ff. de adulter. Alexand. in l. furti. ff. de furtis. Bart. & Bald. in l. quicumque C. de ser. fug. Bart. in l. omnes C. de agri. & cen. & lib. 50. Felin. in cap. sicut dignum, de homici. & ideo in inquisitione semper dici debet assistendo, dicto maleficio, ut habilis committeretur, ut per Bart. in l. qui seruo. §. fina. ff. de fur. & in l. is qui opem, numer. 5. ff. eodem titul. Baldi consil. 41. numero 5. in 5. uolu. Alexand. & Barto. in l. fin. in 10. addit. ff. de sicca. Cæpol. in consil. 27. per totum,

91 † In hoc auxilio præstito oportet ponere locum, & tempus delicti commissi, ut per Bart. in l. furti. §. ope. 2. de fur. Marfi. in l. fin. ff. ad sicca. numero 29. 30. & 31. & idem Marfi. in l. sed sciente, numero 2. ff. ad leg. Corne. de sicca. ubi dicit, quod mutans pecuniam ad emendum arma pro maleficio committendo tenetur de auxilio

92 † Aut præstatur auxilium in ipso maleficio, & tunc est distinguendum, aut auxilium est immediatum, & cooperatiuum, aut mediatum, & non cooperatiuum, quod dicitur ut per text. in litem mela. §. si alius tenuit. ff. ad laquiliam. & ibi Flo. Aretin. & Bonif. in rubr. de infultu & percussione in tracta. maleficio. numero 38. & late per Cæpol. in consil. 34. numero 20. in secundo dubio. Bar. in l. 1. ff. de ui & ui ar. cum infinitis. Marfi. in sing. suis. numer. 15. fol. 3. incip. statuta communiter quid si sterit armatus cum aliquo occifore & tamen nil fecit irium ex illa resistentia; an debeat puniri, tanquam præstans opem: dicendum est quod sic secundum Innocen. in capitulo. fin. de cler. percus. Abb. in ca. sicut dignum de homi. Deci. not. in capitulo. quæsitum. numero 63. de off. delegat. Roma. consil. 17. & in 1. §. eod. ff. ad silla. Bald. in l. 1. C. de ser. fug. Marfi. consil. 24. col. 4

Post maleficio, & homicidium dicitur auxilium præstare, quando post delictum commissum statim aliquis recipit in domo malefactorem, ut Bald. in l. non ideo minus. C. qui accusa. poss. Fel. in capitulo. 3. de offic. deleg. & in capitulo. sicut dignum. de homi. uel quando aliquis impediret capturam per familiam potestatis insequentem malefactorem & homicidam, ut per Gand. in rubri. de homicid. colum. 3. Barto. in l. furti. §. ope. de furt. uel quando, quis associaret malefactorem in ecclesia extra territorium, uel in aliquo loco tuto, ut late per Cæp. consil. 1. Albe. in tractat. stat. 34. quæstion. 4. Saly. in l. prima. in colu. 4 & 5. de recep. late Cæpol. in consil. 20. numer. 9. Car. latifis. in sua pract. num. 29. usque 34.

93 † Nam receptator & associans dicitur particeps occultri consilii, Salice. in leg. unica. C. de rapt. uirg Marfi. ibi numer. 104. Bald. consil. 211. nume. 14. uolu. & in consil. 235. num. 1. in 3. uol. cum aliis doct. quod intellege secundum consil. Gramma. 37. num. 23. & in uoto 15. num. 2. & doct. in l. fin. C. de his qui latron. & l. 1. ff. de recep.

94 † Sanguis interfecti profluens ante oculos occiforum, an facit inditium, dicitur quod sic concurrente fama cum aliquo alio ad miniculo, licet aliqui dicant, quod est miraculum in natura, ut dicit Blan. in l. fin. num. 402. ff. de quæst. quod etiam ego uidi in quodam cadauere dū essem iudex maleficiorum Tauri. & pro inditio traditur per Hip. in §. diligenter. n. 181. fol. 21. in trac. mal. & Car. in suo tra. n. 141. fol. 34. & quia in dies ista possunt occurrere ut alias occurra etiam sunt ideo nota, & tene men

95 ti. † Fuga arrepta post imputationem, an faciat inditium, uide latissime per Blan. in l. fin. ff. de quæstion. & distingue, ut ibi per eum post Marfi. in sing. suis 119. incip. fuga. & 197. incip. sapissime, & latissime per d. Iaf. in l. admonendi, colum. 67. in fin. de iureiur. Lud. Ro. in l. lege Corne. ff. ad silla. & d. Philip. Deci. in consil. 234. incip. in effectu in 1. colum. post

Cœpol. in consil. 29. nu.8. ubi dicitur.

- 69 † Fuga non facit aliquem culpabilem antequam contra ipsum inquiratur per ea, quæ dicit Salyc. in l.1. C. de rap. uirg. & ibi Marf. Bald. consil. 515. 5. uol. num. 5. Alb. in tra. stat. 4. parte. q. 54. ubi dicit quod fugiẽs fracto carcere habetur pro cõfessio in illis criminibus pro quibus erat in carcere, ibi nu. 2. Gram. uoto. 37. nume. i.
- 97 † Et nunquid fuga seu contumacia sufficiat ad condemnationem criminis pro quo inquiritur, seu proceditur, uide ibi. d. Philipp. Cor. in consil. 59. 2. uol. lit. O. in fin. ubi tenet, quod fuga non facit plenam probationem ad condemnationem, & in consil. 198. lit. d. quod equidem per comparisonem postea factam purgantur inditia prouenientia ex ipsa fuga, ut Cor. consil. 58. in lit. q. uol. 2. Par. de put. in tracta fin di. in uer. & in indit. num. 2. in fin. ubi dicit, † quod fuga reddit suspectum fugientem, & no. quod rixa secunda uice facta parum post primam inditiat ad pensamentum, nam ex geminatione ita breui tempore facta facit præsumi, quod inter se contenerint pro maleficio, & delicto committendo, ut Fel. in c. si cautio extra de fide in str.
- 99 † Geminatio arguit magnam & animi, & propositi firmitatem delinquendi, ut Ludo. Roma. in consil. 352 in 2. col. Marf. eleganter in l. 1. §. quæst. ff. de quæst. per totum. Nam geminatio arguit uoluntatem enixam, ut dixit tex. in l. 2. §. furiosus, ibi per omnia, & in omnibus. ff. de iure codi. Quem tex. ibi alleg. pro singul. Ange. in l. in negociis. ff. de re. iur. Hip. in sing. suis. 378. Gramma. uoto 17. nu. 8.
- 100 † Ferens arma euaginata sub capa habet præsumptionem contra se quod habeat animum ad occidendum, & maleficium perpetrandum, ut elegan. Cœpol. in consil. 28. col. 2. uer. 2. quia, nume. 9. Nam deferens arma euaginata habet animum maleuolum, & procliuum ad malum, ut Blan. in l. si. num. 79. & nume. 82. ff. de quæst. dicens, quod armans se, semper præsumit de

rixa,

- rixa, & bello cogitare, ut Flo. in l. scientia. §. qui cum aliter. num. 3. ff. ad. l. aquil. Cœp. consil. 2. nu. 6. in ciui. Gramm. uoto. 24. num. 6. Ang. §. ex maleficiis, numero 12. institui. de actionibus. Barto. in l. si quis ex domo ff. de furt.
- 101 † Item traditur pro inditio, si quis sciens in aliquo loco, uel in aliqua uilla, aut ciuitate adesse malefactores, uel disrobatores, aut sicarii, & cum poster aliunde, quam per eum locum is talis mercatorem cõducere, sed studioso & dolose per eum locum transire fecerit, quo fit ut ille talis a sicariis interfectus fuerit, & bona & pecunia sibi subtrahã fuerit, tunc iste talis ad torturam secure poni poterit, & torqueri, secundum Gandi. in suo tracta. de iudiciis dubitatis. 10. inditio. nu. 25. ratio quia uidetur comparticeps criminis commissi, & præbuisse causam mortis, quo fit ut eadem. l. & pœna puniri poterit iudex. ita Bonif. in tit. de indic. numero. 8. qui allegat tex. in. l. 3. §. alio. ff. de sicca.
- 102 † Propinquitas occisi etiam facit inditium, ut putata quidem repertus est mortuus prope domum, uel habitationem Titii, an præsumatur mortuus a Titio Guid. de suza. in suo tract. de indit. concludit quod sic, si Titius erat solitus committere homicidia, uel si iste Titius erat osolitus frequentare tam de die, quam de nocte eum commissi criminis: per doctrinam Bart. in l. final. ff. de uia pub. & per gloss. in l. ciuil. C. de furtis. Nam qui est mortuus in strata præsumitur interfectus ab eo, qui continuo conuersabatur, & frequentabat in illa. secundum Bartol. & doctor. in l. iuste in primo. ff. de usucap. unde in simili sit plures reperiantur in aliqua domo, quorum unus reperitur mortuus in ea, utique præsumitur mortuus & interfectus ab habitantibus in ea. & contra eos necessario laborant inditia, & sine ulla dubitatione torqueri possunt, & fuit opinio Ioann. And. in add. ad Specul. in tit. de homi. §. 1. uerf. sed & pone quatuor.

D 4 &

& non sunt decursi multi anni, quod quidam existens in carcere Leona huius almæ ciuitatis interfectus fecit quatuor vulneribus in pectore a quodam alio carcera- to, unde per Clar. D. aduocat. cōmunis processum fuit ad torturam, & quæstionem contra carceratos, & ueritas homicidij de terra orta est, & reperta fuit, & sic homicida ultimum sumpfit supplicium auctoritate excellē- tifs. Consilij de 40. ad Criminalia, & sic iustitia suum sortita est effectum.

103 † Incantationes, & sortilegia dæmoniorum ope in- uenta, non faciunt inditia per se sola, quia sunt fal- lacia, & eorum responsa sunt dubia, & incerta, & plerunque mentiuntur, ut & ibi Angel. in l. irem a- pud labeonem. §. si quis astrologus. ff. de iniuriis, sed bene iuncta cum aliis adminiculis sunt sufficientes ad inquirendum, & ita tenuit Brun. in q. tertia primæ patris. numero 35. dicens quod non est mirandum si hominum curiositate deuenitur ad sortilegia, & incan- tationes dæmonum, quia medicinæ non sumuntur ra- tione delectationum, sed ratione sanitatis recuperan- dæ, & ob id conspexi, quod arte & natura uulnera illata in corporibus humanis interdum præbent sanitatem, & quandoque uulnus uulneri additur, ut utrunque sane- tur. Paris de Put. in tract. sindicat. §. tortura lo. 3. in fine qui hoc idem attestatur alleg. Bald. in l. nemo. C. de episco. aud. numero 3. Car. in l. obseruare curabis. nu- mer. 141. incip. 27. qui sortilegi & diuinatoris sunt ho- stes humanæ salutis, & est superstitio quædam, qua uti- tur homo dæmonis ministerio, & plerunque ut supra dixi delusoria est, & omnino prohibita, ut doc. in ca- sortes. 26. q. v. & ob id noli esse curiosus iis illicitis me- diis inuenire suspitiones. & præsumptiones contra criminosos ad perniciem & graue damnum animæ tuæ, quis curiosus huiuscemodi est superflua inue- stigatio ad se non pertinentium, quia si istæ super- stitiones ualercnt, diuina iudicia locum non ha- berent,

Item

104 † Item traditur pro inditio, quando post commissum delictum. T. auxilium præbuit inimico meo ne ab of- ficialibus caperetur, nam in hoc casu uideretur con- fcius erimnis, nec caret suspicione criminis commissi secundum Gandi. in ti. de præsumpt. & indicis. nume- ro 19. alleg. tex. in l. final. §. 1. ff. de cust. & exhibit. reo. Immo ex lege grauius est puniendus. l. Julia de ui pub. & priuat. Alexan. in consil. 35. uolunt. 1. Cæpol. con- sil. 14. numero. 4. & l. quotiens. C. de exact. trib. libr. x. ubi habetur, quod liberans debitorem de manibus officialium, tenetur soluere debitum creditori. hoc idem Bald. in l. additos. numero. 6. C. de episc. audien. Ang. Aret. in situ. de actionibus. paragrapho. pœnales num. 17. uersi. adde quod eximens, & ultra potest puni- ri arbitrio indicantis. secundum Cæpol. in d. consil. ra- tio iudicio meo, quia quando. l. noua imponit pœnam minorem, quam imponit lex antiqua, utraque debe- tur, ut est tex. in l. i. §. dixit aliquis. ff. de publica. quod nanque inditium licet sit remotum & dubitatum, nil minus est satis sufficiens ad inquirendum, & quæstio- nem habendam contra reum inquisitum, secundum iu- ra præallegata.

105 † Litterarum acceptatio habetur pro inditio, nam si lecta carta, in qua scribatur, quod rumor est, quod Ti- tius commisit homicidium, & ille litera accepta ta- cet, & non se excusat, nec responderet contra, talis taciturnitas habetur pro inditio, argumento sumpto a doctrina Bartol. in l. filiusfamilias. la secunda. ff. ad Macedon. Marsil. singular. in tract. crim. in paragra- pho. diligenter. numer. 138. & Carre. in l. obseruare. nu- mero 142. C. quomodo. appellat. non recip. nam in cri- minalibus proceditur ad instar civilium. ut. l. absentem ff. de pœn. sed in causa civili, si quis recipit literas, & non responderet utique, talis taciturnitas facit probatio- nem, ergo in criminalibus inditium, secundum Barto. in l. publica. in fin. ff. de pos. & l. quo enim. §. primo. ff. rem ratam habe. Matth. Mates, in singu. numero. 22.

in-

incipient. not. Mirabilem. Idem uoluit Bald. in l. si procurator absentis in princ. ff. de procurat. Idem in rubrica. C. de fide instrumentorum. 14. colum. Ioan. de Imola in l. qui in domini. ff. de testa. Abb. in consi. 18. in secunda colum. uolu. 3. & l. 3. §. inuitus. ff. de procuratoribus, ubi habetur, quod in præiudicialibus taciturnitas non habetur pro consensu, sed tu uide glo. in l. in adop. in uer. non contradicendo. ff. de adop. Idem in c. non iuste. col. 3. de procur. Cœpol. cau. 11: Bald. in l. cum quis. C. de iure & pact. ignor. colum. 9. uerfi. quæro an lex. Alex. in consi. 78. uolumu. primo. & idem Cœpol. caut. 24. Bar. & Bal. in l. titio seio. ff. de const. pecu. Alex. in l. non solum. §. morte. ff. de oper. no. nuncia. Gozzad. consil. 24. nu. 6. Corn. consil. 319. colum. 3. lit. d. uol. 5. Fely cap. non ne benedicimus. col. 4. de præsumpt. Amancl. de clar. aquis sing. 138. incip. bene, sed præditum inditium iudicio meo uidetur satis leue; cum sit remotum a maleficio, & aliis non concurrentibus, credo non esse sufficientem ad quæstionem, & torturam habendam.

¶ Non respondens interrogationi habet inditium contra se, ut puta si presentatus, uel detentus non respondet interrogationi sibi factæ, uel dicit, iam dixisse, tunc habet inditium contra se, & ex hoc potest torqueri, & facit tex. in l. de ætate. §. qui tacuit. ff. de interrogat. act. & ita not. Beluif. in sua præf. C. de quæstio. colum. 5. uer. sextum est, quod semper intellige, iudiciis præcedentibus, & si denuo interrogatus non uult respondere, tunc ad quæstionem, & torturam procedi poterit, quod si interrogatus Iudicis respondere recusauerit, tunc de eo sumenda erit quæstio, donec respondeat, secundum tamen qualitatem criminis, & conditionem subiecti, quod si confiscatur, bene quidem, si autem non confiscatur, debet eum Iudex in carceribus detinere, & si noua inditia superuenient, tunc quæstionem repeter, Ange. in uer. fama. numero 119. sin minus, tunc ex carceribus pro
nunc

nunc relaxabitur: quæ noua inditia debent differre a primis specie & substantia, ut puta prima inditia erant de fama, uel inimicitia, tunc secunda debent esse de uisu, de ordine dato, uel de aliquo alio supra dicto, ita tenet Ang. magnus practicus in tract. maleficiorum in uer. fama publica. uer. quæro, quæ dicantur noua. 98. Alex. consil. 183. colum. fin. in princ. uol. 2. Cano. in c. fraternitatis de testi. idem Ange. in l. i. in fine principii. ff. quod quisque iuris. & quod contra reum qui ex carceribus relaxatus fuit, uel compositus possit nouis iudiciis superuenientibus de nouo contra eundem reum procedit, est gloss. not. in l. si quis adulter, in fin. C. de adulte. cum aliis infinitis, quod not.

¶ Qualitas personæ a multis traditur pro inditio, nam similis sibi similem quærit, capitu. recolentes, de statu mona. considerando causas & proximas & remotas, nam multæ sunt causæ quæ possunt inducere homines ad homicidium perpetrandum, Affinitas, amicitia, uin dicta, commoditas, amoris cupiditas, inimicitia, dolor & supplicium, & aliæ similes. de primo. si propinquus in corrigendo propinquum modum excedit teneatur, ut l. 1. C. de emend. propinq. sed in hoc animus considerabitur, quia tunc crimen contrahitur cum uoluntas nocendi interuenit, ut l. 1. C. ad l. Cor. de sic. & similiter hoc dicendum in affessore, qui si quid mali commiserit, præsumitur potius ex zelo iustitiæ, quam malo consilio & animo nocendi, ut l. iniuriarum, §. i. ff. de iniur. & itidem hoc de amico asserendum est, nam amicitia æquipollet affinitati, secundum doct. Marfi in rep. rubr. de fidei iusso. nume. 234. ubi multa congerit, & Gramm. in consi. 56. num. 22. nam si amicus pro defendendo amicum rixantem modum defensionis excesserit, utique tenebitur arbitrio iudicantis, habitu respectu ad personam & ad casum, & hoc idem Cœpol. in consi. 4. nu. 15. ubi refert casum de fratre, qui reperit sororem in thalamo male conuersantem cum amato, & illic

ille conuocatis & coadunatis amicis cum sociis, Amasium interfecit, & in consulari Veronæ omnes fuerunt absoluti idem uindicta, quæ alia bona, quædam uero mala, bona illa dicitur de qua in c. uera. 45. distin. ubi solent hominis peccatoribus indignari, & in psalm. Laetabitur iustus cum uiderit uindictam, & pater beatus gaudet, uidere filium malum in inferno, & Matthæus capitulo quinto, ubi uindicta non est appetenda, nam si quis te percusserit in dexteram maxillam, præbe illi & alteram. & Leuit. ca. 19. Mala uero uindicta est illa, quæ sit animo uindicandi contra proximum, iuxta illud Ciceronis 1. offic. ne cui quis noceat nisi lacessitus iniuria, de qua per Bal. consl. 173. per totum uol. 3. reliqua persequere in tract. Blanch, n. 255. ubi multa acute & docte.

108 † Inuentus in loco criminis commissi, habet inditium contra se, si iste talis erat solitus homicidia committere, & uir malæ opinionis & famæ, uel si inter inquisitum, uel accusatum, & occisum concurreret inimicitia, quia hoc casu esset inditium sufficiens ad torturam, secundum Carre. in l. obseruare curabis. num. c. 127. C. quomodo appella. non recip. Barto. in l. ædiles. ff. ne quid in loco publ. Felin. in c. afferte. de præsumpt. col. antepe. Paris de Puteo in tract. sind. uersic. Mandauit Rex. ibi num. 13. si reperiatur corpus; ubi tenet quod si procedit inimicitia, est signum, inditium, & sufficiens præsumptio ad quæstionem habendam, sed aliis non concurrentibus est inditium ad inquirendum, secundum Ludo. Roma. in l. 1. §. hoc rescriptum. ff. ad Sillan. Specul. in ti. de teste. §. 1. uersi. sed si quatuor. alleg. tex. in l. 1. in fine. ff. de iis, qui deiecit. & Dy. in l. 1. §. hoc senatus. ff. ad Syllan. Grammat. uoto. 23. & 24. & consl. 32. nu. 10. ubi tenet, quod si a pluribus in domo existentibus homicidium committatur, tortura danda erit magis suspecto, & qui habet inditium malæ conditionis & famæ, & in consilio. 35. numer. 49. & uoto. 32. & Paris de Put. in tracta. sindic. in uer. tortura lo 1. num. 4. ubi loquitur de consocio,

Bru.

Brun. sing. in q. 5. secundæ part. num. 5. & similiter hoc idem tenuit Guid. de Suzza. in suo tract. de indict. & tortu. nu. 39. ubi tenet, quod si plures reperiuntur in una domo, & ibi corum unus reperitur mortuus, & post multa cõcludit quod præsumitur mortuus ab illis de domo, & omnes posse torqueri, quod intellige hoc dictum modo ut supra dictum fuit, quod no. & tene meti, quia faciet tibi honorem, & utilitatē cum opus erit. Iac. No. doct.

109 † Sollicitans ultra modum, quod contra Sempronium inquiratur de homicidio commissio in personam Titij; & quod formetur proclama contra eundem Sempronium, habet inditium contra se, & redditur suspectus maxime quando ad se non spectat, neque pertineat uē dicare necem Titij defuncti secundum d. Parid. de put. in tracta. syndic. in uer. tortura. lo. 2. in fine. quod dictum sequitur Marf. in §. diligenter. nu. 150. in pract. Crimi. a Carre. in l. obseruare curabis. num. 129. C. quo mo. appella. non recip. & refert bis contigisse in magna curia uicariæ Neap. in quibusdam denunciantibus mortem alterius, & sollicitantibus, quod omnino inueniatur malefactor: qui sollicitantes capti, & in tortura positi, delictum confessi fuerunt, prout etiam refert idem Paris, & Blanc. & uide de hoc Marfil. in lunius facinoris. §. seruo qui ultra. num. 7. ff. de quæsti. facit in simili si testis non citatus, sed sponte uenit ad deponendum in causa, non probat, nec ualeat illius dictum, quinimo redditur suspectus, secundum doct. Bart. in l. libertorum. C. de testib. Bald. in l. quoniam liberi. C. de testib. in p. & l. 2. C. de bonis auct. iud. possid. & Ias. in l. ait prætor. nu. 7. ff. de iureiur. nam qui se ingerit rei ad se non pertinenti, suspectus redditur, secundum Marfil. in d. §. seruo qui ultro, de quæstionib. & non sunt multi anni dum sub prætura clar. de Federici Rayu. dig. potestati Veronæ, sub anno 1531. esse affessor ad malef. uenit quidam. cuius nomen ignoro, sed erat de Iulariis sollicitans in consulari expeditionem calis mortis. d. Ant. de Applicantis cum quibusdam aliis, qui capti,

capri, & ad torturam positi, reperti fuere culpabiles, & sic sollicitans interdum suspectus redditur, quod not.

- 110 † Quærelatus, seu accusatus de furto, uel aliis criminibus, an habeat indicium contra se ex simplici quærela, ut dic, quod aut præcedunt inditia, aut nulla sunt primo casu potest contra eum in tormentis absolute procedi, secundum Guid. de Suzza. in trac. de inditiis. num. 56. si uero nulla inditia præcedunt, tunc ex simplici quærela non diffamatur, & ob id sine inditiis nõ torquetur, nisi, l. sicut de fals. & l. 1. in prin. & l. maritus. ff. de quæstio. quæ supra dicta locum non habent si accusatus & citatus ad se præsentandum non comparuit, & fuit positus in bannum per simplicem contumaciam, si postea comparet, ex quo uult purgare contumaciam audivitur, sed tunc poni poterit ad torturam absque aliis inditiis propter eius præcedentem contumaciam, quod not. quia fuit de mente Nico. de Mar. & Bald. in l. 1. §. sequitur uidere. C. de hæred. instit. ita Franc. Brun. in tract. de indit. quæstio. 5. 2. par. numero 7. insuper quærelatus, seu accusatus ex simplici quærela non infamatur, quando tempore crimen aboletur. Ex quo lapsu temporis nulla punitio fieri potest, ut puta si ex forma statuti indulgeretur annus ad accusandum de aliquo crimine. Anno decurso iniuria est deleta contra accusatum, sicut in crimine adulterii de iure communi natus habet tempus quinquenni ad accusandam uxorem de adulterio, ob cursu temporis, ut supra a lege limitari, præscripta est omnis impunitas. Ita quod contra uxorem nullo modo procedi potest, secundum Balb. in consil. 309. uol. 4. quia cursu temporis præfinita accusatio omnino exinguitur, quia præfixo termino ad exceptiones proponendas. lapsu termino non potest alius proponere, secundum Abba. & Deci. in ca. paritotalis. de exce. sicut etiam indulgetur accusatori biennio ad perficiendam accusationem, ut l. fin. C. ut infra cent. tempus, cui quæst. rer. quo transacto amplius nõ auditur.

ditur. imo ex lege mulctatur. ut l. 1. C. de calumnia, cum infini.

- 111 † Vociferatio mulieris cum clamore a loco commissi criminis facit inditium, ut puta si mulier uim passa acclamauerit, dicendo Aiuteme, aiuteme, facit inditiũ fortis, & uiolentiæ secundũ And. de Iler. in cõst. de uiol. mul. in principio, & in crimine raptus etiam permittitur uindicta, secundum doct. Castren. in l. refectionis gratia in uerbo ergo fabriq; mei. ff. comm. prædiorum. ubi tenet quo illud quod possum pro me, possum etiã per manistros meos ad hoc necessarios, & illis resistens uidetur mihi resistere, secundum glo. si. l. cum fundum. ff. de ui & ui ar. & doct. omnes. in l. unica. C. de rap virg. ubi parentes, inuenientes raptos in crimine, possunt illos impune offendere, & in hoc casu uindicta mittitur, & possunt affines, raptos, & auxilium præbentes interimere, quia raptus solus sine copula carnali punibilis est pœna. l. raptos. secundum comm. doct. C. de de episc. & cler. & l. j. §. fin. ff. de extraord. criminibus. Cæpol. consil. 57. incip. super querela. 2. col. & iridem si in aliqua domo audita est puella acclamare succurrere, succurrere, & illo nunc uisus est aliquis e domo illa exire, præsumptio & inditium est contra talem exeuntem, secundum Nic. de Math. in l. fina. C. de probat. quem refert Carr. in l. obseruare in princ. nume. 136. C. quando appella. non recip. & Par. de put. in uerf. confessio sociorum. & uer. tortura. lo primo. uerf. uiso de indit. nu. 8 Bal. & Rom. in l. excipiuntur. ff. ad Syll. cum aliis infinitis, ubi loquuntur de socio interfecto, & merito mortuo, & in stabulo sepulto, quæ nõ quia faceret tibi honorem.
- 112 † A communiter accidentibus ualidissimum est argumen. in iure. ita communiter doct. in l. non hoc. C. unde legit. Felin. in cap. quia uerisimile prope fin. de præsump. Marf. sing. 336. Bald. in l. si. circa finem. C. de hæred. insti. A. ff. decif. 346. num. 14. alleg. tex in l. ne que nates. C. de probat. & ideo indicia assumi possunt a com
mu-

munitur accidentibus, quia sic communiter fieri solet, quādo iuuenes ingrediuntur, & egrediuntur domum mulieris apte formę præsumptio est, quod sit meretrix, quando maxime eo loco contra illam suspicatur, Bald. consil. 460. incip. duo fratres, in communi bonorum existentes, uolum. 5. ubi refert quod maior natu omnes redditus recipiebat & distribuerebat, minor natu uxorem accepit, & se obligauit ad dotis restitutionem uti que soluto matrimonio per mortem uxoris, dos de comuni patrimonio restituatur, secundum rationes Bal. in prædicto consil. & idem Bal. in addit. ad Spec. in tit. de sent. in antep. colum. uers. ad mortem: ubi tenet quod argumentum a communiter accidentibus facit inditiū indubitatum, de quo dicto plenè per Marfil. in singu. primo suorum singu. qui more suo solito allegat iura, & doc. quos ex te uidere poteris, sed tu not. glo. sing. in l. 1. C. de arbit. glo. in l. neq; natales, C. de proba & Corn. consil. 2. uoli 2. lit. q. ubi tenet quod bona est red ditio causę, qui uicinus, uel consanguineus, in iis maxime quę solent innotescere consanguineis, uel uicinis, secundum Barto. in l. 1. ff. si cer. pe. & in consil. 194. col. 4. in 1. uol. eod. ubi alleg. l. Musaicam, si uulneratus post triduum super baculo suo ambulauit non præsumitur ex uulnere decessisse, secus si per 8. uel 10. dies ambulauit sine baculo, ostendens se nil mali habere, quia præsumitur quod obierit ex alia causā, & non ex causā prædicta, quę omnia nota.

Homicida solet hodie puniri tex. est in l. 3. §. legis. ff. ad l. Cor. de siccar. & l. 1. §. occisorum ff. ad senat. consil. Sylla. in rubrica de homicid.

Fallit primo quando homicidium est factum sine dolo, quia tunc capite nō punitur, sed alia pœna arbitrio iudicētis, secundum Bal. in l. & si se uerior. ff. de iis qui not. infam. Boe. q. 83. numer. 9. Bald. & Saly. in l. 2. C. de noxali.

Fallit secundo, quando homicidium est factum ad necessariā defensionem cū moderamine inculpate tutelę, secun-

secundum Odo. & Flo. in l. scientiā §. qui cum aliter. ff. ad l. 1. aquil. Aret. in consil. criminal. nu. 12.

Fallit tertio, quando quis uulnerat non mortifere, & ille uulneratus ob malam custodiā, eum adhibuit, mortuus est, ut Bal. in l. si ab hostibus. §. 1. ff. sol. matr. & ca. i. col. 4. uers. in feudis uero: quibus modis feud. amit. & idē in c. ad audientiam de homici.

Fallit quarto, quando quis occidit furem nocturnū pro defensione rerum suarū, ut l. furem. ff. ad l. Cor. de siccar. & ibi Marfil. nu. 4. & 5. & 6. alleg. tex. in c. uerum. ibi pro uita & rebus de iur. iur. & Io. de de Ana. in ca. 2. de homici. & Bar. in l. pen. col. penul. ff. de cond. ob turpem causam; & Bal. in l. certa forma. & de iur. fil.

Fallit quinto, quando occidit furem diurnum; qui uolebat ipsum occidere, & non poterat aliter euidere eius manus, nisi medio mortis; hoc pro salute suę uitę. glo. est d. l. fur. & ibi Marfil. & in l. is qui cum telo. C. ad l. Corne. de siccar.

Fallit sexto, si infans, uel furiosus hominē occiderit, rō quia alterū fati infelicitas excusat. Alterū cōf. ibecillitas tucē. ut l. infans. ff. ad l. Cor. de siccar. & c. i. de homici.

Fallit septimo, quando maritus occidit uxorem in adulterio deprehensam. l. Gracchus. C. de adult. ex quo difficillimum est temperare inustum dolorem. l. si adulerium. §. imperatores. ff. de adult. & c. 1. de homicid.

Fallit octauo, si ebrietatem quis homicidium commiserit, ut Ab. in c. sicut, de testib. & l. omne delictum. §. qui se inebriauerit. ff. de re milit. & ca. inebriauerunt. 15. q. 1. & c. sane. & Bald. in l. data opera, C. qui acc. non poss. uers. nunc de tertio; Alex. in l. dolum. C. de dolo.

Fallit nono, quando quis fuit prouocatus uerbo iniurioso, uel armis ratio, quia difficillimum est temperare inustum dolorem. uulg. l. si aduleriū. §. imperatores. ff. de adul. & Luc. de pœna in l. errat. C. de cast. pecul. libr. 12. col. 2. nu. 9. puniēda est enim prouocatio, ut 22. q. 5. c. ille quo immo, prouocati non solum non competit actio iniuriarū: at qui infamis reputatur, ut 6. q. 1. c. infames.

E. Fallit

Fallit decimo, si percussus insequitur vulnerantem qui fugiebat: quia homicidium hoc modo factum dicitur potius culpofus quàm dolofus, ut F. In. in c. dilecti filii. col. 6. de excep. Ang. in tract. Malef. in uerf. & si diētus titius se defend. in fi. e. numer. 3 6. & Franciscus de Aret. consil. 80. hoc idem affirmat.

Fallit undecimo, quando homicidium fuit commissum casualiter, dando operam rei licite: secus: uero si operam rei illicitam. ut Abb. in cap. penult. de homici. tex. in l. 1. C. de siccar & Marf. ibi late numer. 84 ubi tenet, quòd ea, quæ casualiter fiunt, non sunt habenda in aliqua consideratione secundum Bal. in l. presbyteri. fin. C. de episcopis & cler.

Fallit duodecimo, quando quis occidisset abortum adhuc nõ formatum in utero. secundum Bal. in l. quod dicitur. ff. de lib. Ang. & posthu. & Saly. in l. penult. C. de sicca. Bar. in l. diuus, ff. de uariis, & extraord. crimin. & uide Bos. in tit. de homic. n. 7. ubi distinguit, & bene.

Fallit decimotertio, quando licet se sine iudice nēdicare: si quis alteri mortem minatur, potest in ipso actu ab illo occidi. ratio, quia melius est in tempore occurrere, quam post tempus uindictam sumere. ut Bald. in l. 2. ad l. Cor. de aca. & c. ex litteris de homici.

Fallit decimoquarto quis in ludo cū palo ferreo; in loco solito & consueto interficitur, quia nec in dolo, uel culpa esse dicitur. Ccep. cōf. 75. n. j. & in cōf. 30. n. 3.

Fallit decimoquinto, quando miles, uel stipendiarius Regis, seu principis, se transferre ad hostes, quia eo casu quilibet potest illum impune interficere & interimere, ut l. 2. C. quando liceat se sine iudic. uind.

Fallit decimo sexto, quando homicidii est factum ultra decem annos, quia eo tunc non debet ad mortē puniri, sed extraordinarie, gl. in l. si diuturno. ff. de pōnis, in fine. d. gl. not. Marf. sing. 454. quam D. Veneti optime seruāt in expedit. excellentissimi cōf. ad criminal.

17 Fallit itidem quando quis occidit assassinū: uel proditorem: et clare constat ipsum esse talem: secundū Ang.

in

in consil. 14. incip. nos Karolus. Alex. in l. eiusdem. §. trāf. fugas. ff. de sicca. Bal. in rubr. C. de pōna iud. qui male iudica. & Bar. in l. 3. ff. ad leg. iuliam de ui priuat.

113 † Notandum est autem quod homicidia tribus modis committuntur, animo facto, lingua, seu uerbo, ut dicit gloss. notab. in capitulo homicidiorum de penitentijs, distin. 1. Ccep. in consil. 38. incip. in Christi, in fine, homicidia namque animo committuntur, quando quis dolo malo hominem aggreditur causa illum, occidendi, & illum occiderit, ut dicitur in leg. 1. & leg.

114 diuus, de sicca. & ij. capitali pōna puniuntur. † nam homicida, quod fecit, semper expectet. l. nemo. C. de episcop. audi. nam sanguis occisorum clamat continue ad Deum, ut in Apo. Ecce post hæc uidi animas interfectorum clamantium ad Deum. cap. 6. Marf. in singu. suis, nu. 270. Exodi c. 11. Ibi maleficos non patieris uiuere. Gram. conf. 4. num. 16. fol. 4. quid si uolens hominem, occidere, equum occiderit, an puniatur de homicidio pōna ordinaria. ll. cornelia: propter animum occidendi hominem: dic quod sic, si processit ad aliquem actum, secundum Barto. in l. impuberem. §. 1. in fine. ff. de fals. Bar. Ange. & Marf. in l. diuus, nu. 9. de sicca. c. si de homici. in 6 licet aliter de consuetudine.

115 Sed si quis non haberet † animum occidendi, sed uulnerandi, uel percutiendi, tunc non puniretur pōna ll. Cornelia: de sicca. sed alia mitiori pōna, arbitri iudicantis: ex quo apparet, quod non habebat animum occidendi, neque aderat dolus, ut per Roma. in l. cum mulier. 32. colum. uerf. aduerte tamen. ff. solu. mati. Pau de Cast. consil. 92. incip. in causa carceratorum. Felin. in capitu. dilecti, de except. Panor. in capitu. olim, el. 2. de rescrip. Ccep. consil. 53. incip. in Christi no. nume. 5. & idem dicendum esset quando quis interfectus fuisset non dolo, sed leui, aut lata culpa, ut Ccep. in d. consil. 53. Car. in sua pract. §. homicidij autem species, per totum. Gram. uoto. 24. nu. 18.

116 † Facto uero dupliciter committitur homicidium,

E 2 aut

aut per se immediate occidendo, aut mortis causam præstando, aut mediate quando quis maleficio afficit, & causam remotam præstat, ut Bart. in l. furti §. oper. ff. de furtis: Quis autem dicatur, auxilium & opem præstare alicui homicidium committenti, & qua poena puniatur. uide Ang. in gloss. auxiliatorem. 1. colum. uersic. quæro, Fel. & alii in capital. sicut dignum, de homicid. Blanc. in l. fin. de quæstio. nu. 201 late Cep. consil. 17. nu. 9. & consil. 34. & consil. 1. numer. 17. Car. in sua pract. in §. homicidium autem. Sal. & Hip. in l. 1. de rap. uirg. Bald. in l. fin. C. de sic. idem Bald. in l. ob hæc uerba. ff. de infam. Boni. in tiru. de percu. & in sul. Bal. in consil. 492. nu. 1. p. uolu.

- 117 † Verbo & lingua committitur homicidium, aut mandando, ut quando quis mandat hominem pecunia mediante occidi, & assassini dicuntur, tam mandans, quam mandatarius, ut capitu. 1. de homici. in 6. Bald. in l. non ideo minus, in principi. C. de accu. Bart. in l. non solum. §. si mandato, uersic. uenio ad conductorem. ff. de iniur. Ang. in l. qui sepulchra. C. de sepulchr. uiol. uel quando aliquo non dato, uel promisso, sed ut alteri complaceat Alexander. in l. 1. §. & hæc actio. numer. 4. ff. de eo per quem fact. ubi late de hac materia,
- 118 & tam † mandans, quam mandatarius, eadem, l. pœna puniuntur, ut per Cœpol. consil. 36. incip. in Christi, numero 10. Bart. in l. furti §. oper. & in l. is qui ope. ff. de fur. aut consulendo aut quando quis consuluit aliquem interfici, uel persuadet maleficio committi, uel per litteras, ut quando nuncius portat litteras, uel mediator criminis, qui punitur ut delinquens, ut Anchar. cap. 1. de testa. in 6. tex. in l. si sciente de paricid. Car. in sua prat. numero 113. fol. 69. & ista aduertenda sunt, ut sciatur proponi accusatio uel † formari inquisitio, an de mandato, uel de consilio formanda sit, ut dicit Cœpol. in consil. 27. in numero. 61. Et quando uerba possunt se habere ad consilium, uel mandatum, uide ibi numero, 8, & 9. & late Car. in sua pract.

- pract. §. circa, car. 104. num. 138. Et qua poena puniatur.
- 120 † consulens persuadens uel instigator, dic ut ibi per eum. nu. 163. Aut auxilium, fauorè præstando, aut consulendo, sollicitando, hortando, uel instigando, quod dic ut per Bal. in l. ob hæc uerba. ff. de iis qui not. infam. Bar. post Alex. in d. §. si mandato de iniuriis, & Bar. ibi in sua pract. in numero. 180. Gramm. consil. 36. nu. 8. 14. & 15.
- 121 † Ar si quis assistit delicto seu maleficio, & potest prohibere, & nō prohibet, an teneatur, ut faciens, dic quod aut queritur de iure civili, aut de iure cano. si de iure ci uili, dic quod assistens maleficio non teneatur obuiare, nisi in certis casibus, ut per Felin. in capitulo. i. de off. de leg. & c. sicut dignum, de homi. Mar. in l. 1. ff. de sic. & in consil. 126.
- 122 † Assistens maleficio de iure can. differēter tenetur obuiare. & non prohibens, cum potuerit, punitur, ut in e. quando. de senten. excom. Ange. in §. iuris præcepta. numer. 5. insti. de iur. nat. gent. & ciuil. Roma. consil. 95 & 314. Ang. in l. 1. C. de null. age. non rump. Bland. in 123 l. fin. nu. 236 ff. de quæst. nisi † assistens maleficio uellet constare in eo loco casu euenisset, quia tunc non puniretur aliqua poena, ut per Bald. & Saly. in d. l. non ideo minus. C. de accus.
- 124 † Mala conuersatio in locis inhonestis, & cum malis hominibus, etiam facit indirium, nam bonus si conuersatur cum malis, efficitur malus, ut docet experientia rerum magistra. ut l. ediles. §. pedius. ibi non solum ad corpus, sed ad animi uicia referrendum est. ff. de ædil. edict. & ideo secundum Catonem, cum bonis ambula, & ideo in dies uidemus, quod boni ob conuersationem cum malis hominibus, efficiuntur mali, & aliis deteriores, & hanc opinionem tenuit Belui. in tract. de quæst. in 14. indicio. Gand. in rubr. de quæst. 2. col. ubi duplici ratione considerat homines, primo a natura cum sit prona ad malum, & ista est intrinseca. Alia uerò extrinseca ob malam conuersationem cum malis, & ideo boni conuersantes cum ma-

Interrogatus in quo loco se reperiebat ipse reus, seu constitutus tempore sequuti homicidij in personam præfati. q. Sempronij. Respondit.

Interrogatus qui habitant in domo ipsius constituti. Respondit.

Interrogatus ubi stetit illa nocte in qua successit casus mortis. q. Sempronij. Respondit.

Interrogatus cum quo, seu quibus dormiuit ea nocte. Respondit.

Interrogatus ob quam causam præfatus. q. Sempronius fuit interfectus. Respondit.

Interrogatus, an sibi constituto, uel aliis ex corpore per aliquem, seu aliquos factum datum uel promissum, ut tale committeret homicidium. Respondit.

Interrogatus in quo loco datus fuit ordo occidendi præfatum. q. Sempronium. Respondit.

Interrogatus de presentibus ad dictum casum. Respondit.

Interrogatus si ipse constitutus unquam alloquutus fuit de hoc casu cum aliquo seu aliquibus. Respondit.

Interrogatus quæ inimicitia intercedebat inter aggressores ipsum Sempronium. Respondit.

Interrogatus de ordine & tractatu interficiendi præfatum. q. Sempronium. Respondit.

Interrogatus de indumentis habitum, & statura aliorum complicum. Respondit.

Interrogatus si de hoc ordine, & tractatu pluries sermo inter eos habitus sit, uel cum aliquo ex prædictis locutus fuit de die uel de nocte. Respondit.

Et admonitus quod aduertat dicere ueritatem tam circa factum, quam circa ordinem tractatum, & deliberationem committendi dictum homicidium, aliter cogetur medijs iuris eam in tormentis fateri, quibus habitis fuit reductus ad locum suum animo &c.

PRO PVRO HOMICIDIO
inquisitio.

Hæc est quædam inquisitio, titulus, seu forma inquisitionis, &c. Contra & aduersus

Titium filium. q. Ioannis de Vegla.

INeo, de eo, & super eo, quod fama publica præcedente, & clamorosa insinuatione sic referente non quidem a maleuolis, & suspectis, sed a ueridicis, & fide dignis personis non tantum semel, sed sæpe, ac sæpius ad aures, & notitiam prælibati Clarissim. Domini. potestatis eiusque Spectab. Domini. Iudicis malefactorum etiam per modum non orij auditu peruenit. Quod dum dictus Titius odio prosequeretur Gaium filium Ambrosii de Antiberi Taruissi commorantem, ex causa separationis cuiusdam rixæ sequutæ diebus, præcedentibus inter præfatum inquisitum, & Accursium a serico, in qua quidem rixæ, idem Titius percussus, & uulneratus fuit a dicto Accursio duobus uulneribus, in manu sinistra, cumq. sub die 12. Febr. nuper exactis idem inquisitus de societate nonnullorum sedere super banchis prope plateam Taruissi & inueneretur, Gaium illac transeuntem, quærens occasionem, & oportunitatem rixandi, & ad manus ueniendi cum dicto Gaius consurgens dicto loco, & se ad eam appropinquans cepit utri aliquibus uerbis minatoris & parum timens uires iustitiæ, nulloque habito respectu loci prædicti positus manibus ad enses, quam ad latus habebat, furibunde irruit ad personam dicti Gaii quem uulnerauit in brachio sinistro cum incisione carnis, & sanguinis effusione, necnon percussit & uulnerauit eundem ad uiam capitis uno magno, profundo, ac lætali uulnere, cum incisione carnis, & cra- nei, ac maxima sanguinis effusione quibus quidem uulne-

74 PRACTICA, ET THEORICA
uulneribus domum delatus, & habita per peritos de
eis diligenti medela, inde ad paucos dies obiit, com-
mittendo prædicta scienter, dolose, contra Deum,
ius & iustitiam, in uilipendium regiminis, ac pa-
cifici status, ac contra formam iuris, & statutorum
communis Taruisii, super quibus omnibus, & singulis
&c.

PRO PVRO.
ALIA.

Hæc est quædam inquisitio titulus seu forma &c.
contra & aduersus

Accursum filium Matthæi de Iadra.

IN eo, de eo, & super eo. &c. quod dum præfatus
inquisitus diebus præcedentibus ad manus deuen-
isset cum Matthæo dicto Moro, famulo Laurentij
de Rosetis, ex causa nonnullorum arborum dicto-
rum Polloni, quorum causa Matthæus ipse dixerat
prænarrato inquisitio, quod eos subripuerat, in cam-
pis, & terris Laurentij eius patroni, cupiensque in-
quisitus ipse de prædictis uerbis uindictam summe-
re, in die lunæ 27. Febr. nuper exacti in crepusculo
noctis, sumpro secum ense in domo Dominici Mar-
ci Molendinarii montis Bellunæ, & transitum faciens
ante ianuam magistri Baptistæ de Lidolo Cerdonis,
super strata Callis Taruisinæ, obuiauit eidem Matthæo
uenienti a laborerio suo, ad quem cum applicuisset,
factis prius aliquibus uerbis, cœperunt inter se ma-
nus conferere, quem Matthæum idem inquisitus
punctim percussit & uulnerauit uno magno, pro-
fundo, ac letali uulnere in coxia dextra, in parte do-
mestica penetrans ad intus usque ad alteram patrem
dictæ coxiæ. cum incisione carnis, neruorum, &
sanguinis effusione, ex quo quidem uulnere illico
Matthæus

CAVSARVM CRIMINALIUM. 75
Matthæus ipse ad terram corruens uitam cum morte
commutauit. Commitendo prædicta scienter & dolo-
se contra Deum, ius, & iustitiam, in uilipendium re-
giminis.
Super quibus omnibus, & singulis idem Clariss. domi-
nus potestas, procedere intendit &c.

FORMA INQUISITIONIS
PRO PVRO HOMICIDIO.

Hæc est quædam inquisitio titulus, seu forma, &c.
contra & aduersus Gaum & Sempro-
nium Iustinopolitanum.

IN eo, de eo, & super eo, quod fama publica, præ-
cedente, clamosa insinuatione sic referente, non qui-
dem a maleuolis & suspectis, sed a ueridicis, & fide di-
gnis personis, non tantum semel, sæpe, ac sæpius ad au-
res, & notitiam prælibati Clarissimi Domi. Potestatis,
etiam per modum Notorii auditu peruenit. Quod die
lunæ proxime exacti circiter horas 23. dum Sempronius
esset, & se reperiret in domo propria penes ignem pro-
se calefaciendo, & audiret rumorem quendam nõ mul-
tum longe a domo sua per nonnullos rusticos rixantes,
domum exiit Gaum fratrem requirendo, ut roncu-
lam tibi porriget intermediendi causa ne quid mali
sequeretur, quam cum Gaius ipse afferre recusaret incli-
nans se deorsum, saxum de terra sustulit, quem manibus
deicere uolens ad personam ipsius Gaii, Casiam quan-
dã percussit. Ultra quam eo tunc aderat Franc. filius Do-
nati de Iadra, qui occasione, quærens rixando, dixit
erga ipsum Sempronium, che uoel dir quæsto trarre, &
respondet ipso Sempronio, non trago a te, ma a Gai-
mio fratello, non gli posso io trarre. Tunc Franciscus
ipse quærens opportunitatem ad manus ueniendi cum
prædicto Sempronio accessit ad locum ubi erat ipse
Sem-

76 PRACTICA, ET THEORICA
 Sempronius, ad cuius personam cum appropinquasset
 manibus apprehendit per duploidem, & sic ita adinuicem
 altercantibus superuenit Gaius eius fratre, qui
 uolens fratri auxilium præbere apprehenso manibus
 cultello, quem ad latus habebat punctim admenauit
 ad personam eiusdem Francisci, quem uulnerauit duo
 bus magnis, profundis, ac lætalibus uulneribus in dorso
 cum incisione carnis, & sanguinis effusione, qui
 domum delatus post dies octo occubuit uulneratus as
 sistente ibi semper dicto Gaio auxilium, consilium, &
 fauorem cooperatiuum præstante, committendo præ
 dicta scienter, & dolose contra Deum, ius, & iustitiam, &c.

Super quibus omnibus & singulis, &c.

S Y M M A R I U M.

- 2 Iudici constare debet de delicto, antequam contra aliquem procedat.
- 2 Restores terrarum, an debeant mittere iudices ad conspicienda uulnera cadauerum.
- 3 Inimicitia, an faciat indicium.
- 4 Casus inimicitie, an exprimi & probari debeat.
- 5 Solitus delinquere, an habeat indicium contra se.
- 6 Offensus si habet uicium uulnus, & plures fuerunt in rixa, a quo illatum esse credatur.
- 7 Fugiens cum gladio in manu sanguinolento, an habet contra se indicium.
- 8 Fugiens ex aliqua domo cum gladio sanguinolento, & cum facie pallida, an sit sufficiens indicium ad condemnationem.
- 9 Visus admenare gladium nec apparet de percussione, an sit indicium ad torturam.
- 10 Contra deferentem arma, an lex presumas omne malum.
- 11 Palliditas, & trepidatio, an faciat indicium.
- 12 Assertio uulnerati in articulo mortis, an faciat indicium contra uulnerantem.

CAVSARVM CRIMINALIUM. 77

- 13 In articulo mortis, an quis presumatur immemor salutis æternæ.
- 14 Assertio, offensa, an faciat suspicionem ad inquirendum.
- 15 Contumacia, an faciat sufficiens indicium ad torturam.
- 16 Contumacia, an induat quem culpabilem absque aliis inditijs.
- 17 Infamia delinquentis, an faciat indicium ad torturam.
- 18 Confessio socij contra socium criminis, an faciat indicium.
- 19 Dicitum socij criminis contra socium, an faciat indicium ad torturam.
- 20 Resistencia facta per aliquem ne malefactor capiat a familia potestatis, an faciat indicium.
- 21 Deprehensus in delicto, an faciat indicium ad torturam contra se.
- 22 Fur deprehensus in crimine furti, an possit furca suspendi.
- 23 Clericus repertus in fragranti crimine adulterij, an pater uel maritus possit eum occidere sine incurso excommunicationis.
- 24 Tacurnitas socij quando socius reperitur mortuus in domo, an faciat indicium contra se.
- 25 Acclamatio, an faciat indicium.
- 26 Mulier reperta uulnerata in aliqua domo, an presumpcio insurgat contra excussem de dicta domo, cum gladio euagina to in manu.
- 27 Frequentatio assidua an faciat indicium contra delinquentem in delictis.
- 28 Sciens, & non prohibens eum potuerit, an habeat indicium contra se.
- 29 Prohibere potens, & non prohibens, an dicatur particeps delicti.
- 30 Recipiens malefactorem in domo post delictum commissum, an dicatur conscius eiusdem delicti.
- 31 Coniunctus cum malefactore in aliquo affinitatis gradu, & eij recipiens, an dicatur particeps & conscius eiusdem delicti.
- 32 Assertio mandatarij, an faciat indicium contra mandantem.

Dictum

- 33 *Dictum mandatarum, contra mandantem, an faciat probationem.*
- 34 *Dictum mandantis, an faciat inditium ad torturam contra mandataros.*
- 35 *Periti uenire extra iudicium, an faciat indicium.*
- 36 *Confessio extraiudicialis, an faciat inditium ad torturam.*
- 37 *Cohabitatio cum inimico, an dicatur inimici.*
- 38 *Mortuus in domo, an indicatur, & presumatur interfectus ab habitantibus in eadem domo.*
- 39 *Trepidatio, uariatio, & pallor in reo, an sit sufficiens inditium ad torturam.*
- 40 *Vna mola rei imputati, an sit sufficiens inditium.*
- 41 *Deploratio facta in domo alicuius, & de morte illius, & de iudici non sit data nutritio, an ex hoc insurgat indicium contra inhabitantes in dicta domo.*
- 42 *Reperitus prope mortuum cum aliqua arma, an indicetur.*
- 43 *Si plures fuerunt in rixa, & unus fuerit legalis uulneratus, an omnes uel nullus teneatur.*
- 44 *Vulnerans an semper teneatur de occiso.*
- 45 *Medicis & peritis semper stantem est in materia uulnerum.*
- 46 *Vulnera mortalia ab aliquibus illata, omnes teneantur ut principales, uel ut opem praestantes.*
- 47 *Vulnus de per se non mortale, sed illatum in corpus aegrotum, an mortale iudicandum sit.*
- 48 *Percussus uel uulneratus, qui ex intervallo decessit, an ex uulneribus, uel ex alia causa decessisse intelligendum sit.*
- 49 *Vulneratus non adhibens medicum, & moriatur, an uulnerans de occiso teneatur.*
- 50 *Delinquens in una iurisdictione, an in alio loco puniri possit.*
- 51 *Delictum commissum in alieno territorio, an possit per iudicem originis quis puniri, uel ne.*

- 1 **C**CCIENDVM est autem, quod iudici in primis consistere debet de delicto perpetrato, antequam procedatur contra aliquem, ut in crimine homicidii, de corpore interempto, & in casu furti de re furata, & subtracta, uel per famam in uicinia, aut alibi prout informari poterit iudex, ut dicit Ias. in Iusurandi. §. procurator, de iureiur. Bar. in l. fin. in princip. ff. de quaestio. Blanc. in l. fin. eo. tit. nume. 15. & ideo † Rectores terrarum, & locorum antequam contra aliquem procedant processum formant, mittuntque Iudices & officiales cum notariis ad uidentum cadauer hominis interfecti, & ad conspicienda uulnera in dictis cadaueribus illata, testes examinando, prout seruat hactenus, consuetudo. Quod utique formari debet, & appellatur, uisum & repertum.
- 2

**FORMA CONSPICIENDI CA-
DAVERA, ET DESCRIBENDI
uulnera mortuorum, Quae appella-
tur uisum & repertum.**

VISVM & repertum fuit per Sp. Domi. Iudicem maleficiorum, Clarissi. Potesta. Veronae cadauer unius hominis masculi aetatis ex aspectu (ut uidebatur) annorum triginta, uel circa posito in quodam feretro in medio ecclesiae sancti Petronii inductum, pannis nigris, quod denudatum uolutum, & reuolutum per Raphaelem monticulo praconem officij maleficiorum compertum est habere infra scripta uulnera uide licet.

Vnum uulnus in pectore penetrans ad intus per palmum facta experientia per dictum praconem stylo ferreo quod uidetur esse factum pugione, uel simili armorum genere. Item aliud uulnus in fronte transuersus penetrans ad intus per duos digitos quod uidetur esse factum, ense. uel simili arma incidenti.

Cuius

Cuius quidem cadaveris nomen, dum esset in humanis vocabatur Sēpronius filius. q. Gireli Vallis Pulicellæ prout iuramento affirmaverunt Antonius & Franciscus de eadem uilla Vallis Pulicellæ, &c.

FORMA PROCLAMATIS mandato Iudicis.

QVI sp. D. Iudex maleficiorum contra prædictos procedere intendens, iussit, ac mandavit prænominatos reos citari, ac seruatis seruandis proclamari debere, ut iustitia suam sortiatur effectum, ideo citantur uocantur, & stridentur infrascripti omnes. vcz. A. & B. Quod in termino dierum nouem proxime futurorum, quorum tres sint pro primo, tres pro secundo, & reliquæ tres pro tertio, ultimo & peremptorio termino personaliter comparere, & præsentare debeant ad publicos carceres suæ M. ad se tuendum & excusandum, ac defendendum ab inquisitione, seu accusatione supra scripta, & contentis in ea, ac processu subinde formato; ut supra. Aliter termino ipso transacto, & ipsis non comparentibus, uel se præsentantibus ad excusandum, ut supra contra eos & quemlibet ipsorum, procedetur, prout iustitia requirit, & suadebit absentia eorum, uel cuiuslibet eorum non obstante.

Retulit A. præco ac Tibicem, se mandato prælibati magnifici d. potestatis loco, seu solitis locis sono tubæ præmissa hora debita, in culmine mercatus quamplurimis astantibus publice & alta uoce stridasse, ac proclamasse supra scriptos inquisitos in omnibus, ut supra continetur.

DE MODO, ET FORMA CITANDI reos criminis.

Formato itaque per iudicem maleficiorum processu omni cum diligentia proclametur reus uocis tubæ sonitu

ritu præmissa ad personaliter præsentandū ad carceres in term. dierum 9. & secundum uarietatem locorum variantur etiam termini dilationum. nam in hac alma ciuitate ex stilo & communi obseruantia prolamatur rei in term. dierum 8. proxime futurorum, qui si non cōparent banniuntur de Venetijs, & de oibus terris & locis illust. Duc. Do. cū poena annotationis, seu confiscationis honorum, secundum atrocitatem delicti. in Gallia uero ex usu fori diuersimode citantur, quandoque rei proclamantur in term. dierum 8. quandoque in term. dierum 10. aliquando dierum 4. secundum atrocitatem criminis, ut Guido papa. d. 429. In terris autem maritimis quasi communiter proclamantur in term. dier. 20. proxim. futurorum, prout Chersii. ex forma sibi tradita per Cl. d. Syndicos terræ Dalmat. quæ infra ser. citatio, seu proclama. fit & fieri debet primo personaliter si haberi potest, si minus ad domum solitæ habitationis, uel pro proclama. de qua per Bar. in l. inter. ff. de pub. iudic. & sing. Bald. in l. accusatorib. de accus. nume. 15. ubi multa late.

- 3 † Inimicitia an faciat inditium, uide si causa inimicitia est grauissima, & ex causa famosa, tunc facit inditium, ut Bal. in consi. 138. 3. uol. consi. 78. nu. 2. all. Cy. in l. fi. de quæst. uol. 3. Et quæ dicatur inimicitia capitalis, uide Bal. consi. 41. 5. uol. nu. 2. Bar. in l. 3. §. fin. de adm. legat. & uide etiam Gramm. uoto 34. nume. 4. 5. & consi. 44. 9. & 46. num. 9. & consi. 3. num. 5. & Jo. de amic. consi. 51. & Blanc. in l. fi. de quæst. nu. 89. & 91. Bal. in l. i. C. de sic. & aduerte, quid causa inimicitia exprimit, & probari debet. ut per Marf. in sing. suis. 178. aut enim inimicitia oritur ex lite, aut opinione, aut iniuria. ut Blac. ibi n. 91. Bar. Marf. in l. i. §. præterea. ff. de quæstio. asserentes quod aut inimicitia oritur ex causa leui aut graui seu capitali; si ex leui causa oriatur, nõ oritur inditium, † si uero ex graui, & capitali, tunc resultat inditium, & sic cum ista opi. pertranseunt ferè omnes doct. Hip. in pra. cri. in §. diligenter. numer. 69. & 70. &

plex est inimicitia secundum Pet. Sant. Lufit. in tract. de spo. merca. car. 4. r. n. 42. Bal. in l. pen. ff. sol. ma. Ang. in §. inimicitia. in l. de excus. tut. & Gramm. deci. 28. nu. 5. & Rom. in l. 1. §. hoc. ff. ad fillan.

- 5 † Solitus delinquere habet inditium contra se, ut uoluit Marfil. in §. diligenter, nu. 99. in sua pract. fol. 17. Saly. in l. fin. C. de quaest. & in l. seruos. C. ad l. iul. de ui pub. Alexand. in consil. 77. incip. in causa accusationis. 3. col. ibi. 5. indi. & in consil. 50. Visis & oportune, primo uol. dicens quod si plures fuerunt in rixa, & offensus non habet nisi unicum uulnus & ignoratur, a quo fit illatum, si fuerit † unus ex ipsis uir malae conditionis, & famae, & solitus delinquere, is talis torqueri poterit. Blanc. in d. l. final. de quaestio. num. 246. Barto. in l. fin. ff. eo. Bal. in l. fin. ff. de haere. instit. Fran. Bru. in tract. de inditiis uersic. circa tertium, col. 7. dicentes. Quod solitus delinquere habet contra se iuris praesumptionem, ut Cate. in sua practi. §. homicidii. numero 35. fol. 61. & not. quod solitus differt a consueto. ut Barto. in l. mela. §. sed si alimenta. ff. de aliment. & cib. leg.
- 7 † Fugiens cum gladio in manu euaginato sanguinolento de aliquo loco in quo reperiatur ibi homo mortuus habet suspicionem, & inditium contra se ad retentionem, & torturam, ut dicit Bart. in l. fur manifestus, in principi. ff. de fur. Aret. in cap. tertio loco, de probat. Bal. in l. neque natales in fine. r. colu. de probatio. Ang. in tract. maleficiorum, in uersic. fama publica ibi quaero. numero 17. immo dicit in l. fin. in principi. ff. quod met. causa. Angel.
- 8 † Quod si quis est uisus exire ex aliqua domo cum gladio sanguinolento, & cum facie pallida. Quae domus non habet, nisi unicum hostium, & intus reperiebatur homo mortuus, quod est sufficiens inditium ad condemnationem, & alleg. Tom. pipara. prout refert Ioan. Andr. in addit. ad Specu. in titu. de probatio. §. 1. uersic. is, & ista est communis opinio prout refert Blanc. in l. fin. ff. de quaestio. num. 292. Care. in sua practi.

- Et. fol. 33. nume. 135. Marfil. in rub. C. de proba. nu. 237. ubi dicit, quod homicidium dicitur manifestum cum ense sanguinolento, quando quis est uisus exire aliquam domum & post pusillum auditus est clamor, & in domo repertus est homo mortuus, & not. quia seruiet tibi ad multa.
- 9 † Visus admenare gladium, licet non appareat de percussione, & sic de actu proximo, facit inditium ad torturam, qui deponit de actu proximo maleficio, & homicidio, ut Ioan. Andr. in addit. ad Speculat. in titu. de probat. §. 3. uersic. 13. dicens quod lex praesumit omne malum † contra deferentem arma, ut l. unica. C. ut armorum usus lib. 11. Ange. in uerbo fama publica, uersic. quaero an unum inditium nume. 18. alleg. Imo. in l. fin. de haere. instit. Pau. de Cast. consil. 197. in primo uolum. Alexan. consil. 15. in 1. uol. Cae. pol. consil. 32. & consil. 39. & Pet. de Anch. consil. 254. Bal. inc. §. si rusticus de pace tenend. in usib. feud. & Ange. in l. 1. §. occisorum. ff. ad Syllan. Cae. pol. in consil. 32. nume. 5. Ro. in l. p. §. hoc rescriptum. ff. ad Syllan.
- 11 † Palliditas, & trepidatio est optimum signum, & inditium, ut uoluit Ioan. And. in addit. ad Spe. in tit. de proba. §. supra uersic. is, circa fin. Barrol. in l. de minore. §. plurium, de quaest. Bald. in l. 3. C. de testibus, & in l. 1. in princip. C. de episco. audi. colu. r. uer. item ponit iudex, Iaco. de Beluif. in sua pract. criminali in titulo de quaestio. colu. 3. qui reddit rationes & iura, Franciscus Brun. in titu. de inditiis, colu. 12. uer. alia quaedam inditia, Marfil. in sua pract. §. diligenter, nu. 74. Blanc. in l. fina. de quaestio. nume. 259. Bald. in l. presbyteri, in princip. de episco. & cle. cum infinitis. Gramm. uoto 30. nume. 4. ubi bene.
- 12 † Assertio facta per uulneratum in articulo mortis, an faciat inditium contra uulneratum, dic ut per Bald. in consil. 25. incipiente in casu super quo in col. 2. in 1. uolu. Marfil. in sua practi. cri. numer. 117. §. diligenter, dicens quod memo praesumitur uenerit

- 84 PRACTICA, ET THEORICA
- 13 luti suæ in articulo mortis, † maxime ille qui laborat in extremis, contra quem non potest cadere aliqua præsumptio quòd mentiat, Old. consil. 192. uersic. ijs igitur præmissis, & Alex. consil. 238. ponderatis, narratis. in Them. uol. sexto. Blanc. in l. si de quæstio. num. 390. Carre. in sua præct. fol. 31. nume. 124. Ang. in l. si quis in graui. §. si quis moriens. ff. ad syllanianum.
- 14 † Deci. in consil. 363. dicit quod assertio huiusmodi facit leuem suspicionem ad inquirendum, & non est sufficiens inditium ad torturam, nisi aliis concurrentibus. Bal. in tit. de pace constantiæ in uerbo uassalli dicit morientem non esse sanctum Ioannem Baptistam, & quod si dictum morientis probaret esse testis in causa propria. Quod utique a iure est prohibitum, quod tamen distinguit, ut per Blanc. in d. l. si. numer. 393. 394. Mar. in in singu. suis nu. 22. fol. 4. incip. confessio offensus. Sed facit uilem præsumptionem, & talis assertio non facit inditium, ita Ang. in l. mater. C. de calum. Alexan. consil. 14. in 3. uol. Gram. consil. 42. nume. 7. & Bald. in cap. literas, de præsumdt. ubi dicit quod quandoque mouens mentitur.
- 15 † Contumacia an faciat inditium ad torturam contra contumacem, dic ut per Bal. in l. 1. in 11. col. C. de hære. instit. Franciscus Brun. in tracta. suo de inditijs, in 35. col. in princ. in uer. addo alium, Marfi. in sing. suis. 117. inci. ad torturam &c. Idem in l. de unoquoque. 38. col. in fi. de re iudi. & in §. diligenter, nu. 136. in sua præct. Car. fol. 26. nu. 114. dicit quod sola contumacia non facit quem culpabilem absque alijs inditijs. † Sed est sufficiens inditium ad quæstionem habendam concurrente banno ultra contumaciam, alleg. Bald. in l. 1. C. de hæred. instit. quod dic ut latius per Carre. in nume. 114. & Blan. in l. si. de quæstio. nu. 272. sing. Bald. in capitu. 1. §. iniuria, uersic. quero utrum ualeat statutum de pace iura. fir. ubi dicit, quod ex sola contumacia, potest ad mortem quis damnari, ut ibi, quod not. & Barto. in l. diuus, nu. 4. il secundo. ff. de custo. reo.

- 17 † Famositas delinquentis, an faciat inditium. Car. in sua præ. capitul. 1. nume. 148. tenet quod sic sed nullam rationem assignat. Tu uero, dic quod infamia delinquentis tam iuris, quam facti facit reputari infamem uilem personam. Et quando uita & status alicuius legibus & moribus est reprobatus. tunc facillime potest reus diffamatus detineri, & torqueri, ut Grammat. in uoto. 3. numer. 27. & 28. & uoto 3. numero. 37. nec potest formari inquisitio contra aliquem de aliquo crimine, nisi præcedat diffamatio. Secundum communes Doct. opinionones. in capitu. qualiter & quando, & capitulo. inquisitionis, de accusat. Ange. in l. si uacantia. C. de bonis uacantibus. Bart. in l. de minore. §. tormenta. numero 15. ff. de quæstion. & Bald. in l. Cassius, de Senar. Alex. consil. 179. 2. uolu. Cæpo. consil. 17. Gram. consil. 34. numer. 6. Anch. consil. 189. unde si contra aliquem præcedat diffamatio pro furto, homicidio, uel aliquo alio delicto, poteritis detineri, & ad quæstionem poni, pro illa imputatione, pro qua detentus fuit, diffamatione tamen præcedente. iuribus prædictis; quæ quidem infamia quatuor prædicat effectus secundum Bartol. & Bald. Primo, quia repellit infamem a quacunque dignitate; ut Barto. in d. l. cassius. Cæp. consil. 57. nume. 7. alleg. relegatorum. ff. de inter. & releg. Bart. in l. eadem. §. hac. l. numer. 3. ff. ad l. Iul. re. pet. Caro. in regula, infamibus, de reg. iur. in 6. Secundo attenuat testimonium Bald. in l. cunctos populos. C. de summa tui. Bartol. in d. l. cassius, Marfi. in §. aggredior. numero. 66. in sua præct. cri. Tertio repellit a querela, ut Bartol. in l. qui accusare. numero. 6. ff. de accusat. Cyn. & Salyc. in l. si magnum. C. qui accus. pos. & in tract. meo ad defen. capitulo. 37. numero 1. Quarto querelam inducit, ut l. fratres. C. de inof. testam.

- 18 † Confessio socii criminis an faciat inditium contra socium eiusdem criminis, dic quod non, ut per Gand. in rub. de quæstio. 3. col. numero. 16. Bart. in l. 1. §. si ser-

uus, & in l. reperi. §. i. ff. de quæstio. Ange. in glos. fama publica. uers. quæro an particeps, & in 10. quæst. in tract. malefactorum nu. 31. Saly. & Bald. in l. fin. C. de accus. Marfi. in §. diligenter, nume. 60. Car. 16. uer. ulterius quæro an socius criminis. Fulgo. consil. 71. Cæpo. consil. 31. Roma. in consil. 154. Deci. in consil. 234. numer. 2. Paris de puteo in uerbo tortura, lo tertio, in uers. an stetur dicto torti. ex quorum omnium dictis cõcluditur, quod confessio, & dictum socii criminis nõ facit inditium ad torturam, & minus potest contra eũ formari inquisitio. Deci. consil. 189. nu. 7. & ita communiter per docto. tenetur, ut latissime per Marfi. in dicta sua practica. §. diligenter. num. 59. fol. 15. ut ibi per eum, Ang. in tract. malefactorum in uer. fama publica præcedente. numero 31. fol. 37. ibi quæro. numero particeps criminis. Alex. consil. 12. numero. 16. uol. 4. contr. Resistentia ne malefactor capiatur a familia potestatis an faciat inditium talis resistentia, dic ut per Carre. in sua pract. fol. 33. numer. 1. Marfi. in l. 1. ff. de sicca. numero. 78. & num. 25. Ioan. de amicis in consil. 134. Paris de put. in suo tract. in uerbo resistentia, Alex. consil. 35. 2. uolu. Cæp. consil. 14. numero. 4. Felin. in cap. pit. afferre, de præsump. Gand. in rub. de inditiis in dub. numer. 19. uers. 4. ind. Blanc. in l. fin. ff. de quæstio. numer. 294.

- 21 † Deprehensus in delicto, an faciat inditium ad torquendum, dic ut Panorm. in c. cum non ab homine, uersic. ad secundum. de indi. Alex. in consil. 216. nu. 2. 3. & 4. in cip. pöderatis. in uol. 3. Marfi. in l. unius. §. cogniturum.
- 22 ff. de quæstionib. numero. 84. † dicit quod fur deprehensus in flagranti crimine, potest illico furca suspendi, idem Marfi. in l. unica. C. de raptu uirginum, numero. 88. & 89. Dicens, quod si clericus reperiatur in flagranti crimine. quod pater, uel maritus potest eum occidere sine incurſu excommunicationis. alleg. Bal. Angel. & Rapha. cum an. in lege quid ergo. §. si hæres. ff. de leg. primo.

24 † Taciturnitas

24 † Taciturnitas focii facit inditium contra ipsũ, quando reperitur socius mortuus in domo, & non denunciat ex hoc mortem focii, & poterit iudex secure ipsũ quæstioni subicere. Ita not. dicit Ludo. Rom. in l. excipitur, in fin. ff. ad sillani. Paris de put. in tract. sind. in fol. 99. in secunda colu. Marfi. in §. diligenter. numero 150 & §. expedita, numero 93. in practi. crimi. Carre. in sua practi. fol. 34. numero. 142. quem omnino uide Blanc. in l. fin. ff. de quæst. num. 274. Ange. in uer. fama publica, numero 53. fol. 39. lo. And. in cap. signifi casti de domi.

25 † Acclamatio facit inditium, ut puta si in aliqua domo, uel loco audita fuerit puella, seu aliquis de domo acclamans succurrite, Et uisus est ex prædicta domo exire aliquis cum ense, uel gladio euaginato in manu, & mulier reperiatur ibi uulnata, præsumptio

26 est contra illum talem ex euntem de dicta domo † prout uoluit Nico. de matar. in l. final. de probat. Brun. in tract. de inditiis. colum. 17. uersic. item ponit Paris de puteo in tract. malefactorum, in uersic. tortura, lo primo, in uerbo uiso de inditiis. Car. in sua pract. numero. 136. fol. 33. Blanc. in l. fin. ff. de quæstio. numero. 209. fol. 76. Alex. in apost. ad Bart. in l. si. ff. de quæstio, in uerbo inquirere.

27 † Frequentatio assidua in loco commissi criminis, an faciat inditium, ut puta si reperiatur aliquis mortuus in aliquo loco, & nescitur a quo fuerit interfectus: an præsumptio insurgat contra illum, qui in eo loco multum conuersabatur, in tene quod sic, maxime si is talis erat malæ uitæ, conditionis, & famæ, ut Bart. in l. iusto. ff. de usucap. in princi. & l. 3. ff. de fur. Marfi. sing. 378. in cip. Gemination. uersic. & facit etiam Paris. de Put. in tract. Sydicat. in uers. si quis est inuentus, alle. Bart. in d. l. 3. ff. de fur. ubi tenet, quod optime sumitur inditium, contra ualde frequentantem uiam in delictis, prout etiam uoluit Bal. in l. multum. C. si quis alteri, uel sibi, & in l. i. C. de seruis fugit. Carrer. ip

sua pract. nu. 140. Alex. consil. 71. nu. 2. in cons. crim. uolum. 2. cum aliis infinitis.

27 † Sciens, & non prohibens cum potuerit, habet inditium & scientiam delicti contra se, ut in l. culpa caret. ff. de reg. iur. capitul. sicut dignum, de homicid. Angel. in gl. fama publica, uers. quæro an unum inditium in uerb. sed adde. num. 20.

28 † Nam qui potuit prohibere, & non prohibuit, uideatur esse particeps delicti, ut late dixi in uers. notandum est autem, circa finem, in fine. Ang. §. iuris præcepta. nu. 5. in stit. de iurè nat. gen. & civil. Bal. in l. raptore. nu. 2. C. de episc. & cler. l. 1. nu. 19. C. unde ui. Flor. in l. scientiam. §. qui cum aliter. nu. 9. ff. ad la. qui. & Dec. in c. 2. numc. 38. 39. & 40. de off. deleg. Gand. de præsump. num. 24.

30 † Recipiens malefactorem in domo sua post delictum commissum habet inditium cōtra se, quod fuerit con-

31 sciens eiusdem delicti, † nisi fuerit coniunctus cū reo, seu malefactore in aliquo affinitatis gradu; ut per Bal. in l. fin. de offi. proconsu. Marfil. in l. unica, numero. 197. C. de rap. uirg. Fely. in capit. afferre, pen. col. de præsump. Gand. in rubr. de inditiis indubitat super tertio inditio, & Bonifa. in rubr. de inditiis, Care. in sua pract. fol. 33. nu. 130. Marfil. in l. unica, nu. 196. C. de rap. uirg. & Luc. de pœ. in l. 1. col. 2. C. de num. & adiutorib. dicunt quod uisitatio, receptatio, & etiam similia inditium faciunt.

32 † Assertio mandatarii contra mandantem an faciat inditium, dic ut per Bald. in consil. 97. quinto uol. Marfil. in §. diligenter, numer. 37. uers. quæro igitur, ubi dicit, quod dictum mandatarii facit inditium contra

33 mandantem, † quo ad instructionem, non autem quo ad probationem. alleg. Alexand. in consil. 88. incipiente, quoniam omne. quinto uolu. Idem Marfil. in l. 1. §. si quis dicatur. 1. colum. de quæst. Paris de put. in sua practica in uers. tortura, lo tertio, dicens, quod communis opinio est.

30 † Quod dictum mandantis, seu mandatarii, non facit inditium ad torturam nisi aliis concurrentibus.

35 † Petitio ueniæ extra iudicium faciat inditium, uoluit gl. in cap. exhibita. de homici. in fin. quod non Abb. Ioan. Andr. Ioan. de Ana. & Hostien. distinguunt Quod aut quis petit ueniam solemniter, & in iudicio, & tunc uidetur fateri delictum, ut dicit text. in capitulo uenerabilis, de electione, aut quis petit ueniam extra iudicium, & tunc non uidetur fateri, & maxime si comprehendi potest, quod id ex benignitate, & humilitate petatur. Hoc idem uoluit, Roma. in l. 1. ff. de oper. noui nuncia. in 2. notabil. Cæpo. notabiliter consil. 21. numer. 11. Blanc. in l. fin. de quæstio. numero. 308.

36 † Confessio extra iudicialis an faciat inditium, uide late Carre. in sua pract. fol. 29. numer. 121. ubi dicit, quod si confessio est per testes & contestes comprobata loco, & tempore, tunc talis confitens potest torqueri. alleg. Bart. in l. capite quinto. ff. de adul. Alex. post Bartol. in l. quoniam. C. de infamib. & in consil. 133. nu. 12. uol. 7. Bald. in l. 1. colum. ult. C. de confess. Ias. in l. magistratibus. ff. de iurif. omni. iudi. Marfil. in §. diligenter, car. 16. uers. quæro ulterius, numer. 76. an confessio, & in §. examinanda, & in §. quoniam, in sua pract. crimi. & in sing. suis. 310 & 594. Bald. in l. clarum. C. de aucto. prætan. alias si talis confessio non esset certa, & uerisimilis, loco, & tempore non aliter faceret inditium, quod dic ut late ibi per eum dum modo per duos testes sit comprobata, ut Barto. in l. fin. C. fam. her. Blan. in l. fina. num. 206. ff. de quæstio. Alcia. in l. fugitiuus. ff. de uerbo. oblig. qui plura dicit, & accumulatur. Paris tracta. fin. dic. uers. tortura ibi quia. nu. 15. Fel. in c. at si clerici. 4. colum. 2. uers. utrum autem cum plures de indit.

37 † Cohabitans cum inimico meo habet præsumptionem quod sit inimicus meus, ut Fely. in c. cum oporteat in quinto nota. de accusat. & ibi Abb. Gand. in tract.

trac. maleficiorum de præsumpt. col. penul. uer. secūdis
nu. 17. Bald. & Saly. in l. liberi. C. de inoffi. test. Bart. in
l. sciendum. §. si accusatio. ff. de legat. Blanc. in l. fin. de
quæstio. nu. 163. Bart. in l. si quis. nu. 8. C. de testi.

38 † Mortuus in domo habet inditium contra existentes
in ea, ut præsumatur interfectus ab his qui in ea habi-
tant, ut uoluit Dy. in l. prima. §. si quis in uilla. ff. ad fil-
lanianum, Rom. & Moderni. ibi Paris de put. in tracta-
tu, findi. in uerbo mandauit, col. 5. uersic. si reperiatur
Ang. de malef. in uer. fama publica, numero. 53. uer.
quid autem si sunt quinque Ioan. And. in ca. significasti
extra de homicid. Alber. in tracta. statutorum, in secun-
da parte, quæstio. 174. ubi disputat ad parres glo. nota-
bilis, in cap. quiescamus. 42. dist. & ibi Archi. in cap. no-
lite. r. 1. q. 3. Hostien. in summa in titul. de homicidio.
§. qua pena, uersic. sed nunquid omnes, & Moderni.
doctores in d. cap. significasti ut supra, & Blanc. in l. fin.
de quæst. num. 299.

39 † Trepidatio, uarietas, inconstantia, & pallor in reo
facit inditium ad torturam, ut uoluit Barto. in l. de
min ore. §. plurium. ff. de quæstion. Ange. in tracta. de
malefic. uersicu. fama publica, numero. 105. fol. 25.
Marfi. in auerolda. §. diligenter, numero. 74. & 98. & §.
quoniam, numero 27. fol. 26. Blan. in l. fina. num. 259.
& 263. ff. de quæstio. & nume. 264. Car. in sua practica,
numer. 119. fol. 29. & dixi supra Marfi. in sing. suis nu.
103. fol. 10.

40 † Vita imputati bona, & mala facit inditium, ut sin-
gulariter uoluit Barto. in consil. suo. 192. incip. d. Paci
de burgo. Quem sequitur. d. Bald. in consil. 131. incip.
uicis in 2. colum. 2. uolum. Fely. in cap. ueniens. 5. colu.
de testib. Alexand. in apostil. ad Bart. in l. fin. de quæ-
stio. ibi & si tu, Blan. in ea l. numero. 241. fol. 66. Car-
re. in sua practica. fol. 33. numero. 128. dicit quod tale
inditium cum aliquo ex prædictis est sufficiens ad tor-
turam, alleg. Alexand. in consil. 5. nu. 3. consil. 50. nu.
8. & 77. numer. 2. 1. uol. Marfi. consil. 44. Gramm. consil.

45. nu. 31. & in uoto. 3. nu. 36. & dixi supra. nu. 27.

41 † Deploratio in domo alicuius, facit inditium, & præ-
sumptionem, ut puta si reperiatur homo mortuus in
domo alicuius, & uicini dicant per diem ante audiuisse
in illa domo puerum plorantem, nec de morte illius
data sit iudici notitia, ex hoc surgit sufficiens inditium
ad torturam, ut dicit Bartol. in l. de pupillo. paragrapho
si quis ipsi prætori. ff. de oper. noui nunc. Bald. in capit.
cum nostra in fin. de re electi Car. in sua practi. nume.
146. fol. 34. Paris de puteo in suo tract. findi. in uersic.
tortura in fin. uersic. secundum Dyn. esse argumen. num.
8. fol. 106.

42 † Repertus prope mortuum cum aliqua arma, uel in lo-
co commisi delicti habet satis sufficiens inditium ad
orturam, cum sit inditium propinquum maleficio, ut
dicit Bartol. in l. fin. uer. sed quæro, in fine. numero. 6.
ibi, uel caprus. ff. de quæstioni. & ibi doctores Mo-
der. Paris de put. in tracta. findi. in uerbo tortura lo-
uul timo si quis est inuentus, numero 13. fol. 106. Quod in
relligo iudicio meo illud procedere quando in uisio-
ne cadaueris clare constaret offensum habere uulne-
ra conuenientia armis aggressorum & delinquentis,
quod not.

43 † Nunc in dubium reuocatur, si plures fuerunt in rixa
quod unus obiit ex unico uulnere, quæritur, an omnes
uel unus, aut nullus de occiso teneatur, hoc dubium est
antiquū, & uariū, uaria sententia. Aliqui tenuerunt omnes
teneri, per gl. in l. si in rixa. ff. ad l. Cor. de sic. Ex quo
satis apparet omnes cum armis insultum fecisse, & ideo
animus malus præsumitur. ut. c. i. de præsumpt. & si non
omnes uulnerauerunt. ex quo obiit unico uulnere, attra-
men omnes tenentur de favore insultu, & animatio-
ne, ex quo insultatus redditur timidior, secundum In-
nocen. & Ioan. Andr. in capitulo continentia de cler.
percuss. quidam uero propter incertitudinem tenuerunt
nullum ex eis de homicidio puniendum, quia
licet certum sit, unum fore culpabilem, ex quo ex
uulnere

vulnere illato obiit, at tamen quia non apparet, quis ex eis vulnus letale indixerit. Ideo arguitur nullum esse puniendum, quia sanctius est nocentem absolue- re, quam innocentem damnare, vulg. l. absentem. ff. de pœnis. Dyn. Saly. Cal. & Anch. in consil. 216. tenuerunt omnes pecunialiter fore condemnandos, propter deci. §. item si plures. l. item mala. ff. ad l. acquil. & per gloss. in l. si in rixa. ff. ad l. cor. de sicca. ego vero meliores eligendo teneram, quod si ex armis rixantium appareret, quod unus ex eis haberet arma conuenientia ad vulnus letale illatum concurrente infamia percussoris, indubitate tenerem illum talem puni- dum esse pœna. l. cor. de sicca. reliquos vero conde- mnare pœna pecuniaria, & hanc quæstionem examina- tur per Marf. in tubr. C. de probat. num. 418. in sing. suo 217. incip. ter uel quater, & late per Anch. consil. 216. Alber. in 3. parte statuit. q. 44. num. 4. & 5. Alex. consil. 15. num. 4. uol. p. Rom. consil. 40. Felynus in ca. significasti, el 2. col. 3. de homic. Gramm. deci. 25. num. 6. cum multis aliis.

43 † In casu uero puri homicidii omnino animaduerten- dum est, quod interdum occisus uulneratur ab uno, quandoque a pluribus, & uulnera illata quandoque sunt mortifera, quandoque non interdum dubitatur. Primo casu dicendum est, quod aut uulneratus dece- sit sine nouo ictu, † & uulnerans semper tenetur de oc- ciso, ut. l. hinc. §. si fertus, l. si ex plagis, in princ. ff. ad l. acquil. aut uulneratus deceffit ex nouo ictu, & tunc aut uulnus fuit illatum ab eodem uulnerante, aut ab alio, si ab eodem tunc tenetur de uulnerato, & de occiso. l. illud paragrapho fin. ff. eo. tit. si ab alio ma- rius est occisus, uterque de occiso tenetur, ut. d. §. fin. eo. tit.

45 † Secundo casu principali quando certum est per rela- tionem peritorum uulnus esse non mortiferum, tunc uulnerans de uulneribus tantum tenetur, ut. l. qui occidit. §. fin. ff. eo. tit. Grammar. uoto. 14. Tertio casu

casu quando dubitatur, dic aut uulneratur deceffit sine nouo ictu, tunc siue incōnienti siue ex intervallo uul- neratus moriaur, ex uulnere semper præsumitur esse mortuus, ut dicto §. si seruus. Gramm. consil. 49. nu. 3. & uoto supra, nisi contrarium probetur, uel de mala cu- ra medici, aut custodia infirmi, ut l. proinde, in princ. & in l. si ex plagis, in princ. & in dicta l. qui occidit, §. fin. ff. ad leg. aquil. aut ex nouo ictu, & tunc præsumi- tur uulnus præcedens non fuisse mortiferum. Et ideo primus tenetur de uulnerato tantum, ut l. item mela. §. celsus. ff. eo. tit. & in hoc semper est standum iudicio medicorum, ut Cœpol. consil. 61. num. 17. & 21. fol. 69. & de hac materia uide Cœpol. in præalleg. consil. & per totum tit. ff. ad leg. aquil. & ibi Flor. Gramm. consil. 49. & consil. 2. & uoto 24.

46 † Item quid si dno inuulerunt uulnera mortalia, an quilibet teneri possit, ut principalis, uel ut præstans opem: dicitur eleganter per Bald. in l. non ideo non minus, penul. colum. uers. sed iuxta hoc uenit quæst. C. de accusat. qui dicit quod diuersis respectibus teneri pos- sunt, uel respectu sui, ut principalis, uel respectu alte- rius, ut præstans opem, & idem tenuit Saly. ibi Marf. in l. nihil interest, pu. 2. 2. ff. ad leg. cor. de sicca. Quo- modo autem puniatur auxilium, & opem præstans: dicitur superius examinatum fuit per Angel. in l. 1. C. de nili ager. non rump. Anto. de But. Panor. in c. 1. de in offi. de lege. Bart. in l. is qui opem. ff. de fur. docto. in l. 1. C. de rap. uirg. Cœp. in consil. 2. incip. super casu homicidij, in princ. fol. 3. Care. in sua pract. crimi. fol. 84. num. 69. Grammat. consil. 4. per totum.

47 † Insuper quæritur si uulnus de per se non est mortale, sed est illatum in corpus ægrotum, an ex hoc tanquã mortale iudicari possit: dicitur quod sic, ut per tex. in l. qua actione. §. sed si quis ægrotu. ff. ad leg. aquil. & maxime quando a medicis peritis deponitur tale uulnus uideri aliquo modo mortale, ex quo dictum uulnus uideretur ac- celerasse mortem, ut doct. Canon. in cap. significasti. il fe.

il secondo extra de homici. & Cœpol. in dicto conf. 61. in princ. nu. 1. & 3. fol. 69. uide consil. Alex. nu. 15. num. 1. & 4. uol. 1.

48 † Quid dicendum quando aliquis percussit aliquem, qui postea non incontinenti, sed ex intervallo decessit, utrum ex illis uulneribus præsumatur decessisse, an ex alia causa, dic ut per gl. in l. 1. C. de emend. seruo. quæ dicit, quid si uulneratus surrexit ex lecto, & deambulauit post triduum, quod in dubio non uideatur decessisse ex dictis uulneribus. Sed doctores concludunt, quod in hoc standum esset iudicio Medicorum, ut Cano. in cap. 2. de cleri. percusso. Marf. in l. fin. num. 56. ff. ad l. Corne. de sicca. ubi dicit, quod ex diuturnitate temporis offensus non dicitur decessisse ex dictis uulneribus maxime in casu dubio. Grammat. d. consil. 2. & 49. nu. 10. & uoto 24.

49 † Vterius quaeritur si aliquis uulneratur, & uulnus potest se habere ad uitam, & ad mortem, & uulneratus noluit habere Medicum, an tali casu percutiens seu uulnerans de occiso teneatur, dic, quod non, ex quo dici potest istum talem culpa sua obijse, ita notabiliter Bal. in l. qui occidit. §. si. ff. ad leg. aquil. idem in l. si ab hostib. §. si uir, ff. solu. matr. Marf. in §. & quare in practi. crimi. nu. 18. 19. fol. 54. & hanc materiam uide per docto. Mo der. in l. si. ff. ad leg. cornel. de siccar. Hippoly. in dicto §. & quia, in sua practica. nu. 18. Cœpol. latissimè in conf. 61. per totum, Soci. consil. 168. Ange. in l. quod si nolit. §. si mancipium. ff. de ædil. edict. Gramma. uoto, 24. nu. 11. 12. & in consil. 2. nu. 7. alleg. Bart. in l. si in rixa. ff. ad leg. Cornel. de siccar.

50 † Pluries a me quaesitum fuit, si quis in una iurisdictione uel ciuitate deliquit, propter quæ non debet corporaliter puniri. Et postea captus in alia ciuitate uel loco, multa delicta, uel crimina confessus est, propter quæ omnino mori deberet: quaeritur an in loco captus puniri possit de delictis, uel criminibus alibi commissis, tu absolute conclude quod non.

Ratio

Ratio, quia delicta in eo loco non sunt commissa, & per consequens eius iurisdictione non fuit offensa. uulg. l. 3. §. 1. ff. de re milit. & l. si cui. §. fin. ff. de accusat. ratio rationis est, quia ubi quis deliquit, ibi puniri debet, auct. ut nulli iud. §. si quis comprehensorum. & ubi delictum est commissum, ubi puniri debet. Bald. consil. 304. um. 2. uol. 2. Diony. de barig. consil. 36. numero 5. uolum. 2. consil. crimin. ubi not. ponit distinct. notab. quam uide.

Vltimo dicendum est, illa quaestio a multis pertractata, 51 uidelicet de delicto commisso in alieno territorio † per ciuem Tar. an Iudex Tar. possit inquirere & procedere contra suum subditum de delicto alibi commissum. Tu tene partem negatiuam, quod non, quæ est communis, prout Marf. in §. constante. numero 90. uer. potest etiam. Bald. in l. prima. numero 9. C. de edil. act. Salyce. in l. seruos. numero 10. C. ad l. Iul. de ui. Alber. 3. par. statuto. q. 36. fol. 49. doct. in aucten. 9. in prouincia, ubi de cri. agi oportet. Bald. consil. 304. numero 2. uolum. 2. & consil. 209. numer. 1. uolum. eodem & consil. 313. numero 1. uolum. 4. ratio, quia ubi delictum est commissum ibi puniri debet, nec consideratur unde est delinquens, & eo maxime, quando contra delinquentem est processum per iudicem loci, in quo crimen est commissum, quia tunc per iudicem originis nullo modo procedi potest, prout consului in scriptis in casu nob. Tar. hoc anno 1564. & rationes & iura mea ibi uide, quia iudex non potest procedere, nec inquirere, quia de delicto eiusdem hominis, sapius quæri non debet. l. licet. §. fin. ff. nau. caup. stabul. Ang. de Vbal. consil. 18. num. 5. uolum. 2. consil. Cri. Inn. in cap. cum dilectus de elect. Tac. de belui. consil. 3. numer. 26. Torell. de prato consil. 34. nu. 3. Ange. Are. consil. 8. nu. 6. fol. 116.

DE

DE FORMA CONSTITVENDI
reos criminis ad torturæ locum.

DVCTVS ex carceribus Titius antescriptus, & conductus ad præsentiam Magnifici & Clarissimi Domini Potestatis, & Capitanei Tarui. & suorum affessorum ad locum torturæ, & interrogatus si deliberavit melius dicere veritatem quam dixerit præcedenti eius constituto. Respondit.

Interrogatus quomodo successit casus mortis q. Sempronij. Respondit.

Interrogatus quandiu est quod non fuit in uilla Pontiani. Respondit.

Et ei dicto, cum quibus sociis ibi accessit, quot erant ac numero Respondit.

Interrogatus quando decessit ad d. uillam, ex quo certo loco ueniebat, & an solus uel associatus. Respondit.

Interrogatus de armis quibus erat armatus, & maxime quando ipse constitutus accessit ad dictam uillam. Respondit.

Interrogatus unde habuit prædicta arma. Respondit.

Interrogatus de ordine in simul coadunandi, & in quo loco datus fuit ordo. Respondit.

Interrogatus si unquam cum aliquo, seu aliquibus locutus fuit de malectractando dictum Sempronium. Respondit.

Interrogatus in quo certo loco se reperiebat ipse constituto tempore quo uulnera illata fuerunt dicto q. Sempronio. Respondit.

Interrogatus si eo die secuti casus mortis. quæst. Sempronij obuiam habuit eundem Sempronium. Respondit.

Interrogatus si cum eo locutus fuit, & defuit, & quibus rebus, & quibus præsentibus. Respondit.

Interrogatus de ordine posito malectractandi præfatum. q. Sempronium. Respondit.

Et

Et cum sua Magnificentia uideret ipsum constitutum dare uerba, & nolle ueritatem fateri, iussit ipsum ad funem duci, spoliari, & ligari, & dum ligaretur, & antequam eleuaretur, fuit pluries interrogatus ob quã causam fuit quondam Sempronius interfectus. & de ordine, & tractatu posito de eum malè tractando. Respondit.

Et cum constanter nollet ueritatem fateri, iussus fuit ipsum eleuari, & ad signum cabalæ seu sacaræ poni, qui positus fuit, interrogatus de ueritate dicenda. Et quis interfecit Sempronium. Respondit.

Interrogatus quæ arma habebat ipse constitutus. Resp. Et cum uerba daret & nollet ueritatem fateri, data fuit tibi cabalæ, qua data fuit eleuatus, &

Interrogatus ubi stetit illa nocte in qua successit casus mortis. q. Sempronij. Respondit.

Interrogatus in quo loco, seu cum quibus dormiuit in dicta nocte. Respondit.

Interrogatus si ante casum mortis secutæ obuiam habuit Sempronium. Respondit.

et ei dicto, che parole rasonasti insieme. Respondit.

Interrogatus qui aderant eo tunc. Respondit.

Et cum nollet ueritatem fateri, datus fuit squassus, quodato, cepit clamare dicendo o Dio, o nostra Donna, che uoleuo che diga, & iterum fuit eleuatus. &

Interrogatus quis interfecit Sempronium. Respondit.

Interrogatus de ordine, & tractatu ipsam interficiendi. Respondit.

Interrogatus in quo loco datus, & positus fuit ordo, & cū quibus personis. Respondit.

Et ei dicto, con che persone astu parla de sto caso. Respondit.

Interrogatus ad quem finem, & effectum se contulit ad uillam Pontiani. Respondit.

Interrogatus a quanto tempore citra non fuit in dicta uilla. Respondit.

G Et

Et cum nollet ueritatem fateri, datus fuit squaflus: quo dato cœpit clamare dicendo, o Dio, o noſtra Donna, che uolcuo che diga. Et cum fatiſ per bonum ſpatium ſtetiſſet appenſus, & ſua Magnificentiâ uideret nil aliud ab eo haberi poſſe, iuſſit ipſum pro nunc plani- mode deponi, diſſolui, & ad locum ſuum reponi, ani- mo &c.

S Y M M A R I V M.

- 1 Index an debeat in infinitum ad quaſtionem, & torturam pro-
cedere.
- 2 Index procedere debeat ad torturam cum moderamine, id eſt
non excedere tres uices.
- 3 Torture uera diſſiniſio.
- 4 Ad torturam in quibus caſibus ſit procedendum.
- 5 Quæ perſona torqueri debeat.
- 6 Quomodo ad quaſtionem & torturam ſit deueniendum.
- 7 Tortura an ſemel uel pluries ſit repetenda.
- 8 Tortus indebit, & de factò, an impediatur proceſſum formam.
dum.
- 9 Tortus indebit eſt ſi moriatur uel debilitetur, an index teneatur.
- 10 Index antequam procedat contra reum in carceribus exiſten-
tem, debet iuris & humanitatiſ conſiderationem habe-
re.
- 11 Index an poſſit contra reum ad torturam procedere, ſine in-
ditijs & ſuſpicionib; & argum.
- 12 Index an poſſit quaſtionem repetere nouis inditijs non præce-
demib; contra reum quaſtionatum.
- 13 Index ſemper ad torturam, cum caritate & benignitate pro-
cedere debet.
- 14 Reus tortus ſi in quaſtione purgauerit inditijs, an nouis inditijs
ſuperuenientibus poſſit interim citari ad carceres & ad tortu-
ram poni. nu. 2.
- 15 Index lata ſententiâ abſolutoria, an poſſit reum pro nunc ex
carceribus relaxare.

- 16 Reus ſi facta compoſitione cum Iudice, & nouis ſuperuenien-
tibus inditijs, an poterit uerum ad torturam poni, & quaſ-
tionari.
- 17 Compoſitio cum fiſco facta, an ſuccedat loco pena.
- 18 Index, abſolutione non obſtante, an poterit nouis ſuperue-
nientibus inditijs provenire ad uiam, & cognitionem ueri-
tatiſ.
- 19 Index an maiorem honorem conſequatur ex abſolutione, quam
ex condemnatiõne inquiſiti.
- 20 Abſolutoria lata ad fauorem delinquentiſ, an proſit man-
danti,



- T quia sæpe nunc in aduerterent in do-
cti & in experti a ſeſſeſſores procedunt ad
condemnationem reorum ¶ nullis aſſi-
gnatis, dilationibus ipſiſ reſ, ideo aduer-
te quod ſi reus in quiſitus, uel accuſatus
petierit copiam inditiõrum illiſ omni-
no danda erit, & merito audiendi ſunt antequam ad
torturam ponantur, Cœp. confi. 69. per totum, Marſi.
in l. i. num. 4. & l. ſin. nume. 7. ff. de quaſtione. Gramm. uo-
to. 3. nu. 23. quæ quidem inditijs, etiam ſi ſunt multum
urgentijs, non debet ob id index contra reum in infi-
nitum procedere ad quaſtionem, & torturam, ¶ ſed cum
aliquo moderamine, ut Par. de put. in uerſi. an ſtetur
diſto torti. n. 10. quod fieri debet per tres dies, & non
ultra, id eſt, per tres uices, & qualibet uice reus habere
debet tres ſaccatas, uidelicet unam cabaleram, & duos
ſquaſſus, prout quotidie practicaſur, ut Marſi. in l. repe-
ti. ff. de quaſtione. Blan. in l. ſi. co. ti. Ang. in l. ſi. col. i. C. de
quaſt. Bar. in l. unius § reus, nu. 2. ff. co. ti. Saly. in l. ſi. C.
co. ti. Gramm. confi. 21. num. 17. Paul. de caſt. confi. 195
in ſi. & 195. & ſi reus torquetur ultra 3. uices, dicitur
immoderata. ut Marſi. confi. 8. in ſin. Gram. uoto, 6.
confi. 21.
- 3 ¶ Et ſi uiſcſcire quid ſit quaſtio, ſeu tortura, dic ut
per Azo, Odoſ. Gand. in ti. ff. de quaſt. & maxime Mar-
ſi.

- fil. in rub. ff. de quæst. & Panor. in ca. cū cōtempl. de reg. iur. ubi dicunt, quod est corporis & mentis cruciatus ad eruendam ueritatem repertus. Grammat. consil. 15. & in quibus casibus ad ipsam torturam deueniatur, dic, quod in eriminibus grauibus, & non leuibus, ut per Franc. Brun. in tract. de indi. in 3. q. principali, & quæ dicantur crimina leuia, & quæ graua dic ut supra dixi in principio operis numero 1. Barto. in l. non solum. §. si mandato, numero. 7. ff. de iniur. l. leuia. ff. de accusa. Carrer. in sua pract. numero. 179. fol. 43. & Gandi. in titu. de quæstio. † Quæ autem personę torqueri possunt, dic quod indifferenter omnes, quæ iure non prohibitz reperiuntur, ut per Fran. brun. in tit. de indi. in 4. q. princ. Bar. & docto. in l. ex libro, num. 1. idem in l. unius. §. reus. ff. de quæstio. Ange. de Arc. in tract. de malef. in uersic. fama publica. 6. quæstio. numer. 93. fol. 44. Car. in sua pract. cri. numero. 180. fol. 45. Marfil. in sing. suis 556. Barr. in l. i. C. de aduo. diuer. iudi.
- 6 † Quando autem ad quæstionem deueniatur, dic postquam constat delictum esse commissum, ut in l. 1. §. illud. ff. ad sillan. Bald. in l. 3. §. eiusdem. ff. de testib. Bru. in suo tract. de indit. 4. q. uer. Item nota quod nunquam & quando nomen rei est receptum inter reos, ut Barto. in l. is qui reus, in princi. in 3. colum. numero 3. ff. de iudi. Abb. in c. 1. de mut. pen. Blanc. in l. fin. nu. 33. fol. 89. idem Brunus in 2. col. uersic. quæro an testis, Paris de put. in tract. sindi. in uer. tortura, lo primo, uer. an stetur dicto torti ibi a tormentis Mar. in sua pract. §. nunc uidendum, num. 29. Alex. post. Bar. in l. 1. ff. de quæstio. sed dic melius ut qui ponatur ad torturā. tria sunt omnino necessaria. primo quod inditia sint probata per duos testes. secundo quod inditia sint uerisimilia. tertio quod probabiliter concludantur secundum Bal. consil. 515. nu. 4. uol. 5.
- 7 † Et an in tortura reus pluries repeti potest, dic abundanter per Barto. & Marfil. in l. repeti. ff. de quæstio. & in l. unius. §. reus. ff. eo. titu. Gand. in tra. de quæstio. ni.

- ni. Bon. in ti. de malef. in rub. quæ debent præcedere Ange. in dicto tra. in uer. fama publica, Bal. & Saly. in l. fin. C. de quæstio. Car. in suo tract. nume. 189. fol. 49. & 50. ubi concluditur quod tortura de iure repeti non potest, nisi legitimis inditiis, & nouis superuenientibus, & primis urgentioribus, & quæ a primis inditiis omnino sint diuersa, ut per Marfil. in pra. cri. §. quoniam nu. 9. fol. 26. Et late per Carre. in sua pract. numer. 189 uersic. ex contrariorum omnium fol. 50. Marfil. in d. l. repeti, per totam, de quæst. ff. Bald. consil. 78. numer. 4. uol. 3.
- 8 † Item quid si tortura fuit indebite lata, & in casu non permisso, sed de facto, & reus constanter negat, an impediat processum sciendum super delicto, dic quod non prout dicit Paris de put. in tract. sind. in uersic. tortura, qui a plerunque in principio numer. secundo. fol. 105. Bald. in l. milites, & in l. 1. C. de quæstio. Alexand. in l. quæstionis modum. ff. de quæst. Carre. in sua pract. cri. fol. 52. numer. 199. & quæ pœna puniendi sunt iudices inferens torturam indebite, & de facto aliqui, uide Marfil. in l. quæstionis modum, in fin. numero 73. ff. de quæst. Car. in sua pract. crimi. in fol. 52. numero 200. alleg. multa. Marfil. sing. 107. & Gram. consil. nu. 16. & 14.
- 9 † Item si tortus indebite moriatur uel sibi brachium frangatur, an iudex & assessores teneantur, dic, aut excedunt modum in torquendo, aut non: primo casu dic quod aut iudex dolose hoc agit aut culpa, aut casu. Primo casu pœna capitali tenetur, Bald. in l. decuriones. C. de quæst. Bru. in tractatu de indi. quæst. 5. numero. 33. ubi tenet quod iudex excedens debet capitaliter puniri. Secundo casu pœna extraordinaria arbitrio iudicantis. Tertio casu nulla pœna tenetur, ex quo dabat operam rei licitz, ut per Marfil. in tract. maleficiorum. §. expedita, numero 87. fol. 25. uersic. quero cōsequenter, Bal. in l. decuriones. C. de quæstio. & in consil. 61. uol. 5. & in l. 1. C. de requir. reis. Idem Bal. in rubr.

C. de pœna iud. qui male iud. in uer. quæro qualiter, Saly. in l. 2. C. de exhib. reis. Ange. in l. gracchus C. de aul. Pau. de casin. l. si ut certo. §. nunc uidebim, in ff. locati, Ale. post Bar. in l. queest. modum. ff. de quæst. Iudex antequam ad tormenta procedat contra reum
 10 † in carceribus existentem debet iuris & humanitatis considerationem habere, & non facile ad tormenta procedere, si aliqua leuiori uia potest obiecti criminis, ueritas reperiri, & debet se abstinere sicut ab igne, & sine inditiis uerisimilibus, probabilibusque nullo modo ad torturam accedere debet, etiam tunc demum cū
 11 reus suspectus est † & inditia, argumenta, & suspitiones præcesserint, & talia quod sola torquendi confessio deesse uideatur, ut l. p. i. & 2. respon. ff. de quæstio. & non debent quæstionem repetere, sine nouis inditiis † & a primis differentiis specie & substantia, ut puta prima inditia erant de mala fama, uel inimicus, rei, nunc uero examinatur testis de uisu, uel uidit reum cum gladio nudo sanguinolento, ita Ange. in uer. fama publica, numero 95. in tract. maleficiorum quod nota. & Saly. in l. 2. ad fin. C. de quæst. & Guid. de Suzza. in suo tra. de in dict. nume. 57. uel alia similia inditia a primis omnino differentia, seu discrepantia, & tunc semper procedi debet per iudicem cum caritate
 13 † & benignitate, & non cum seueritate, nisi in casibus atrocioribus, & in crimine proditiionis, quod not. quia p̄sures in tormentis perimere solent si exacerbatur, ut l. aut dama. §. 1. ff. de pœ. & ob id semper cum iudicio rationis iudex contra reum procedere debet, & non cum asperitate, iur. uulg.

Quæro modo si reus tortus purgauit inditia contra eum existentia, an nouis inditiis superuenientibus
 14 † possit de nouo citari ad carceres, & ad torturam poni, tu absolute concludere quod sic, licet Bartol. in l. fina. ff. de quæstionib. dicat, quod si tortus non reperiebatur culpabilis, ipse eum absoluebat, quod equidem periculosum uidebatur iudicio meo, quia stan-

te sententia absolutoria, non poterat iterum ad carceres uocari, sed moderni asseffores ad maleficia non pro
 15 ferunt sententiam absolutoriam, † sed bene reum nunc relaxant ex carceribus, ex quo purgauit eo tunc inditia contra eum urgentia, & ideo aliis inditiis superuenientibus potest iterum citari, & eum torqueri & quæstionari, prout moderni, in titulo de relaxatione carceratorum. q. 3. & 2. uer. secundo uero casu quando purgauit inditia.

Quæro ulterius, si reus ex carceribus relaxetur, facta compositione cum præfecto, seu rectore, an superuenientibus nouis inditiis † possit ad torturam poni, tu distingue, aut compositio est facta pro interesse fisci & privati, & tunc non poterit amplius super dicto crimine, nec fiscus, nec pars procedere, ratio quia compositio & solutio facta fisco succedit loco pœnæ,
 17 † ut Bald. in l. transigere. C. de transact. & l. prima. C. de abolit. & c. 2. de pœn. Mod. in q. 6. de re. carcer. nu. 3. Quæ omnia locum habet in p̄ncipe, qui concessit abolitionem criminis, & credo quod erit tutus perpetuo, sed quando super crimine iam composito a prætore, uel præside, quæstio per partem mouetur, alii qui tenent quod non obstante abolitione, seu compositione ex p̄ncipis rescripto poterit nouis superuenientibus inditiis procedi, † & ad uiam ueritatis peruenire ut Moder. in tract. de rela. car. q. 6. numer. 2. & 3. quod nota.

Iudex enim in criminalibus debet semper inclinare in mitiorem partem, secundum Bald. in l. i. C. de probat. Deci. conf. 175. nu. 6. uer. 2. præmitto. uol. 2. Alex. conf. 15. col. 2. uer. secundo, uol. i. nam Iudices † maiorem honorem consequuntur ex absolute in dubiis causis quam in condemnatione. ita Grammat. decif. 28. num. 26. Anch. conf. 24. nume. 1. ubi inuehit contra Iudices anhelantes ad condemnationem reorum, credentes uilescere in conspectu hominum, quum ad absoluteionem procedunt cōtra. l. absentem. ff. de pœn. in

mo sola facti ueritate inspecta iudex pōt procedere & iudicare, secundum id quod Deus esset iudicaturus, pro ut sing. Bald. in l. penul. uer. sexto quæro. nu. 2. C. de iure delib. & ideo in dubiis tutius est iudicare secundum regulam, quam contra, ut Deci. consi. 397. nu. 4. uer. & ex iis. & Alex. in l. i. col. 4. ff. si quis caut. dicit, quod in dubiis iudex debet eligere illam uiam, per quam utriusque parti consulatur, & ideo non recedendo a propo- sita materia, dic quod iudex si habet reum in carceribus non debet tam cito ad torturam procedere, quia si in tormentis reus aliquid fateretur, illa confessio non præcedentibus inditiis, si modo aliquo non noceret. ita Deci. in consil. 79. numer. 7. & in cap. at si clericus. numero 36. de iudit. Anch. consil. 24. numero 4. & Gramma. decis. 34. nume. 36. dicentis confessionem in tormentis factam reuocari posse, dummodo reus aliquid se offerat probare, quod tendat ad demonstrandum ueritatem suæ innocentia, & ita communiter tenent doct.

Dyn. antiq. doct. in regula rati habitio. extra de reg. iur. 20. in 6. disputat hanc q. an sententia absolutoria lata pro delinquente pro fit mandanti. & demum cōcludi, quod si est lata ex eo, quod non deliquit. Tunc prodest, quod secus est. si commisit delictum Mod. doc. in c. pro humani de hom. in vi. cum gl. in uer. si. mandauerit. tenent quod ex solo mandato quis teneatur extraordinarie, ut l. i. ff. de extraord. cri. & respon. ad. d. c. pro humani, quod ibi si speciale in assassino, quo regula ex in contrarium. Nam si mandatum fuit, delictum committi, & commissum non fuit, ergo mandans puniri non debet, nec obstat. d. l. i. ff. de extraord. cri. quia ibi loquitur in mandante adulterium, ac stuprum, quæ delicta ob eius frequentiam in plus puniuntur mandans, quam aliter, prout etiam in crimine furti, nam mandans furtum fieri non puniuntur, nisi furtum subsequatur. ut l. si is qui rem. §. si tu titium. ff. de furtis. & ita tenet Bertrand. consil. 316. uol. 2. & consil. 169. 3. uol. 3. Bald. consil.

CAVSARVM CRIMINALIUM. 105
consil. 429. uol. 3. idem consil. 384. statuto. & est nota-
tab. consil. uol. 6. & Io de Ligna. consil. 20. in primo
torn. consil. cri. & col. Bonon. in consil. 41. num. 8. in
primo tom. c. c.

PRO HOMICIDIO CA- suali inquisitio.

Hæc est quædam inquisitio titulus, seu forma inquisi-
tionis, quæ fit per Magnifi. Domi. Potestatem, &
Capitaneum Rodigit, contra magiltrum Stephanū
Plazonem grammatices professorem.

IN eo, de eo, & super eo, quod fama publica præceden-
te, & clamosa in sinuatione sic referente, nō quidem
a maleuolis, & suspectis, sed a ueridicis, & fide dignis
personis, non tantum semel, sed sæpe ac sæpius ad aures
& noticiam prælibati Clarissi. Domini potestatis, etiam
per modum notorii auditu peruenit, quod die Iouis.
11. Iulii inquisitus ipse, dum post meridiem deambula-
ret in ludo literario, & circumspiceret Antonium filiū
Ioannis de Caruagio ludentem in gymnasio cum con-
discipulis suis, uolens, & intendens more solito eum di-
sciplinare, accepta corrigia, qua cingi solebat cepit eum
dem afficere quam plurimis percussioibus, cumque eū
sic uerberibus afficeret cultellus existens in uagina,
quem cingulo appensum tenebat, & ex eo pende-
bat collapsus ad uiam capitis præfacti Antonii eum acriter
uulnerauit, cum incisione carnis, & sanguinis, effusio-
ne; ex quo quidem uulnere habita perperitos sæpe
eo diligenti medela, indè ad dies uiginti mortuus
fuit, & est. Committendo prædicta omnia culpa, in-
cūria, negligentia & inconsideratè contra Deum, in-
& iustitiam, & in uilipendium regiminis, contra bo-
nos

nos mores, & perniciem animæ suæ.

Super quibus omnibus, & singulis annexis, & connexis dependentibus, & emergentibus idem Clariss. Dominus potestas procedere intendit, &c.

ALIA PRO SIMILI CASU.

Hæc est quædam inquisitio, seu forma inquisitionis, quæ fit, & fieri intenditur per Magnificum Dominum potestatem, & Capit. Tarvisii contra & aduersus.

Sempronium filium Ioannis de Vegla.

IN eo, de eo, & super eo, quod fama publica præcedente, & clamosa in sinuatione sic referente, non quidam maleuolis, sed a ueridicis, & fide dignis personis, non tantum semel, sed sæpe, ac sæpius etiam per modum notorii ad aures prælibati Magni. Domi. Potestatis &c. auditu peruenit. Quod dum Sempronius inquisitus in die ueneris. 20. mensis Iulii proxime exacti se conferre uellet ad uillam Pontiani cum nonnullis suis attinentibus, & amicis solatii causa, peruenissetque ad loca fallonum, non parum longa ciuitate Tarvisii, equus super quo ascenderat idem Sempronius, præter ipsius uoluntatem, cæpit saltibus lasciuire, qui ut fræno eum comprimeret, uim fræno (ut moris est) intulit, & calcitibus equum ipsum stimulauit, frænoq; ipso illico fracto, equus ipse in cursum raptus est, cumque ita sic equus incursum esset Iacobum filium Antonii de Iadra, puerum annorum decem, ex obliquo uenientem, obuiam habuit, & illum calcibus percussit, & abiecto non multum longe cessore se in fugam dedit, qui quidem Iacobus domum illico delatus, inde ad paucos dies obiit, Committendo prædicta inducta incuria, culpa, & negligentia contra Deum, ius, & iustitiam, &

CAVSARVM CRIMINALIUM. 107
in uilipendium regiminis, contra formam iuris, & statutorum &c.
Super quibus omnibus & singulis, &c.

Pro casuali casu Summarium.

- 1 Homicidium casu commissum, an de iure civili sit punibile.
- 2 Homicidium casu commissum ab aliquo acclamante caue, an sit punibile.
- 3 Homicidium casu commissum ab aliquo dante operam rei licite an de iure canonico sit punibile.
- 4 Homicidium casuale commissum ab aliquo dante operam rei licita an de iure canonico sit punibile.
- 5 Homicidium casuale commissum ab aliquo qui adhibuit eam diligentiam, quam quilibet uir adhibere solitus est an sit punibile.
- 6 Homicidium casuale culpa præcedente commiss. an pena mortis punibile sit.
- 7 Si cursu equi puer occidatur, an currens teneatur pana capitali.
- 8 Currens cum equo in loco deputato, & dolose occidens. an pena capitali sit ferendus.
- 9 Currens cum equo nec potens eum retinere, sciens uicium equi, & occidens hominem, qua pena puniendus sit.
- 10 Homicidium casuale culpa commissum. qua pena puniri debet.
- 11 Homicidium casuale qualiter puniatur iure civili, & canonico.
- 12 Concitans canem ut mordeat transeuntes, & morsicatus interimat, qua pena puniri debeat.
- 13 Canem ducens per locum publicum & morsicans hominem, an puniri debeat.
- 14 Projiciens lapides in canem transeuntem ut mordeat & percutiens aliquem an puniendus sit.
- 15 Medicus perperam medicans uulneratum, qua pena puniri debeat.
- 16 Culpa lata an dolo equiparetur.

17 *Casus fortuitus, & improvisus, quomodo inter se differant.*

- 1 **S**† I quærat de iure diuili, an homicidium casu commissum sit punibile, an ne dic quod si culpa casum non præcedit, non est punibile. Vt puta si extrahens sagittam, aut exonerans arcubusium, ut fera seu anserem percutiat in nemore, seu in uallibus & hominem occidat, non punitur aliqua pœna in foro contentioso, ut l. respiciendum. §. delinquent. ff. de pœnis. l. absentem in fine cod. tit. & l. si putator in fin. ff. ad l. aquiliam. Nam si quis in sylua proiecerit ramum & hominem occiderit, uel quid aliud ex loco, conuersabili, & acclamauerit. † Caue, caue, tunc non tenetur, capitulo ex literis, il canonico, & in capitulo lator de homici. de iure uero canonico † est distinguendum hoc modo, uidelicet aut exonerans arcubusium, dabat operam rei illicitæ, & tunc siue adhibuit diligentiam, quam qui liber uir prudens adhibere solitus est, siue non omni casu tenetur de casuali homicidio. ut in ca. continebatur de homici.
- 4 † Aut dabat operam exonerans arcubusium rei licitæ, & tunc aut adhibuit eam diligentiam, quam qui liber uir prudens adhibere solitus est, † & tunc non tenetur, quia nec uoluntate nec proposito, homicidium commisit, ut in capitulo lator. capitulo Ioannes capit. ad audientiam capitulo dilectus. & capit. ex literis cū sequentibus de homicidio. aut exonerans nullam adhibuit diligentiam, & tunc tenetur, ut in capitulo continebatur: & capitulo ad audientiam, supra de homicidio Gand. in rub. de homicidio, colu. 4. uers. sed quid dicemus nos de maleficio casu commissio, & sic concluditur, quod quando † datur opera rei licitæ in aliquo exercitio, & sequatur homicidium, non licet eum occidere, ut per Marsili. in consil. 115. in fine, in casuali uero homicidio, ita per doctores distinguitur, aut culpa

- culpa præcedit casum, & tunc punitur non pœna mortis, sed alia minori pœna arbitrio iudicantis, ut per Bar. in l. respiciendum. §. delinquent. ff. de pœn. Saly. in l. i. C. de sicca. plene per Ang. in glo. scienter, & dolose, & in l. i. in fine §. diuus, de sicca. Et quis dicatur esse in culpa uide sing. Parid. de put. in tract. sind. uers. an si plures, numer. 78. Et ideo si cursu equi puer occidatur,
- 7 † ut in casu præsentium inquisitionum, sedes, aut currens non tenetur pœna capitali, sed minori pœna prout uoluit Saly. in l. non ideo minus, uers. quæro quinto. C. de accusat. Bonifa. uero in rub. de insultu, in fine. num. 45. distinguit, aut curritur in loco deputato ad currendum, & tunc aut dolo, & tunc pœna capitali est
- 8 puniendus † aut culpa, & tunc minori pœna, & in culpa dicitur esse si currens non acclamauit, caue, caue. Quod bene nota, quia tibi iuuabit ad multa, ut Flo. in l. si putator, numer. 3. ff. ad l. aquil. si uero non fuit in culpa aliqua non tenetur, † nisi sciret uicium equi, quia ineffrenatus, nam tunc esset aliqua culpa, & puniretur pœna leui arbitrio iudicantis pœna pecuniaria uel ad exilium, ut Barto. in dict. §. delinquent & c. lator, de homicid. Si uero currens curretet in aliquo loco non deputato, tunc aut dolose, & tunc pœna capitali, si uero non dolo, teneretur de culpa, prout in cap. significasti, & ibi Felyn. de homicid. Sal. in l. non ideo minus. C. de accus. Bal. in l. data opera. C. de accus. Floria. in l. si putator. §. si nauis ff. ad l. aquil. Cæpol. in suis cautelis. 2. 3. & 4. Paul. de cast. in l. i. C. ubi senato
- 10 res uel claris, & † qualiter delictum casuale commissum puniatur, dic ut late per Marsh. in consil. 65. & in consil. 91. & in l. eum qui. C. de sicca. & Cæpol. in consil. 30. & 31. Dec. consil. 482. numer. 9. & Ang. consil. 27. & per Bonif. in tit. quid sit accusatio. 5. colum. Felyn. in cap. fin. de homicidio, & late Salyce. in l. i. C. de sicca. & plene per Carre. in sua pract. fol. 74. §. circa, numer. 6. 7. & fol. 173. numer. 109. ubi multa. consil. 222. Bald. 5. uolum. 12 numero. 1. Deci. in consil. 9. in culpa autem † esse dicitur

- citur si quis canem concitauerit, ut mordeat transeuntes, & mortificatus obierit si dolo fecit, pœna capitali tenetur, sed si euenit, quia canem retinere non poterat, uel quia non debuit ducere canem arbitrio tamen iudicantis, ut per Flo. & Ange. in l. i §. si canis. ff. si qua. paup. fecit. dicatur. Saly. in l. non ideo minus. §. colu. C. de accus. Et ideo si aliquis proiciat lapidem, ut percutiat canem ne ipsum mordeat, & percutiat alium
- 13 publicum ¶ tenetur mitiori pœna arbitrio tamen iudicantis, ut per Flo. & Ange. in l. i §. si canis. ff. si qua. paup. fecit. dicatur. Saly. in l. non ideo minus. §. colu. C. de accus. Et ideo si aliquis proiciat lapidem, ut percutiat canem ne ipsum mordeat, & percutiat alium
- 14 transiuentem, & occidat. tenetur de culpa tantum ¶ ratio quia non habet animum occidendi, ut consuluit Signo. de homo. conf. 27. las. in l. in actionibus ff. de in litem iuran. sed melior est textus in l. scientiam §. qui cum aliter ff. ad l. aquil. late Decius in l. ut ut in ff. de iusti. & iur. Ancha. in consil. 348. ubi congruitas loci culpam excludit. num. 3. in fi.
- 15 ¶ Idem est dicendum de medico perperam, & male medicamenta adhibente, ne infirmus moriatur, ut in l. qua actione in fin. cum l. sequenti. ff. ad l. aquil. & in l. imperitia culpa, ubi Decius. ff. de regu iur. quod limita, ut ibi per eum. Et de homicidijs casu commissis, seu culpa late prosequere, ut per Carre. in sua pract. in §. circa. nume. 7. 8. & 9. usque in finem. fol. 74. Gram. consil. 5. nu. 8. Marfi. consil. 247. Cœpo. consil. 33. Anch. consil. 282. Gram. uoto 29. nu. 4. & quid sit culpa
- 16 lata, ¶ & an dolo equiparentur uide Cœp. consil. 36. nu. 6. & consil. 37. nu. 11. Bart. in l. quod nerua, nume. 8. ff. de deposi. las. in l. sed & si quis §. quæsitum, numero. 31. ff. si quis cauti. fol. 133. Idem las. in l. a diuo. §. si post additum. num. 7. fol. 152. ff. de re iudi. Et aduerte, quod
- 17 casus fortuitus, & improuisus inter se differunt ¶ ut dicit Bald. & Marfi. in l. i. in fi. C. ad l. Corne. de sicca. & Old. conf. 92. ubi dicit quod casus fortuitus est qui nullo humano iudicio prouideri potest, alleg. l. in rebus, in principio. ff. commo. nam casus fortuitus nullo modo punitur, improuisus uero pro modo culpa puniri debet uel dic quod casus fortuitus proprie est inopinata rei euen-

uentus cui humano iudicio prouideri nullo modo potest, ubi autem diligentissimus præcauisset & prouidisset, non dicitur proprie casus fortuitus, ut l. 2. §. eod. tēpore. ff. de adm. rerum. de quo Alex. in l. nerua. ff. dep. & in l. si quis §. quæsitum. ff. si quis caut. improuisus dicitur qui solet imprudentibus contingere, seu euenire, de quo per Bal. in l. si. C. de temp. appellat. in princ. 2. col. Abb. in cap. 1. de commoda. Et Bal. in l. 2. C. de na 18 tu. fenor. & hæc obserua, quia alibi nõ reperies. ¶ & an incendium numeretur inter casus fortuitus, dicitur ele. per Flo. in l. si quis §. pen. nu. 4. uer. circa. ff. ad l. aquil. Bald. conf. 136. nu. 2. num. 4. & Iaso. in l. sed & si quis §. quæsitum. ff. si quis caut. Et in tractatu meo Regularum. in reg. 28 incip. si incendium, ubi multa circumspecties. quod nota.

FORMA CONDEMNATIONIS CONTRA DELIN- quentes.

Stephanum Plazonem Grammaticæ professorem.

CONTRA quem processum fuit, est per nos, & Curiam nostram per inquisitionem contra eum legitime formatam de eo quod præfactus inquisitus dum die Iouis 11. Iulii post meridiem deambularet in Iudo literatio, & dembulans intueretur Antonium cum filium Ioan. de Caruagio ludentem in gymnasio cum discipulis suis, uolens, & intendens more solito eum disciplinare accepta, & apprehensa corrigia, qua cinctus erat, cepit quamplurimis percutionibus eundem afficere, dumq; eum sic uerberibus afficeret cultellus existens in uagina, quæ cingulo adhærebat collapsus ad uiam capitis eiusdem Antonii eum acriter uulnerauit, cum incisione carnis & sanguinis effusione, ex quo quidem uulnere inde ac paucos dies uitam cum morte commutauit, & ut latius in inquisitione, & proccf-

112 PRACTICA, ET THEORICA
 processu desuper formato continetur, citatum, & pro-
 clamatum, ac contumacem, quæ contumacia ipsum in
 prædictis culpabilem reddit. Quod prædictus Step-
 hanus sit bannitus de Taruifso & agro Taruifino, Cene-
 ta, & territorio Cenetensi, & per quindecim miliaria ul-
 tra confinia per annos quinque, & si in aliquo tempore
 fregerit confinia sui banni, & captus fuerit, tunc fiet
 clausus in carceribus per menses sex, & soluat capienti
 libras 100. paruorum, & reuertatur ad bannum, quod
 tunc de nouo incipiat, & hoc toties quoties in hijs scrip-
 tis sententialiter condemnatus, &c.

INQUISITIO CONTRA IURIS.

Hæc est quædam inquisitio titulus, seu forma inquisitio-
 nis quæ fit, & fieri intenditur per Magnificum & Cla-
 rissimum Domi. Potestatem Veronæ, necnon per Spe-
 Iudi. maleficiorum ex eorum & cuiusque eorum puro,
 mero, ac sincero officio, potestate, autoritate, atque
 bailia, necnon ad accusam Sempronij Vicentini, con-
 tra, & aduersus

Accursium de Manerbio furem insignem:

IN eo, de eo, & super eo, quod fama publica, præ-
 cedente, clamosa insinuatione sic referente, non quin-
 dem a maleuolis & suspectis, sed a ueridicis, & fide di-
 gnis personis, non tantum semel, sæpe, ac sæpius ad au-
 res & notitiam prælibati Clarissimi domini Potestatis
 eiusque Sp. domini Iudi. etiam per modum notorij au-
 ditu peruenit, quod dum prædictus inquisitus staret in
 uilla de Minerbio in domo cuiusdam D. Gratiz de Ale-
 xis simul cum Donato filio. q. Ioannis Baptistæ de com-
 mitibus cesanæ, causa erudiendi puerum eiusdem D.
 Gratiz ad legendum, cumque in nocte uigiliæ Natiui-
 tatis Domini nostri Iesu Christi, idem inquisitus fuit
 publi-

CAVSARVM CRIMINALIVM. 113
 publicus profectus esset ad ecclesiam uillæ præ narratæ
 cum alijs de eadem domo pro audienda missa, & omni-
 bus existentibus in ecclesia prædicta ad missam, in qui-
 situs ipse occulte in principio dictæ missæ inde recedens
 ad domum dictæ D. Gratiz se contulit, hostiumq. in-
 gressus accepit certum manerinum existente super uno
 scamno, & extracta capsula illius Donati toto suo posse
 eam extra cartiuum portauit in certis capis non parum
 longe ab ipso cartiuo, & ibi eum dicto manarino, quæ
 præ manibus habebat capsulam ipsam ui aperuit, & ex
 ea furto subtraxit unam crumenam de tela nigra in quæ
 aderant scuti uiginti quinque, & multa bona mobilia,
 uidelicet, quæ omnia supra dicta bona, & pecunia de lo-
 co ad locum aportauit contrastrauit, & in usum proprium
 conuertit, ad non modicum damnum, & præiudicium
 dicti Donati, qui quidem inquisitus tanquam fur mani-
 festus a certis rusticis de Minerbio deprehensus in carce-
 ribus nostris detrusus fuit, qui cum de plano constitue-
 retur omnia confessus fuit, & est, committendo prædi-
 cta scienter, dolose, apensate, contra Deum, ius, & iusti-
 tiam, & contra mentem, scientiam, & uoluntatem præ-
 dicti Donati patroni reum, ut supra ablatarum, in per-
 niciem animæ suæ, & in uilipendium regiminis.
 Super quibus, & singulis annexis, &c.

ALIA INQUISITIO contra fures.

Hæc est quædam inquisitio, quæ fit &c.

IN eo, de eo, &c. Quod dum prædicti inquisiti tan-
 quam fures uagabundi in nocte diei sabbati. 18. Fe-
 brarii proxime exacti se contulissent in contrata san-
 cti Firmi Veronæ ad domum Galeazzi, de Cerubinis
 in itinere dixit erga præfatum B. tu itarai qui lontan
 per un pocheto a l'erra. perche uoglio andar in casa di
 H. Galiazzo,

Galiazzo, & se tu uedi quelli da Rauenna, ſubia, & ſic idem aperta porta domo prædicti Galeazi ex quodam mezzato furto ſubtraxit unum rubonem de ſerico, & unam ueſtem ueluti nigria muliere, dicendo erga di ſum B. pota della noſtra donna non ha dinari, ho tolto queſto, nõ credo che Galeazzo eſſendo mio amico per queſto mi facci impiccar. Quem rubonem idem A. uendidit Marco hoſpiti exiſtenti ſuper curſu pro duca tis 12. & ueſtem uero uendidit cuidam Hebræo pro du catis 15. & non contenti præfacti inquit ſi de prædictis in die dominica ſubſequenti 19. eiufdem menſis ex or dine inter ſe dato inſimul ſe contulerunt ad hoſpitiũ uillæ Minerbii ad ſumendum cœnam, ſumptaque inſi mul cœna profecti ſunt circa tres horas noctis in domo domini Accurſi pro furando certam equam baleam, ad cuius curtiuum cum perueniſſent, idem A. cum alio ſo cio loco, & tempore probando ingreſſus fuit, & an tequam ingrederetur dixit, B. tu ſtarai qui di fuora, & noi duoi andaremo dentro in cortiuo, perche hauemo prattica del luoco, & delli cani, & ſe ti pareſſe che ſtiamo troppo, ua all'hoſtaria, & aſpetrane li, & ſic idem A. cum alio ſocio, ut ſupra ingreſſus fuit ipſum curtiu um expectante ſuper ſtrata ibi prope dicto B. & uolens omnino furto ſubtrahere ipſam equam, quam procul dubio ſubtraxiſſet niſi quidam ruſtici acclamare cœpiſ ſent dicendo ſu Barba Biaſio, che A. uuol men: r uia la caualla, & audita ipſa uoce omnes prædicti inquit ſi ſe in fugam dederunt redducentes ſe in certo Caſono Thomei, Iacobi ceruelini in uilla prædicta, qui a ruſti cis dictæ uillæ deprehenſi in carceribus noſtris detruſi fuerunt, & cū de plano conſtituerentur omnia cõſtãter negauerũt, ſed habitũ in queſtionib. & tormētis omnia prædicta cõfeſſi fuerũt, ac ea oĩa cõprobauerunt, & rati ficauerũt, cõmittentes prædicta furta ſcienter, dolose, ap penſate, & ex propoſito contra Deũ ius, & iuſtitiã, con tra mentẽ, & intentionem præfacti Galeazzi, & in per nicicm animarum ſuarum, & in uilipendium iuſtitiæ.

Super

S V M M A R I V M.

- 1 Furtum quomodo diffiniatur, & quodplex committatur.
- 2 Furtum tribus legibus, & tribus modis puniri debet.
- 3 Viſus exire tempore noctis ex aliqua domo in qua furtum eſt commiſſum an habeat inditium contra ſe.
- 4 Suſpectus indicatur ſemper qui nocturno tempore operatur.
- 5 Repertus penes aliquam domum animo furandi licet non ſu reur, quomodo puniri debeat.
- 6 Viſus exire domum cum ſardello ſub capa, an habeat præ ſumptionem furti contra ſe.
- 7 Exiens domum cum aliqua re ſub ueſte, an ſit ſufficiens in ditium ad torturam.
- 8 Res furtiua reperta penes aliquem, an is pro ſure indicandus ſit.
- 9 Res furtiua reperta penes hominem bona conditionis, & ſa mæ. an pro furto imputari poſſit.
- 10 Aſſidua frequentatio facta per aliquos in aliqua domo in qua bona ſit furto ſubtrahãta an faciat inditium.
- 11 Qui hodie unam rem, & cras aliam furetur, an is talis ex le ge ſuſpendi poſſit.
- 12 Si quibus mihi rem aliquam furto ſubtraxerit, an æquiuã lentem rem retinere ſalua conſcientia poterõ.
- 13 Furari an licitum ſit propter neceſſitatẽ famis.
- 14 Furtum an probeur per acclamationem factam in domo tẽ pore noctis, uicinis audientibus dicere, ſuccurrite, ſuccurrite.
- 15 Fur nocturnus, an, uel quando poſſet impune interfici.
- 16 Conſuetudo furandi an facti inditium.
- 17 Malus ſemper præſumitur malus in eodem genere mali.
- 18 Fuga famuli ex domo in qua res eſt ſubtrahãta, an faciat in ditium contra ſe.
- 19 famulorum natura ſemper eſt furari.
- 20 Expendens multam pecuniam in non ſolito, an habeat inditium contra ſe.

H 2 Mercæ-

- 21 Mercatores expedientes abundanter pecunias, an contra illos oriatur mala presumptio.
- 22 Forma pedis furantis in terra humida an habeatur pro inditio.
- 23 Index non debet procedere ad questionem ex furore animi, sed cum moderamine rationis.
- 24 Scala ante fenestras domus in qua furtum est factus, & uisa in domo alicuius, an contra illum talem oriatur presumptio.
- 25 Vicini quando in uicinia res sunt subtractæ, an contra illos oriatur presumptio.
- 26 Vicini mali quando in uicinia furtum est commissum, an possunt torqueri.
- 27 Custos alicuius rei, quæ per aliquem furto subtractæ sint an torqueri possit, ut furem indicet.
- 28 Familiæ hospitium, & nauarum quando bona sunt subtractæ, an ex lege torqueri possint.
- 29 Zurnatores an acrius sint puniendi quam fures.
- 30 Piratæ an possunt furca suspendi in loco in quo furtum commiserunt.
- 31 Denuntiatio officialis, an faciat inditium.



- 2 **F**URTUM est contractio fraudulosa rei alienæ inuito domino † animo lucrâdi facta. tex. est in l. 1. §. fi. ff. de fur. insti. de obl. quæ ex quasi delicto nascuntur. §. furtum cum aliis, quod quidem furtum prohibitum est ex l. diuina, ut lib. Exodi.
- 2 c. 20. lōge communi ac decretis † & statutis ciuitatum, ut uoluit Gand. in rub. de furtis, & latronibus, nu. 9. & 10. dicens, quod fur punitur tribus legibus, & tribus modi, prout late ibi per eum, & Carre. in sua practica cri. fol. 19. nume. 96. Aret. in c. cum non ab homine extra de iudi. Felyn. in c. qualiter & quando, il secundo. §. ad cor rig. de accu. & quo triplex furtum committatur uide Iafo. in l. rem quæ nobis nume. 4. ff. de acqui. poss. & quia plurima sunt inditia, quæ oriuntur ex diuersis presumpcio-

- prionibus, & suspicionibus concurrentibus prout etiam in malificio, & homicidio, ideo particulariter de singulis inferius subnectemus.
- 3 Visus exire tempore noctis ex domo † in qua furtum est commissum habet presumptionem, & inditium contra se, cum lex male semper presumat contra operatorem, & agentem de nocte, ut est glo. in l. furem. ff. de siccar. Et ob id quicquid † operatur de nocte semper est suspectum, & habet inditium, & presumptionem male agendi, ut l. fin. ff. de fracto. & expi. Bal. eleganter consil. 427. incip. quedam mulier in fine, in quinto uolum. ubi dicit quod perambulantes de nocte ad loca spectra, & cum personis suspectis habet presumptionem contra se. Quæ probatio in casu predicto sufficiens erit per signa, presumptiones, & argumenta, quia in his, quæ sunt difficilis probationis lex contentatur omni probatione etiam per coniecturas, signa, & presumptiones, ut Barto. in l. in illa stipulatione in fine, numero 10. ff. de uerb. oblig. Bald. in l. quicunque. C. de seruis fug. Bart. in l. si quidem. C. de diuort. & in l. quotiens. C. de nauif. libr. 1. r. quia ubi iudex non potest habere claras, & liquidas probationes, sufficit quod ex fama, uel ex uehementi opinione informationem habeat. Gramm. consil. 17. num. 15. Paul. de Castro in l. admonendi. ff. de iurciuran. Ange. & Iaciu. l. si quis ex argentariis. §. prætor ait, penul. colum. ff. de edendo. Fed. de senis. consil. 118. Paul. de Cast. con sil. 268. & consil. 326. Alexan. consil. 64. r. uolum. & consil. 23. in 5. uolum. Ange. consil. 218. Bald. sing. in capit. 1. §. uassallus, si de fend. fuerit contro. inter domin. Innoc. in capit. ueniens, de uerbo, signif. Bald. in auct. quas actiones in ultim. colum. C. de sacro. lau. & ecclesi. & ideo a talibus de nocte frequentantibus domos alienas quæstiones necessariæ sunt, ut l. dolum C. de dolo, Blanc. in l. fina. numero. 4. 19. de quæstioni. Gramma. consil. 17. numer. 4. & 5. Bald. in l. 43. C. de episcop. audien. † Et ideo si quis fuerit

reperitus penes aliquam domum animo furandi, non tamen fuerit furatus qualiter puniri debeat, dic extra ordinem puniri debet, ut per Barto. in l. facularij, numero secundo. ff. de extraordi. crimi. Iaf. in l. possideri. §. si rem, nume. 2. ff. de acquiren. posses. Alexand. conf. 3. in 1. colum. 5. uolum. Matfil. in l. de minore, nume. 20. ff. de quaestio. fol. 37. Bald. in l. si quis non dicam rapere. C. de episco. & cle. nume. 4. Iaf. in l. possideri. §. si rem, nume. 2. ff. de acquiren. posses. fol. 79. Alberi. in tract. sta. quæst. 147. par. 2. incipien. in l. quæro. 3. quæst. fol. 36.

Vitus exire domum cum fardello sub ueste, & hoc per 6 duos testes comprobarum fuerit, † habet inditium contra se, quod res deficientes in domo, ex qua ille talis exiit, & quæ dicebantur furatæ, & inde subtractæ fuerint, ut uoluit Ange. in l. 2. C. de quaestio. Et talis 7 præsumptio est signum habile ad torturam † cum sit inditium propinquum delicto, prout dicit elegan. Hip po. in sing. suis mihi. 392. uersif. aduerte ad unum, & late per eum in l. qui fallam, in colum. 1 4. & 15. ff. de falsis. idem Salyc. in l. ff. in ulti. colum. C. de quæst. Alex. in consi. 205. incip. ponderatis in 2. colum. in 6. uolu. Par. de put. in tracta. findi. in 96. car. in 2. col. uersif. si quis est inuentus, circa fin. Bal. & Imo. in l. ff. de hæredi. instit. concurrente mala fama.

Res furtiua si reperitur penes aliquem, habet suspicio- 8 nem, & inditium illum talem esse furem, ut l. inciuilem, & l. ciuile, & ibi Salyce. C. de furt. Barto. in l. fina. ff. de quaestio. Quod intellige prædicta si ille talis non est persona grauis, sed leuis, secundum opinionem Bald. & Saly Grammar. consil. 14. num. 3. nisi habens rem furtiuam penes se ostenderit illico a quo ipse habuerit, ut dicunt doctores Mod. in legibus præalleg. ita quod si is talis inuentus fuerit cum re furata, nec docuerit unde eam habuerit, habet inditium furri contra se, ut torqueri poterit, quod tamen distinguen dum est, ut dicit Salyce. in l. fina. C. de quaestio. ni.

Ange.

Ange. in Lancillæ. Gramm. consi. 141. C. de fur. Alexan. in cõl. 205. incipien. ponderatis. 2. col. in 6. uol. † Quod tamen non habet locum prædicta in homine bonæ conditionis uitæ, & famæ, prout dicit Saly. in d. l. fina. C. de quaestio. ubi dat exemplum de strazarolis Bonononientibus late Marfi. in singu. suis, 392. uersif. aduerte ad unum, glo. sing. in l. in ciuile, in uersif. incidaris. C. de furtis.

Via frequentatio, ut puta si quis usus fuerit per plures 10 uices frequentare per aliqua loca † seu contratas, & ibi in aliqua domo res aliqua subtractæ appareant, præsumptio est contra idem talem frequentantem, ut uoluit Bal. in l. apud antiquos. C. de fur. in fine, ubi di- 11 cit † quod si quis hodie fuerit furatus unam rem, & cras aliam, quod propter reiterationem, & frequen- tationem iste talis poterit furca suspendi, & idem Bal. in aucten. nouo iure. C. de ser. fugi. & Marfi. in singu. suis. 378. ubi dicit, quod consuetus litigare potest repelli a testimonio & assiduos litigantes componere ad pacem. Barb. consil. 242. uol. & in c. quia suspectos, tertia quaestione quarta, alleg. quod consuetus furari potest puniri poena mortis, & alleg. Parid. de put. in tract. find. in 118. car. in 2. col. uersif. si aliquis est inuentus, plura accumulans. Cæp. consi. 34. nu. 2. Iaf. in l. 1. num. 4. C. de preti. impe. offe. fol. 42. Bal. consil. 247. in quinto uolu. Gram. uoto 17. nu. 12

12 † Quæro si rem meam mihi subtractam aliter habere non possum propter potentiam aduersarii detinentis eadem rem, an liceat furari æquiualem, & illam retinere cum bona conscientia; tu tene quod sic. secundum Archidia. in c. non sane. nu. 4. 13. q. 5. & hoc idem renuit Innocen. in ca. quia plerunque, de immu. eccle. Flor. in litaque. nu. 6. ff. ad l. aquil. Abb. in cap. 1. nume. 10. de dolo & contu. Iaf. in l. prima nu. 7. C. de testa. pala. rui. in repp. rub. de donat. §. 65. numer. 5. & Pet. duen. in reg. 306. in 7. limit.

13 Insuper dubitari potest an propter necessitatem famis

H 4 licit-

licitum sit furari. tu conclude quod tempore necessitatis omnia & singula sunt communia. l. 2. §. cum in ea. ff. ad l. rod. de iactu. in glos. in uer. conferret. & cap. pasce. 86. distinct. & cap. 3. de fur. & tex. cum glos. in cap. discipulos de const. dist. 5. cano. in cap. 1. de empt. & uend. & Ang. in d. §. cum in ea ponit an liceat armigeris quādo sunt in bello furari & depredari pro uictu. Bald. in auct. defuncto. C. ad tertulia. & alibi Bald. in l. iubemus nullam. C. de sac. sanc. eccle. in princip. quod priuilegiū exemptionib. non prodest tempore magne necessitatis, & est tex. in l. 2. de patrib. q. filios. ubi pater propter necessitatem famis potest filium uendere. Bald. in l. 1. C. de oper. liber. dicit quod tempore necessitatis potest D. imponere subdito pro seruitis personalib. ut seruiat alteri in eisdem operis. Bald. in l. penul. C. de bonis que lib. dicit quod uassallus non tenetur soluere collectas, seu angarias domino in casu necessitatis. & Deci. in consil. 555. diuino numero. 12. dicit quod nil durius famæ, & crudelior est mors propter famem, quam propter bellū uel pestē all. Luc. de pœn. l. 1. C. quia. mun. uel præsta. ne lic. se excus. lib. 10.

14 Reuocari in dubium potest; si furtum factum fuerit in domo noctis tempore, & seruientes in domo acclamauerint succurrere succurrite. An per tales acclamationes probatum sit furtum. Tu tene quod per dictas acclamationes inducitur inditium. secundum Bal. in l. 1. §. potius se. ff. ad sillan. ubi tenet quod ex uocibus plorantibus inducuntur inditia non solum in furto, sed etiam in probando uolentiam faciendam alicui puellæ, uicinis illam audientibus, quod not. ut dixi. Maxime si seruientes essent homines bonæ conditionis & famæ in contrata domus, sed non probatur hoc medio furtum, quia multæ fraudes facillime cōmitti possent, secundū Bar. in l. quod ad præfens. C. de murileg. libr. 11. & per Gir. in sing. 8. incip. nota quod in casib. clandestinis.

25 Explorati iuris est, quod fur nocturnus post impune interfici. l. furem, & ibi glos. ff. de siccar. & pro singu. posuit

posuit Matth. Matth. 134. incip. not. quod leges, tu secundū opin. gl. potes concludere quod si fugit cum rebus, licet interficere aliter non. Maxime si furtum confisat in re magni momenti, secus in parua. Marfi. in d. l. furē numer. 8. & Ang. in l. 1. C. unde ui. si telo se defendat. & Ang. Arim. in addit. ad Ang. in tracta. maleficiorum in uer. comparent dicti in quifiti nume. 17. uer. tu autem in hac mat. & fiat cum clamore dicendo lassa la mia robba, & sic tribus his concurrentibus potest fur nocturnus impune interfici. primo si fugit cum rebus. secundo si querit se tueri ense uel gladio. tertio si domestici domus acclamauerint uel dominus domus. Dicendo ladro lassa la mia robba, quod not. propter malignitates & occasiones quæ possent occurrere nocturno tempore in domo, in qua fures reperiuntur, & hoc ad remouendum cauillationes malignantium, uel exquirentium has iniquitates obiectos per Marfi. in fine. d. l. furem. de sicca.

16 Solitus furari habet inditium cōtra se, † quod rem furtuo subtraxerit, ut est glo. in d. l. in ciuilem, & ibi Bald. & Saly. C. de fur. facit glo. in l. cum allegas. C. de usuris. Bar. in l. cassius. ff. de Senatori.

17 † Vbi dicit quod malus semper præsumitur malus in alia re simili, & in l. si. ff. de quæstio. & ibi Blanc. nume. 411. dicens, quod hoc inditium de per se non est sufficiens, nisi alia inditia concurrerint, & idem Blan. in supra dicta l. nu. 410. Car. in sua pract. nu. 107. fol. 173. ubi plura accumulatur.

Fuga famuli ex domo domini in qua res fuit subtracta fa-
18 cit inditium contra eum, † ut uol. gloss. in §. si uero in uerbo factum in authentico de exhiben. reis dicens ibi esse optimum argumentum contra famulos seruientes, & fugientes, ut ex ipsa fuga res amissas uideantur subtraxisse Brun. in tracta. de inditiis. quæst. 3. in prin. Quod inditium puto esse sufficiens ad torruram si domus minus illico furto facta cōqueritur sicut quia natura horum famulorum est semper furari. Quando maxime

concurrit uerisimilitudo ex parte domini condolentis & famuli fugientis maxime ante inquisitionē uel post accusationem, quia tunc facit inditium ad torturam, prout dictum fuit superius in uerbo fuga. Grammat. consi. 2.2. num. 6. Bart. in l. cum probatio. ff. de probar. & ibi. d. Hippo. in singu. suis. 497. incip. sepissime, Blanc. in l. si. num. 423. ff. de quæstio. Mar. in pract. cri. §. diligēter. nu. 47. fol. 15. & num. 7. d. Iaso. in l. admonendi, in pen. car. in princi. ff. de iur. iur. Gram. consi. 23. num. 6. & Pau. Gir. in tra. de relaxatio. carcer. nu. 18.

Expendens multam pecuniam ultra solitum, habet inditium contra se, ut dixit Ange. in l. milites. C. de quæst. Brunus in tract. de inditiis, quæstione tertia circa princ. & maxime cum iste talis expendens ante esset homo pauper ut uoluit Barto. in l. fin. ff. de quæstio. & idem Bart. & Saly. in l. si. C. eo. tit. quod tamen fallit in mercatoribus, † quia conditio personæ tollit presumptionem resultantem ex tali inditio, ideo necesse est, ut alia inditia cōcurrant, ut dicit idem Brunus, in tracta. uers. circa tertium ibi, ita quia uisus fuit expendere, & Blac. 22 in l. fin. 421. ff. de quæst. Forma pedis furantis † in terra humida facit inditium, uoluit Albe. in l. inditia, colum. 2. C. de rei uendic. quod tamen inditium non est sufficiens signum, neque inditium ad torquendum, neque ad retentionem, ut dicit Blanc. in d. l. si. nu. 426. de quæstio. allegans Bal. in consi. 427. incip. quædam mulier, 23 5. uol. dicens † quod iudex non debet procedere ad tormenta ex furore animi, se debet habere moderamen rationis, & quod uestigia pedum significatur qualitas luporum, uulpium, & similibus animalium, & ex semita Pedum cognoscitur unde transit latro.

Scala ante fenestras domus in qua factum fuit furtum si 24 scala ipsa uisa fuerit in domo † alicuius, præsumptio est contra istum talem ad tormenta, ut uoluit Par. de put. in tract. sind. in uerbo an stetur dicto torti. colu. 7. uer. an si reperiatur. 22. prout etiam uoluit Bart. in l. fin. ff. de quæstio. per tex. in l. 1. §. sed si quis instrumento.

C.

C. de lati. liber. tollen. Blanc. in l. si. ff. de quæstio. num. 428. & late Paris de put. in tracta. sindic. in uers. an stetur dicto torti in si. nume. 24. nisi sit uir bonæ conditionis, & famæ. & docere uel ita quo scalam ipsam habuerit, & ut dixi in nu. 85. & ponens scalam ad fenestram alterius, qua pœna puniatur, uide Ange. in §. san. etæ. in si. inst. de rerum diuis.

25 † Vicini habent præsumptionem semper contra se. Quando aliqua res sunt subtractæ ex aliqua domo, & maxime contra illos uicinos, qui frequentant dictam domum, uel habent notitiam domus. Ita est text. in l. dominus horreorum. ibi propter ædificiorum notitiā. ff. locat. & ibi Bal. in l. si ita, in si. ff. de fun. instru. ubi dicit quod si in aliqua contrata cōmittitur aliquod delictum, debent ad tormenta poni uicini, & domestici, qui habent notam dictam domum, quàm illi qui non sunt uicini, sumpto argumento ab eo text. quod furtum præsumitur factum a conuersantibus in domo, & qui habent notitiam, & practicam in dicta domo, † & quod de facili possunt isti tales ad torturam poni, quando maxime contra istos tales laborat mala suspicio, & malum nomen, quod sæpe seruauit dum fui assessor iuxta doctrinam Bald. & Saly. in l. si. C. de quæstio. Marfi. in sua pract. cri. in §. diligenter, nume. 97. fol. 17. Ias. in l. in actionibus, nu. 40. ff. de in litem iur. fol. 136. Cor. cōsil. 156. in 3. uol. ubi dicit, quod ista præsumptio militat in his uicinis, quibus solēt innorescere, & nō in aliis. Culpa custodis ob quam furtum factum sit, facit inditiū, 27 ut ipse custos † torqueatur ad manifestandum furem, ut uoluit Barto. in l. 1. ff. de offic. præfect. uig. Bal. in l. 3. §. cognoscit, in si. eo. tit. Blanc. late in l. fin. nume. 425. ff. de quæstio. Bart. in l. 1. §. serui, in si. nume. 5. ff. de fur. aduer. nau. & stab. Bal. & Saly. in l. 1. C. loca. nam furtum, ut in pluribus sit culpa, & negligentia non bene custodientium. l. cum duobus. §. damna. ff. pro Socin. & ibi Saly. & P. Santerna in tract. de sponsonibus merca. 4. par. nu. 37.

Famuli

Famuli hospitem, & nauarum habent inditium contra
 28 se, † maxime quando bona sunt deposita per uiato-
 rem penes eos, & sunt subtrahita quod tunc torqueri
 possunt ex ui legalis p̄sumptionis, ut uoluit Nico. de
 matar. & ibi Bald. in l. r. C. locati, & Barto. in l. 1. §. fina.
 ff. de furt. aduer. nau. caupo. in fin Ange. de Arimino
 in addi. Ange. de are. in uerbo fama publica, num. 107.
 quod tamen dicendum est, prout distinguit Blan. in l.
 si. de quæst. nu. 4 15. & de materia furum uide Cœp. consi.
 26. fol. 32. nu. 12. 13. & 14. & 17. 18. 24 & an zunta-
 29 tores actius puniendi sunt, † quam fures, dic, quod sic
 prout fuit de mente Ioan. Baptistæ de sancto Seuerino
 in rub. l. cunctos populos, in 1. col. 8. 10. Car. C. de sum.
 trin. & fid. ca. in ultima repetitione ibi plura iura alleg.
 idem Marfi. in sing. suis. numero, 2 18. fol. 32. & quid de
 30 † piratis, uide Bal. in c. 1. §. iniuria. uer. seu furit, de pa
 ce iur. fir. ubi dicit, quod piratæ suspenduntur uersus
 eum locum ubi furati sunt, alleg. l. capitalium. §. famo-
 sos. ff. de furt. Petrus Lusit. in tract. de spo. mercatorum
 in d. 4. parte. nume. 54. ubi dicit quod piratæ sunt fures
 31 † potius quam latrones, eo quod per insidias faciunt.
 & ut dicitur de assalto, quod euenit quando occulti in
 maritimis oris naues rapiunt, & furantur.
 32 † Denuntiatio officialis, seu merici uillaram, ad id de
 putati, an faciat quale quale inditium contra imputa-
 tum, tu ex mente doct. dic, quod ista denuntiatio, si est
 facta per dictos officiales deponētes de uisu, uel de p̄s-
 entia, & sic de ueritate facti, tunc arbitror, quod fac-
 ciat inditium, si uero de fama, & crederem quod face-
 ret leuem p̄sumptionem, seu suspicionem aliis admi-
 nicalis non existentibus, secundum Ange. in tracta. de
 malefic. in uer. nec non ad denunc. num. 14. Barto. in l.
 diuus. ff. de cust. & exhib. reorum. Alex. consil. 1. uolu. 4.
 & not. quod dicto syndici, saluararii. seu denunciati in
 dubio semper debet stari, ut Bal. in l. si post. nu. 4. C. si ad
 uer. liber. uide Alb. in 2. part. sta. q. 120. ubi multa copio-
 se alleg. quod not. Cœp. in consi. 39. nu. 41. Fran. Arc.
 consi.

CAVSARVM CRIMINALIUM. 125
 consi. 13. & late Saly. in l. ea quidem. C. de accus. & ita
 ibi tenet Alber. & quia tenentur ex debito sui officii ma-
 lefacta, seu maleficia denunciare p̄dicti officiales, seu
 ad id deputati, ideo in eis cessat p̄sumptio calumniæ
 & ideo non tenentur ad aliquas expensas factas quouis
 modo, informatione processus, si occurreret sententiã
 condemnatoriam per iudices appellationem in cidi. sed
 quouis modo infringi debere, prout pluries iudicatum
 fuit per Clarissimos D. aud. nou. & sp. aduocato, quod
 nota, & tene menti. Bald. in consi. 34. nu. 7. in fine abso-
 lute tenet, quod officiali non est credendum, ut ex eius
 dicto sequatur condemnatio contra reum, seu benefa-
 cit p̄sumptionem ad inquirendum, contra denuncia-
 tum. uol. e. iuribus per ipsum ibi allegatis. quod est uerũ
 sed denuncia data per particularem personam, quæ nõ
 habet ius denunciandi, non officit accusato, quoniam
 iudices nullo modo debent procedere super denunciis,
 quæ datur per secretum accusatum, seu per cedulas, quo-
 niam loco accusatorum habentur, ut Alber. in d. q. 120.
 5. & Saly. Bal. & Alber. in d. l. ea quidem. C. de accus. n.
 11. ubi dicit quod denūciatio iudiciaria est duplex. alia
 publica, alia priuata, publica fit in notoriis per relatio-
 nem officialium, seu mericorum, uel publicarum perso-
 narum. ibi n. 13. priuata uero datur personæ ratione sui
 interesse, ut Bald. in l. 2. C. ubi de crim. agi oportet.

FORMA CONDEMNATIONIS contra fures hoc modo formatur.

Antonium filium Gireli de Lendenaria furem
 insignem.

CONTRA quem processum fuit, & est per nos &
 curiam nostram per inquisitionem contra eum le-
 gitime formatã, de eo quod p̄factus inquisitus duxit
 Raret

staret in uilla de Posthuoma in domo cuiusdam D. Gratia de Alessis simul cū Donato filio q. Ioannis Baptistæ de comitibus Cesanæ, causa disciplinandi, & in literis latinis erudiendis puerum eiusdem D. Gratia eunque in nocte uigiliæ natiuitatis domini nostri Iesu Christi inquisitus ipse profectus esset ad ecclesiam uillæ præ narratæ cum aliis de eadem domo pro audienda missa, & omnibus existētibus in prædicta ecclesia inquisitus ipse occulte inde recedens, & ad domū prædictæ gratiæ se contulit, hostiumque ingressus accepit manarium existentem super uno scamno, & amota capsula ipsius Donati eam toto suo posse portauit extra curtium in certis campis non multum longe a dicto curtio, & ibi cum dicto manerino quem præ manibus habebat aperuit dictam capsulam, & ex ea furto subtraxit crumenā de tela nigra, cum scutis uiginti quinque, & multa alia bona &c.

Quæ quidem bona de loco ad locum asportauit, contrahauit, & ad usum suum conuertit, ad non modicum damnum, & præiudicium dicti Donati, qui quidem inquisitus tanquam fur manifestus a iudicibus eiusdem uillæ deprehensus, & in carceribus nostris detrusus fuit. Qui cum de plano constitueretur omnia confessus fuit, ut latius in inquisitione ipsa, & processu desuper formato continetur, cui cum assignatus fuisset terminus ad se excusandum & defendendum nullas fecit defensiones, unde ne de prædictis gloriari ualeat, & cæteris sit exemplo quod prædictus Antonius ponatur ad seruiendum super triremibus fortatis Illustriss. Domi. sine aliqua paga, & in compendibus per annos sex continuos, & si in dicto termino fugerit ex dictis triremibus & captus fuerit tunc soluat capienti libras. 200. & reponatur super dictis triremibus ad seruiendum per duplicatum tempus, Et hoc toties quoties, & in expensis processus ex arbitrio in his scriptis sententialiter condemnamus, & proferimus.

IN-

INQUISITIO PRO VENDENTIBUS REUM DUOBUS.

Hæc est quedam inquisitio, titulus, seu forma inquisitionis, quæ fit & fieri intenditur per. M. & Clariss. D. Potestatem Paduæ, necnon per spec. D. Iudicem Maleficiorum, ex eorum, & cuiusque eorum paro, iuro, ac sincero officio, potestate, autoritate, atque bailia, nec non & ad querellam D. Sulpitii Arbenensis, contra & aduersus

Turonem de Cumo.

INeo, de eo, & super eo, quod fama publica præcedente, & clamosa insinuatione sic referente non quidem a maleuolis, & suspectis, sed a ueridicis, & fide dignis personis, non tantum semel sed sæpe, ac sepius ad aures & notitiā eiusdem prælibati Clarissimi. D. pot. etiam per modum notorii auditu peruenit, Quod dum præfatus inquisitus uir improbus, et sine fide, parum timens leges, statuta, ac decreta Illustrissimi Do. anni 1535. 29. Martii in materia disponentes, ac disponentia ausu temerario licitum sibi fecit uendere & alienare quasdam terras sitas in uilla Maxerada Sempronio de Albericis, anno 1537, & inde ad paucos dies ea uenditione nõ obstante uolens idem inquisitus debita sua fraudibus, & dolis persoluere, ausus fuit easdem terras, & loca uendere, & distrahore, D. Federico Vulpato, precio, modis, & conditionibus, prout diffusus in instrumentis officio cancel. M. V. productis, & processu desuper formato continetur. Committendo prædicta omnia scienter, dolose, ac fraudulenter, animo ac intentione decipiendi ac fraudulenter, animo ac intentione decipiendi ac fraudandi secundum emptorē contra formam. II. Statutorum, ac ordinū subinde disponentium. ad damnum, ac perniciem animæ suæ, & in uilipend. iustitiæ.

Super quibus omnibus & singulis, &c.

ALIA

ALIA CONSIMILIS.

Hæc est quædam inquisitio, titulus, seu forma inquisitionis, quæ fit & fieri intenditur per Magnificū & Clariss. D. potestatem Veronæ, nec non per sp. D. Iudicem maleficiorum, ex eorum, & cuiusque eorum potestate, auctoritate, atque Bailia contra & aduersus

Carolus Bigolino de Oppitergio.

INeo, de eo, & super eo, quod fama publica præcedente, & clamosa in uinatione sic referente, non quidē a maleuolis & suspectis, sed a ueridicis, & fide dignis personis, non tantum semel, sed sæpe, ac sæpius ad aures, & notitiam prælibati Clariss. D. Potestatis, eiusque spect. D. iudicis etiam per modum notorii iudicium peruenit, quod idem inquisitus uir natura sua pessimus, paruifaciens leges diuinas, & minus humanas ausus est contra formam legum Illustrissimi Do. uendere certas terras sitas in uilla Minerbij iurisdictionis M. V. infra suos confines. D. Alfonso Teuthonico, precio, ut in documento stipulato manu dom. Augustini de Maffeis not. de anno. 1550. Cupiensque idem inquisitus uir nequam alienis bonis ditari, & in perniciem animæ suæ locupletari licitum sibi fecit illasmet scienter terras & loca uendere secunda uice. D. Iuliano de Ferraria, precio modis & conditionibus, ut in instrumento ad off. maleficiorum producto sub die ac millesimo, ut in eo apparet. Et ut latius in processu subinde formato continetur. Committēdo prædicta scienter, dolose, ac fraudulenter, animo subripiendi, ac subtrahendi pecunias proximi in detrimentum, ac perniciem animæ suæ, & in uilipendium iustitiæ, ac regiminis, contra forma. ll. statutorum, ac Decreta Illustrissimi senatus Venet. &c. Super quibus omnibus, & singulis, &c.

SVM-

SVMMA RI VM.

- 1 Qui scienter eandem rem duobus uendiderit, an pena falsi tenetur.
- 2 Qua pena incurramus hodie, qui eandem rem duobus alienauerit.
- 3 Si primus emptor precium soluit, secundus uero, nec obtulit, nec numerauit, an uenditor incurrat penam legis.
- 4 Qui ignoratur uendiderit rem duobus, an puniri debet.
- 5 Si uassallus ignoranter seuuam sine licentia domini uendiderit an ipso iure seuudo priuetur.
- 6 Hæres emphiteotæ, si per quinquenim linellum non soluerit, an quando cadat a iure suo.
- 7 Si uir & uxor uendiderint prædium alicui, Postea uero eandem rem defuncto uiro superfiribus liberis, uxor tanquam uirix filio. uni et nomine proprio alteri uendiderit, an uxor incidat in penam legis.
- 8 Si prelatas ecclesiæ uendiderit in ira suæ ecclesiæ alicui, an possit eandem rem alteri concedere.
- 9 Si unus eandem rem scienter duobus insolidum donauerit, an incidat in penam legalem.
- 10 Appellatione uenditionis, an ueniat permutatio.

- I**NDVBITATIS iuris est, ut qui eandem rem duobus insolidum scienter uendiderit pena falsi teneatur. ut. l. quoties. C. de rei uendi. l. qui duobus insolidum. ff. de fals. Alexan. & Ias. in l. a diuo pio. §. sed si emptor. ff. de re iud. n. 6. Bald. in l. in ciuile. C. de rei uend. Quæ quidē pena ex iure cōmittitur arbitrio iudicētis, ut l. 3. ff. de crimi. stello. † Et decretis ex Illustrissimi Duc. Do. Venet. est stare in carceribus per annum. soluere lib. 300 & postmodum banni ri de loco commissi criminis per annos septem, ut in parte Maioris Consilii præallegata continetur.
- 3 † Quid si primus emptor precium non numerauit, &

I mi

minus obtulit, secundus uero emptor precium persoluit. an uenditor pœna legis præallegatæ incurrat, dic quod non secundum Alex. in d. §. sed si emptor. nume. 6. ff. de re iud. Bald. in c. 1. §. si facta, in ritu. si de feud. suc. inuest. inter domi. & agna. sing. Marfi. in l. qui duobus. nu. 8. uerfi. quod est uerum. quando uterque. ff. de fals. Ego tamen credo, quod hoc esset iudici arbitrariū et religioni iudicantis, committendum.

4 † Quid si ignoranter rem aliquam duobus uendiderit, an is talis incurrat penam legis prædictæ, cōclude quod non, quia si uassallus sine licentia domini ignoranter alienat feudum, non priuatur feudo ipso. secus incien-
5 te, ut est text. in c. 1. §. si uassallus in titul. si de feud. sue rit cont. inter. d. & agnat. Bal. in consil. 240. 2. uol. sic
6 in simili si hæres emphyteotæ † non soluit canonem per bienniu non cadit a iure suo, si ignorauit re esse em-
phiteoricam ut Anch. consil. 183. inci. d. Lazarius. Rom. consil. 66. incip. uiso, & diligerter. in fin. Vbi idē Rom. in l. si uero, §. de uiro, fall. §. 1. ff. solut. mar. Marfi. in l. qui falsam. num. 7. ff. de fals. Bal. in consil. 18. nu. 1. 5. uolu. & in consil. 290. in 2. uol.

7 † Quid si uir, & uxor uendiderint prædium, seu fundū aliqui personæ, postea uiro defuncto superstitibus liberis communibus uxor tanquam tutrix, & proprio nomine eundem fundum alteri uendiderit, an uxor incidat in pœna legis prædictæ, dic per Bal. sing. consil. 240. num. 1. 2. uol.

8 † Quid si prælatus ecclesiæ uēdiderit aliqua iura suæ ecclesiæ uni personæ, an poterit cōcedere alteri aliquo titulo. Dic secundum Bald. in consil. 322. numer. 3. 4. uolu. † Insuper quid dicendum si unus eandem rem insolidum scienter duobus donauerit, an iis talis incidat in penam legalem, dic quod sic secundum d. Alex. in cōf. 14. incip. circa primum in primo uol. quam opinionem amplectitur Marfi. in suis singu. num. 82. in fin. ratione

10 præsumptæ fraudis † quid in permutatione. an appellatione uēditionis ueniat permutatio uide Iaf. in l. 2. n.

CAVSARVM CRIMINALIVM 131
201. C. de iur. emph. uel alio contractu, in quo dominium transfertur. Vide Bald. consil. 33. t. nu. 1. in 3. uolu. & consil. 175. 4. uolu. & Cor. consil. 127. litera. l. il secundum do, in uolu. 2. Cor. consil. 257. lit. k. 4. uolu. Bal. singu. in l. cum hii. §. si cui. ff. de transac. Idem Bal. in capit. 1. in fin. de contro. inter d. & emp. & in c. 1. §. noui. per quos fiat inuestitura. l. ita liberi §. quintus. ff. de stat. libe. & quia præsens materia statutis locorū, legibus, ac Decretis illustrissimi Domini, satis est decisa, ad terminata ideo ad alias quæstiones & dubia non me extendam,

INQUISITIONIS FORMA CONTRA SODOMITAS PUBL.

Hæc est quædam inquisitio, titulus, seu forma inquisitio-
nis, quæ fit & fieri intenditur per Magnificum Dominū
Federicum Rkeinerium potestatem Ciemę, nec non p
spect. Domi. Indi. maleficiorum contra & aduersus

Sulpitiam filiam Ambrosii de Vico mercato.

IN eo, de eo, & super eo, quod fama publica præcedente, & clamosa insinnatione sic referēte, &c. Quod prædicta, inquisita, mulier improba, ac inhonestissima meretrix, Deum præ oculis non habens, minusque timens diuinas, & humanas leges quibus nocendi effrenatur cupiditas passa fuit in diuersis temporibus, in diuersis uicinibus, & cura diuersis personis in mētibz exactis, & præsertim in mense Maii proximi præteriti se contra naturam carnaliter cognosci, & dum aliquos de uolentia, ac præpostera uenere accusasset. nihilominus ausa fuit eisdem modo inculpare, & modo disculpare, & subinde procacibus, atque inhonestissimis uerbis iactari se atque de huiuscemodi nefandissimo uitio delectari hominesque subinde inuitare se ipsam uilissimè

pretio offerre diuersis personis, ad huiuscemodi nefan-
disfimam atque detestandam libidinem, & si qui sunt,
qui aut ei obtemperare recusant, aut ei pecuniam exhi-
bere minime pollicentur iactat eos accusare, uel incul-
pare uelle, prout latius in processu subinde formato cō-
tinetur, Committendo prædicta cōtra Deum, ius, & iu-
stitiam ac bonos mores, & decreta excellentissimi Cō-
sillii. X. in scandalum, & pessimum exemplum huius ci-
uitatis, contra formam iuris, & statutorum Cremæ, ac
normam, & regulam bene uiuendi locis, modis, & tem-
poribus, ut diffusius in processu subinde formato conti-
neri dicitur.

Super quibus omnibus, & singulis idem clarissimus Domi-
Poteslas procedere intendit. &c.

CONTRA SODOMITAS,

S Y M M A R I V M.

- 1 Sodomitia infamis, & intestabilis efficiuntur.
- 2 Sodomiæ uitium, an indicat pestes & tempestates, & afflictio-
nes.
- 3 Deus, an sit naturæ author.
- 4 Vitium sodomiticum est maius peccatum, quam cum propria
matre rem habere.
- 5 Masculi qui muliebria in corpore suo patiuntur, an infames ef-
ficientur.
- 6 Infamia quadruplex esse dicitur.
- 7 Ecclesia cōtra laicos operantes contra naturam, an iurisdictio-
nem habeat, & an testari possint. 4.
- 8 Sodomitæ hodiernis temporibus an pœna mortis puniendi sint.

Sciendum est, quod hoc nēpe uitium detestabile est.
& tex. in l. cum uir. C. de adult. de hac re uerba fa-
ciens, ostendens utilitatem uitæ hominis. ita loquatur
cum uir nubit, in femina. i. in officium feminae se sup-
ponit

- ponit. insurgunt iura & armatur. ll. gladio ultore. ita ut
1 in fames omnino fiant, † & intestabiles efficiantur.
secundum Bald. in l. r. C. ne ex del. defunct. Deci. in l.
si qua mulier. C. de secund. nupt. numer. 7. huius causæ
Deus omnipotens adducit pestes & pestilencias huma-
2 no generi, † & diuus Paulus ad Roman. ait nam femi-
næ eorum mutauerunt naturalem usum, in eum usum,
qui est contra naturam, & similiter masculi relicto na-
turali usu feminae, exercebant in desideriis suis, quod
uitium habuit a mulieribus ante diluuium, & huius rei
causa Deus hominem destruxit, & ciuitates igni con-
sumpsit, & semper hoc uenit ira Dei in filios diffiden-
tiæ, quod utiq; ab hoc uitio præcauendum est, cum na-
3 tura † cuius ipse est author libidinis perueritate pollui-
tur. & est adeo detestabile, ut maius sit hoc peccatum,
quam cum propria matre rem habere. 3 2. q. 7. cap. adul-
4 terii & capit. flagitia. † & ideo manifestissimi iuris, est
quod masculi qui muliebria in corpore suo patiuntur,
5 licet infames efficiantur, † que quidem infamia tri-
plex est, ut dicit Bal. in trac. de feu. in cap. r. an remoue-
ri, circa med. fol. 41 & Fulg. in l. conuictos populos. C. de
6 summ. trini. & uide supra uum. 17. fol. 40. † pœna tamen
gladij siue mortis puniendi sunt, ut est rex. in aucten-
tibus, ut non luxurientur contra natu. l. scilicet. &
l. cum uir in femina. & ibi Bal. C. de adult. De iure ue-
ro canonico ecclesia contra laicos operantes contra na-
turam omnimodam iurisdictionem habet; & per sa-
cros canones hoc decisum est, ut in cap. clerici de ex-
cessibus præla. 3 5. q. 7. cap. flagitia. num ibi disponitur,
quod laici excommunicationi subdantur, & a cetero fi-
delium alieni fiant, si uero sunt clerici a clericorum cō-
sortio penitus reiciantur, uel in carceribus detrudantur
ad agendam perpetuam pœnitentiam, & testari nullo
hodiernis modo possunt sodomitici, ut Deci. in l. r. C.
8 de sec. nup. nu. 7. His uero temporibus † pœna sodomie
per leges excellentissimi Cōsillii X. est pœna mortis ne di-
gladio, sed igne ultore, ut omnibus notum est, Barb. in

134 PRACTICA, ET THEORICA
confi. 62. Gand. in tract. de pœnis in fin. ubi ponit mul-
tos casus Angel. in tracta. malefactorum in vers. che hai
adulterato. nu. 53. fol. 62. & Boni. de adulte. & sodomi.
nu. 10. fol. 187. idem sub rubri. de rap. nu. 6. fol. 221.

INQUISITIO PRO FILICIDIO.

Hæc est quædam inquisitio titulus, seu forma inquisiti-
onis quæ fit, & fieri intenditur per Clariss. Do. Ioannem
Rheinerium potestatem, & Capitaneum Tarussii, nec
non per spe. Do. Iudi. malef. contra & aduersus

Sulpitiam filiam Antonij Baiuli mulierem
improbam & flagitiosam.

IN eo, de eo, & super eo, Quod prædicta inquisita,
mulier proba ac inhonestæ uitæ, postposito diuino
timore grauida facta se contulit ad habitandum in do-
mo D. Luciz de Vonico; in contrata sancti Andree
huius ciuitatis pro cameraria, cum qua domina Lucia
inquisita ipsa stetit, & habitauit per menses quinque
in circa, negans, & dissimulans se grauidam esse, arbi-
trans hoc mediõ huiusmodi sua furta uenerea occultare,
& doloribus partus, accelerantibus ne a patrona, &
domesticis audiretur; die Veneris 17. Februarii proxime
præteriti se recepit & rediit in quodam thalamo
inferiori eiusdem domus circiter horas tres noctis, &
posita se sub necessario post aliquam cubationem pue-
rum peperit, & in cloacam & stercora misit, ad cuius
eiulatus cum familiares, & domestici domus sensis-
sent accurrentes ad foramen inferius eiusdem necessa-
rii eum illico inde extraxerunt, qui uix sumpto sacro
munere Baptismatis a quodam presbytero domestico,
quamprimũ uitam cum morte comutauit, quæ quidẽ
inquisita uolens tam nefandum scelus occultare pueru-
lum sic demortuum in ulnas suas accepit, & ad hospi-
tale sanctæ Mariæ Batutorum afferre uolens ab officia-
libus

CAVSARVM CRIMINALIVM 135
libus deprehensa fuit, & in carceribus detrusa. Com-
mittendo omnia prædicta scienter, dolose, apensate,
& proditorie contra Deum, ius, & iustitiam, & contra
omnem pietatem maternam in scãdalum & pessimum
exẽplum huius ciuitatis, & in perniciem animæ suę, lo-
co, die, & temporibus de quibus in processu subinde
formato latius continetur.
Super quibus omnibus & singulis, &c.

A L I A.

Hæc est &c. quædam inquisitio titulus, seu forma in-
quisitionis, quæ fit & fieri intenditur per Magnifi. Do. Iudicis
testatem, Veronæ contra & aduersus

Calurniam improbissimam scem-
homicidam & flagitiosam. am

IN eo, de eo, & super eo, quod fama publica præceden-
te, & clamosa insinuatione sic referente, nõ quidem
& fide dignis personis, non tantum nec non a ueridicis,
& fide dignis personis, non tantum semel, sæpe, ac sæ-
pius ad aures, & notitiam prælibati Clarissimi. Domini
potestatis, necnon eius Prælati, etiam per modum notorii
auditui peruenit, Quod ad præfacta insita in nocte die.
19. Iunii proxime præteriti ueniẽte die. 30. euissimẽ in
domo dict. Galeazzi de Cherubinisin contrata Firmi
ex damnato coitu filiam peperisset diabolico afflata
spiritu infante. Nam ipsam sic a se editam in cloaca do-
mi prædictæ contiguam proiecit, & arbitrans hoc me-
dio sua furta uenerea occultare, & scelus sceleri adden-
do omnia prædicta patefecit; summus enim Deus nõ
illius, innocentissimę puellæ animam permisit pariter
cum corpore perditum iri, quin immo suscitauit ad eiu-
larus ipsius nonnullos ex uicinis, qui fracto muro ex
cloata ipsa eam inde extraxerunt, habentem alteram
oculorum ciectum, & totam personam contusam, quæ

- 6 *Dictum unius testis reuelantis insidias contra Papam, uel Imperatorem an probet.*
- 7 *Dictum unius testis an faciat inditium ad torturam. & 8.*
- 9 *Infamem per condemnationem, an inditium faciat.*
- 10 *Testis blasphemator, an repellatur a testimonio.*
- 11 *Testis si contestem nominauerit, qui contestis deposuit, non in teruenisse, cui standum sit.*
- 12 *Testis si asserit aliter deposuisse, quam scriptum sit a notario, an magis testi, quam notario credendum sit.*
- 13 *Testes in criminalibus, an debeant esse omni exceptione maiores.*
- 14 *Quis dicatur testi omni exceptione maior.*
- 15 *Testis deponens de actu propinquo maleficio an requiratur, quod sit omni exceptione maior.*
- 16 *Testes in criminalibus, an debeant reddere causam sui dicti.*
- 17 *Testis familiaris in causa criminali, an repellatur a testimonio.*
- 18 *Testis familiaris non salariatus, & repellatur a testimonio.*
- 19 *Iudex contra Christianum, an possit esse testis.*
- 20 *Testes inhabiles, an admittendi sint quando ueritas aliter haberi non potest.*
- 21 *Testes domestici, an admittendi sint super his quæ domi tractantur.*
- 22 *Testes inhabiles, an de uoluntate partium recipiendi sint.*
- 23 *Testis laicus contra clericum, an admittatur in causa criminali.*
- 24 *Testis laicus, an faciat inditium ad torturam.*
- 25 *Testis inimicus, an repellatur a testimonio.*
- 26 *Testimonium deponens in articulo mortis falsum dixisse, an est credendum sit.*
- 27 *Dictum uulnerati asserentis se mori culpa medici, an pro sit percussori.*
- 28 *Testis credens dicere ueritatem, & iurans an dicatur periu-
ris.*

- 29 *Testis si in prima depositione dicit unum, & postea in secundo dicto dicit contrarium, an ei fides sit adhibenda.*
- 30 *Testis deponens per uerbum iudicio suo, an probet.*
- 31 *Testis deponens aliquid fuisse factum presente Sempronio. Et ille dicat illi actui presentem non fuisse, an dictum testis niuitur.*
- 32 *Testis cui in secreto aliquid dictum fuit. Et cum iuramento. an possit illud iudici reuelare.*
- 33 *Testis deponens uidisse duos infirmul rixantes, & sedata rixa comperitur alterum ex ipsis esse percussum, an ex hoc dicto possit deueniri ad condemnationem.*
- 34 *Ex presumptione uolentia, an possit perueniri ad sententiam diffinitiuam.*
- 35 *Testis uariis in depositione sua, an ad torturam poni possit.*
- 36 *Testis minor quatuordecim annis, an in causa criminali examinari debeat.*
- 37 *Testis minor uiginti annis, an in causis criminalibus idoneus sit.*
- 37 *Testes minores, an in subsidium examinari possunt in causa capitali.*
- 39 *Testes singulares, an sint coniungendi ad faciendam plenam probationem.*
- 40 *Testes deponentes de aliquo facto secuto presentibus Seio, & Titio, & interrogatus de presentibus respondeat nullis aliis, an ei fides sit adhibenda.*
- 41 *Testes falsum deponentes in eo in quo non consistit substantia negotij, sed in circumstantiis: an eorum dicta uiuentur.*
- 42 *Testes contrarij in quibusdam accessorijs, an plene probent.*
- 43 *Testis causa criminali deponens falsum, an debeat pati illam penam quam subire debet accusatus.*
- 44 *Testis deponens de ueritate coniunctus alio teste de fama, an plenam faciat probationem.*
- 45 *Testes singulares in eorum depositionibus, an sint coniungendi ad faciendam perfectam probationem.*

- 46 Testis mulier, an in testamento chyrographo, uel in causa criminali idonea intelligatur.
- 47 Mulier testis in testamento ad pias causas, an possit interuenire.
- 48 Testes domestici & minus idonei, probent defensam alicuius.
- 39 Testis omni exceptione maior solus aliis non concurrentibus an faciat inditium.
- 50 Testis omni exceptione maior non rite receptus, an probet.
- 51 Producentes testes falsos ex lege puniuntur in centum. quidam produxit unum tantum, an puniatur in centum.
- 52 Fautores & conspiratores de iure, an a testimonio repellantur.
- 33 Quot testes roprobent testes

Rimina † obiecta probanda sunt, nec ex præsumptionibus, & inditiis, quis est dā nandus, ut l. sciant cuncti. C. de probat. l. absentem. ff. de pœn. l. qui sententiam laturus est. C. eod. titu. late Oldradus in consil. 29 r. in fine uersic. propterea opponendo. Grammat. consil. 13. nu. 37. Bald. in l. 2. C. de us. quæ pene nomine. Marfil. §. diligenter. fol. 14. num. 22. idem Marfil. in l. reperi, nu. 26. fol. 56. ff. de quæstio. Ioan. de Ana. consil. 59. incipiente uisa inquisitione in 2. colum. post principium, ubi dicit quod præsumptiones probabiles, † & uehementes non operantur, quod ex ipsis possit reus in causa criminali damnari alleg. plura iura, nisi essent ita uiolentæ, quia tunc haberentur loco legitimarum probationum. Qui & quot uero testes requirantur ad probandum maleficium, & delictum contra quamcunque personam de singulis inferius subnectemus.

Maleficium ergo probatur per numerum opportunum ad minus † per duos testes, ut est rex. ibi, ubi numerus ff. de testi. cap. in omni, extra de testibus. Alber. in l. 3. §. eiusdem. ff. de testi. Marfil. in singularibus suis, numero 47. & nu. 433. incipien. trita, quod intelligi etiam con-

- CAVSARVM CRIMINALIUM. 141
- tra Papam, & Imperatorem, ut in c. præsul. 2. q. 5. Decius in consil. 342. Pau. de cast. conti. 303. amplia etiam ut in causa hæretis, ubi duo testes sufficient ut uolum. Card. in clemen. j. §. penult. de hæreticis. Et in quocunque actu † regulariter unus testis non sufficit maxime in criminalibus, ut plenam faciat probationem. Iusturandi. C. de testibus. & d. l. ubi numerus, Socinus, in regula. 433. in tract. fallentiarum Marfil. in consil. 20. Felyn. in cap. super. uersic. extra. glo. de testi. idem Marfil. in consil. 611 & consil. 116. sunt tamen plures casus, in quibus unus solus testis plene probat, quos ponit accurate Specu. in tit. de testibus. §. restat, in uersic. hoc tamen fallit, ubi † enumerantur triginta casus in quibus unus solus testis plene probat, ut per Ioannem Andr. in cap. ut circa de electionibus in sexto per Innocen. & Bal. in cap. uenient, el primo de testibus. Marfil. in l. de minore. in §. tormenta, in ultima col. de quæst. nu. 18. Nam creditur ubi testi reuelanti in fidiis contra
- 6 Papam, aut Imperatorem. † item creditur uni testi affirmanti se corruptum a tali, ut per Carfil. in l. 2. §. cornelia. in princip. de testi. & late in singulari suo: 112. fol. 2. Carre. in sua pract. fol. 38. nume. 162. quod tamen in tellige prædicta. Ut unus testis plene probet ad faciendum inditium ad torturam, non autem ad plenam probationem, ut quis damnetur † prout uoluit Bal. consil. 259. nume. 6. r. uol. & in l. fin. C. famul. hercis. Grammat. consil. 37. num. 1. Bonifac. in tracta. maleficiorum, in titu. de proba. ubi ponit multos casus, uide Soci. in rub. 507. in fin. in tracta. fallent.
- 8 † Testis unus solus de uisu facit sufficiens inditium ad torturam, dummodo sit integer. glo. est no. in l. maritus. ff. de quæstio. & ibi Barto. nume. 2. idem, in l. 1. §. idem Cornelio. ff. de quæst. & ibi Alexan. in apostil. nume. 3. litera b. ubi concludit, quod dictum unus testis integri cum fama faciat inditium optimum ad torturam. Bald. in cap. 1. §. sacramenta, de consu. recti feudi. uer. sed qualis debet esse, col. 2. glo. Abb. & Imolin. ca. ueniens

ueniens de testi.col.3.singu.Marfi.in §.diligenter, nu. 131. in pract.crim.Gram.confil.1.nu.1.Cor.confil.247. lit.c.in 2.uolu. Idem Cor.confil.13.lit.a.in 1.uol.Carre. in pract.crimi.numer.110.fol.25. Alex.confil.124.in 6. uol.Gram.uoto 30.nu.31.& uoto 3.nu.21.Bal.in l.2. C.quorum appel.1.col.10. de amici.confil.36. Brun. in tract. de indic.col.2. in fin.

9 † Testis infamis per condemnationem reprobatur, & non facit inditium.Marfi.sing.109.infamis.Felyn.c. testimonium.nu.10.de test. c.super cod.tit.l.ob carmen. in prin.ff.de testib.& Calaf.conf.93.nu.3. in cri. Franc. Alua. in consil.67.num.18.uer.non obstat. Facinus cōf. 82.num.13.in consil.crimin.Bald.conf.383. Betonus nu.4.uol.60.ubi focius criminis non facit inditium, ex quo infamis.l.fin.B. de accusat.

10 † Testis lusor, pariter, & blasphemator, repellitur a testimonio, ut in specie consuluit.d.Alexan.in consil.152.in col.4.in uolu.5.& d. Decius, consil.143. in causa matrimoniali.ix.col. Lanfranch.de Oria. in repet. c. quonia contra in uerbo testimonium.col.41. de proba. ratio esse uidetur, quia cum blasphemator sit deo infidelis, hominibus fidelis esse non potest.Bald. in cap.cum Ioannes de fide instr. Franc. Cur. in consil.552.col.

11 † Testis si allegauerit contestem interfuisse in aliquo actu in quo ipse contestis deposuit nullo modo interuenisse. an ipsi credendum sit, uel neutri fides aliqua sit adhibenda, Bald. in capitulo causamque. de test. & d. Alexan. in consil.90. in 4.col.uol.4. Tenent & concludunt, quod propter contrarietatem inter eos, nemini ex ipsis credendum sit.Io. And.& d. Moder. can. in cap. in nostra de testibus. Magis communiter concludunt. quod neutri credi debet ex quo unus alteri cōtradicit. Ita Fed. de senis.confil.142. & Alex. confil. 34.ulti. col. uol.3. & in consil.43. circa med.4. uol.Gram.confil. 26. nu.21. Cor.confil.160.lit.g. in uol.2.& Grammat. confil. 31.num.8.Bald. in consil.333.uolum. & infra dicam abundanter.

12 † Testis,

12 † Testis, si asserit aliter deposuisse, quam scriptum reperitur, an magis testi quam notario credendum sit. Bart. in indiuiduo regigit hoc dubium in l. si quis legatum. in numer. 3. ff. de falsi. Specu. in titu. de testibus §. i. uerfi. quid si testis Felin. in capit. ad audientiam de præscrip. Abbas in c. cum causam de testib. & in capit. cum autem eo. tit. Alex. consil. 70. incip. uisu processu inquisitionis in prima colum. 1. uolu. & in consil. 49. 2. uolum. Thom. Ferra. caut. 26. Ange. & Imol. in l. 1. §. si quis neget. ff. quemad. testa. aperiant. Saly. post Cyn. in l. si quis decurio uer. pone quod testis. C. de falsi. ubi cōcluditur, quod non creditur Tabellioni contra testem quando testis fuit examinatus ad iudicis præsentiam. Ita Grammat. consil. 30. circa finem. ubi nota & tementi.

Testes in criminalibus debent esse omni exceptione maior
13 res, † prout dicit Bartol. in l. admonendi. ff. de iureiuran. Grammat. consil. 26. num. 48. Hippo. in sua pract. §. diligenter, in principi. nume. 6. & 7. dicens, quod unus testis de usu facit inditium ad torturam, quando est omni exceptione maior. Et idem uoluit Ias. in consil. 22. in 1. uo
14 lu. Bald. consil. 41. num. 8. §. uolu. † Et aduerte quod testis dicitur omni exceptione maior quando nulla imputatio contra reum fieri potest, & nil penitus patitur per glo. in §. item uerborum, insti. de inuti. stip. Ioan. de Anna. consil. 17. numer. 8. Grammat. consil. 35. num. 35. Cōpo. consil. 11. nume. 8. & Bal. in rub. de contro. inuesti. Bartol. in l. maritus. ff. de quaestio. Blanc. in l. fina. cod. 15 titul. nume. 3 17. quod intellige de testibus † deponentibus de ipso maleficio, secus si deponat de remotibus a maleficio, nam tunc non requiritur, quod sint omni exceptione maiores, ut uoluit Bald. consil. 527. nu. 6. §. uolu. Marfi. in l. 1. §. fin. de quaestio. Carre. in sua pract. fol. 17. nu. 165. Bal. in l. fin. C. de probatio. & ibi Saly. idē Bal. in l. optima. C. de contrahen. & commit. stipu. Bru. in suo tracta. de inditiis, in i. car. Bart. in l. maritus. ff. de quaestio.

16 † Te.

- 16 † Testes in criminalibus etiam non interrogati debent reddere causam scientiæ, alias non probant, nec faciunt inditium ut uoluit Saly. in l. fi. C. de probat. Bal. conf. 182. num. 2. 4. uol. ubi refert. hanc esse communem opinionem. Gramma. consil. 12. numer. 12. Alexan. consil. 70. 3. colum. primo uolu. Ias. in l. admonendi, colum. 103. de iureiur. Socin. in regu. 302. §. fal. tract. fal. Dec. in consil. 27. Marf. in sua pract. §. diligenter, & in sing. suis nu. 19. incipien. tu sis. & name. 18. incipiente diffuse, Carre. in sua pract. fol. 40. nume. 168. quod limita quando deponunt, & testificantur ad offensam, secus si ad defensionem, nam recte probant etiam si non reddunt causam scientiæ, quia iudex debet esse favorabilis reo super defensionibus, ut uolunt doctores, & idem Marf. in l. fi. C. de proba. in 11. & 12. car. ubi per te uidere poteris Soci. in reg. 496. 1. fallen. in tract. fallen.
- 17 † Testis familiaris licet regulariter a testimonio repellatur. l. 2. C. de test. idonei, & l. testes. C. eod. tit. fallit tamen in famulo non salariato, quia tunc admittitur ad
- 18 testificandum pro domino, † & maxime in familiari honestæ uitæ prout dicit Fel. in cap. cum a nobis, in ult. col. in fin. de test. Spe. in tit. de test. §. 1. uer. sed de quo mercenario. Marf. in sing. suis. nu. 5. inci. regula est Bal. consil. 50. nu. 1. uol. 11.
- 19 † Iudæus non potest esse testis contra Christianum, ut habetur in l. quoniam multi. C. de hæreti. & ibi Salyc. Ioan. de Imo. in col. suo. 11. incipien. in casu proposito. Alexan. consil. 11. & 64. primo uolu. circa finem Iason. in rubrica de iust. & iure, nume. 14. Gramma. consil. 12. & consil. 14. nume. 4. Alex. in l. admonendi. ff. de iureiuran. Socin. in consil. 70. in 1. colum. incip. in presenti. Barba. in l. in illa stipulatione si calens. in col. 28. ff. de uerbo. obli. Marf. in sing. suis. nu. 4. incip. Iudæus, & 237. inci. notissimū. Afflict. decisi. 24. ubi not. Testes in
- 20 habiles admittuntur † quando ueritas aliter haberi non potest, ut uoluit Salyc. in uulgata. l. ea quidem, in uersu. ad quintam quæst. C. de accusa, & Ange. in tracta. maleficio.

- lesciorum, in l. fin. C. de probat. in 4. car. circa mediū, quod intellige quando ex natura ipsius facti, seu negotii alii testes occurrere non possunt. Ut uoluit Alexan. in consil. suo 68. in incip. uiso in 2. col. in 2. uolum. Nam
- 21 ea quæ fiunt in domo, possunt probari per † eos qui habitant in domo, ut in l. consensu. C. de repudiis, quod secus est si alii testes idonei ex natura illius negotii & rei poterant adesse, & occurrere, ut dixit Marf. in sing. suis nu. 73. Gramma. consil. 58. nume. 4. & in consil. 59. nu. 16. Philip. Deci. in consil. 133. inc. uiso in ult. col. sed ubi negotium actū, & habitū, & cōmuni cursu se habet quod alii testes haberi possunt, tunc tales testes inhabiles non sufficiunt ad plenam fidem faciendam, Gramma. consil. 8. numer. 4. Alex. consil. 68. Abb. in capit. si. quod met. caus. ubi dicit quod domesticis & familiaribus super furto, uel alio maleficio propter difficultatem probationis admittuntur. Marf. consil. 31. nume. 33. & consil. 41. nu. 6. Abbas in capitulo fin. de testib. cogendis,
- 22 † & late. d. Alexan. in consil. 64. incip. uiso themate, in 1. uolu. & idem dicendum est. Quando testes essent a partibus rogati, quia tunc licet essent inhabiles, tamen plenam facerent probationem. ut uoluit eleganter Marf. in singul. suis incip. licet testis.
- 23 Testis laicus † non admittitur in criminalibus contra clericum ad plenam probationem faciendam, ut in c. ueniens, el primo de testibus, Specula. in tit. de teste. §. 1. uer. item quod est laicus, Abbas in c. de cætero, de testib. secus tamen est dicendum ad faciendum inditium
- 24 seu suspicionem, quia dictum laici † contra clericum, facit inditium ad torturam, ut dixit Abbas, & Fely. in d. c. de cætero, de testib. Alex. in l. maritus. ff. de quæst. Alex. in consil. 64. prima colu. in 1. uolu. Marf. in singul. suis, nume. 98. Bar. in l. fin. in fin. ff. de in litem iuran. ubi dicit, quod quotiescunq; sit probatio in ciuilibus, facit inditium ad torturam in criminalibus, Socin. in reg. 500. 4. fallen. in tract. fallen. Testis inimicus † repellitur a testimonio capit. repellantur. cap. cum. p. de
- K accusat.

accusat. ca. si testes. 4. q. 3. & in l. liberi. C. de inof. testa. Bar. singulariter in l. i. in fin. ff. de his quibus ut indig. Ludo. Roma. in l. i. §. rescriptam, in prin. ff. ad sillaniam. Grammat. consil. 1. 2. nu. 1. & consil. 3. nu. 17. & uoto 2. nu. 17. Alexan. in consil. suo 99. in causa inquisitionis in 2. col. in i. uol. late Marsil. in l. §. praterea. ff. de quaestio. nu. 3. car. 16 cum in si. uulga. & Blanc. in l. fin. nu. 130. ff. de quaestio.

26 Testis deponens in articulo mortis se falsum dixisse, non creditur, † ut uoluit Innocen. in capitu. cum dilectus, de electio, & alleg. capitu. sicut de testib. Ludo. & Ang. in l. si quis in graui. §. si quis moriens. ff. ad sillaniam & dicit Pet. de Ancha. in capitu. fin. extra de success. ab intest. Quod si uulneratus dixit se mori culpa, & defectu medici, † quod propter hoc non iuuat. percussorem, quod dictum sequitur Fely in capitu. literas, in penul. colum. de presump. Mar. in sua pract §. restat num. 3. Iason. in l. i. iusiurandum. §. procurator. numer. 24. 25. & 26. ff. de iniu. Bal. Ang. in l. hac consultiissima. §. cum humana fragilitas. dicit, quod quis in extremis laborat non omnino est uiuus, nec mortuus, sed memoria, & in intellectu languescit, & Barba. in cap. quoniam ut lit. nō contest.

28 Testis credens dicere ueritatem, † & iurat, licet ueritas sit in contrarium, non tamen dicitur periurus, ut notabiliter distinguit Bald. in l. 2. §. obseruare, in 4. no. tab. C. de iuramen. calum. Pet. de Ancha. in c. 2. de iuramen. calumnia. Fely. in cap. circa fin. de lit. contest. Archi. in c. beati. 2. q. 7. Marsil. in l. i. §. praterea, fol. 7. nu. 13. ff. de quaestio & de materia testium uariantium, uide Bald. in consil. 455 in prin. 1. uol.

29 Testis si in prima testificatione dixit unum, † postea in secundo dicto dicit contrarium, neutro dicto standū est, maxime si nullam causam assignet, quare contrariū dixit in primo suo dicto, ut uoluit Marsil. in l. ex libero, fol. 5. 4. num. 28. ff. de quaestio. alleg. tex. in l. i. ff. de testib. & in l. qui falsa uel uaria, eo. titu. in capitu. cum eccle

ecclesia sutrina, de causa possessionis, & proprietatis Specu. in titu. de testi §. 1. uerf. item quo testes sunt uarii, & uerfic. quid si idem testis, & ibi Ioan. And. idem Marsil. in sing. nu. 103. incip. uarietas, cum infinitis. Testis deponens per uerbum iudicio suo iunctum cum 30 aliqua ratione, † uel per assumptione, probat, & dicto ipsius fides est adhibenda, ut Cyn. in l. testium. C. de testibus. Bald. in l. folam, in 2. colum. uerf. ex hoc nota. C. de testib. Ias. in l. i. nume. 25. fol. 1. 7. ff. de re iudi. Io. And. in addi. ad Specu. in tit. de teste. §. super, uerf. item quod deponit, de credulitate. Alex. in consil. 186 incip. in causa, & lite, in pen. col. 2. uol. idem Alex. in consil. 119. incip. uiso processu in tertia col. in 7. uol. Marsil. in sing. suis nume. 183. fol. 17. Gramma, consil. 29. num. 35. & 36.

31 Testis qui deponit aliquid fuisse factum praesente tali: ille autem examinatus, an fuerit praesens illi actui, dic, quod non, an per talem contradictionem annullatur actus, & depositio ipsius: Bald. concludit, quod non in l. testium, in 4. col. C. de testib. quem refert, & sequitur Alex. in consil. suo 34. incip. uisus & ponderatis his in penul. col. in 3. uola. & in consil. 90. 4. uol. ulti. col. ubi ad hoc alleg. Bart. in l. 1. §. i. ff. de aucto. tuto. Bald. Ange. Imo. in l. heredes palam in prin. de testa. Bal. in l. sine. C. de bono. poss. secun. tab. Alex. in consil. suo. incip. uisus processibus, in penul. col. 2. uolum. Bald. in consil. suo. 65. incip. quidam tabellio. 3. uol. Ias. in l. 2. in §. uoluntatem, in 4. col. nume. 2. 1. ff. solu. mar. Alex. in consil. 134. in 2. uol. incipien. in causa, & lite, Grammat. consil. 31. nume. 8. & cano. in capitu. in nostra de testibus. Marsil. in singulari. suis numero. 408. fol. 41.

32 Testis, cui dictum fuit aliquid in secreto, † & sub uinculo iuramenti, potest, non obstante iuramento, illud dici reuelare, Abbas in c. si sacerdos, in 2. col. de offic. ordina. Innocen. in c. qualiter, & quando de accusa. & in c. omnes utriusque sexus circa finem de pœnit. & re-

mi. Ratio est, quia iuramentum non extenditur ad istum casum, quando scilicet producitur in testem. Ratio rationis est, quia si intendebat iurans ad hunc casum extendere iuramentum, certe fuit temerarium, & non seruandum, quod dictum refert & sequitur Ias. in l. fin. in 3. col. uers. 13 ff. qui falsis. cogan. Marfil. in singu. suis. 424. incip. accipe quas; late Ioan. Neut. in sylvia nuptiarum, in 11. c. in 4. col.

- Testes qui deponunt uidisse duos adinuicem rixantes, 33 & demissa rixa dicunt, quod uiderunt alterum ex ipsis esse percussum & uulneratum, certe ex hoc resultat inditium indubitatum, quod ille talis cum uulnerauit, ex quo dicto poterit deueniri ad condemnationem, ita singulariter dicit Salycet. in l. fina. C. de probatio. Soc. in consil. 54. incip. uisis testibus, in pen. col. 3 uol. Francif. Brun. in tractatu suo de iudiciis, in 5. ear. in 1. col. uers. aliud exemplum Hippol. late in rubr. C. de probat. nu. 34 230. 231. 232. & 233. in illa quaestione, ¶ an ex praesumptione uio lenta possit perueniri ad diffinitiuam. Et idem Marfil. in singu. suis. 288. fol. 29. Ange. in l. si quis alieni. C. ad leg. iuliam maiesta. Quod tamen uide d. Iaso. in l. seruum fugitiuum, col. 6. num. 29. C. de ser. fugi. Io. de An. in consil. 19. nume. 2. Marth. in singularib. suis, nume. 122. & 123. Pau. de Cast. in consil. 197. Io. And. in addit. ad Specu. in titu. de probat. §. uideandum, uers. 13. Bal. in l. 2. C. de his que pœ. nom. in test. In quibus locis concluditur secundum magis communem opinionem doctorum. Quod ex praesumptionibus uiolentis non potest in criminalibus deueniri ad sententiam diffinitiuam, nisi in aliquibus casibus, utputa in casu adulterii, ubi probationes non possunt haberi ita commode, ut ex eis ueritas habeatur, & ob id propter difficultatem probandi suffiunt praesumptiones & coniecturae, ut est casus in l. si qui adulteri. C. de adult. & in criminibus occultis, ut in ueneno, in quo casu lex contentatur, facilioribus indicis, ut Grammat. uoto 3. num. 3. idem in consil. 131. nu. 37. Alex. consil. 23. uol. 2. & Pau.

de

- de Cast. in consil. 278. col. 2
 35 Testis uacillans in suis depositionibus, ¶ an quaestioni debet, ut in l. super statu. C. de quaestio. Paris de put. in tract. sindi. in uers. uiso, de inditijs, Arc. in tract. maleficiorum, in uers. fama pub. nu. 105. Brun. in tract. de inditijs, col. 12. Rom. consil. 8. Alex. consil. 2. 3. colu. 7. uol. Hippo. in sua pract. in uer. diligenter, nu. 74. qui multas cotas adduxit iuxta solitum.
 36 Testis minor quatuordecim annis in causa ¶ criminali non debet examinari, ut est tex. in l. 3. §. lege iulia, ibi quique impubes erit. ff. de testi. & hoc propter lubricum consilij sui, idem determinat Ange. in aucten. de testi. §. sancimus, Hippo. l. de minore, in prin. nume. 22. ff. de quaestio. Blanc. in l. fin. nu. 346. ff. cod. tit. & si examinaretur, non faceret inditium plenum, sed quale quale inditium, Flor. in l. testimonium, numer. 2. ff. de testibus, quod nota.
 37 Testis minor uiginti annis in causis crimin. ¶ non est idoneus testis ad probandum propter aetatem. ut in l. testium fides. §. lex iulia. & ibi glo. uer. impubes. ff. de testi. Quod tamen fallit quando alia probationes haberi
 38 ¶ non possunt, utputa si duo minores uiginti annis uidentes delictum & alii non uidentes, sed deponenti de aliquo inditio remotu a maleficio, an in subsidium plene probent, dic per Alber. in d. l. testimonium, qui tenet quod sic, Ioan. And. in tit. de teste, in Spe. super illo uerbo item excipitur quod est impubes, & in cap. forum cum gl. de uerb. signifi. Alex. in consil. 24. 2. uol. incipit animaduertens, 4. col. ubi tenet quod duae feminae plene probant, quando alia probationes haberi non possunt, ut Ias. in l. fina. C. de his quib. ut indig. numero. 7. quia minus idonei testes in subsidium reputantur idonei. & Grammati. consil. 45. & 59. numero. 12. ubi plura accumulat.
 39 ¶ Testes singulares quando coniunguntur ad faciendam plenam probationem, dic ut par Bald. in rubri. de controuer. inuestitu. & in auct. togati circa finem. C. de

- testibus. & idem uol. Deci. in cap. licet causam num. 16. uer. & hoc primo de probat. Soci. in consi. 54. Blanc. in l. si. de quæstio. num. 369. fol. 97. quod dic ut per Iasonem. in l. gallus. §. ille casus. nume. 6. & 7. ff. de liber. & posthum. quod ad faciendam plenam probationem opus est in sua specie semiplene probationis unufquisque sit perfectus.
- 40 Testes deponentes de aliquo facto, † seu delicto præsentibus Seio, & Titio & in fine suarum depositionum interrogati de præsentibus dicant nullis aliis presentibus, intelligitur semper exceptis Titio, & Seio: ita uoluit Alb. in l. ait prætor. §. iurati. ff. de iureiuran. Deci. in l. 1. ff. si certum peti. num. 15. Roma. in l. 1. in princip. ff. de ope. no. nun. Specu. in titu. de noto. crimi. §. fama. uer sic. quid si etiam, Bal in l. si defensor. §. qui interrogatus hæredem. ff. de interrog. actio. Soci. in l. ait prætor. §. iurari ut supra, nu. 10. & ibi Alex.
- 41 Testes si deponunt falsum in eo in quo † non consistit substantia negotij, sed circumstantijs, an uitietur eius dictum, dic ut per Ias. in l. si ex falsis, numero. 10. C. de transa. Gram. uoto 36. num. 7. Deci. in l. mutui. §. creditum. ff. si cer. peti. numer. 7. ubi dicit quod licet testes
- 42 sint contrarii in quibusdam † accessorijs non uitietur eorum dictum. alleg. Spec. in titu. de testi. §. 1. uer. item quid de suo. Ang. in consil. 194. incip. uisū proces. & consi. 274. incip. ex themate. col. 7. Bald. in l. de quibus, col. pen. ff. de legi. & in l. pen. circa finem. C. de transa. Ias. late in l. si quis nec causam; nu. 22. ff. de rebus cred. & de materia horum testium, uide notabile consilium Cæp. nume. 60. per totum. Socin. in tract. reg. num. 520. in uer. testis.
- 43 Testis deponens falsum in causa criminali † debet subire illam penam quam de iure pateretur accusatus. tex. in sing. in l. 1. post principium in uerbo qui ne falsum testimonium. ff. ad l. cor. de sicca. Bald. in cap. 1. §. in iuria. in ulti. col. de pace iura. firm. a. idem Bald. in l. 2. C. de reb. cred. & in l. presbyteri. 2. colum. C. de epif. & cler.

- cler. & idem Bald. in l. data opera. 10. col. C. qui accusa. non pos. Ias. in l. & si legibus. nume. 6. C. si contra ius. uel publi. utilitatem & in deute. c. 19. in fine.
- 44 Testis deponens de ueritate, † & idem cum alio de fama inducit plenam probationem, ut uoluit Socin. in l. Gallus. §. ille casus, nu. 4. ff. de lib. & posthu. Ludo. Rom. in consi. 7. ubi dicit quod testes singulares in eorum de-
- 45 positionibus, & super facto † super quo deponunt ratione singularitatis continguntur ad faciendam perfectam probationem, Cyn. in l. 2. in 4. q. princip. C. quæ sit long. consuetudo. Bal. in l. si ex cautione. C. de non nu. pecu. Salyce. in l. testium. in fi. C. de testi. Areti. & Moder. in capitu. licet ex quadam. extra de testi. Marfi. in sua pract. crim. §. diligenter. nume. 14. fol. 14. & nu. 149. cogita, & uide prædicta in locis præalleg. quia nõ reperies alibi ita declarata.
- 46 Testis mulier neque in testamento, neque chyrographo, neque in causa criminali idonea esse potest, ut l. qui testamento. §. mulier. ff. de testa. iastitut. eo. titu. §. testes, & per Bald. singulariter in l. nec scripturas. C. qui po. in pig. hab. & Gand. in tracta. maleficiorum, in titu. de furtis in fine, Ioan. de Anania in capitu. tanta labe, extra de simo. Idem in consilio 17. nume. 16. uerfic. faciat, ubi dicit, quod communis opinio est de iu. cano. ut in causa criminaliter mora non est idonea testis, sicut de iure ciuili. l. 3. §. lex iulia. ff. de testib. Grammatic. consil. 45. nume. 20. Alexan. consil. 64. nu. 4. & 99. col. ultima. nu. 4. eo. uol. incipien. circa primum, primo uolumine. licet Imo. in dicto §. mulier teneat contrarium, & dicat ibi eam esse communem opinionem Socin. in tract. regularum cum fallentis, num. 511. † dicit, quod hæc regula nõ habet locum in testamento facto ad pias causas, ut uoluit Pau. de Cast. in consi. 361. & in codicillis, ac etiam ad probandum testamentum, ut late per Albericum in d. §. mulier ubi disputat hanc quæstionem, cum examinando ad partes. Quæ quidem materia examinatur per Cæpo. in consil. 60. per totum.

- 48 Testes domestici, & minus idonei licet † non probent. attamen ad probandam innocentiam alicuius non excluduntur, ut singulariter dicit Io. de Ana. in consil. 59. incipien. uisa inquisitione 1. col. Alex. in consil. 114. incip. uiso themate 5. uol. Marf. in singu. suis, numer. 59. incip. innocentibus, fol. 6. & 72. incip. fere per totam Italianam.
- 49 Testis omni exceptione maior non facit inditium ad torturam si est solus, nisi concurrant alia inditia, ut fama contumacia præcedens inimicitia, uel alia remota inditia. quod dicitur per Cyn. in l. fi. C. de questu, Iaso. in repet. admonendi, numero. 187. ff. de iniur. alleg. Alex. and. consil. 353. incip. uiso themate antescrptæ inquisitionis. col. 2. Marf. in singu. suis nume. 242. incipien. quando testis omni exceptione maior, quod not.
- 50 Testis omne exceptione maior uon rite † receptus, & examinatus in causis criminalibus non facit inditium ut notabiliter dicit Bald. in cap. 1. §. sacramentum, uer si. & unum scias. 3. col. de consu. recti seu. Barba. in consil. 111. incip. illud in medium in antepenul. col. 4. uolu. Bald. in eucten. sed & si quis in penulti. colum. C. de testib. ubi dicit, quod testis non rite receptus non probat, Marf. hoc idem in singu. suis. num. 342. incipien. quando testis fol. 35.
- 51 Testes falsos producentes † ex l. mnnicipali puniuntur in ducatis centum, & ad alias pœnas quidam produxit unum testem tantum, an puniri debeat in ducatis 100. & ad alias pœnas; dic, quod sic. ut per Albericum in l. 2. §. homines. ff. ui bon. rap. idem in tractatu statuto. q. 28. par. 2. fol. 28. & not. quod falsitas dicitur tripliciter secundum Alexan. consil. 73. nu. 5. uol. 1.
- 52 Fautores † & conspiratores in delictis seu criminibus de iure repelluntur a testimonio, ut in c. licet heli, & c. per tuas, extra de simoni.
- 53 † Quot testes reprobent testes, dic, quod unus per duos reprobatur, & duo per quatuor, ut in cap. cum loanes, de fide instrum. Cyn. in l. in exercendis. C. de fide instr.

instr. Bal. consil. 492. 5 uolu.

- 54 † Testis deponens sine iuramento, non probat; ex quo iuramentum sine depositione nil ualeat, & depositio sine iuramento nil penitus tenet, ex quo sunt inseparabilia, & deficit unum ex substantialibus secundum text. iuris iurandi. C. de testib. ita Ricar. Malumbr. consil. 10. quæro in crim. nec facit inditium, ex quo iustitia certa esse debent, & legitime probanda saltem per duos testes. ut l. fin. C. famul. herc. cum aliis infinitis.

INQUISITIONIS FORMA CONTRA fractores confinium.

Hæc est &c. quædam inquisitio titulus, seu forma inquisitionis, quæ fit & fieri intenditur per Clarissi. Domi. Potestatem, Paduæ, nec non per Spec. Do. Iudi. malefactorum ex eorum & cuiusque eorum arbitrio, potestate, bailia, atque autoritate contra & aduersus

Baldum de Carauagio.

IN eo, de eo, & super eo, Quod dictus inquisitus, qui est bñitus de Padua, & agro Paduano, & per 15. milia ria ultra confinia per annos decem &c. Cum hoc quod si in termino dierum 15. proxime futurorum carceribus nostris se presentauerit, ut mittatur ad seruiendum super tredecimibus sfortiatis Illustrissimi Domini j &c. ut latius in sententia; nedum in termino ipso se presentauit, sed parum timens statuta, leges, & decreta contra huiusmodi inobedientes, & fractores confinium per Illustrissi. Duc. dominium indies ausus fuit in dedecus regiminis, in scandalum, ac malum exemplum bene uiuere cupientium, suo temeratio ausu, & banno ipso non obstante, animo forsitan aliquid mali committendi uenire in hanc ciuitatem, & per eam ad sui libitum uagari non secus ac si nõ esset bannitus, ubi super tripudio, quod fiebat in domo Tomei de Bruno si-

ta in contrata sanctę Catherinę per uicecomesibilem nostrum, & in fortijs nostris præsentatus, & non obstãte lapsu temporis, de quo in sententia banni illi intima to, an uti uelit beneficio in sententia limirato, & reser uato, ut medio seruendi per menses 18. super trirēmbus, fortiatīs, ut supra, a banno suo se redimere uellet per scripturam per patrem illius productam huiusmo di beneficio uti uelle recusauit, & ut latius in processu continetur.

Super quibus omnibus & singulis, idem Clariss. D. Pote stas procedere intendit, &c.

Ista materia deciditur per statuta terrarum, & per II. & de creta Illustrissimi, & Excellentissimi Concilij Decem, anni 1531. 30. Augusti, & 1503. 21. Iulij, & ideo no ta & obserua.

FORMA INQUISITIONIS PRO insultu, & uulneribus.

Hęc est quædam inquisitio titulus seu forma inquisiti onis, quę sit & fieri intenditur per Magnificum & Cla rissimum Domi. Potestatem Taruisij, nec non per Spe cius Domi. Iydi. maleficio ex eorum & cuiusque eorū &c. Necnon ad querellam, & denuntiam Vicecomil tonis, &c. contra & aduersus

Sempronium filium Accursij Florentini, & alio loco, & tempore propalandos.

IN eo, de eo, & super eo, &c. Quod præfatus Sempro nius inquisitus, non contentus de multis insolentiis, hæctenus per eum tam de die, quàm de nocte temera riè commissis in hac ciuitate cum multis aliis suis com plicibus, frautoribus ad numerum uiginti loco, & tem pore propalandis in uilipēdium regiminis, quod in diu
Domi-

CAVSARVM CRIMINALIVM 155
Dominico 16. Ianuarij proxime exacti, idem Sempro nius, & complices armati diuersis armorum generibus de societate etiam aliorum loco, & tempore propalan dorum, ausi fuerunt circa horas quinque in sex noctis eiusdem die accedere ad domum Dominici Cararij hu ius ciuitatis, in qua priuatim agebantur coreę, & ui ac uiolentia prædictam Domum ingredi nitentur con tra uelle prædicti Dominici conantes omnino idem in quisiiti hostiū prædictę domus in terram deicere, quæ nisi intus & munita & fortificata fuisset; illam procul dubium in terram deiecissent acclamantes, & dicentes, Anerzeti becchi fortui castronazzi, che se ui troueremo uia de qui uiuolemo pelar la barba, & canarui el cuor, & non contenti de prædicto insultu, sed perseverantes in eorum malo proposito uolentes omnino eorum præ cedentes minas executioni demandare in die lune 17. eiusdem mensis dicti inquisiti euntes in festam per hæc ciuitatem quæridentes præfatos artifices uelle omnino eos offendere, & cum obuiam habuissent Franciscum Cararium nepotem eiusdem Dominici ei dixerunt. estu de quelli del filo del preditto Domenego? Qui cum ei respondisset, quod sic. tunc unus ex dictis in quisiiti sine aliis uerbis cum uanto de maleis alapa de dit dicto Francisco, & in continenti dimisso palio en seque nudata cœpit admenare plures ictus ad personã eiusdem Francisci, qui cum saluti suę aliter prouidere non posset fugam arripuit in domum cuiusdam cerdon nis ibidem propinquam, qui cum postea se reduxisset super sacrato ecclesię cathedralis del domo, tanquam in loco tuto. & securo, & per dictum Sempronium hoc intellecto de societate aliorum loco, & tempore pro palandorum accessit ad dictum locum, & non obsta nte, quod præfatus Franciscus esset super seruato eiusdem ecclesię, idem inquisitus nullo habito respectu loci bar bam manu sinistra apprehendit, & cum destra nudato pugione, quem ad latus habebat, furibunde posuit ad pectus ipsius Francisci tirandolo per la barba, & dicen doli

doli bechei forui ue uoglio squartar tertii. assistentibus eo tunc, & auxilium, fauorem dantibus præfatis complicibus, & fautoribus ipsi Sempronio, qui omnes inquisiti non contenti de prædictis, sed uolentes omnino eorum diabolicum, & præmeditatum propositum executioni demandare, ita armari, & in secta uagantes per lasciuiam super contrata prædicti Dominici animo & firmo proposito de eum offendendo, qui cum pluries explorassent, Ioannem Cararium eiusdem Francisci ne potem esse sub porticu Liberalis Pinaldello impetuose unanimes irruerunt in eum, qui saluti sue consulens, in domum Lucæ fabri Ferrarii se contulit, insequenti- bus prædictis inquisitis, qui cum diu illum perquisuis- sent, & nullatenus habere potuissent, inde recesserunt, & parum post prædicti omnes inquisiti impulsu diabo- lico spiritu cum inuenissent Dominicum Cararium cum duobus alijs in eum impetum fecerunt, & irruerunt, & duos eorum percusserunt, & plures ictus & per- cussiones intulerunt præfato Dominico tam ad uiam capitis, quam in dorso, & brachijs ibi semiuino relicto, assistentibus semper præfato Sempronio, & compilci- bus multis alijs fauorem auxilium, & opem cooperan- tium præstantibus, & dicentibus, ammazza ammazza. Comittentes præfati inquisiti dictum excessum, & in- sultum scienter, dolose, & appensate contra Deum, ius, & iustitiam, & in uilipendium regiminis ac pacifici sta- tus, contra regulam, & normam bene uiuendi, & in malum exemplum aliorum bene uiuere cupientium.

Super quibus omnibus, & singulis, annexis, connexis, de- pendentibus, & emergentibus, idem Clarissimus Domi. Potestas, & dictus Domi. Iudex procedere, & inqui- rere intendunt, & contra præfatum Sempronium, & alios culpabiles repositos puniri & condemnare secun- dum formam iuris & statutorum Taruisii, prout iuri & iustitiæ conuenire uidebitur.

INQUI-

INQUISITIO DE INSVLTU
& vulneribus.

Hæc est quædam inquisitio, titulus, seu forma inquisitio- nis, quæ fit & fieri intenditur per Magnificum Domi. Potestatem Citadellæ contra &c.

Antonium Dicto Dageta, &
Alios, loco & tempore probandos.

IN eo, de eo, & super eo, Quod, dum præfati mane circiter horam 14. cum dimidia prædictus inquisitus esset de societate nonnullorum loco, & tempore propa- landorum, & iret uagando per ciuitatem, transitumq; faceret per plateam, deuenissetq; penes angulû domus illorum de Resana, inquisitus ipse non contentus de alio graui uulnere illato ad personam Andream de Vari- scis, sed nolens omnino & illum & fratrem interficere, conuocatis secum alijs duobus accusatis complicibus, fautoribus, & cõspiratoribus, explorato prius ipsam Andream euntem de societate fratris uersus contratam sanctæ Mariæ, dedita opera, atque studiose illis obuiâ processerunt, & nullus dictis, illico omnes prædicti in- natis eorum armis maximo impetu & rabie irruerunt in prædictos fratres, clamantes ammazza ammazza, in quibus continuus admentionibus, idem Andreas uul- neratus remansit tribus uulneribus letalibus, uno in ca- pite, & duobus in crure sinistro cum incisionem carnis, neruorum, masculorum ac ligamentorum, & nisi melius quo potuerunt prædicti fratres ictus in se factos repercusissent, & fuga saluti suæ consulissent utiq; ipsi interfecti, & male tractati fuissent. Comittentes præ- dicti inquisiti dictum excessum scienter, dolose, atque data opera contra Deum, ius, & iustitiam, & in uilipen- dium regiminis.

Super quibus omnibus & singulis idem Clarissimus Domi. Potestas inquirere & procedere intendit &c.

SVM.

S V M M A R I V M.

- 1 Interest reipub. delicta puniri.
- 2 Delicta in aliquibus casibus, an punienda minime sint.
- 3 Insultus quomodo diffiniatur.
- 4 Insultus, & a blatiatus quomodo inter se differant.
- 5 Faciens insultum cum armis licet ad arma manus non posuerit an de insultum cum armis puniendus sit.
- 6 Percussio facta, seu illata uno ictu in manu, & ad uiam capitis an una, uel duplici pena.
- 7 Statuta imponentia penam alicui percutienti in platea, an se extendant in consensibus platee.
- 8 Insultum faciens ad domum, an ad porticum adhaerentem domui se extendat.
- 9 Percutiens aliquem in consensibus platee, an eadem pena puniendus sit, ac si in platea percussisset stante statuto.
- 10 Vulnerans aliquem animo occidendi, non tamen interfecerit, an pena homicidii puniendus sit.
- 11 Voluntas & actus perfectus in delictis, an pro facto reputetur.
- 12 Statutum puniens percutientem aliquem in domo, an habeat locum in eo, qui proiecit gladium aliquem existentem in domo.
- 13 A uerbis statutorum nullatenus est recedendum.
- 14 Delinquens in una iurisdictione, an possit in alia puniri.
- 15 Iudex originis, an possit procedere contra delinquentem in alio territorio pro delicto ibi commisso.
- 16 Statutur de positionibus medicorum affirmantium cum iuramento vulneratum obijse ex alia causa, quam ex uulneribus illatis.
- 17 Vulnera illata per Sempronium Titio morienti propter coitum uel malam custodiam, an de homicidio puniri debeat.
- 18 Quomodo intelligatur esse aliquid factum ad necessarium defensam, uel tutelam sui corporis.
- 19 Insultus factus per Accursum cum alijs socijs ignorantibus a-

nimis

- nimum illius ad personam inimici sui, an contra socios procedi debeat.
- 20 Quomodo quis dicatur participes, sciens, uel auxilium praebes in delictis.
 - 21 Vulnera illata a pluribus in personam Titii, qui illico mortuus est, aggressores uolunt probare Titium esse mortuum ex alia causa nunquid audiendi sint.
 - 22 Peritus in arte sua semper est credendum.
 - 23 Titius percussus a pluribus, & interfectus, aggressor uult constare, cuius ictu mortuus est, an aly socij de homicidio puniendi sunt.
 - 24 Percutiens aliquem pluribus percussionibus uno impetu, an percussores condemnari debeant ex una, an ex pluribus percussionibus.
 - 25 Secta, & cohadunatio hominum, quomodo facta esse intelligatur.
 - 26 Sempronius Titium uulnerauit, ex successu temporis propter febrim Titium mortuus est, nunquid Semp. de morte puniendus sit.
 - 27 Medicorum iudicio semper est standum cum debito ordine & canonicè processerint. 28.
 - 29 Aggressus, an aggressorem interficere possit pro defensione bonorum suorum.
 - 30 Stante statuto, quod qui debilitauerit hominem penam librarum centum puniatur si quis aliquem debilitauerit in digitis an in penam statuti inciderit.
 - 31 Inquisitione formata contra Titium de uulnere illato in Marso, qui parum post obiit, nunquid ex ea sequi possit condemnatio an alia formanda sit.
 - 32 Appellatione iniuriarum, an ueniat offensae.
 - 33 Offensa illata alicui in districtu Paduano, an ueniat tutolouente de offensa facta in ciuitate Paduae, stante statuto.
 - 34 Pugnus, an comprehendat sub dictione uulnecrum, statuto disponente uulneribus.
 - 35 Pena soluenda per aliquem, an eo mortuo haeredes illum soluere teneantur.

36 *Sub nomine & uerbo condemnato, an ueniat multa.*37 *Banniti iuste, uel iniuste, an possint impune offendi.*

I NTEREST Reip. † delicta puniri uulgata. l. ita uulneratus. ff. ad l. aquilam. capit. ut fama, de senten. excom. & ideo omnis qui deliquit, debita pena est puniendus iuribus uulgatis, fallit in casibus † a iure communi decisis, ut Bonifa. in rubric. de insultu, & percuss. in princi. in rub. de personis, quæ possunt sine offensa puniri, ut in titulo de insultu. num. 48. & in casibus a statuto permissis & concessis, & quia de pluribus in presenti materia insultus querendum est. Ideo antequam ad questiones & dubia deueniatur, primo querendum est † quid sit insultus, ubi dic, quod est contra alium impetuosis aggressus, unde insultare est ira, & impetuoso animo in alium irruere, animo offendendi. Cor. consil. 106. lit. g. & h. in 1. nolo, ut uoluit Bart. in l. respiciendum. §. delinquant. ff. de pœnis, Franc. Aretius consil. 33. colu. fi. Ange. Are. in tract. maleficiorum in uer. fecit insultum in princ. & ibi Ange. alleg. Gand. in rub. de pœna imponenda pluribus delinquentibus ubi uideatur constituere differentiam inter insultum † & affalium, & insultare proprie est, qui alium prouocat, & se prouocat de loco ad locum cum impetu, prout Bal. facit. l. 2. C. de sicca, consil. 287. nume. 1. uol. 3. quod intellege pro statutis disponentibus, de insultu. ut dic. Bar. & Flo. in l. i. §. cum ardetes, numer. 5. ff. si quæd. fecit dicitur. Bald. consil. 287. nu. 2. 3. uolu. Quem omnia latius per te uide in locis præalleg. Et primo.

Statuto cautum est quod si aliquis fecerit insultum cum armis puniatur in lib. centum † Quidam habens arma ad latum puta enssem, pugionem, uel pistoriensem facit insultum contra aliquem, non tamen arma euaginando nunquid punietur de insultu cum armis. Responde quod sic, ut uoluit Bart. in l. idem est, uersic. qui armat. ff. de ui & ui arma. Albe. idem tenet in questione statutorum

CAVSARVM CRIMINALIVM 161
torum in secunda parte, quæst. 36. Bonifa. in tit. de insultu, in princi. nu. 3.

6 Sed si quis percusserit Titium uno ictu in capite, & in manu † queritur an unica uel duplici pœna puniri debeat: Conclusio est quod unica tantum pœna puniri debeat propter unicum actum ex quo uno impetu uolnus intulit, ut uoluit Alberi. in secunda parte. questio. 30. dicens istam questionem alias fuisse disputatam per la cobum de belui. in questionibus suis. 318. in lib. magno quæst. disputa. alleg. pro & contra ubi per te uide poteris argumenta ad partes. & Bald. consil. 433. nume. 1. 5. uolum. & quod de morficatura facta cum dentibus uide Bal. consil. 160. nu. 1. in 4. uolu. & Alexand. in apostil. ad Bart. in l. idem. §. armati. ff. de ui & ui. quod si in insultu qui expilauit barbam uel crines alicui, quæ pœna punietur, dic pœna. l. x. parti, & 20. filico applicanda, secundum Roma. in sug. 569.

Pone quod per statutum imponatur pœna librarum 100, 7 alicui percutienti in platea, † alicui percussit Titium in confinibus plateæ: queritur an puniatur eadem pœna: dic quod sic, ut per Albe. in tracta. statutorum in 2. par. q. 30. alleg. l. presentis. §. 1. C. de his qui ad eccle. confu. l. prædium in fi. ff. de leg. 3. Dicens quod si quis fecerit insultum ad domum † quod eadem pœna tenebitur ille, qui ad porticum adhaerentem domui insultum fecerit, ut uoluit Gand. in titu. de percuss. & insult. uersic. item pone, quod aliquis aliquem percussit Spe. de iniurijs. §. 1. uersic. sed pone quod in statuto, Bonifa. in titu. de insultu in princip. uersic. sed quid si ordinatum est, numero 4. & idem Alberi. in 2. par. statutorum. q. 35. tenet quod si quis fecerit insultum in confinibus plateæ † quod eadem pœna puniatur ac si percussisset in platea. Et idem in dicto trac. in 2. part. q. 203. incip. statuto Bergomi.

Item quid si Titius insultum fecit contra Sempronium, 10 † & cum gladio percussit & uulnerauit animo occidendi, nõ tamen occidit, nunquid de homicidio puniendus

L. fit.

casti, de homicid. ca. si uero de senten. excomm. Franci. Aret. in consil. 34. col. 2. Ang. in l. qui aggressorem. C. ad l. Corne. de sicca. Bar. in l. 1. §. cum arietes. ff. si quad. 20 paupe. fecit. dica. † & quando dicatur quis facere ad tu telam, & defensionem sui, uide Bart. in l. 1. §. diuus, ff. de sicca. & ibi Marf. ff. ad l. Corn. de sicca. Bonifa. in tit. de insult. & percuss. nu. 9. late Flor. in l. scientiam. §. qui cum aliter. ff. ad l. aquil. Et Socin. in l. 1. nu. 17. col. 2. ff. si cer. pet. cum infinitis uulgaribus. Cæpol. in consil. 28. incip. in Christi nomine. fol. 24. nu. 25 & in prouocato ad delictum semper pœna mitigari debet. Abb. in ca. 1. col. 1. uers. puto tamen de iniur. Decius in d. l. ut uim nu. 2. ff. de iniur. & iur.

Quidam Accursius cum aliis sociis ignorantibus intentio 21 nem illius, quem associabant † insultum fecit, percussit, & occidit inimicum suum, iste homicida cū predictis sociis fuit capus, quaritur quid iuris de sociis predictis. dico, & respondeo, quod quantum ad homicidam pœne ordinaria est puniendus. uulgata. l. 1. §. & qui hominem ff. de sicca. l. qua actione. §. occisum ff. ad l. aquil sed si socii non fuerunt participes, nec scientes, 22 uel † auxilium dantes, dico quod non tenentur, nec puniuntur, quia deceptis, & non decipientibus iura subueniunt, sed constaret quod auxilium dedissent, cooperando ad maleficium committendum, & scienter associassent, tunc pro tali ope, & auxilio mitiori pœna arbitrio iudicantes puniendi essent, ut uoluit Bonifa. in rubrica de insultu, & percuss. nu. 38. Cæpo. in consil. 34. fol. 44. nume. 20. ibi, sed quomodo, idem consil. 27. & consil. 1. Blanc. in l. fina. numer. 201. fol. 54. Carre. in sua practica. x. quarto, nu. 2. 3. 4. fol. 76. quæ scientia utique probanda est, ut Bald. in l. quicumque. C. de seru. fugi. Bar. in l. omnes. C. de agri. & cens. lib. 11. Et dicunt docto. predicti in locis supradictis.

23 Sed si Titius fuit a pluribus uulneratus † & percussus pluribus uulneribus, & dicatur, quod ex uulnere Albei mortuus est, ipse uult probare, quod intulit uulnere in

in tali parte corporis, quod ex tali uulnere mori non potuisset, sed quod alius intulit uulnus mortale, & in ea parte corporis illud tale uulnus illatum fuit mortale nunquid sit audiendus, dico, quod sic, ut est tex. in l. ita uulneratus. §. fin. ff. ad l. aquil. & ibi Flo. l. i. §. si quis ultro, uer. ibi, de innocentia sua ff. de quest. & maxime si talis probatio fieret per testes, uel medicos peritos, quibus propter experientiam artis suæ credendum est, ut in l. septimo mense, & ibi Bald. ff. de statu homi. c. significasti, extra de homici. Gramma. consil. 49. nu. 3. & uoto 24. Hostien. in c. constitutum. §. o. distinctio. ne l. semel. ff. de re mili. cum infini. uulga.

Si idem Titius a pluribus percussus fuit, & Ant. legitime 25 cõstare uellet cuius ictu mortuus esse, tunc puto, quod ille solus de homicidio puniretur, alii uero de insultu & uulnerato ex quo apparet de intentione eorundem uolentium occidere, ut in l. fina. ff. de sicca. & in l. si quis cum telo. C. de sicca. Bonifa. in tract. de malef. in rubr. de insult. nu. 30. uers. si uero in rixa.

26 Duo fratres uidentes inimicos suos † transire ante eorum domum insutrexerunt in eos, & illis in terram deiectis cum manibus, & pedibus fortiter percusserunt, isti percussi accusant percussores instantes istos puniri ex forma statutorum loquentium de percussionibus; quaritur an isti percussiones bis aut semel condemnari debeant, dic ut per Albe. disputantem istam quæstionem ad partes in tractatu statutorum in secunda parte 27 q. 32. † ubi considerat quando plures se inuicem coadunant, quod facit ad multa in dies occurrence; nam proprie collecti dicuntur quando ad hoc principaliter sunt uocati, & collecti, ut puta si quis faceret testamentum conuocatis testibus tunc dicitur, quod conuocati proprie dicuntur quando ad illum effectum ex proposito sunt uocati, alleg. l. hæres palam. §. in testamentis. ff. de testa. & sic in materia factæ, & monopoli, quod conuocatis hominibus intelligitur quando ex proposito, & studiose sunt coadunati, ut ibi per eum, Barto. in

I prator. § hoc edicto, el secundo ff. ui bono. rap.
 28 Sempronius uulnerauit Titium non mortifereꝛ ex suc-
 cessu temporis superuenit febris & mortuus est, aũquid
 Sempronius de morte puniendus sit, Gand. in tracta.
 de masculis in rob. de homicidio, in circa finem, nu-
 mero 23 disputatur istam quaestionem, & querit an
 29 percussor teneatur de uulnere tantum an de occiso. Al-
 be. in tracta. supra secunda parte quaestione 36. dicit,
 quod super hoc secundum est iudicio medicorum, & quod
 ita in facto obtinuit alleg. ea qua dixit in l. huic scri-
 ptura. §. 1. ff. ad l. aquil. & maxime si uulneratus post
 uulnus illatum uiuat longo interuallo ut post octo me-
 ses non praesumitur decessisse ex uulnere illato, sed alie-
 ter ut. c. 2. cum ibi not. extra de cler. percuf. qua omnia
 uide Coepol. in consi. 61. fol. 70. per totum, ubi multa
 considerat. Et primo depositio medicorum. Secundo si
 febris superuenit die tertia post illatum uulnus. Ter-
 tio si medici in ipsa cura circa dictum uulnus processer-
 rint debito ordine & canonicè. Quarto si percussus nõ
 peccauerint in sex rebus non naturalibus, quæ omnia
 uide & considera.

Queritur ulterius an aggressus possit impune aggresso-
 30 rem interficere pro rerum suarum ꝛ & personæ defen-
 sione, dic quod nõ, quando aggressus est constitutus in
 periculo, & discrimine uitæ suæ, ut in l. si quis percuf-
 sorem, & l. is qui aggressorem. C. ad l. Corne. de sicca. &
 in l. scientiam. §. qui. cum aliter. ff. ad l. aquil. qua quid-
 em opinio etiam de iure cano. comprobatur, ut in
 cap. h. furiosus, de homicid. in clem. glo. 1. in c. susce-
 pinus. de homicidio, in uerbo ligauerunt, Coepo. in cõ-
 sil. 44. per totum, & in l. sed & si quaerit que. ff. ad l. aquil.
 liam. Fior. Raph. Fulg. in l. i. C. unde ui.

Titius debilitauit Sempronium in digito sinistro cum fra-
 31 ctura ossis, ꝛ & digitum ipsum penitus debilitauit.
 Queritur an Titius praedictus teneatur pœna statuti
 prouidentis de eo qui hominem debilitauerit in aliquo
 membro, dic quod nõ, quia digitus non est membrum,
 sed

sed membri pars, & officium, at dicit Barto. & Imo. in
 l. 2. ff. de publi. iudi. Bald. in cap. 1. de noua for. fidel. in
 usib. feud. & in auct. sed nouo iure. C. de ser. fug. & Al-
 ber. Rose. in tracta. statutorum 2. par. q. 25. & pulchre
 per Fely. in c. cum illorum, in uer. & utrum digirus, de
 sententia excommunicatio. & Guido Papa. q. 278.

Formata fuit inquisitio contra Titium de uulnere illato
 32 in personam Sempronii ꝛ dum formaretur processus
 super dictis uulneribus, & facta proclamatione contra
 Titium, Sempronius uulneratus moritur. quaeritur an ex
 eadẽ instantia sequi possit cõdemnatio cõtra Titium de
 occiso, dic ut latè per Alber. de Rose. in 2. parte statu. q.
 46. incip. item quaero continuando, qui examinat hæc
 quaestionem, & concludit, quod necessarium est forma-
 re nouam inquisitionem de morte, & ita communiter
 practicatur.

Statuto cautum est quod offensa illata alicui ad praesen-
 33 tiam Clariss. Do. Potestatis ꝛ puniatur arbitrio suæ Ma-
 gnificentia, quidam in presentia Potestatis dixit alicui
 multa uerba inuerosa an incurreret talis in pœnam sta-
 tuti, dic, quod sic, ut dicit Albe. in tracta. statuto. in
 34 2. parte. q. 173. ubi dicit quod uerba iniuriosa, ꝛ con-
 tinentur sub dictione offensa, & idem in l. cum te. C. de
 inof. testamen. & in ipsius. Casan. hercil. & in suo al-
 phabeto in dictione offendens.

Aliquis offendit aliquem in ciuitate Padua ubi uiget sta-
 35 tutum, ꝛ quod qui percusserit aliquem in ciuitate Pa-
 dua puniatur in libris 200. paratorum, & similiter eun-
 dem offendit in districtu Paduano, quaeritur an puni-
 dus sit ex forma dicti statuti, quod sic, ut Alberi. in l. 2.
 ff. de uerb. signifi. l. 3. de suppellec. leg. tex. expressus in
 c. si ciuitas, de senten. excom. & ibi Fely. & Bal. & idem
 Albe in tract. sta. 1. par. q. 216.

Statuto cauetur, quod qui uerberauit aliquem puniatur
 36 in decem, ꝛ quidam percussit Sempronium cõ pugno,
 quaeritur, an iste talis puniendus sit pœna statuti. dic
 quod non, ut institui, de iniur. §. seruis, nam magis dici-

tur percuti quam uerberari, ut in l. si seruus seruam. §. si mulier. ff. ad leg. aquil. Alberi. in tracta. statuto. in 2. par. q. 230. incipien. pone statuto.

- 37 Quidam accusatus de maleficio † & proclamatus non comparuit in termino positus fuit in banno cum hoc quod a banno prædicto possit se liberare soluendo libras 100. iste bannitus decessit: queritur, an dictæ libræ exigi possint ab hæredibus istius banniti: dic quod Iaco. belui. & Bal. in lex iudiciorum. ff. de accus. distinguant quod aut dictum est in banno, quod iste talis nõ possit exire a banno, nisi soluat lib. 100. & tunc dicunt hæredes non teneri per l. si quis sub conditione. ff. si quis omis. cau. testa. † Si uero dictum esse condemnno, uel multo dictum talem in lib. 100. dicunt hæredes teneri, alleg. l. i. uer. ceterum. ff. si quis ius dicen. non obtem. & Albe. in l. i. §. si C. ex delict. defunc. & idem Alb. in q. statuto. in 4. par. q. 25.
- 38 quis omis. cau. testa. † Si uero dictum esse condemnno, uel multo dictum talem in lib. 100. dicunt hæredes teneri, alleg. l. i. uer. ceterum. ff. si quis ius dicen. non obtem. & Albe. in l. i. §. si C. ex delict. defunc. & idem Alb. in q. statuto. in 4. par. q. 25.
- 39 Quidam ex morte Titii fuit iniuste † & non rite bannitus, & descriptus in libris bannitorum Sempronius in loco prohibito, & infra confinia sui banni dictum bannitum interfecit. Queritur, an Sempronius sit excusatus, & contra eum per potestatem possit procedi, dic quod contra eum modo aliquo non potest procedi, ut per Alb. in l. de atate. §. ex causa. ff. de interrog. act. & in l. penul. ff. de adult. & idem Albe. in tract. stat. in 4. par. q. 30. & q. 75. incip. existente potestate ciuitatis Pistorii, & ex prædictis possunt solui omnes quæstiones, quibus queritur an banniti iuste, uel iniuste possunt impune interfici, Et ob id aduerte, quod bannitus potest impune interfici, quando est bannitus ex delicto pro quo pœna mortis imponitur, ut eleg consuluit Cæp. consil. 5. nume. 12. Alberi. in tract. sta. 4. par. q. 18.

FORMA RELAXETVR
ex carceribus.

Relaxentur contra scripti, Titius & Sempronius ex carceribus pro nunc, stante purgatione indictorium, quo uero ad reliquos pro nunc nihil dicimus.

INQUISITIO PRO INSVLTU
& blasphemia.

Hæc est quædam inquisitio, titulus, seu forma inquisitionis, quæ fit & fieri intenditur per Magnificum & Clarissimum Dominum Potestatem Paduæ, nec non per Spectab. Dominum Iudicem maleficiorum ex eorum & cuiusque eorum potestate, arbitrio, atque bailia, nec non ad querellam Accursij Florentini commilitonis, contra & aduersus

Titium, & Sempronium,

fratres, filios. q. Thomæ de Glaura.

Et alios loco & tempore propalandos.

In eo, de eo, &c. Quod in nocte uigiliæ sanctæ Catherinæ proxime præteritæ die 25. Nouembris, dum iussu Clarissimi Domini Potestatis, & Capitanei, Comestabilis prædictus, sumptis secum septem ex officialibus iret uagando per ciuitatem obuiandi causa, ne contra formam proclamationem ferantur arma, & committantur scandala, prout fieri consuetum est, & cum fuit in contrata sancti Firmi, ibi reperit in uia publica non nullos ad numerum quinque, & dum pro exercendo officium suum perquisiuisset unum ex illis sub capa, an haberet arma, nec ne uelle hoc ægre ferens dixit, io son Gentilhuomo, ne son huomo da cercar, & de questo me ne resentirò, se de ueria pur hauere qualche rispetto a gentilhomoni, Exinde recessit, & proce-

procedendo ad exequendum officium suum cum deuenisset ad plateam sancti Leonardi reperit ibi quamplures armatos ad numerum octo armis hastarum, ensibus, & rotellis, quos ipse comestabilis requisivit cur ita incederent armati, qui responderunt, che ne hastu da far de questo, tunc parte eiusdem Clarissimi Domi. Potestatis & Capitanei petiit ab eis arma sibi dari: & unus ex ipsis eo tunc dixit Putana de Dio me cognoscistu son quello, che poco auanti me cercaui. & his prolati uerbis omnes prædicti unanimes coeperunt in ipsum comestabilem, & officiales admenare cum dictis eorum armis, adeo, quod nisi melius, quo potuerunt se defendissent: ictus in se factos repercutiendo fuissent ab eis multum male tractati, & forsan aliqui eorum interfecti, quare constito de præmissis petiit, & instar super hoc inquiri, & procedi ad hoc, ut possit suum exercere officium, & procurare ne scandala, committantur in ciuitate sicuti Illustrissimi Duc. Do. intentio est, & culpabiles repertos punire, & ut latius in denuncia ipsa legitur, & continetur, committentes prædicta omnia contra Deum, ius, & iustitiam, in uilipendium regiminis, & contra formam partium, & legum subinde disponentium.

Super quibus omnibus & singulis &c. annexis & connextis, & dependentibus, & emergentibus, idem Clariss. Domi. Potestas procedere, & inquirere intendit, tam pro insultu, quam delatione armorum, ac de blasphemia, & ipsos culpabiles repertos punire & condemnare secundum formam iuris, & statuto.

FORMA RELAXETVR PRO nunc alio modo.

Magnificus & clarissimus Domi. Potestas, & Capitaneus cum sua sapientissima curia, uiso toto præsentis processu, una cum depositionibus testium

exa-

CAVSARVM CRIMINALIVM. 171
examinatorum tam ad offensam, quam ad defensam Titii, & Sempronii carceratorum, & omnibus iis quæ in processu ipso hæctenus deducta sunt, & habita super inde matura, & diligenti consideratione, omni meliori modo &c. Pronunciãuit, & pronuciãdo declarauit præfatos Titium, & Sempronium pro nunc ex carceribus relaxari debere stante purgatione in ditiorum, quo uero ad reliquos pro nunc nihil dicimus &c.

INQUISITIO PRO blasfemia.

Hæc est quædam inquisitio, titulus, seu forma inquisitionis, quæ fit: & fieri intenditur per Clarissimum. Domi. Potestatem, & Capitaneum Taruifis, nec non per Spect. Domitium Iudicem maleficiorum ex eorum & cuiusque eorum arbitrio, potestate, atque baillia, necnon ad querelam Titii de Alesis contra & aduersus

Aecursum filium Ambrosii de Lazaris.


INeo, de eo, & super eo, Quod die Dominico. 10. instantis accusator prædictus dum esset sub certo schiezono uillæ Crispani cum Antonio eius serulo, ubi aderant quamplures nobiles Tar. inquisitus prædictus uir malignus ibi existens cepit minari Antonio prædicto de eum offendendo, & male tractando si ipsum cum equis in suis campis reperiret, quibus auditis accusator prænarratus dixit contra dictum Accursium non dir de dar delle botte al mio fameglio, ma s'el ti fa danno alcun ua con il mezzo della ragion, ouero fami neder il tuo danno, che te lo satisfarò, tunc inquisitus ipse uir quidem audax, & malignus parum timens uires iustitiæ totus furibundus in hæc uerba prorupit al despetto d'Iddio, & al sangue della Verzene Maria. io so, che sel trouarò gli scauezzarò le brazze, & anchor ui darò a uoi, tunc inquisitus ipse persistens in eius

cius temeritate, & audacia in die mercurii. 23. eiusdem mensis sciens & pro comperto habens prædictos equos reperiri indictus campis conuocatis aliquibus ex suis do mesticis ibi se contulit, & multo magis ira & rabie accensus ausus fuit in hæc uerba proripere Antonio potra della nostra donna non te ho io fatto intendere, che non debbi uenir con gli caualli in questi capi, tu li sei pur torna, tunc Antonius nolens cum rustico irato & maligno contendere, quo melius potuit inde recessit, sed inquisitus ipse, quod medio iuris assequi non potest, ui, & armis obtinere decreuit, apprehensis ipsis equis eos ligauit, & conduci fecit ad habitationem suam, illo de facto retinendo, & in uisus suos conuertendo contra mentem D. A. ccutatores. Committendo dictum excessum scienter, dolose, atque data opera contra Deum ius, & iustitiam, in uilipendium regiminis, & regulam, ac normam bene uiuendi, & contra formam legum subin de disponentium.

Super quibus omnibus & singulis idem Clarissimus Dom. Potestas & Capitaneus procedere intendit & ipsum culpabilem reperiunt punire, tam blasphemia, quam de uipriuata secundum formam iuris, & statutorum &c.

S Y M M A R I U M.

- 1 Crimen blasphemie publicum est.
- 2 Periurantes de iure civili, an pena mortis puniendi sunt.
- 3 Blasphemantes calore iracundie, uel ebrietate, qua pena puniendi sunt.
- 4 Blasphemantes qua pena de iure canonico puniri debent.
- 5 Blasphemia: & maledictio, an sit unum, & idem. 6.
- 7 Blasphemantes Deum & sanctos uno impetu, an unica, uel duplici pena puniendi sint.

- 1  Via crimen blasphemie publicum est † & cõtra illos qui dominũ nostrum Iesum Christum Saluatorẽ blasphemauerint, iurauerint, uel uerba inhonestã contra eũ protulerint, insurgunt iura, † & arman tur leges, & de iure civili pœna talium blasphemantium, & periurantium Deum ad mortem puniendi sunt, ut in auctenti. ut non luxurientur contra naturam. §. & quoniam, col. 6. & hoc si sponte, & uoluntarie blasphemauerint, † qui uero calore iracundiæ, uel ebrietate, uel demetia, leuius puniuntur, arbitrio tamen iudicantis, uti in l. quicquid calore iracundiæ. ff. de regu. iur. & ibi Decius nume. 7. 8. Flor. in l. sed etsi quæcũque. §. i. ff. ad leg. aquil. Grammat. consi. 15. numero. 14. pœna uero blasphemantium † de iure canonico aliter puniuntur, ut in cap. 2. de maledicti, & an blasphemare, & maledicere sit unum, & idem † uide quæ dicit Bart. in litem apud labeonem. §. i. num. 4. ff. de iur. iu. quem refert. Io. de Ana. in d. cap. 2. de maledicti, Ange Are. in tracta. ma
- 6 lesi. in uerbo iniuriõsa, numer. 13. ubi dicit quod idem est blasphemare, & uerba iniuriõsa in Deum proferre. Et idem dicit Bald. in l. i. C. si quis imperatori maledixerit, quod idem est blasphemare, & maledicere, & hoc idem uoluit Maria. Socin. in d. cap. 2. de maledicti. hoc idem Bal. consil. 476. nu. 1. in 3. uolum. Cor. consi. 181. per totum in primo uolu. hodie uero per decreta Illustrissimi Duc. Dominij. 1542. & 1548. & statuta terrarum aliter prouisum est cõtra periurantes, & blasphemantes Deum, Sanctos, & Beatam Virginem, ut omnibus notum est.

Quæritur insuper si quis blasphemauerit Deum, & omnes sanctos cum eo † uno impetu, an unica pœna, uel duplici puniendus sit: dic, quod unica tantum pœna est puniendus, quando maxime uno impetu similem blasphemiam protulerit, ut uoluit Alberic. in tract. sta. 2. part. q. 32. Bal. in l. si duo rei. §. semel. nume. 2. ff. de arbi. ubi multa dicit Marf. idem in l. si in rixa, numer. 2. fol. 23. ff. de

ff. de sic. & quia in supra dicta inquisitione tractatur de vi priuata, ideo examinanda est illa uulgaris regula an spoliatus de facto sit restituendus, & quia non reperies alibi hæc omnia tam accumulata & ordinata, ideo ad uerte, & nota.

S V M M A R I V M.

Spoliatus de facto, an ne facto restitui debeat, limita, ut infra, uidelicet.

- 1 Non habere locum, quando possessorium habet annexam causam proprietatis.
- 2 Quando spoliatus reconuenitur super questione spoliationis.
- 3 Quando excipienti de proprietate præiudicaretur, postea super possessione.
- 4 Quando præsumptio iniustæ possessionis esset fundata de iure communi contra agemem possessorio.
- 5 Quando nature constaret de iure spoliatis, & de non iure spoliati.
- 6 Quando spoliatus peteret restitutionem coniugis, & probatio nes incontinenti essent super consanguinitate.
- 7 Quando spoliatus considens de iure suo consentit ut admit tatur exceptio defectum proprietatis concernens.
- 8 In prædominis qui iurantur in stratis publicis ad depredã dum, & occidendum.
- 9 Quando possessorium, & petitorium simul intentantur ab eodem persona.
- 10 Quando agens proponit ueram uolentiam aliter se fictam.
- 11 Quando renunciatio cum iuramento præcedit spoliatione.
- 12 Quando exceptio, que obijcitur spoliato non requirit spo liationem facti.
- 13 Quando petitio in possessorio esset iuri publico & iuri com muni contraria.
- 14 Quando allegat canonice possedisse, aliter non.
- 15 Quando agitur recuperanda possessione, que uocabat in tẽ pore quo sui occupata per reum conuenientum.

Quando

- 16 Quando quis uult possidere duo beneficia compassibilia.
- 17 Quando obijcitur crimen inhabilians personam ad agendum ut banno, uel excommunicato.
- 18 Quando obijcitur crimen hæresis, quia si non potest possidere minus spoliacionem intentare.
- 19 Minus potest in materia schismatis.
- 20 Minus etiam potest in casu intrusionis.
- 21 Quando opponitur criminis enormitas.
- 22 In casibus, c. significasti. & cap. gaudemus de disortis.
- 23 Quando quis conditionaliter possidet, & ante euentum condi tionis spoliatur.
- 24 Quando dominus deiecit aliquem de possessione sua.
- 25 Quando spoliatus exciperet de spoliacione.
- 26 Quando a muliere obijcitur seuiti a uiri.
- 27 Quando quis ex gratia, uel ex præcario possidet.
- 28 Quando quis possidet ut colonus, uel inquilinus.
- 29 Quando de dominio apparet per sententiam absolutoriam latã in fauorem rei in petitorio iudicio.
- 30 Quando quis clauderit spoliatus, quia tunc poterit reus qui clam spoliatus agenti possessorio opponere exceptionem do minij sui.
- 31 Quando proceditur per uim expulsiuam, uel ablatiuam secus quando per uim compulsiuam, quis est priuatus.
- 32 Quando obijcitur de dominio acquisito post spoliacionem.
- 33 Quando ante spoliacionem proponitur tacita renunciatio bene ficij facta ante spoliacionem per assumptionem secundi benefi cij compassibilis.
- 34 In casu c. in iuris. de restit. spoliat.
- 35 Quando opponens de dominio habet probationem paratam per instrumentum publicum.
- 36 Quando super restitutione fienda immineret peccatũ, quia tunc differri debet restitutio.
- 37 Quando prælaus ecclesia spoliasset possidentem rem ecclesia, & incontinenti opponeretur exceptio dominij spectantis ad ec clesiam, & illico offeret se probare.
- 38 Quando spoliato obstarer exceptio dominij opposita per ter tium.

39 Quando

- 39 Quando expresse constaret spoliatum agentem nullam habere causam, & interesse sue possessionis.
- 40 Quando opponitur exceptio paupertatis conuienti contra spoliatum agentem.
- 41 Quando spoliato agenti ad restitutionem beneficij est appositae per Papam clausula specialis uel generalis cum decreto annullatino.
- 42 Quando spoliatus non ageret possessorio recuperandae, sed per actum furi, uel in honorem raptorum.
- 43 Quando directe non agitur contra spoliatorem, sed contra tertium habentem causam ab ipso spoliatore, aliquo remedio possessorio.
- 44 In omnibus casibus ubi non datur possessio.
- 45 Quando mulier expellitur a marito propter dotem promissam, & non solutam.
- 46 Quando post uolentiam & spoliationem factam interuenisset consensus spoliati.
- 47 Quando ex sola possessione facti nulla interuenit possessio iuria immo nuda possessio.
- 48 Quando laicus petit restitutionem decimarum licet de facto possideat.
- 49 Quando in restitutione facienda immineret magnum periculum.
- 50 Quando similiter, quis pateretur magnum damnum.



Vlgaris est regula quod spoliatus ante omnia est restituendus, ut in ca. reintegranda. 3. q. 1. l. si quis a se fundum. C. ad l. iuliam de ui publica. Alexand. & doct. in l. naturaliter. §. nihil commune. ff. de acqui. poss. c. si. de ordine cognitionum. c. in literis. capi. item cum quis, & in c. conuigente, in uer. integre, de testi. spolia. & in cap. sollicito, eo. tit. ubi spoliatus debet restitui usque ad minimum quadrantem, etiam si iniustus sine possideret, ut Bald. consi. 135. numero. 1. uolu. 2. & 139. num. 1. in. 3. uol. C. cepol. consi. 19. 4. num. in ciuilib. & ista ita uera sunt, ut ante meritum spoli aduersarius nullo

- nullo modo audiri debeat, etiam si unus denarius esset. Dec. consi. 34. col. ult. nu. 6. Bal. in c. conuergenti. col. 1. uer. integr. de restitut. spoliati. qui spoliatus debet duo probare se possedisse, & eo tunc spoliatum fuisse. cap. consultat. ff. de offic. delega. Dec. consi. 25. numero. 1. & 2.
- Limita primo hanc regulam ultra 11. fallentias, quas ponit Lanfran. Brixienfis in reper. rub. de caus. poss. & proprie. in 6. 7. col. † non habere locum quando postessorium sapit causam proprietatis seu habet annexam & mixtam proprietatis causam, ut in l. 2. §. quaedam. ff. de interdic. uolunt omnes doct. & ibi Bart. & Alex. in d. §. nihil commune, & Cano. in c. sollicito, de restit. spol. & Abb. in d. c. in litteris, eo. tit.
- Limita secundo dictam regulam non habere locum nisi
- 1 † si postessorio reconueniatur super quaestione spoliationis, tex. est in cap. fin. de ordi. cogni. & not. decif. Dec. in consi. cc. nu. 4. uolu. 2 & dic ut ibi per eundem.
 - 2 Limita tertio si excipienti de proprietate † praedica-retur postea super possessione si postea agendo petitorio, & obtinendo non posset faciliter reddi ipsa possessio in ea forma in qua nunc est, ut puta si est talis possessio, que per modicum tempus corrumpitur, ut esset corpus mortuum secundum Innoc. in c. cum liberum, de sepulturis, facit, quod notatur in c. in litteris, de restit. spol.
 - 3 Limita quarto † non habere locum ubi praesumptio in iuste possessionis esse fundata de iure communi contra agentem possessorio, quia tunc talis possessio admittitur contra agentem possessorio recuperandae per c. ad decimas, de restit. spoliati. lib. 6. & sic quando notorie constaret de non iure spoliati ex quo ius commune est contra eum secundum Imo. post Bald. in d. §. nihil commune. de acquir. pos.
 - 4 Limita quinto ubi in omni spoliatione † notorie constaret de iure spoliantis, & non de iure spoliati secundum Innoc. in c. cum ecclesia sutrina, de causa poss. & proprie. & ibi Abb. in 5. col. uersu. sed circa praedicta quaero, ubi dicit, quod praedo, & possessor malae fidei

- est restituendus nisi cōstet in iudicio cum esse prædōnem, quod est notandum pro limitatione capituli in literis resti. spol. & facit. c. ad decimas, eod. tit. Innocen. in c. constitutus de filiis presby. & doct. in cap. in literis, & Abb. in c. ex parte circa fi. eo. tit.
- 6 Limita sexto per. cap. in literis, de resti. spol. † quando spoliatus peteret restitutionem coniuges, & probationes super consanguinitate incontinenti probandæ offerrentur iudici, quia tunc impediretur restituito, & secus uero si non offerrentur incontinenti, in cap. ex con. quæstione. eo. tituu.
- 7 Limita septimo † nisi spoliatus confidens de iure suo consenserit ut admitteretur exceptio defectum proprietatis concernens, ut in ca. 1. de rest. spo.
- 8 Limita octauo in prædōne † qui moratur in stratis publicis ad depredandū, & occidēdum, ut est tex. in l. 1. C. quan. liceat unicuique sine iudi. se uendi, est gloss. sing. in cap. in literis in uer. prædō. eod. titu. quam Bald. ibi magnificacū dicens, quod qui potest offendi in persona, multifortius in bonis.
- 9 Limita nouo † quando possessorium & petitorium simul intentantur ab eadem persona spoliata, ut est tex. in c. cum dilectus de ordi. cog.
- 10 Limita decimo regulam procedere † quādo agens proponit ueram uiolentiam secus si fictam, quia tunc contra eum obstat exceptio domini conuenti, ut in l. fi. & in l. inuasor. & ibi doc. C. unde ui. Barto. in l. fi. de u. ff. de iudi.
- 11 Limita undecimo † nisi spontanea abiuratio, seu renunciatio beneficij cum iuramento præcessisset spoliationem, quia restitutionem petere non potest, nam per ipsam renunciationem perdidit tam proprietatem, quam possessionem, & quia notorie obstat sibi defectus proprietatis ut est tex. pulcher in capitu. accepta, de restitu. spol.

Limita. 12. secundum Bald. in l. penul. C. si a non compe. 12 iud. in fin. † quando exceptio quæ obiicitur spoliatio

non

- non requirit probationem facti alleg. Old. consil. 27 1. & Alexand. ibi in apothillis alias consil. 224 & 274. incip. in causa, quæ uertitur, & in dicto consil. 224. inci. istæ sunt allegationes.
- 13 Limita. 13. quando petitio in possessorio esset iuri publico, & iuri communi contraria, quia tunc auditur ex cipiens, ita dicit Bal in l. si quis conductionis, circa fi. C. loca. & in ritu. de pace constan. uer omnes ibi adde quod spoliatus, & in l. 1. 2. de mo. poss.
- 15 Limita. 14. si actor alleget † canonicè possedisse aliter non est admittendus per iudicem, ut in ca. constitutas de fi. presby. ca. 1. de reg. iur. in sexto, secundum Bald. in l. si quis conductionis.
- 15 Limita. 15. † quando igitur de recuperanda possessione, quæ uacabat in tempore quo fuit occupata per reum conuentum glo. est notabilis, in l. fin. C. unde ui. quam doctrinam ibi reprobant Docto. & Ange. in l. 2. C. de dicto di Adri. tol.
- 16 Limita. 16. nisi exceptio defectus † proprietatis electoria ex præsumptione iuris, ut quia possidebat duo beneficia incompassibilia, uel est minoris ætatis respectu illius beneficii, quæ obstarer agenti possessorio, lo. An. in add. ad Spec. in rub. de resti. spol. Butr. in c. in literis, eod. tit. licet Abbas in contrarium sentiat in pe. col. per c. ex insinuatione, de procur.
- 17 Limita, † nisi crimen oppositum inhabilitaret personam ad agendum, ex communicatio, uel bannum, quia tunc obstat agenti possessorio. Butr. in cap. item cum quis, in glo. 2. ee resti. spol. alleg. gl. in c. ex insinuatione, in uer. canonicum, de procur. ubi idam dicit de pacto de non petēdo restitutionem, uel de re iudicata, uel de rati habitatione sententiæ latæ cum falso procuratore. Abbas in c. item cum quis in dicta glo. 2. alleg. aliam gloss. in c. dilectus in uerbo excommunicatio n. de rescriptis, & glo. in c. in nomine domini in uerbo audieatia. 23, distin. Tu adde aliam in §. 1. in gloss. magna, in sine. 14. q. 1. & ibi Archid. gloss. in ca. infamis

- §.uertuntamen, in uerbo dum putaretur, prope finem ibi, sed excommunicatus in nullo. 3. q. 7. fallit primo in excommunicato, excommunicatione minori. Archi. & Gemi. in c. 1. in fin. 23. distin. fallit 2. nisi conueniatur ab excommunicatore, uel ab eo qui fecit cum excommunicato, Specu. in tit. de poss. & peti. §. fin. in uerb. 2. r. fallit 3. ubi spoliatio impendit implementum actus permissi excommunicato, puta ire Romanam pro absolutione impetranda, Abbas in c. intelleximus, in 3. col. ibi, hoc dictum limita uerum in iudiciis, fallit quarto nisi spoliator esset fugitiuus, uel res esset peritura. Abbas in c. cum inter. q. 3. colum. de except. fallit quinto si est spoliatus uxore sua, glo. in c. quoniam, in uerb. uxores. 1. in 5. quod intelligo officio iudicis non perueniam actionis, Abbas in c. fin. in 6. colum. de ordi. cog. post Cal. & Burr. fallit sexto quando excommunicatus non uenit proprie ut actor, sed ut reus, Abb. in c. ex infirmatione, in 3. col. de procu.
- 18 Limita 18. nisi obijciatur crimen hæresis, quia si non potest possidere, minus spoliationem præterdere potest glo. not. in c. ex parte in uerb. commodo destituta, uer. quandoque tamen, de restit. spolia. Bur. & Abbas in d. c. item cum quis, eod. titu. in dicta glo. 2. & in glo. in c. quo iure. in uerbo nam iure diuino. 8. distin.
- 19 Limita 19. † in casu schismatis. 23. q. 5. non uos, & gl. in uer. audierit, d. cap. in nomine domini. 23. distin.
- 20 Limita 20. in casu intrusionis † rex. & glo. in d. c. in nomine domini, & 3. q. 1. patet, & glo. 3. q. 1. in sum. sed glo. ibi dicit hoc esse speciale in Papa.
- 21 Limita 21. nisi opponatur criminis † enormitas. 3. q. 5. super causa item infamia, & criminis euidencia, ut. 2. q. 5. presby. & q. 1. scelus, & c. manifesta. c. accusatum, & c. tanta. de simonia, item contumacia, ut. 3. q. 9. decernimus. Item scandalum. 3. q. 6. hæc quippe, ponuntur hæc in summa. 3. q. 1. per totum.
- 22 Limita 22. in casu capituli significasti, † & c. gaudeamus de diuortis.

Limita

- 23 Limita 23. nisi aliquis conditionaliter possidens, & ante euentum conditionis spoliatur, non restituitur ex quo non possidebat, cum conditio nihil ponat in esse c. olim 1. de restit. spol.
- 24 Limita 24. † nisi continenti dominus deiecerint aliquem de possessione sua. d. c. olim. 1. & glo. in uerbo restitutionem, alleg. l. 1. §. uim ui. ff. de ui & ui arma, cum aliis concordan.
- 25 Limita 25. † nisi spoliatus exciperet de spoliatione, quia tunc non restitutionem non cõ equitur, quia qui excipit nihil petit. capit. cum dilectus. de cau. pos. & pro prieta.
- 26 Limita 26. nisi a muliere obijciatur sæuitia uiri. ca. ex transmissa. de restit. spo.
- 27 Limita 27. † si ex gratia uel precatio possedit. 10. q. 3. c. quia cognouimus, & gl. pen. d. c. olim causam, & in c. quo ad quorundam de exce. prelat.
- 28 Limita 28. si possedit † ut colonus. l. fundum. ff. de ui & ui arma.
- 29 Limita 29. d. regulam † non habere locum quando de domo apparet per sententiam absolutoriam latam in fauorem rei in petitorio iudicio secundum doct. contra Bart. in d. l. naturaliter. §. nihil commune, argumen. to. c. cum teneamur, de appellationibus, & hoc siue conuentus possessorio recuperandę incidant in poenam diæ legis si quis in tantam. C. unde ui, siue non, & pro opinione communi Modernorum facit, quod ipsemet Bar. in l. 1. §. sed & si is, ff. de noui ope. nunc. & quod uoluit Inn. in c. cū dilectus, de cā pos. & prop. 10. And. in c. pastoralis, eo. tit. & I addid. Spe. in tit. de petitorio & pos. §. i. uer. quid si, & ibi fuit de mente Speculatoris,
- 30 Limita 30. dictam regul. † habere locum quando quis fuit spoliatus, & agit pro uolentia sibi illata, quia tunc non obstat exceptio domini, sed est ante omnia restituendus, secus si clandestine fuit spoliatus, quia tunc poterit reus qui clā spoliavit agenti possessorio recuperandę opponere exceptionem domini sui, Bald. in ad

M 3 di.

- di. ad Speculum. d. §. nihil commune, alleg. text. in l. si de eo. §. fin. ff. de acqui. pos. & idem Bald. in l. si quis emptionis. ff. sed hoc super illis. C. de prescrip. 30. annorum, & in l. uis eius. C. de proba. Alleg. Matth. de Matthes. Luc. Rom. in d. §. nihil commune, Ange. de iur. i. uia. C. eo. Dy. in regu. iur. in sexto. capit. qui ad agendum.
- 31 Limita. 31. † secundum Bald. in d. §. nihil commune ut regul. ipsa procedat quando per uim expulsuam se per uim ablatiuam, quis est priuatus possessione, secus si esset priuatus per uim compulsuam, quia tunc regula non habet locum, ut si compulsi te per merum ad tradendum rem, & fecisti, licet coacte si agas ut possessionem recuperes poterit tibi opponi exceptio domini per tex. in c. super hoc cum ibi not. in glo. de renun. & sequuntur Imol. & Moder. in d. §. nihil commune, Bald. in l. penul. ff. de condi. ob turp. cau. Bart. in l. 2. C. quod met. Cau. Bal. in l. 3. C. eo. tit. & ratio est quia tunc competit remedium actionis, quod metus causa, quando processit dicta uis compulsitia, ut in toto titulo, quod met. cau. in quo remedio potest opponi exceptio domini, quia illud non datur nisi dānum passo, & sic non potes pretendere damnum, ex quo tenebaris incontinenti restituere per rei uendicationem ex quo possidebas de facto, & tenebaris mihi restituere non habens interesse in repetendo per dictam actionē ita Azo. in sum. quod metus causa, pro quo facit tex. in l. fin. §. fin. quod met. caus.
- 32 Limita. 32. † quando obicitur de dominio acquisito post spoliationem interueniente facto, aut negligentia eius qui possessorum inrentat, ut uoluit Innocen. in c. super hoc in glo. magna, de renun. & expresse affirmat Bur. c. sollicitate de restit. spol. & Moder. in d. §. nihil commune.
- 33 Limita. 33. † si proponatur tacita renunciatio beneficii facta ante spoliationem per assumptionem secundi beneficii incompassibilis cum primo, ut probat tex. in c. audita,

- c. audita, de restit. spo. quod dictum approbant Moder. Perusi. in d. §. nihil commune.
- 34 Limita. 34. † secundum docto. in c. in literis, de restit. spol. Bald. in d. §. nihil ubi per confessionem actoris, uel facti notorietatem appareat iudici possessionem non debere restitui per ea que habentur in ca. significasti, de diuor. & ibi not. Innocen. & in c. constitutus, de filiis presbyt. & per glos. in c. decimas, de restit. spol. lib. 6. Bal. in l. ordinarii. C. de rei uend. & in titu. de pace constantiā in uerbo restituatur, & per Ange. in l. si quis a se feudum. C. ad l. iuliam. de ui publi. & Abbas in d. c. in literis.
- 35 Limita. 35. nisi opponens † de dominio haberet probationem paratam puta per instrumentum publicum stante statuto, quod contra instrumentum publicum nihil possit opponi, & habeat executionem paratam sicut sententiam, nam sicut opponens & probans de suo dominio per sententiam auditur contra spoliatum agentem, ut puta dictum fuit. ita & probans de tali dominio suo per tale instrumentum æquiparatur sententiæ, ut uoluit Barto. in simili in l. uiaum. ff. si cerpta. & in l. in hac. ff. de triti. act. & in l. 3. §. in hac. ff. commoda. secus si ex forma statuti instrumentum non haberet executionem paratam prout non haberet de iure communi. l. 4. §. si ex conuentione ff. de re iud. & in l. minor. 25. annis cui fidei. ff. de mino. quare licet incontinenti paratam habeat probationem, non tamen obstaret spoliato agenti per id quod nota. glo. in cap. 1. de restit. spol. & est de mente glo. in l. si. de ui. ff. de iud. dum uoluerunt dictam probationem incontinenti paratam admitti solum in possessorio adipiscendā, & non in possessorio recuperandę, & hoc uoluerit Moder. Perusini in d. §. nihil commune.
- 36 Limita. 36. † ubi in restitutione imminet peccatum debet differri restitutio. si probationes super defectu proprietatis offeruntur patrie, ista est singular. theorica Abbatibus per illum tex. in c. in literis, de restit. spol. & bc-

- 37 Limita 37. † nisi praelatus ecclesie spoliasset possiden-
tem rem ecclesie, & postea conueniretur possessorio re-
cuperanda, nam si opponeret exceptionem dominii spe-
ctantis ad ecclesiam, & offerret se probaturum in pro-
prio, deberet audiri. Bald. in l. 1. ad fin. C. de appella. ubi
dicit quod taliter saluari potest glo. in l. si de ui. ff. de iu-
di. qua tenet quod admittitur exceptio dominii in om-
nibus possessoriis, quando reus se offert incontinenti
probatum, quae tamen reprobatum praeterquam in pos-
sessorio adipiscenda, tamen ibi Bal. saluat. d. gl. etiam in
isto casu & sequuntur Moder. in d. §. nihil commune
per rationem concluditur, quia praelatus ecclesie inua-
dendo rem & possessionem rei ecclesie apud alium exi-
stentem non facit incidere ecclesiam in poenam. l. si quis
in tantam, per glo. nota. in c. 1. de dolo & contu. uide-
tur hoc non esse uerum per tex. iuncta glo. in cap. 1. de
restit. spol. ubi glo. & communiter doc. tenent contrarium,
& nisi ibi spoliatus consensisset agens nomine ecclesie
non fuisset admissus in petitorio.
- 38 Limita 38. quod obstat exceptio dominii spoliato
opposita per tertiam personam, ut l. bona, fides. ff. de
posi. But. & Abba. in c. literis, in fi. de restit. spol. Ang.
in d. l. si quis se feudum, & Mod. in d. §. nihil commu-
ne. Inn. in c. ueniens de sponsa. quod But. dicit procede-
re quando ius. tertii esset separatum a iure spoliantis,
conuenti, ut sic spoliatus non reportet commodum, de
quo per Domi. de rota deci. 149. limita tamen nisi spo-
liatus ageret per remedium attentatorum pendente ap-
pellatione, quia illud impediri non poterit per rationem
Ant. de But. Imo. & Abba. in c. bona, de appellat.
- 39 Limita 39. † nisi esset talis exceptio per quam decla-
raretur de ficere spoliato agenti causam. & interesse
suae possessionis, per id quod habetur in clemen. 1. de
cau. poss. & proprie. secundum quosdam ibi, sed hoc non
uidetur uerum indistincte. nisi forte in beneficiis, & no-

- 40 Limita † 40. si opponitur exceptio paupertatis conue-
ti contra spoliatum agentem, nam illa obstat etiam in
hoc iudicio privilegiato, ut habetur in c. olim el secon-
do, de restit. sol. quo procedit quando talis paupertas
superuenit propter spoliationem factam contra ipsum
reum in re perita, non sic si ex alia causa, ut ibi notatur
per domi. de rota, deci. 444. in cap. fuit dubitatum, & no-
in c. frequens, de restit. spol. in sexto.
- 41 Limita 41. † in reservationis papalis exceptione spe-
ciali, aut generali cum decreto annullatio, nam in
illa obstat spoliato agenti ad restitutionem beneficii,
ita reservati cum talis reservatio papae afficiat non so-
lum titulum beneficii, sed etiam possessionem, ita Do-
mini. de Rota, deci. 15. item contra eundem agentem
Butri. & Abba. in cap. in literis, in 16. colum. de restit. spol.
- 42 Limita 42. quando spoliatus non ageret possessorio re-
cuperanda, sed per actionem furti, uel conditione fur-
tina uel ui bonorum raptorum, ut contingit in rebus
pro quibus non datur interdictum recuperanda secundum
quod habetur in l. rem quae nobis ff. de acquir. pos-
pos. & notatur, quia tunc spoliato agenti obstat excep-
tio dominii, per not. in l. si de eo §. si. ff. eod. titu. facit
quod habetur in l. qui iniuriam §. si. ff. de fur.
- 43 Limita 43. † quando spoliatus non ageret contra
suum spoliatorem, sed contra alium tertium, qui non
spoliavit, licet forte habuerit causam ab eo ipso spolia-
tore, puta aliquo remedio possessorio forte per l. si colo-
ni. C. de agri. & censu. in lib. 1. 1. uel per conditionem tri-
canam, uel ex canone reintegranda. 3. q. 1. uel ex cap-
sape, de restit. spol. quando ageretur scienter contra suc-
cedentem in uitium, quia tunc obstat exceptio domi-
nii ipsius conuenti, ut fuit de mente Bal. in l. 2. ad fin.
C. de seru. fugit. & uoluit Lapp. alleg. 302. contrarium
sentit

sentit Bal. in l. inciuile. C. de ser. fug. But. in capitu. pastoralis, de cau. poss. & propriet. facit, quod habetur in l. si. C. unde ui.

- 44 Limita. † 44. dictam regulam non habere locum in omnibus casibus ubi non datur possessio, ut in cap. ex parte, de restit. spol. quia priuatio præsup. habitum. l. manumisiones. ff. de iusti. & iure. l. decem, de uerb. obli. & c. ad dissoluendum, de despon. impu. c. quod uero non formatum. 3 2 q. 2. limita tamé in casibus notatis in glo. antepenul. in d. c. ex parte.
- 45 Limita. 45. nisi mulier expelleretur a marito propter dotem permissam, & non solutam, cap. per uestras, & ibi doc. de dona. inter uir. & uxo. l. si. & ibi Bald. & Saly. C. ad uelleia glo. nota in aucten. de non eligen. secundo nuben. §. si. Bal. in l. de diu. one. ff. solu. matr. l. quid in uxorem. C. de nego gest. in l. pro omnibus. C. de iure dotium. Bal. Imo. & Moder. in l. si cum dotem. §. si autem in fæusismo. ff. solu. mar. Abb. in cap. quem admodum, & in cap. cum, de iureiuran. Moder. cap. 1. de adulter. Innocen. & doct. in cap. salubriter, de usuris.
- 46 Limita. 46. † nisi post uolentiam & spoliationem factam interuenisset consensus spoliari, uel taciturnitas tanti temporis, quod uerisimiliter uidetur discessum a uolentia. c. ad id quod despon. l. 2. cum ibi not. C. quod met. cau.
- 47 Limita. 47. † quod ex sola possessione facti cum nulla fuerit possessio iuris, sed nuda possessio nullo iuris colore sulcita non competit restitutio glo. antepen. & ibi doc. in d. c. ex restit. spol.
- 48 Limita. 48. nisi laicus † restitutionem decimarum petat licet de facto possideat. c. causam quæ, de præsen. & not. glo. antepen. in d. c. ex parte, præalleg.
- 49 Limita 49. non habere † locum, quando in restitutione facienda immineret magnum periculum, ut singular. dicit Anton. de Butt. in cap. fina. in 4. col. uersi. uenio, ad secundam partem, extra de ordi. cog. quam doctri-

doctrinam magnificat Barth. Cœp. in conil. 59. nu. 14 fol. 67.

- 50 Limita. 50. † non habere locum dictam regulam, quædo quis pareretur magnum damnum si res ab eo acciperetur, nam propria auctoritate, posset illam capere, ut tenuit Ludo. Rom. in l. clam. possidere. §. qui ad nundinas, circa fin. ff. de acquit. possel. Bart. in l. si alius §. bellissime, in si. ff. quod ui aut clam, Cœp. in conil. 59. nume. 15. fol. 67. & per hæc sit ex prædicta præsens materia.

FORMA INQUISITIONIS

pro insultu ad domum.

Hæc est quædam inquisitio, titulus, seu forma inquisitionis, quæ fit & fieri intenditur per Magnificum & Clarissimum Domi. Potestatem, & Capitaneum Taruisci. necnon per spec. Do. Iudi. malefactorum ex eorum, & cuiusq; eorum puro, mero, ac sincero officio, arbitrio, atque bailia, contra, & aduersus.

Sempronium filium Thomei de Glaura, & Alios qui pro nunc tacentur.

IN eo, de eo, & super eo, & c. Quod fama publica præcedente, & clamorosa insinuatione sic referente, non quidem a maleuolis, & suspectis, sed a ueridicis, & fide dignis personis, & c. auditu peruenit. Quod prædicti inquisiti homines seditiosi, infesti, ac nequam parum Deū timentes ac leges, & decreta illustrissimi Domini, non contenti de pluribus, ac diuersis uolentibus factis, iam triennio in uilla Segusini ad personam cuiusdam Doroteæ uxoris antonij de Alesio, quod in mense Iulii proxime exacti circa quintam in sextam horam noctis ausi fuerunt conuocatis pluribus hominibus dicte uille loco, & tempore nominandis, & sumptis secum armis accedere ad domum Armelinæ uxoris Titii

Trétini ad cuius hostium cum prædicti diu pulsassent, uiddissent illud aderire nolle, conabatur toto eorū posse in terram deicere, & nisi per uicinos amoti fuissent eorum uoti compotes extitissent, qui cum per dictum locum aditum habere minime intuerentur, illico sumptis fiscalis se reduxerunt ad fenestram eiusdem habitationis, quam prædicti inquisiti diabolico spiritu, & furore accensi in terram deiecerunt, & per dictum locum ingressi eam omnino carnaliter cognoscere proposuerunt, sed ipsa rumore audito, dubitans & honorem, & bonum nomen maculari, hostio domus aperto sese in fugam dedit, reducens se in domum Horatii furoris. Qui quidem inquisiti uolentes omnino eorum diabolicū propositum executioni demandare, domum prædictam ingressi, totāque peruertens, & illam ibi non inuenientes, aliquantisper eam expectauerunt, cogitante omnino domum reuersuri, qui cum ibi diutius latitassent, & amplius illam nullatenus reddituram sperarent inde recedens omnes prædicti aliunde se contulerunt, Committentes prædicti inquisiti dictum excessum scienter, dolose, atque data opera cōtra Deum, ius, & iustitiam, in scandalum & pessimum exemplum huius territorij, ac contra normam, & regulam bene uiuendi. Super quibus omnibus & singulis, &c.

S V M M A R I V M.

- 1 Omnia crimina proficiuntur ex adulterio, incestu seu lenocinio.
- 2 Marius an impune uxorem occidere possit deprehensam in adulterio.
- 3 Marius de iure canonico an habeat potestatem in uxorem deprehensam in adulterio.
- 4 Patri an liceat interficere adulterum si reperit filiam in actu uenero.
- 5 Pater an possit filiam, & adulterum simul interficere, etiam si filia

si filia esset prægnans.

- 6 Impunitas concessa patri filiam interficienti an se extendat ad socrum
- 7 Mulier propter adulterium, an perdat dotem, & actionem dotis.
- 8 Marius, an lucretur dotē si uxorem de adulterio querelauerit.
- 9 Pater uel maritus an possint demandare alteri occisionem filie, uel uxoris deprehensæ in adulterio.
- 10 Scelus puniens adulterantem, an comprehendat deflorantem puellam annorum duodecim, & qua pena puniri debeat.
- 11 Pro crimine incestus, an quis corporaliter sit puniendus.
- 12 Lenocinium maius est delictum adulterio.
- 13 Lenocinium quot modis committitur.
- 14 Patria delicta mutua compensatione tolluntur.
- 15 Quid sit stuprum.
- 16 Qui binas uxores tenent, qua pena puniendi sunt.
- 17 Mulier propter adulterium mariti, an lucretur donationem propter nuptias.
- 18 Marius si nihil dixit in uita mulieris de adulterio per eam commissio, an hæres mariti possit tale crimen ei obijcere.
- 19 Felonia commissa per uasallum si esset talis, quæ de feudo ipso iure uasallum priuaret, an hæres domini illam opponere possit.
- 20 Accidens ad domum alicuius mulieris animo adult erandi, seu rapiendi, & illam ibi non reperiat, an ex l. puniendus sit.
- 21 Fur accedens ad domum animo furandi licet non furetur, quæ pena puniendus sit.

NON inutiliter hic strictim examinanda est materia adulterij incestus, & lenocinii † ex quibus omnia fere crimina proficiuntur, ut dicit Saly. in rub. C. de adul. late Ang. in tracta malefic. in uerbo, che hai adulterato. fol. 59. & not. quod adulterium, est crimen publicum, ut Grammat. uoto 17. num. 16.

- 2 Queritur primo, si an licitum sit marito occidere uxorem deprehensam in actu uenero cum adultero, id quod aut queritur de iure lombardo, & tunc licet marito occidere uxorem suam adulteram ut uoluit Ange. de Armi. in uerbo, che hai adulterato, in uer. nec obstat ille text. fol. 56.
- 3 De iure uero canonico maritus non habet potestatem in uxorem deprehensam in adulterio per textum 33. q. 2. in § in hoc, & in c. inter hæc, & in ca. quicum que propriam uxorem ead. q. Abb. in. c. 2. de homici. Ange. in l. marito. ff. de adultr. de iure uero civili distinguitur, ut per Ang. in trac. malef. in d. uer. che hai adulterato. Marfi. in l. patre uel marito, num. 6. ff. de quæstio. ubi dicit, quod non licet marito interficere adulterum nisi sit uoles personas, alias impune homicidium non committitur, ut. l. 1. §. fina. ff. ad l. cor de sicar. uulg. l. Gracchus. C. de adul. & ibi Dyn. Odo. Salyc. & Bald. late Ang. in pract. crim. in uerbo, che hai adulterato, in princi. fol. 56. Car. in sua pract. cri. Ex mente doct. considerauit sex, ut liceat patri impune adulteram filiam interficere, primo, quod pater filiam reperiat in actibus ueneris, seu præludijs, ut Bart. in l. 1. ff. de uari. & extraor. cri. & in l. quod ait lex. & in l. capite quinto. ff. de adultr. Salyc. in d. l. Gracchus. C. eo. tit. quod eos inueniat in domo propria, seu conducta in qua habitent. ut Bart. in d. l. quod ait lex. ff. de adultr. Tertio quod utrumque interficiat uno impetu siue prius filiam, & postea incontinenti adulterum, ut Bart. in l. Imperator. la. 2. ff. de statu homi. & idem in l. si prægnantis. ff. de pen. Marfi. in l. edictum. 3. colu. ff. de quæstionib. Quarto, quod pater habeat filiam in potestate, secus si filia a patre emancipata, uel esset in potestate aui, ut l. patri. & l. sic euenit. ff. de adultr. Quinto, quod si pater, non mater, auus neptem, frater sororem non licet. cum ex Iulia exorbians sit a iure communi, & loquitur in patre, ergo non extenditur ad alias personas tanquam odiosa. Bart. & glos. in d. l. quod ait lex ff.

de

- de adultr. Cyn. & Saly. in l. Gracchus. C. eo. tit. Marfi. in l. 1. §. Item diuus. ff. de sicca. & in l. edictum. ff. de quæstio. Ang. in p. C. in uerbo, che hai adultr. Sexto, quod tempore homicidii pater habeat filiam in potestate, & quod sit nupta, & non uidua, ut doct. in l. nec in ea. ff. de adultr. & ibi Alexand. in apostil. ad Barto. in d. l. lit. e.
- Queritur ulterius an licet patri interficere adulterum si filiam reperiat in actu ueneris, & dic ut per Bar. in l. quod ait lex, & in l. capite quinto. ff. de adultr. Bal. & Saly. in l. Gracchus. C. eo. tit. Ang. in trac. malef. ubi supra, ubi 5 tenet, quod pater possit filiam, & adulterum simul & semel interficere etiam si filia esset prægnans, alleg. Bar. in l. imperator, la. secunda. ff. de statu homi. quod intelligendum est si uno impetu, uno ictu filiam, & adulterum interficiat, ut. l. patri, & ibi glo. ff. de adultr.
- 6 quod utique non permittitur, & neque focero, neque auo occidere adulterum, nec adulteram, ut in l. si eueniet. ff. de adultr. & ibi Barto. quia potestas & impunitas concessa patri non se extendit in focero, neque in alio ascendenti, ut uolunt doctores. in l. si uero. & de uiro. ff. solut. mat. & Imol. ibi.
- Item querendum est, an mulier propter adulterium perdat dotem, & actionem dotis suæ, dic quod sic, quia plerumque de donat. inter uir. & uxo. ut per Bart. in l. miles. x. locer. ff. de adultr. & in l. ex consensu. C. de repud. Cyn. Bald. & Saly. in aucten. sed hodie. C. de adultr. & idem uoluit Bal. in quodam suo consilio incipiens. Et dos prædicta possit reperiri. consi. 303. 3. uolu. ubi concludit, quod ita de u. um maritus lucratur dotem si que 8 rellam & contra eam instituerit ut uoluit Pau. de Cast. & Imo. in l. lucius. ff. solut. mat. & ibi Moder. August. ad Angelum in addit. ad fol. 70. in uerbo, che hai adultrato, ibi mulier propter adulterium. Barto. in l. si ab hostibus. §. si. ff. solu. matr. & ibi Aret. Bald. consili. 22. r. 2. uolu. nisi eo tempore concubinas retineret uir, quia mutua delicta & c. uel si post adulterium eam retinuit.

set,

fer, ut Bald. d. consil. 303. in 3. uolu. Alexan. in l. cum mulier. nu. 2. ff. de i. u. matri. Cuius. consil. 154. & 775. Barto. consil. 75. Decius in l. semper. nu. 7. ff. de reg. iur. Roma. sing. suis. 3. 12. & Bald. consil. 277. uolu. 5. ubi dicit, quod lex affligit uirum maiori dolore, quam de morte filij. alleg. tex. in l. codicilli. §. pen. ff. de lega. 2. & ideo Bar. in rubr. de adulter. dicit quod adulterium est crimen grauius alijs delictis, quia per notam adulterii denigratur familia, & patrimonium erit familia.

- 9 Dubitatur ¶ an maritus & pater possint demandare alteri occisionem uxoris deprentse in adulterio, dic quod non, quia lex specialiter mandat hanc potestatem & libertatem in personam mariti, ergo alteri demandati siue committi non potest, exceptis tamen filiis, prout uoluit Marfil. in l. unica. nu. 3. C. de rapt. uirg. Barto. & Alex. in l. non solum. §. si mandato meo. ff. de iniur. Ange. in dicto tract. malefi. in uerbo, che hai adulterato, nume. 64. ibi an maritus. alleg. Bal. in cap. 1. §. si uero. de pace iuramen. fir. Ludo. Roma. in l. si quis in graui. §. & si maritus. ad sillania. Idem in l. 1. §. fina. ff. de ope. no. nuncia all. g. Bal. in l. Gracchus. C. de adult. Salyc. in l. non ideo minus. C. de accusa. Signo. de homodeis. consil. 2. 19. Paul. de Cast. consil. 189. per totum.

10 Quæritur, an stante statuto ¶ quod adulterans capite puniatur si quis deflorauerit quandam puellam annorum duodecim an capitali pœna puniendus sit. Bal. tenet quod sic, in libr. statu. in uerbo. adulter. fol. 73. alleg. de hoc esse casum in l. si quis aliquid. §. qui nōdum. ff. de pœn. l. si uxor. §. si minor ff. de adulter. Gulielmus uero dicebat, quod non debebat sibi imponi pœna mortis, & ratio allegatur ibi per eum, quod dic etiam ut per Bal. in l. si quis non dicam rapere, in fine. C. de Episc. & cler. nu. 24. fol. 3. r.

- 11 Super crimine incestus nullus ¶ corporaliter puniatur nisi. l. municipalis caueatur, ut late consultum fuit per Barthol. Cœpol. consil. 68. incipiente, in Christi nomine, contra Barthol. de gobis per totum, ubi multa alle.

allegat Corne. Perusi. consil. 114. fol. 1. 19. incip. licet primo aspectu per totum in primo uolu. Bald. consil. 244. quinto uolu.

- 12 Lenocinium est mains delictum adulterio, ¶ quia adulter peccat in se, & in unam sceminam, leno autem peccat ipse, & duos pariter peccare facit, ergo grauius puniendus, ut in l. athletas. §. lenocinium. ff. de infam. 13 Bart. in l. is qui reus. ff. de publicis iudi. ¶ Et quot modis committatur lenocinium. uide glo. notab. 32. q. 1. c. crimen. l. si lenonis. C. de episc. audi. Cynus & Bal. in l. crimen lenocinii. C. de adulte. Ange. Aret. in tract. malefi. Marfi. in sing. suis incip. dixi tibi. nume. 279. & 234. ubi dicit, quod mulier committens adulterium non perdit dotem suam, si maritus tenet concubinas. ¶ quia paria delicta mutua compensatione tolluntur, alleg. Paul. de cast. singulariter dixisse in consil. 128. incip. hæc mulier, & aperte tenet glo. sua in c. pen. de adul. & ibi Fely. Bald. consil. 303. 3. uolum. & consil. 6. in quinto uol.

Stuprum committitur in uirgine, uidua, & puero masculo, ¶ ut in l. stuprum, in fin. & in l. inter liberas, in fin. de adulte. in masculino etiam, ut in l. 1. de extraordin. crim. Car. in sua pract. fol. 143. nu. 303. Marfi. in sing. suis. nu. 64. incip. statuto cauetur. Gram. uoto. 17. nu. 3. & uoto 4. nu. 18. & 23.

- 16 Item qui duas uxores tenet, crimen stupri committit ¶ ut in l. eum qui duas. C. de adulteriis. Gram. uoto 17. nu. 2. Alex. in consil. 165. 7. uol. institutarii in §. item lex. iulia. & §. siue autem, de publi. iudi. pœna autem retinentis duas uxores, dic ut in d. l. eum qui duas, & Angel. de malefi. in uer. che hai adulterato. 8. col. numer. 65. uer. 17 quid aut in casu, & in uer. aduertas, numer. 65. ¶ ubi dicit, quod raro iudices puniunt capitaliter habentes duas uxores. ut uoluit Salyc. in d. l. eum, qui duas. & fuit de mente glo. in c. cum haberet, de eo, qui dux. in matrimo. quam pol. per adul. Alex. in d. consil. 165. 7. uolum.

Querendum est ulterius an mulier propter adulterium
 18 † mariti lucratur donationem propter nuptias, dicitur
 per Bal. in c. extra ut lite non contestata. ubi tenet, quod
 si maritus propter adulterium uxoris lucratur dotem
 ita mulier propter adulterium uiri lucratur donationem
 propter nuptias, & fuit de mente Ioan. de Ana. in
 c. intelleximus, in 80. colu. in fin. de adulte. Sed uide
 domi. Marfi. referentem uarios doctores disputantes
 istam materiam ad partes in l. unica, nu. 60. C. de rap.
 uirg. fol. 6.

Dubitarum fuit ulterius si maritus nihil dixit in uita mu-
 19 lieris de adulterio commisso † per uxorem, an hære-
 der mariti possint ei obicere tale crimen. dicitur, quod nõ
 ita dixit do. Ant. in c. si. per illum tex. extra de dona. A-
 lex. in consi. 189. inci. in causa & lite, in 1. colu. in 6.
 uolu. & late per Pau. de Cast. in l. 2. §. si uoluntate. ff. so-
 lut. mar. Imol. in l. si constante, in fin. eo. tit. licet Bal.
 in cap. 1. in §. in super, de prohib. feu. alic. dicat quod si
 20 † feloniam commissa per uassallum esset talis quæ priua-
 ret uassallum ipso iure de feudo, quod tunc hæres domi-
 ni illam opponere potest, etiam si dominus nihil dixit
 in uita, allegando gl. in l. tertia in §. quod ait prætor.
 ff. quod quisq; iuris ubi dicit, quod iniuria quæ trahit
 secum excusationem etiam transit in heredem, quod
 uide Marfi. in d.l. unica, numc. 64. fol. 6. Bald. contra,
 in l. fina. D. de reuoca. dona. Imol. in ca. fina. de donat.
 Bald. singular. 183. nu. 1. 3. uol. & consi. 302. numc. 1. 4.
 uolumi.

Ultimo pro decisione inquisitionis formatae, queritur si
 21 aliquis uadit ad domum † cum hominibus armatis
 animo committendi adulterium seu raptum, & in illa
 domo non reperit aliquam mulierem, & sic non po-
 test perficere delictum, an hoc casu is talis puniendus
 sit, ac si mulierem adulterasset, uel rapuisset, dicitur quod
 sic, ex quo ibi accessit animo committendi adulte-
 rium, & inferendi uolentiam, ut uoluit glos. singu.
 institut. ui bonorum rapti. post principium, text. in l.
 si quis

si quis ex domo cum glo. ff. de fur. quem secundum
 eam ponderauit ibi Bartol. & sic datur casus in quo
 punitur effectus, licet non sequatur effectus, ut dicit
 Marfi. in d.l. fin. nu. 244. fol. 13. C. de rap. uirg. Barto.
 22 in l. fin. ff. de extraord. crim. † ubi tenet, quod qui ua-
 dit ad domum alicuius animo furandi, licet non fure-
 tur, extraordinarie tamen est puniendus, ut est casus
 ibi ad literam.

Hæc est quædam inquisitio, titulus, seu forma inquisitio-
 nis, quæ fit & fieri intenditur per Clarissimum. Domi.
 Potestatem Veronæ, nec non per Spe. eius Do. Iudicem
 maleficiorum, & eorum & cuiusque eorum puro, mero,
 ac sincero officio, Potestate, & auctoritate, & bailia, cõ-
 tra & aduersus

Hectorem Neapolitanum, &
 Vincentium de Gebeto,
 publicos monetarios.

IN eo, de eo, & super eo, quod fama publica præce-
 dente, & clamosa insinuatione sic referente, non qui-
 dem a maleuolis, & suspectis, sed a ueridicis, & fide-
 dignis personis, non tantum semel, sed sæpe, ac sæpius
 etiam per modum notorii auditu peruenit, quod præ-
 dictus Hector uir quidem improbus, ac flagitiosus, pa-
 rum timens statuta, ac leges Illustris. Doc. Do. in ma-
 teria disponentes, mensibus proxime exactis, dum se
 contulisset ad habitandum in uilla Minerhii huius ter-
 ritorii, & amicitiam atque familiaritatem contraxisset
 cum Vincentio Fortuna de eadem uilla, tantæ fuit au-
 daciæ, temeritatis, atque insolentiæ, quod in die 15. Ianu-
 arii proxime præteriti conatus fuit tam de die, quam
 de nocte in domo habitationis eiusdem Vincentii for-
 mare grossonos æneos cum modico argento, & illos
 cum stampis impressionis Venetæ cudere, ac imprime-
 re, & eos sic impressos in non modica quantitate tam

196 PRACTICA, ET THEORICA
 in hac ciuitate expendere & pluries, ac pluries expen-
 di facere medio & interuentu eiusdem Vincentii, cum
 quibus pecuniis falsis, & adulterinis in die sequenti
 eiusdem mensis accedentes ambo iniqui ad apothe-
 cā magistri Iacobi Verdolini mercatoris pannorum lic-
 citum sibi fecerunt eos expendere pro summa, & amon-
 mōtare ducatorum decem pro ualore brachiorum tres
 decim panni turchini ab eodem Iacobo emptorū pro-
 ut latius in processu ipso continetur, præstantes sibi in-
 uicem, & uicissim auxilium, consilium, & fauorē coope-
 ratiuum ad dictum grauissimum, & uelandissimum sce-
 lus perpetrādum, Committendo prædicta omnia scien-
 ter, dolose, atque data opera contra Deum ius, & iusti-
 tiam, & in contemptu decretorum Illustrissi. Consi-
 lli Decem, & in uilipendium regiminis.

Super quibus omnibus & singulis idem Clariss. Do. Potē-
 stas procedere intendit, & culpabiles repositos punire se-
 cundum formam iuris statutorum ac legum Illustrissi-
 mi Domini in simili materia disponentium, &c.

CONTRA MONETARIOS.

S Y M M A R I V M.

- 1 Crimen imprimendi falsam monetam est ad instar criminis
 lèse maiestatis.
- 2 Monetarij quæ pœna puniendi sint.
- 3 Falsificantes monetas an locum habeant in falsificante mo-
 netam adulterinam statu statu.
- 4 Faciens bonam monetam sine tamen licentia superioris, an
 puniri debet tanquam imprimens falsam monetam.
- 5 Delictum inceptum, an habeatur pro perfecto in crimine præ-
 dicto. 6.
- 7 Expendens falsam monetam, quæ pœna puniri debent.
- 8 Monetam falsam expendens, si ostenderit a quo illam habue-
 rit, an damnandus sit.

CAVSARVM CRIMINALIVM. 197

- 9 Monetam falsam ignoranter expendens, an excusandus
 sit.
- 10 Monetas tingentes auro, uel argento, & tondentes, quæ
 pœna puniantur.
- 11 Indicia contra monetarios qualia esse debent.
- 12 Libri heresis reperi penes aliquem, an ex hoc præsumatur
 hæreticus.
- 13 Instrumentum falsum reperi penes aliquem, an talis in-
 uentio sit sufficiens inditium ad torturam.
- 14 Moneta falsa dicitur cum sit ab eo qui non habet potesta-
 tem & auctoritatem.
- 15 Excusores falsarum monetarum, quæ pœna puniri de-
 bent.
- 16 Expendens monetam falsam, seu adulterinam, an extraor-
 dinarie puniri possit.
- 17 Tondentes monetam, seu abradentes, quæ pœna puniri de-
 beant.

CIR È debes, † quod crimen imprimē-
 di, seu fabricandi falsam monetā est gra-
 ue, & enorme, & est crimen lèse maiesta-
 tis, ut habetur in l. i. C. de fal. monet.
 quod quidē crimen attentatum non pu-
 nitur nisi secuto effectu, ut in l. qui falsam. ff. de fals.
 & ibi doct. Bald. in l. 3. C. de nou. scēn. num. 2. pœna au-
 tem eudentis, & falsam monetam fabricantis punitur
 ultimo supplicio eos comburendo, cum publicatione
 omnium bonorum, ut in d. l. i. C. de fal. mon. & Fulgo-
 sius singulariter in consil. 138. incipiens. hoc maxime,
 in penul. col. Alexan. in consil. 104. incip. quod statu-
 tum loquens, 2. col. in 1. uol. & in l. eleganter. §. qui re-
 probos. ff. de pign. act. Bonifa. in titu. de malef. in trac-
 de pœna falsantis monetam per totum, Abbas, Ioan. de
 Imo. & Ioan. de Ana. in c. quanto. de iure iuran.
 3 Et ideo statuta punientia falsificantes, † & imprimen-
 tes falsam monetam non habent locum in falsifican-
 te monetam reprobam, & adulteram in loco statuen-
 tium,

tium, quia uerba statuti intelligi debent de moneta usuali, & currenti, ut dicit Alexand. in consil. 104. incipien. quod statutum, in princip. col. 1. uolu. & in l. elegant. §. qui reprobos. ff. de pignora. actio. Bald. consil. 398. nu. 1. 3. uolu.

4 **Quæritur ulterius an faciens iustam, & bonam monetam sine tamen licentia superioris † an puniatur tanquam faciens falsam monetam, dic quod non, sed mitius puniatur, ut dicit Marfi. in l. qui falsam, nume. 56 ad l. Cornel. de falsis, nam illa dicitur falsa moneta, quæ fit ab eo, qui non habet auctoritatem à Principe, ut dicit Alexand. in l. singulariter, nume. 26. ff. si certum petatur, & ante fuit Bald. in l. si quis in fine. C. de fals. mon. & priuatae personæ concedi non potest libertas, quod monetam facere possit, ut est text. fina. & ibi glo. C. de falsa moneta. Cuma. consil. 138. Alexand. in l. solidos. C. de uete. num. i. ma. potesta. lib. 11. & ibi Bal. consil. 376. nu. 1. 3. uolu.**

5 **Item si quis inceperit cudere falsam monetam, non tamen formam imposuit, an pœna † ordinaria puniendus sit, dic quod non; cum non perfecit delictum, ut dicitur doc. in d. l. qui falsam, Bald. in l. 3. C. de nau. f. g. Rapha. Cuma. in dict. consil. 138. & idem Bal. in consil. 356. incipien. reperitur, in uolumi. statutorum, in 1. uolumi. & idem Bal. in aucten. sed nouo iure. C. de ser. fugit. ubi latissime disputat hanc quæstionem † an crimen attentatum puniatur non secuto effectu, & doct. Moderni in l. si quis non dicam rapere, C. de episc. & cler. & Fely. in tract. suo de conatu, in 2. col.**

Falsificans acta causæ uel corruppens, causam ipsam prodere & amittere debet. Bart. in l. in fraudem, uer. cad. & ibi glo. ff. de iure fisci. Anch. in consil. 388. col. antepenult. uersic. non obstat prædictis. Boc. q. 291. 2. uol.

6 **Amplia primo, in causâ fiscali; nam committens falsitatem in causâ contra fiscum amittere debet causam, ut Bar. in l. in fraudem. §. quotiens ff. de iure fisci. Alex. in l. diuus. nume. 7. uersic. item no. ff. de re iudica. Bald. in l. 1.**

in

in princ. C. de pœna iudic. glof. not. in cap. cum uenerabilis. in uersic. licet, de excep.

Amplia secundo, hoc idem procedere in actis factis inter duos priuatos, secundum eundem Alex. in d. l. diuus, uersic. non recedo a prima opin. nume. 7. hoc idem Angelus in l. satis aperte. C. de fals.

Amplia tertio, in committendo falsum, & corruppendo iudicem, ut l. 2. ff. de cond. ob turp. causam, ut Ang. in d. l. satis aperte, & Bald. in l. 1. in princip. C. de pœna iudic. qui male iud.

Amplia quarto, in electione facta de persona prælati, ut in c. fin. de iureiur. in 6. quoniam electus omnino renocabitur, secundum opin. gl. quod tu not.

Fallit primo, in corruppente & falsificante acta priuati, quia tunc causam non amittit, secundum gl. in l. falsam. C. si ex falsis instrument. in uersic. testationem, & Alex. in d. l. diuus. nu. 7. uersic. & qui falsificans. ff. de re iudicat. Abb. in d. c. cum venerabilis, supra de except. quod tu not.

Fallit secundo, si falsificat instrumentum uel scripturam, quia tunc causam non amittit, ita Bal. in l. 1. C. de pœna iudic. & Alex. in l. diuus. ff. de re iudicat. in uersic. & quod falsificans.

Fallit tertio, quando publicatis attestacionibus actor protestatur, quod illis uti intendit, quoniam pro eo faciunt & deponunt & aliter non, prout eleganter Soci. iunior consil. 77. nu. 6 1. uol. 1. ubi dicit, quod protestatio iusta causa uestita, licet sit contraria facta, attamen inuat protestantem.

Fallit quarto, quando dolus nõ interuenit, uel rei ueritas nõ mutatur, uel alteri nocumentum non præbet, secundum Maria. Soc. iun. in consil. 39. nu. 83. 2. uol. Ancha. consil. 23. Afflicti. decis. ultima: & falsitas, quæ nulli nocet, punibilis non reputatur, secundum rex. in l. damnis. ff. de fals. Maria. Socin. iun. consil. 38. nu. 15. uol. 2. & Rol. de Valle consil. 35. nu. 36. & 37. uol. primo.

Quæritur qua pœna puniatur expedientes scienter fal-

- 7 sam monetam, † dic ut per Bar. in l. cornelia ff. de falsis, & in l. fina. ff. de extraord. crimi. qui dicit, quod expendens nummos plumbeos, uel stagneos tunc punitur de falso, sed si aliter pecunia esset falsa. tunc extra ordinem puniri debet, ut in dicta l. fina. ff. de extraord. crimi. Salyce. in l. secunda. C. de falsa moneta, dicit se dubitare de opinione Barto. tu tamen dic per Marfil. in dicta l. qui falsam, de falsis, & per Ange. Aretinum in tracta. maleficio. in uerbo falsario, nume. 30. fol. 68.
- 8 & Oldra. in consil. 73. incipien. † An alchymista excusaretur tamen expendens falsam monetam si doceret, uel ostenderet illa talis a quo illam habuerit, ut dicit Iacobus Butri. in l. maiorem. C. ad leg. iuliam de falsis, quam tamen opinionem limitat Ange. † ibi si persona esset bonæ opinionis, & famæ & aliter non, & Ioan. de Auania in capitu. ad falsariorum, in quinta colum. de crimi. fal. Item excusaretur, quis si ignoranter expenderet falsam monetam, ut Ludouic. Roma. in consil. 340. incipien. circa primum in fin. quod dicitur per Marfil. in dicta l. qui falsam, numero 88. & 89. supra.
- 10 Ultimo queritur qua pœna † puniatur tingens monetam auro, uel argento, & tendens monetam, dicit ut per Ioan. de Ana. & Abba. in dicto cap. ad falsariorum, & Salyce. in l. secunda. C. de falsa moneta, & per Marfil. plura accumulante in d. l. qui falsam, nume. 100. & 101. supra.
- 11 Inditia contra prædictos monetarios † sunt ut si imputari de hoc crimine perquiratur in domo, in qua ipse habitat, & ibi reperiuntur stampæ faciendi falsas monetas, u. l. si iste talis penes se haberet prædictas stampas tunc hoc faceret maximum inditium ad quæstionem & torturam habendam, prout dicit singulariter Ludo. Roma. in consil. 323. incipien. eo ipso † affirmans, quod si libri hæresis reperiuntur penes aliquem, ille præsumitur hæreticus Bald. in l. maiorem C. ad l. Corneliæ de falsis, ubi dicit, quod utens falso instrumen-

- instrumento præsumitur ipsum fecisse fieri, nisi nominet eum qui fecit fieri, ut in simili quando res furata reperitur penes aliquem; inuentio talis rei facit inditium ad torturam, nisi ostendat a quo eam habuit. ut dicit Bartol. in l. fina. ff. de quæstioni. nume. 6. uersific. † istud puto non sufficere ad torturam, & Bald. in l. ciuile. C. de furtis, & Angel. Aretinus in tracta. maleficiorum, in uer. & uestem cœlestem, nume. 28. incipien. ze, quæro an eo ipso, & Salyce. in l. fina. uel. colum. de quæst. & de ista materia uide Dyn. in consil. 3. incipien. quod contra bencinenem, Ioan. de Ana. in cap. ad falsariorum, de crimi. fal. Bald. in l. fina. C. de non numer. pecu. Abb. in c. quanto, de iure iuran. Fran. Aret. in consil. 2. incip. præcedendum, Ias. in §. actionem, in titu. de act. adsunt etiam alia inditia in materia huius criminis, ut Cœpol. in consil. 17. fol. 80. per totum.
- Et quia præsens materia locorum statutus, ac decretis plane ac copiose tractatur, ideo paucis agam, & de pœnis cadentium, tendentium, ac expendentium, atque auxilium & ope præstantium; uerba facere satis intelligo, moneta licet in se sit bona, si tamen non sit ab habente potestatem, uel autoritatem, falsa † & adulterina dicitur, secundum Inno. in cap. quanto. de iur. ier. & Bar. in l. qui falsam monetam. ff. de fals. & Marfil. ubi nu. 54. glo. in l. 2. C. de fals. monet. & Bald. in l. si quis nummos. C. eod. tit. excusatores uero falsarum monetarum, & eis præstantes auxilium & opem concremantur & puniuntur pœna ultimi supplicij † sine remedio appellationis, ita Marfil. in d. l. qui falsam. ff. de fals. nu. 5. expendentes insuper monetam auream, uel argentream incurruntpœnam pecuniariam, uel bannitoriam arbitrio iudicantis, seu iudicentis, uel alia extraordinaria pœna, iuxta l. facularij. ff. de extraord. crimi. de qua per Cœpo. consil. 77. nu. 6. & summarie in dicta materia procedendo, & maxime per capita rerum, dicit quod expendentes pecuniam reprobam, falsam, seu adulterinam argentream, auream, seu alchymicam puniuntur extraordinaria-

16 traordinarie, † arbitrio iudicantis, secundum consil. Barba. 5 r. colum. 5. uol. 3. Nisi inculpatus in defensione & constituto suo dixerit, uel docuerit a quo, seu quibus illam pecuniam habuerit secundum Ange. Salice. in l. maiorem. C. de falsis. Abb. & Can. in cap. 1. de forti

17 legi. poena uero rudentium, seu abradentium pecuniam iam formatam, tractatur per Ange. in tracta. malef. in uer. falsario. nu. 30. Bald. consil. 376. Domini de la scala uol. 3. & idem Bal. consil. 155. eo. uol. 3. & post. sunt capi, & ad iudicem duci, secundum Salyce. in l. 1. C. de fals. monet. Marfil. in dicta l. qui falsam. ff. ad leg. corne. de fals. nume. 100. Pau. de Eleaza. in clem. pastoralis, de re iudic. & in hac magnifica ciuitate sunt ll. & decreta facta de anno 1542. & 1548. quæ ad libitum uidere poteris. quod nota.

INQUISITIO CONTRA Rebelles.

Hæc est quædam inquisitio, titulus, seu forma inquisitionis, quæ fit & fieri intenditur per Magnæ curiæ Vicariæ Neapoli, & assessores eiusdem ex eorum, & cuiusq; eorum, puro, mero, ac sincero officio, potestate, auctoritate, arbitrio, atque bailia, & contra aduersus

Memoriam q. Gaii Simonetæ proditoris patriæ suæ.

IN eo, de eo, & super eo, quod fama publica præcedente, clamosa insinuatione sic referente, non quidem a malenolis, & suspectis, sed a ueridicis, & fide dignis personis, non tantum semel, sed sæpe ac sæpius ad aures, & notitiam eiusdem Vicariæ, etiam per modum notorii auditu peruenit, quod in die 20. Decembris proximè exacti, idem q. Gaius conuocatis & congregatis quamplurimis complicibus, & fautoribus loco, & tempore nominandis, ac propalandis, ausus fuit accedere ad domum Guberti Ambrosini, & ibi ordinem

& tra-

& tractatum facere de rebellando patriam suam, & secum multis aliis adhaerentibus, fautoribus, & sequacibus suis ponere in insidiis in domo præfati Guberti occasionem, & opportunitatem expectans, quod transigentibus Reip. Gubernatoribus per dictum locum unanimes in eos irruere, atque impetum facere, eosque omnes interficere, & postea se conferre ad palatium, ibique firmatis, atque stabilitis ipsis complicibus, & fautoribus ponere se in lolio regali, & mandaro eiusdem acclamari facere, quod si quis &c. eisque præcipere, ut sub poena indignationis, &c. debitam sibi præstent obedientiam in executione huius nefandæ, ac detestandæ deliberationis idem. q. Gaius & cõplices in die prædicta, ordine sit inter eos firmato, se posuerunt cum prædictis in insidiis in domo prædicti Guberti, cõtinuo obseruantes aduentus præfatorum Dominorum Gubernatorum illac trãsentium qui nil mali sibi euenire cogitantes, cum ad locum insidiarũ peruenissent, omnes prædicti inquisiti diabolico furore accenssi, tanquam canes rabidi, & humano sanguine sitientes, unanimes in præfatos Reip. Gubernatores irruerunt clamantes ammazza, ammazza, sed ipsi hoc intuentes fuga salutis suæ consuluerunt, reducentes se in domo D. Pandulfi Carachiolo, & ut latius in processu continetur. Cõmittentes prædicti inquisiti dictum grauissimũ excessum scienter, dolose, proditorie, apenlate atque data opera contra Deum ius & iustitiam, & in uilipendium Reip. & administratoribus eorundem locis, modis, & conditionibus.

Super quibus omnibus & singulis, annexis connexis, & dependen tibus ab eis prædicti assessores Vicariæ eorum, & cuiusque eorum, ex mero officio, secundum formam iuris, & ordinum ipsius ciuitatis inquirere, & procedere intendunt, & dictos inquisitos, & quemlibet eorum reptos culpabiles puniri, & condemnare secundum formam iuris &c.

SVM.

S V M M A R I U M.

- 1 Crimen lese maiestatis est enorme, & an ab eo appellari possit.
- 2 Querella contra tales criminosos etiam post mortem attemptari possit.
- 3 Proclama, seu citatio, quomodo formanda sit in hoc crimine.
- 4 Legitimi iudicij non precedentibus an contra reum impetratum de huiusmodi crimine procedi, & detineri possit.
- 5 Quot modis contrahatur crimen rebellionis, & qua pena puniri debet.
- 6 In hoc crimine lese maiestatis an bona publicari debeant.
- 7 In publicatione bonorum, an ueniant bona existens in alieno territorio.
- 8 In crimine lese maiestatis, an per simplicem scientiam, quis incidat in penam ordinariam eundem legis.
- 9 Per simplicem scientiam sine tamcn reuelatione, an quis incidat in hoc crimen.
- 10 Quilibet in huiusmodi crimine an admittetur ad accusandum.
- 11 Sacerdos cui in confessione reuelatum fuit hoc crimen, an possit confessionem sibi factam reuelare.
- 12 Attentatum, an puniatur pro delicto consummato in hoc crimine.
- 13 Testis inhabiles, & non idonei, an admittantur ad testificandum super hoc crimine, & eorum dicta an faciant iudicia ad torturam.
- 15 In hoc crimine proceditur per inquisitionem, denunciationem, & accusationem summarie & sine strepitu, & signa iudicij.
- 15 Grauius est eternam maiestatem offendere, quam temporalem iniuriam.
- 16 In hoc crimine, an interuocatur officium aduocationis, & admittatur procurator.

17 In hoc delicto propter immanitatem sceleris non attenditur priuilegium personæ, siue fuerit laicus, siue clericus, doctor, uel alius.



- S**CIRE debes, quod crimen lese maiestatis est enorme, & ab eo appellari nullo modo potest ut uoluit Ange. in tract. malefactorum in uerbo che ha tradito, in princi. & in gloss. praserte Gaio. & appellante, & in l. i. C. de fal. mone. & idē in l. pratonius. § rei, de acqui. hæred. & l. constitutione, de appell. Et est aduertendum, quod nanque crimen contra tales delinquentes etiā post mortē inditium criminale intentari potest, ut uoluit idē Ange. in uerbo supra in uerfi. & bene aduertas, Cæpol. in consil. 17. incip. uisa commissione. numer. 6. & 7. allega. gloss. singul. in leg. manichcos, C. de hæreticis, & Ludo. Rom. in consil. 522. incip. de crimine lese maiestatis, † & citatio formanda est hoc modo, filii hæredes, & successores, & † propinqui, si qui sunt, qui ueniant ad contradicendum quicquid uolunt, & intendunt ne memoria, questione, Gan damnetur causa, & occasione cuiusquam inquisitionis contra eius memoriam formatæ. & ne eius bona confiscentur, & hoc in forma, secundum doct. Bal. consil. 63. in uolu.
- 4 In hoc enim crimine procedi non potest ad torturam, nisi precedentibus legitimis inditiis, & aliis præsumptionibus, ut est tex. & gl. in l. si quis alicui. C. ad l. iuliam maiestatis, & ibi Cyn. Bal. Ange. & Saly. Bald. in l. quicumque, in princip. ultimæ col. C. de ser. fug. Marfi. in l. penul. num. 2. ff. de quaestioni. Idem in sua pract. §. constante. nume. 2. & §. diligenter, numer. 175. Carre. in tract. hæresi. in sua crimi. pra. fol. 192. nu. 17. Marfi. consil. 5. 14. 18. 15. & 20. & consil. 27. & 34. & 46. Ancl. consil. 440.
- 5 Quod autem modis contrahatur crimen rebellionis, & de pena eiusdem uide do. Guid. Papa in decisionibus 589. ubi.

589. ubi de pœna rebellis, & per Bonifa. in opere maleficiorum in titu. de cri. læsæ maiestatis, & per eundem Guidonem in decisionibus. 191. incip. quis dicatur proditor, & per Corne. consil. 69. in quarto uolu. per totum, & per Martinum de laude in suo tracta. de cri. mi. læsæ maiestatis, & per Car. in sua pract. cri. numer. 88. fol. 18. & per doc. in l. 1. ff. & C. ad l. iul. maiest. Bar. to. in extrauag. qui sint rebel. uer. rebel. & Cœpol. elegan. in cons. præalle. 17. fol. 2 1. per totum, & Ange. in uerb. che hai tradito la patria.

In hoc crimine læsæ maiest. quod perduellionis crimen appellatur contra Principem, uel Remp. admittitur, bona publicantur, ac etiam in crimine hæresis, † & ita seruat consuetudo, prout dicit Alber. in tracta. statutorum in questio. 18. nume. 6. circa finem, in tertia parte, Bald. in c. in 4. col. de pace tenenda, in usib. feu. tener & dicit hæc esse communem, & idem in l. si quis numos. C. de fals. monet. Cœpol. in consil. 17. præalleg. num. 35. Saly. in l. 1. C. de fals. mo.

Item dubitatur an publicatis bonis ueniant bona existentia in alieno territorio, † dic quod sic, prout uoluit Gu. liel. de cun. in l. cunctos populos. C. de summa trinita. Alber. in secunda parte statutorum. q. 2. num. 2. Specu. in tit. de accusa. §. sequitur in formula bannitorum in additionibus, quæ incipit fœlicis recordationis Oldra. in consil. suo 17. & 44. ubi plene loquitur, & idem Alberi. in quarta parte statutorum in secunda columna. q. 13. nume. 21. Dy. in consil. suo incip. quidam inculpatus. nume. 17. Paul. de cast. consil. 84. Alexan. de Imo. consil. 92. in secunda parte uolum. Ludo. Roma. in singularibus suis 577. incipi. licet sit magnum dubium. Gram. uoto x. nu. 32.

Item queritur an per simplicem scientiam quis incidat in crimen læsæ maiestatis, † dic quod sic, ut in l. quisquis, uer. fina. C. ad l. iul. maiesta. & ibi Saly. & Bar. in l. utrum. ff. ad l. pompeiam, de paricid. quod tamen est uerum quando talis scientia est probabilis, se-

cus

cus autem si est improbabilis, quia tunc quis non cadit in hoc crimen per simplicem scientiam sine reuelatione dicit Bal. in consil. 58. nume. 1. 2. primo uolunt mine, & in alio consilio suo incip. quamquam allegata sint multa Alex. in consil. 13. incip. consideratis hic in prima colum. † in 6. uol. Hipp. de Mar. in singu. suis 164. incip. nemo debet, Ange. de Aret. in tracta. malefici. nu. 10. uer. quod crimen, fol. 65.

In hoc crimine quilibet accusare potest † etiam infames nisi sint infames ex eo, quod sint damnati publico iudicio, quia de nullo crimine isti tales accusare possunt, ut est gloss. not. ubi Barto. in l. qui accusare, uer. item hic dicitur nume. 6. ff. de accusa. Ange. in l. qui iudicio, eod. titu. Item Ange. in tracta. malefici. in uer. sic. che hai tradito. nume. 9. uer. si. quæro quis, fol. 54. idem Ange. in l. famosi. ff. ad l. iul. maiesta. Bonifa. in tracta. maleficio. in tit. l. iul. maiestatis. nume. 2. fol. 187. Bal. in rub. qui accusare. C. nume. 5.

Insuper queritur an sacerdos, qui in confessione audiuit confitentem fateri hoc crimen læsæ maiestatis possit † confessionem sibi factam reuelare fauore publicæ utilitatis, dic ut per Angel. in tracta. malefici. in uerbo, che hai tradito, nu. 18. uer. si. quæro an sacerdos fol. 77. Et per Canonistas in c. omnis utriusque sexus de pœni. & remiss. & Marfi. in l. utrum. ff. ad l. pompeiam, de paricid. nu. 5. fol. 27. & Archi. in c. sacerdos, de pœni. dist. 6. Panor. in c. 1. de resti. spol. col. pen. & in c. Petrus, Felyn. in c. 1. de officio delega. & conclude quod sic, dummodo non ueulet personam.

Postremo in hoc crimine testes † etiam inhabiles admittuntur ad testificandum, & eorum dicta faciunt inditium ad torturam, ut elegan. dixit Alex. in consil. 11. incip. circa primum, in secunda colum. in 1. uolu. Marfi. in sua pract. criminali. in §. diligenter, nume. 5. fol. 14. alleg. gloss. nota in l. 3. lege iulia. in uer. palam, quæ alleg. l. famosi. ff. ad l. iul. maiest. & l. nullus. C. ad l. iul. maiesta. Bonifa. in tracta. maleficio. in rubri. ad l. iul.

iul. maie. nu. 2. fol. 187. cum infin. uulga.

Attentans occidere regem uel regis consiliarios punitur,
 13 ac si occidisset in hoc crimine perduellionis † ut di-
 cit Bald. in cap. i. uers. si uoluerit, de cap. qui cur. uen-
 di. ubi concludit, quod insidiarum paratę contra regem ha-
 bentur pro delicto consumato, late Carre. in sua pract.
 in fol. 59. numer. 15. alex. l. quisquis. C. ad l. iul. maieft.
 Fely. in tract. de cona. Matf. in l. eiusdem in princ. ff.
 de siccar. nu. 9. Ang. in l. 1. §. hæc uerba. ff. quod quisq.
 iur. Alex. in apostil. ad Bart. in uerb. qui cogitauit in l.
 qui ea mente. ff. de fur. Bal. in l. 3. C. de ser. fug. Augu.
 in tract. malefi. Ange. in uers. ex interuallo, nu. 10. fo.
 81. uers. sed aduerte ne erres, ubi not. & alleg. Cæpol.
 consi. 29. nume. 3. fol. 39. Rapha. Cu. consi. 154. A. Alex. cõ
 sil. 138. in 1. uolum. Doc. in l. cogitationis pœnam ff.
 de pœnis. Bald. in l. non ideo minus. quætitio. 6. C. de ac-
 cusat.

In hoc enim crimine communiter procedi solet per in-
 14 quisiuonem † denunciationem, & accusationem sum-
 marie & plano, absque strepitu & figura iudicii, ut
 habetur per Bar. in extrauaganti ad reprimen lum, pro
 ut etiam procedi solet in crimine hæresis, quia crimen
 læsæ maiestatis diuinę, humanę maiestatis crimini
 æquiperatur, ut not. gloss. & Saly. in l. 1. C. ad l. iuliam
 maiestatem. immo longe grauius est æternam maie-
 15 statem offendere, quam temporalem † ut in aucten.
 gazaros. C. de hæretic. & c. 1. §. gazaros, de stat. con-
 tra. lib. eccl. diuina namque gratia, humanis legibus
 præualere debet, & pariter. ac eodem modo procedi-
 tur in hoc crimine, prout in alio diuinę læsæ maiesta-
 tis crimine statuitur, & in his criminibus interdicitur
 16 aduocationis officium, † & non admittitur procura-
 tor, etiam ad ostendendam innocentiam inquisiti, &
 proclamari propter immanitatem sceleris, nec atten-
 17 ditur qualitas & priuilegium personę, siue fuerit † cle-
 ricus, siue doctor, siue nobilis, seu decurio, & alii de
 quibus per Brun. in tract. de indict. 2. par. Ange. in gl.

fa-

fama public. Marfil. in l. statuliber. ff. de quæstionibus.
 & in hoc crimine perduellionis mortuo reo accusatio-
 ne pendente filius efficitur sibi hæres suus ipso iure,
 sed sequata laudatione condemnationis, definit esse
 suus hæres. Io. de Imol. in l. qui a latronibus. §. fin. ff.
 de testa. Boer. consi. r. nu. 7. cum multis aliis infinitis,
 quos enarrare longum esset.

S V M M A R I V M.

- 1 Si duo pacem faciunt, promittentes sibi inuicem, & uicissim
 & non offendere suo certa pœna, si unus eorum, alium of-
 fenderit, an incidat in pœnam. 95.
- 2 Si plures fecerunt pacem cum pluribus, & promiserunt qui
 libet eorum insoludum non offendere, si unus offenderit,
 an pœna insoludum peti posses. 95.
- 3 Concordia quid sit, & quomodo diffiniatur.
- 4 Pax quid sit, & quomodo diffiniatur.
- 5 Treugua quid sit, & eius diffinitio.
- 6 Arbitrari an possit ponere manus ad non contenta in compro-
 misso.
- 7 Aetate inhabiles an habilitentur, ut matrimonium contra-
 hant pro pace habenda.
- 8 Patrem bannitum an filius teneatur alimentare.
- 9 Papa ob pacem raptam an sit iudex competens inter
 laicos.
- 10 Episcopus laicos diu lingantes an ad concordiam reducere
 potest pœnis ecclesiasticis.
- 11 Propter pacem an licitum sit derogare dispositionibus
 iuris.
- 12 Iudex an teneatur terminare lites non solum iustitia, sed
 concordia.
- 13 Iudex habens ciuitates inquietas propter discordiam ciuim
 an possit compellere ciues ad pacem.
- 14 Accusatori calumnioso an propter pacem sit ei pœna impo-
 nenda.
- 15 Iudex an debeat studere paci, & treugue.

○

Eccle-

- 210 PRACTICA, ET THEORICA
- 16 Ecclesia an pro bono pacis tolleret depositionem episcoporum.
 - 17 Ecclesia an tolleret illum qui nulla auctoritate interueniente episcopi de manu laicorum accepit ecclesiam.
 - 18 Episcopus dato sibi bono concambio, an episcopatus renunciare possit.
 - 19 Subditus offensus an suscipiendus, uel cogendus sit ut remittat iniuriam.
 - 20 Offensus in foro conscientiae, an compelli possit ad pacem agendam.
 - 21 Statuta facta tempore guerrae, an tempore pacis tollenda, & mutanda sint.
 - 22 Iudex an salua conscientia possit detrabere aliquid de iure pauperis, & dare diuiti, & ut eos concordet.
 - 23 Arbitrarius tenetur semper reducere partes ad concordiam & pacem.
 - 24 Iudex debet omnia concordia, & pace terminare.
 - 25 Carceratus ob blasphemiam, an per confessionem Sacerdoti factam possit liberari a carceribus stante statuto, quod qui habuerit pacem ab offenso a carceribus liberetur.
 - 26 Super crimine adulterij anlicium sit pacem facere, seu transigere.
 - 27 Actor an possit in iudicio petere aduersarium suum compelli ad transigendum.
 - 28 Iudex an possit compellere partes ad transigendum & concordandum.
 - 29 Pax an dicatur rupta propter adulterium commissum in uxorem alterius ex paribus.
 - 30 Ciuitas acquisita ex privilegio an propter superuenientem guerram amittatur.
 - 31 Legatarius an perdat legatum propter inimicitiam superuenientem.
 - 32 Tutor designatus a iudice an excusetur ab onere tutela propter superuenientem inimicitiam inter ipsum, & patrem pupilli.
 - 33 Pax non solum habet nim simplicis indulgentiae, sed restitutio-

- CAVSARVM CRIMINALIUM. 211
- stitutionis in integrum.
- 34 Officialis conspiciens duos rixantes se non se interponit mediandi causa, an ab officio sit remouendus.
 - 35 Super accusacione publica, an offensus pacem facere possit.
 - 36 Pax non fit ubi iniuria non praecedit.
 - 37 Pax, & tregua, an diebus feriatis sine peccato tractari possit.
 - 38 Pax in dubio dicitur esse perpetua.
 - 39 Pacem faciens cum aliquo si eum non offendit, sed sanguineam suam, an incidat penam appositam in contractu pacis.
 - 40 Bona rebellium confiscata tempore rebellionis an tempore pacis eis reddenda sint.
 - 41 Pacis privilegia quae sint.
 - 42 Statuta prohibentia portare arma tempore guerrae, an tempore pacis, iudex possit contra tale statutum iuratum conuenire.
 - 43 Pax quoruplex sit, & quomodo dicatur rumpi.
 - 44 Pax & concordia, an inter se differant.
 - 45 Clericus an propter pacem possit transferri de una ecclesia in aliam.
 - 46 Pax inter duos inita sua pena, an propter stuprum, & incestum commissum cum affinibus alterius partis rupta esse intelligatur.
 - 47 Pacificentes adinucem sub certa pena, & se inuicem offendentes, & nescitur quis primo socium offenderit, an de pace rupta puniri possint.
 - 48 Pispillus an possit facere pacem de morte patris cum inimicis patris sine decreto iudicis.
 - 49 Pax facta super uulneribus, an extendatur ad mortem.
 - 50 Pax & concordia an sit unum & idem stante statuto, quod super iniurijs alicui illatis pax habeatur.
 - 51 Pax facta inter atuentes an impuberes comprehendat.
 - 52 Pax facta alicui, & complicibus & rupta, an complices offensi intelligantur antequam ipsi ratum habeant.
 - 53 Principes inuicem pacificentes sub poena non offendere ter-

- ras alterius an bona adherentium includantur.
- 54 Offendens bannitum, an incidat in penam pacis ruptæ.
- 55 Pax facta inimico, & heredibus vis sub pena si unus ex hæredibus offendatur, an offensus ad integram penam agere possit.
- 56 Index potest hortari partes ad concordiam, & pacem, an possit etiam illas arctare ad concordiam.
- 57 Index an possit cogere partes ad compromittendum.
- 58 Index in causa criminali an possit compellere partes ad pacem, & concordiam.
- 59 Princeps an possit cogere litigante ad pacem, concordiam, & ad compromittendum.
- 60 Index an possit compellere partes ad concordiam, quando dubiatur ne veniant ad arma.
- 61 Discordia quando tendit ad incommodum alterius, an possit implorari officium iudicis, ut eos ad concordiam redigat.
- 62 Discordia inita inter personas insignes, & notabiles, ex qua Respu. facillime turbari possit, an princeps eos compelli possit ad pacem & concordiam.
- 63 Statutum arctans personas ad faciendam pacem in certo casu, sed ipse personæ nesciunt capitulare, an index illam capitulabit.
- 64 In omnibus casibus, in quibus partes compelluntur ad pacem an in illis compelli possint etiam ad treugam.
- 65 Pax fieri potest de crimine iniuriarum, & damno dato, possit fieri super crimine meri criminali.
- 66 Communia villarum, an possint remittere damna singulorum pro pace facienda.
- 67 Pacis vigore multa conceduntur, que de iure facti non possunt.
- 68 Pax an rumpatur propter minas.
- 69 Procurator constitutus ad faciendam pacem, an pacisci poterit, quod aliquis, & eius filij in civitate, & comitatu morari non possint.
- 70 Capitula pacis Ducis Mediolani, & communis Florentie, & inter Do. Venetos, & Ianuenses,

- 71 Ianuenses an possint navigare bona fide in culsu Do. Venetorum.
- 72 Pace inita inter duos Reges, & mota guerra per alterum eorum cuidam tertio, qui uni ipsorum adhareat, an iste tertius intelligatur pacificatus cum alio Rege.
- 73 Episcopus loci an per censuram ecclesiasticam possit compellere litigantes assiduos, etiam non subditos, ad concordiam & pacem.
- 74 Pax inita inter duas civitates, an prosit cuilibet ex illis civitatibus.
- 75 Pena adiecta in promissione pacis seruande, an semel vel pluries committatur.
- 76 Pax facta per plures cum pluribus, & una pars promissit non contravenire, sub pena si unus occidatur ab aliquibus de alia parte, an pena insolidum committatur, & quibus acquiratur.
- 77 Pax & remissio iniuriarum, an absentibus fieri possit.
- 78 Princeps pro pace habenda, an possit castrum sibi subditum alteri concedere.
- 79 Pax & treugua inita inter duos inimicos, & alter eorum offendat fratrem, seu coniunctos an incidat in penam adiectam in compositione pacis.
- 80 Si unus dat damnum in bonis alterius, an incidat in penam pacis ruptæ.
- 81 Famuli dominorum inuicem rixantes, an intelligantur rumpere pacem dominorum suorum.
- 82 Pax quando haberi debet, an sufficiat treugua.
- 83 Episcopi secundum sacras constitutiones, an teneantur conseruare pacem, & eius violatores punire.
- 84 Pax quomodo facienda sit.
- 85 Pax absentis an per notarium stipulari possit.
- 86 Pax pretio, vel pecunia recepta fieri possit, & an teneat.
- 87 Pax si est facta ab herede occisi pecunia recepta, an per huiusmodi actum intelligitur adire heredem.
- 88 Pax inita per tutorem cum obligatione ad penam, an reputatur damnum ipsi pupillo.
- 89 Pax probatur ex legato facto inter inimicos.

- 90 Pax facta cum promissione penae applicandae fisco, non ualet nisi notarius fisco penam stipuletur.
- 91 Pax a minore & fieri, & an stipulari possit.
- 92 Pax an rumpatur si inferens meum quoquomodo offendatur.
- 93 Pax an a testatore in testamento fieri possit.
- 94 Pax facta per totum, an per heredem ratificari possit.
- 95 Ciuitates adinuicem pacificentes, quod liceat alteri iudicare, uel a dera pacis rumpere, an tale pactum de iure ualidum sit.
- 96 Pax an a procuratore fieri possit si non habet speciale mandatum.
- 97 Pax an fieri possit a filijs spurij occisi, & proisti.
- 98 Stante statuto, quod pax habeatur ab heredibus occisi, an fieri possit per filium occisi licet non sit heres.
- 99 Pax facta per marem uiricem filiorum pupillorum super homicidio marui, an ualeat.
- 100 Pax facta a filio familias iniuriato, an fieri possit in preiudicium patris.
- 101 Pax a femina succedente offenso an fieri possit, & facta te- neat.
- 102 Pax facta cum ciuitate, & castellis, an extendatur ad castella de nouo acquisita.
- 103 Pax facta regi, an intelligatur esse facta consiliarij ipsius.
- 104 Pax facta per casuori, an fieri possit mandatori criminis.
- 105 Pacis instrumentum productum post terminum statuti, an pro- fit.
- 106 Pax prohibita per statutum disponentem de percusionibus san- guinolentis, an fieri possit super percussione facta cum pugno, ob quam percussus in terram caecidit, & caput sibi regii cum sanguinis effusione.
- 107 In uiolatoribus pacis, an bona publicari possint.
- 108 Concordia reddita per pecuniam, an ualeat.
- 109 Pax, seu treugua facti alicui, an intelligatur esse rupta ob ratum securum in personam filiae, uel sororis alterius ex paci- scenit.
- 110 Mandatum non finitur morte mandantis, etiam re integra in casu pacis faciendae.

Pax

- 111 Pax facta de uulnere, an intelligatur esse factam de morte.
- 112 Pax an infringatur furto sequuto. 109.
- 113 Pax facta in articulo mortis, an ualeat.
- 114 Pax quomodo differat a treugua.
- 115 Furantes animo uiolandi pacem, an furca suspendi debeant, uel ne.
- 116 Pax a Deo relicta est, & not. 6. casus, in quibus Deus nationibus aufert pacem.
- 117 Pax & a Deo, & a seipso, & a proximo, & a principe omni- no habenda est.
- 118 Pax, an dominus, possit ex causa iniurias, & damna illata sub- ditis remittere.
- 119 Pax in articulo mortis an fieri possit.
- 120 Pacis effectus, & eorum finis.



VONIAM ut docet experientia rerū ma-
gistra secutis homicidijs, uel uulneribus
lapsu tēporis partes deueniunt, seu deue-
nire solent ad concordiam pacē, uel sal-
tem ad aliquam treugua. Sed in primis
1 scire debes, † quid sit concordia, & dic quod est sedatio
discordiarum perpetuo duratura, ut Bald. in l. de fideico-
missio, & ibi Ias. nu. 2. C. de transalleg. Archid. in c. 1.
& c. indemitatibus, de electi. li. 6. Aud. Barba. ca. 1. de
mur. pet. Albe. in tract. statut. in uerbo concordia. nu.
6. fol. 83. Ias. plene in d. l. de fideicom. nu. 3. & in l. cum
proponas, la secunda. C. de practi. circa medium.

2 † Pax est uinculum charitatis, immo affectus ipsius
charitatis, ut dicit Corne. Per. in cons. 185. nume. 9. in-
cip. in hac consulatione. fol. 387. in 3. uolum. alleg. S.
Thom. de Aquino secūda secundae. quæst. 3. & plene Io.
And. in rub. & in c. 1. de treug. & pa. Bal. in cons. 58. in
cip. laudare in 1. uol. & idē Cor. in cons. 8. n. 50. fol. 14.
uolu. 3. qui aliter diffinit, quod ibi uide, & pax duplex
est, quædā quæ instanti perficitur, quædam successiua,
secundum Bat. in cons. 195. nu. 3. uol. 2. & dicitur tran-
quilla libertas, ut est cons. 47. nu. 15. in ciuilibus.

O 4 Treugua

- † Treugua est finis discordiæ, seu rixæ ad breue tempus, quo breui tempore finito potest iniurias ulcisci & sic debet semper expectari lapsus temporis ipsius treugæ, ut Hostien. in summa de treugua & pace. Maria. Soci. in cons. 26. incipien. Ianuensium dux. in 9. colu. Ias. in d. l. cum proponas, la secunda. C. de pact. numer. 6. 74. & Fely. in rubr. de treug. & pace, quod ibi uide Dec. no. in c. nouit. numer. 5 r. de iudi. ibi multa accumulat.
- 4 † Quid si duo faciunt pacem promittentes sibi inuicem, & uicissim non offendere sub certa pœna, si unus eorum aliū offenderit, an incidat in pœnam, dic quod non, si causa noua superuenerit. Roma. consil. 258. nu. 4. uel per actus iudicialios non rumpitur pax. Bald. consil. 195. secutis homicidiis, & numero 4. uolum. 2. Paul. de Castr. cons. 74. in 7. colum. in fin. incipien. quia frustra.
- 5 † Item si plures fecerunt pacem cum pluribus, & promiserunt quilibet eorum insolidum non offendere, & unus offenderit, an pœna insolidum peti possit, uide Bart. in l. si. 2. q. ff. de duobus reis, Ang. in l. si cum exceptione. §. satis. ff. quod metus causa, Bald. in l. 2. C. de liber. & eorum lib. Paul. de Castr. in l. bonorum ante fin. ff. rem ratam hab. plene Cor. Per. in consil. 248. incip. decisionem per totum fol. 223. 4. uol. Alex. cons. 16. uol. 4.
- 6 † Arbitr non potest ponere manus ad ea, quæ non continentur in compromisso, ut in l. non distinguemus. ff. de arbitris, capi. examinata, de confirmat. utili, uel inutili, & uoluit Barto. in l. aquilia. ff. de transact. tamen in casu pacis inducendæ poterit apponere manus etiam ad non contenta in compromisso, ut est text. singu. in ca. nisi de præbend. & ibi Butriga. quod nota.
- 7 † Septimo, est text. not. in c. 2. de spon. impu. ubi propter pacem permittitur contractus matrimonii in eos, qui non habeant æratem habilem, hoc idem uoluit Lu-

- do. Rom. in l. si uero §. de uiro in 6. fallen. ff. solu. matri. & cons. 432. nu. 13. ner. 1.
- 8 † Octauo, adduco textum in c. 1. §. si quis omnem, de pace tenenda, ubi si pater fregit pacem, & propter hoc banniat, filius non tenetur alere patrem bannitum propter pacem ruptam, licet regulariter filius teneatur alere patrem bannitum. ut in auctenti. de incest. nupt. §. primo. & ibi D. Nicola. de Neapol. & uoluit Barto. in l. si quis a liberis. §. sed utrum. ff. de liber. agnoscen.
- 9 † Nono, assigno tibi tex. in c. sicut, el secundo, de iure iur. ubi propter pacem ruptam Papa iudicat inter laicos, & idem probatur in c. nouit, de iudiciis, regulariter contra, quia distinctæ sunt potestates & iurisdictiones. c. sollicitæ, de maiorit. & obediens.
- 10 † Decimo, adduco glo. sing. in c. placuit. 90. dist. potest episcopus laicos diu litigantes per censuras ecclesiasticas reducere ad concordiam, & allegatur tex. ille per Butri. & Imo. in c. 1. ad fin. de mutu. peti. & per Abb. in rubri. de treug. & pace, & in c. inter. R. de electione, in 3. colum. & in c. fin. in 4. notab. de maiorit. & obediens. & in d. c. nouit, de iudiciis, Paul. & Alex. in l. quidam. ff. si cert. pet. Idem Alex. post Roma. in l. si quis mihi bona. §. si quis iuxta, ff. de dam. infec. Alex. in l. 1. §. post operis, in 3. colum. ff. de oper. no. nuncia. nu. 8. Deci. in c. nouit. num. 47. de iudic.
- 11 † Undecimo, adduco tibi tex. in c. his quæ, de maiorit. & obed. & in c. 2. de arbitr. ubi pro bono pacis derogari dispositionibus iuris. Rom. cons. 332. nu. 16. & 15.
- 12 † Duodecimo, iudex non solum iustitia, sed concordia & pace debet terminare lites, ut in c. 1. de mutuis petitio. in c. causam quæ, el secundo de testibus in c. si. de proba. & in c. querellam, de simon.
- 13 † Decimotertio, Barto. in l. furti. §. qui iussu. ff. de iis quæ nor. infam. dicit quod si ciuitatis inquietaretur propter discordiam aliquorum ciuium. quod potest iudex eos compellere ad pacem. & ibi Thomas de Ploua

Ploua. in apost. Bar.

- 14 † Decimoquarto, propter pacem non imponitur penitentia calumnioso accusatori. c. accusasti, extra de accusa. & in c. non frustra. 23. q. 5. & 2. quæst. 1. cap. notum.
- 15 † Decimoquinto, Bald. in rub. de treug. & pace. dicit, quod iudex debet studere paci si bona est, & æqua, alias non, & alleg. do. Goff. dicentem, quod iudex ante factum delictum debet studere paci, sed post factum debet punire delinquentes, & idem Bald. in ca. quinta uallis, de iureiuran. Alex. in d. §. post operis. numer. 7. de oper. num. ff.
- 16 † Decimosexto, adduco tibi text. in ca. hæc quippe. 3. q. 6. ubi pro bono pacis ecclesia tollerant depositionem quorundam episcoporum & subrogationem aliorum præter mentem & conscientiam 20. pontificum, quia per bono pacis licitum est Iura transgredi. Roma. conf. 332. num. 13. & 15.
- 17 † Decimosextimo, in simili adduco tibi text. in c. cura, de iure patrona. ubi propter bonum pacis tolleratur ille, qui diu de manu laicorum accepit ecclesiam nulla in terueniente authoritate episcopi, quia propter bonum pacis inducendæ relaxantur plerunque præcepta canonica, & Rom. conf. 332. nu. 13.
- 18 † Decimooctavo, Innocen. in c. nisi cum pridem, de renun. quem refert Abbas in c. 1. de elect. & in cap. cum inter. R. in 3. colu. de elect. ibi autem Papa posuit, tenet, quod pro bono pacis tenetur episcopus dato sibi bono concambio renunciare episcopatu propter pacem habendam inter eum & populum.
- 19 † Decimonono, uoluit Bal. in l. i. §. quies. ff. de præfect. urb. quod licet offensus sit suadendus ad faciendam pacem, non tamen cogendus ut remittat iniuriam, licet regens prouinciam debet subditos conferuare in pace, & ad quiete uiuendum non solum horari, sed cogere, cum status publicus plerunque ex priuato turbetur, & idem Felyn. in rub. de treug. & pace;

& idem Bald. in l. si quis ingenuam §. inciulibus. ff. de capti.

- 20 † Vigesimo, adduco tibi tex. in sti. de iniuri. §. fin. quod licet offensus non possit compelli ad pacem in foro contentioso, secus tamen est in foro conscientie, ita dicit Bal. in d. §. quies, de offi. præf. urb.
- 21 † Vigesimo primo, tex. est in l. unica, in princ. C. de cadu. rol. ubi tempore pacis debent tolli statuta facta tempore guerre ad locupletandum fisco, quod not. contra tyrannos, qui finita guerra non reuocant statuta pro ut magni facit Rom. in consil. 459. incipien. in proposita consultatione, ubi dicitur, quod id quod belli calamitas introduxit, pacis lenitas soluit. Ibi post numero. x.
- 22 † Vigesimo secundo, Io. And. & Spec. in tit. de præparati. iudi. dixerunt, quod si aliquis est potes, & diues, & uult concordiam, & litigat cum aduersario paupere recusante concordiam, fouente tamen iustitia, sed illam consequi non potest propter potentiam aduersarii, quod iudex poterit eos concordare detrahendo aliquid de iure illius pauperis, nec peccat hoc medio illos concordando, quod dictum refert, & sequitur domi. Car. in c. fina. de transact.
- 23 † Vigesimo tertio, adduco tibi Bar. in l. si de meis. §. recepisse. ff. de arbit. ubi dicit, quod si partes assumunt aliquem in arbitrium, nunquam debet reducere ad ferendam sententiam, sed reducere partes ad concordiam, & pacem, quia ad iudicem ordinarium non spectat componere, sed iudicare secus in arbitro.
- 24 † Vigesimo quarto, Bald. in c. conuenissent, de testib. ibi iustitia mediante terminetis, dicit, quod propter hoc non tolleratur quin omnia concordia terminentur, adducit capitulum causamq; il secundo eo. tit. c. querellā, de simo. & c. fin. de proba.
- 25 † Vigesimo quinto, Barto. in conf. 167. incip. qui minister dicit, quod si unus habet ex priuilegio quod possit liberare diebus certis aliquos ex carceribus, &

statuto caueatur quod nullus liberetur de carcere nisi primo habuerit pacem cum offenso, & Titius blasphemauit Deum, & ob id missus est in carceribus, quod si Titius habuerit pacem a Deo per remissionem & confessionem simplicis sacerdotis, quod poterit a carceribus liberari, & similiter, uide las. in l. ait prætor. §. iurati, num. 16. fol. 67. ff. de iureiuran.

- 26 † Vigesimo sexto, consuluit Bart. in consil. 175. incip. Domino potestati, ubi consuluit, quod licet facere pacem super crimine adulterii, ut habeat locum remissionem certæ partis condemnationis ex forma statuti per text. expressum in aucten. sed hodie. C. de adulte. & sufficit habere pacem cum marito ratum, quia mulier non potest dici iniuriata, & ibi respondet ad l. transigere. C. de transacti. quia licet pax, & concordia per quam rancor, qui est in animo iniuriati, reiciatur, propter hoc processus non impeditur licet ex forma statuti pœna minoretur, nam pax in omni maleficio licita est, ut in sti. de iniur. §. si. & in l. si tibi. §. quædam, & in l. fina. ff. de pact.
- 27 † Vigesimo septimo, adduco tibi eundem Bartol. in suo tract. inci. ciuitatis Pisane consilium decreuit nu. 11. ubi disputat, an possit quis in libello in iudicio exhibito pœcere a iudice aduersarium suum compelli ad transigendum, in prin. ubi uide.
- 28 † Vigesimo octauo, adduco text. in l. æquissimum. ff. de usufru. ubi iudex potest compellere partes ad pacem & concordiam facit. c. si. de transa. Paris de put. in trac. find. uer. concordia. nu. 21. fol. 35.
- 29 † Vigesimo nono, adduco Ludoui. Roma. in consil. 332. nume. 14. incipien. quo ad primum & Bal. consil. 195. nu. 6. uolum. 2. ubi dicunt, quod non dicitur quis fregisse pacem si non ostendit causam propter quam fuit facta pax, sed ex noua, ut uoluit Barto. in l. aut facta. §. causa per tex. ibi. ff. de pœn. & in l. uerum. ff. de fur. & Roma. in l. licitatio. §. quod illicite. ff. de pub. ubi dicit, quod propter adulterium commissum in uxor

- rem eius, qui pacem fecit, aut furtum bonorum eiusdem ob id non dicitur pax esse rupta, hoc idem uoluit Ioan. And. in rub. de treug. & pace. Bal. in l. cum proponas. C. de pœct. l. semel mora. ff. solu. marri. & in l. qui fidem. ff. de transa. in lect. Florentina, Canonistæ in c. constitutus, de pœn. Ludo. Roma. in consil. 258. incipien. in casu proposito & Bald. in c. 1. circa prin. de pace tenen. in usib. feud. Alexan. in consil. 115. incip. uiso themate, in 4. uolu. Cor. consil. 51. nume. 100. fol. 54. ubi dicitur, quod furtum sit gratia auaritiæ, & lucris adulterium uero sit propter libidinem, ut ibi per eum.
- 30 Trigesimo, † adduco Roma. in consil. 459. incip. in proposta consultatione, ubi consuluit, an ciuilitas acquisita priuilegio perdatur propter guerram superuenientem cum ciuitate, originis, & utrum secuta pax recuperetur ciuilitas, dic ut ibi per eum nu. 13. & 14.
- 31 † Trigesimo primo, est text. in l. quid si iteum. ff. de adimen. leg. ubi subsequens reintegratio amicitie inter testatorem, & legatarium inducit reintegrationem legati, quod extinxerat superueniens inimicitia.
- 32 Trigesimo secundo † est tex. instit. de excu. tuto §. inimicitie, ubi superueniens reintegratio amicitie inter patrem pupilli & tutorem ei designatum extinguit exculationes ab onere tutelæ, quam induxerat superueniens inimicitia.
- 33 Trigesimo tertio, † Bald. in tit. de pace constan. in glo. super uerbo priuilegia, omnia dicit ibi esse text. quod pax non solum habet uim simplicis indulgentiæ, sed restitutionis in integr. cum sublata guerra per pacem tollatur omnino effectus sequurus propter guerram.
- 34 Trigesimo quarto, † adduco Cyn. in l. si seruum. C. de noxa. ubi dicit, quod si officialis uider aliquos rixantes, & se non interponit mediandi causa ab officio suo est remouendus omnino, & Bald. in l. omnia. §. quies, nume. 3. ff. de offic. præse. urb.
- 35 † Trigesimo quinto, not. quod ubicunque est publica acculatio offensus non potest facere pacem, nisi delictum

li&um effer in omittendo, quia tunc potest, ut est glo. fing. in l. diuus. ff. ad sillania. & ibi Bart. & Ias. in l. transigere, num. 6. C. de transact.

- 36 † Trigesimosexto, si quis non facit iniuriam alicui, non indiget pace, nec fit mutua pax, si ex una parte tantum lata est iniuria, ita dixit Spec. in titu. de treug. & pa. in princi.
- 37 † Trigesimoseptimo Bald. in rub. de treu. & pace in §. colum dicit, quod partes possunt tempore treugæ facere tractatum de pace; ad hoc alleg. l. dies festos. C. de feriis, & Barba. in tit. de feriis dicit, quod diebus dominicis possunt partes habere colloquium, & tractatum de pace. & transactionibus fiendis absque peccato, quoniam pax est desiderata ab apostolo, ut in capitulo primo de. pac. tenen.
- 38 † Trigesimooctauo, not. quod pax in dubio dicitur esse perpetua, casus est elegans. in c. i. de pace constant, & ideo si in capitulis pacis non est præfixum certum tempus, præsumitur facta pax in perpetuum, & quid sit pax uide Bart. in consil. 58. & late Ias. in l. cum proponas, la secunda. nu. 7. C. de pac. Bar. in consil. 7. nu. 1. & 2. incip. ad declarationem quæstionis, & quæ sit concordia uide Bald. in rubr. treug. & pace, in 1. col. & Cor. consil. 8. nu. 50. in tertia parte.
- 39 Trigesimonono, † pacem faciens cum aliquo, & promittens eum non offendere sub pœna duatorum centum: si eum non offendit, sed consanguineum suum, ita incidit in pœnam ac si eum offendisset, ita notabili liter dicit Petrus de Anch. in c. sciant cuncti, de elect. in sexto per tex. in c. quicumque, in uer. bonis suis uel suorum, de senten. excommu. in sexto Ioan. And. in reg. frustra, col. ii. de reg. iur. in mercur. Ias. in l. 1. nu. 7. de indi. nidu. tollen. Marfi. in singu. suis, nu. 33 1. fol. 34. Soci in l. mulieri & titio. ff. de condi. & demon. nu. 6. Bald. consil. 165. nu. 15. 2. uolu.
- 40 † Quadragesimo, adduco tibi Bal. in tit. de pace constant. in §. hoc in uerbo priuilegia omnia, ubi dicit quod

quod si bona rebellium tempore rebellionis sunt confiscata, & aliis personis sunt concessa, facta & inita pace primis dominis reddenda sunt, alleg. tex. ibi ualde not. ita quod pax nedum habet uim simplicis indulgentiæ, sed restitutionis in integrum, quod not. quia seruiet tibi ad multa.

- 41 † Quadragesimoprimo, pax multa bona inducit discordias, remouet tranquillam quietem, introducit stitram, personatum, ac ciuitatum augmentat, honestatem affert, diuitias præparat, Dei ac regum gratiam tribuit, superbiam uniuscuiusque excludit, auaritiam omnium repellit, honorem honoratis adiungit, nondum honoratis præparat, Deo ad seruiendum animum cuiusque incitat, fructum affectat, affectatumque acquiescere facit, ut eleg. Bal. in tit. de pace constantiæ, in §. hæc sunt nomina, in uerbo pax.
- 42 † Quadragesimosecundo, tempore pacis statutum fuit, cum iuramento coram Potestate, ut nemo portet arma, deinde superuenit guerra, uel partialitas in ciuitate, dic quod Potestas poterit uenire contra tale statutum iuratum & sic omnis impune poterit arma portare, ita pulcher dicit Bal. in rub. C. qui admit. in 1. col.
- 43 † Quadragesimotertio, quid sit pax, quotuplex sit pax, & quomodo dicatur rumpi, & an pax sit, stricti iuris, dic ut per Bald. in consil. 195. incip. laudare, in 2. uolu. Anguit. in lib. de ciuitate Dei. lib. 12. cap. 14. ubi ponit plenam diffinitionem, Cor. in consil. 8. nume. 10. fol. 14. uolumine 3.
- 44 † Quadragesimoquarto, pax, & concordia inter se differunt, nam concordia est cordium coniunctio, ut in c. indemnitate, de electio. lib. 6. Nam concordia est quædam remissio iniuriæ illatæ, pax uero est plena sedatio discordiarum, & ita secundum nostrum usum loquendi accipimus ista duo ut diuersa, licet August. dicat quod pax nihil aliud est nisi ordinata concordia, Bald. singulariter in l. i. in secunda colum. ff. de pact. Ias. in d. l. i. de i. comm. nume. 3. C. de transactio. & idem

idem.l.i.num.13.ff.de pact.

- 45 †Quadragesimo quinto not. quòd propter pacem habendam potest quis transferri de una ecclesia in aliam secundum Roma in consil. 332. incipien. quo ad primum consultationis articulum. Bald. in c. 1. de feriis, in 18. colu. sed dicitur uoluit idem Rom. & melius in consil. suo 345.
- 43 †Quadragesimo sexto, pax si est facta inter duos sub pœna, & unus postea committat stuprum uel incestum cum affinitibus alterius partis, propter hoc non dicitur rupta pax, ita quod inciderit in pœnam, ut dicit ita Bal. consil. 195. nume. 12. uolu. ii. Bartol. in l. uerum nume. 4. ff. de fur. quòd tamen distingue, ut ibi per eũ, & not. rationem adductam in nume. 29. supra.
- 47 †Quadragesimo septimo, pacem si duo ad inuicem fecerunt, & sub certa pœna promiserunt se inuicem non offendere, si postea inuicem se uulnerauerunt, & nescitur, quis primo socium offenderit nemo ipsorum puniri debet de pace rupta, ut dicit Marfil. in rubr. C. de probatio. nu. 406. fol. 21. all. g. Bart. in l. cum pater. §. liberis. ff. de lega. 2. & in l. si seruum. §. sequitur uidere, num. 4. ff. de uerbo. oblig. Bald. in l. si creditoribus. C. de ser. pign. da manu. Abb. in c. 2. in 1. colu. de treug. & pace. & Bal. in d. consil. 195. num. 5. uolum. ii.
- 47 †Quadragesimo octauo, pupillus non potest facere pacem de morte sui patris, nisi autoritate tutoris, & decreto iudicis, ita dicit Specu. in tit. de homicidio dum modo non fiat dedecori pupillo, & eius agnationi, argumento. l. 2. §. in emancipatus. ff. de contrahabu. Bald. in rubr. de treugua & pace, in ulti. colum. circa finem nota. Salyc. in l. pactum curatoris. C. de pac. & ibi Iaf. num. 4.
- 49 †Quadragesimo nono, si pax est facta inter duos de uulneribus illatis, an extendatur ad mortem, morte secuta: dicit per Marfil. in rubr. ff. de fideius. nume. 367. ubi dicit, quòd actus agentium non operatur ultra intentionem eorum, & ideo si quis fideiussit pro aliquo

- quo accusato de uulnere si postea sequatur mors non renebitur ad pœnam homicidii secundum Specu. in tit. de fideius. §. 1. uerf. sed pone, Iaf. post alios in l. 1. in ult. col. ff. de in lit. iu. Bal. in consil. 41. uolu. 5. ubi dicit quòd fideiussio ad unam causam non extendit ad aliam.
- 50 †Quinquagesimo, addico gl. in l. 1. in uer. pactum. ff. de pac. de qua facit festum ibi. Ang. quòd qui facit pactum de iniuriis sibi illatis intelligitur facere pacem, & concordiam, & ideo dicit ibi Ange. factum esse statuto requirenti pacem, & concordiam, ut bannitus rebanniatur, & accusatus non puniatur.
- 51 †Quinquagesimo primo, si pax est facta inter aliquos attinentes de aliqua uniuersitate cum pœna de se non offendendo, an impuberes comprehendantur, uide notabiliter do. Filip. Corn. in consil. 167. per totum fol. 171. in 3. uolu.
- 52 †Quinquagesimo secundo, pax facta Sempronio, & complicitibus, an ex eo rupta esse intelligatur, quia complices offensi sunt, antequam ipsi ratum habeant, uide Bal. in l. filiusfamil. el secundo, nu. 2. C. ad macedo. fol. 67. Ange. in l. qui religiosus. ff. de rei uendic. doct. Canon. in c. 1. de postu. præla.
- 53 †Quinquagesimo tertio, duo principes ad inuicem se conferunt pacem, & promiserunt sub certa pœna non offendere terras alterius, utrum adhæreret, seu bona adherentium illis includantur in c. pacis, dicit quòd non, quia in contractibus cessat largissima interpretatio c. cum dilecti, de donat. pro quo est tex. in c. ad apostoli c. de rei iudic. lib. 9. in uerbo uolebat, ubi clare probatur, quòd isti adhærentes non includuntur in capitulis pacis, & hoc tenet ibi Gemi. quòd pax facta cum auctore principali guerræ, adhærentes non includuntur, nisi fiat de eis expressa mentio, & Innocen. ibi commendauit fidelitatem. 20. ecclesiæ, quæ nunquam uoluerunt habere pacem, nec pacis tractatum, nisi permitteret de adherentibus & impunitatem eorum refert Abb. in c. 1. in sexta col. ibi uer. & ex prædictis singula-

gulariter de postu. præla. lib. 6. ex quo colligit ibi Abbas, quod infideliter agunt, qui faciunt pacem cum principali, & illi qui sibi præstiterunt auxilium non includantur in tractatu pacis, ut uoluit Bald. in conf. 5 r. circa medium in prima parte, ubi dicit, quod qui non ueniunt in capitulis pacis, non gaudent priuilegiis pacis, ut in c. 1. §. nomina uero, de pace constat, col. 10. idem Bal. conf. 19 r. nu. 8. uol. 2.

- 54 † Quinquagesimo quarto pax est facta, seu inita cum Sempronio, & occurrit quod Sempronius banniatur, & pendente banno a Titio interficiatur, queritur an Titius offendens incidit in poenam pacis ruptæ, dic quod non, ut per Alexand. & Ias. in l. qui seruum. nu. me. 5. ff. de uerb. oblig. qui concludunt post multas allegationes hanc esse communem opinionem. allegan. Bartol. in l. secunda. C. quando lice. se sine iudi. uind. Vide Marf. sing. 352. multa ad casum per cum accumulatam.
- 55 † Quinquagesimo quinto, pacem faciens cum inimico, & promittens eum non offendere, neque hæredes suos, sub certa poena, si unus ex hæredibus offendatur, an offensus ad totam, & integram poenam agere possit, dic ut per Iason, plura accumulantes, in l. stipulatio. §. cato, numero 54. ff. de uerborum obligat.
- 59 † Quinquagesimo sexto, adduco tibi Bald. & Ang. in l. æquissimum. ff. de usufruct. quod in ciuilibus iudex potest hortari, sed non arctare partes ad concordiam amicabiliter faciendam, seu per uiam iuris, seu per uiam facti, idem Butr. in ca. 1. de mutuis petitioni. col. pen. alleg. glo. in l. 1. §. post temporis. ff. de oper. noui nunciat. idem uoluit Abb. in ca. cum patrem, in ultimo notab. de pactis, & in capitu. cum inter. R. de electio. 3. col.
- 57 † Quinquagesimo septimo, adduco Bald. in l. ex stipula. C. de senten. quod concordia potest suaderi, non tamen imperari, ideo non possunt partes compelli ad com.

compromittendum in arbitratorem etiam si timeatur scandalum, neque potest cogi offensus ad pacem faciendam, immo debet Potestas uindicare, & punire. Bal. in c. 1. §. si. de pace tenen. & Alua. in d. c. 1. §. si ministeriales, Bal. in d. l. 1. §. quies. ff. de offi. præf. ur. Fallit in Tarantio, & districtu, ubi rectores pro quaestionibus coram eis uertentibus possunt cogere partes ad compromittendum, ut in prouisionibus Duca. lib. 2. cap. 57. in cip. cum Potestas.

- 58 † Quinquagesimo octauo, partes compelli possunt per Iudices ad concordiam & pacem in causa criminali. Bartol. in l. congruit, in fine, de officio præf. & Abba. in rubr. de treug. & pace. Butr. in cap. 1. de mutuis petitionibus, quod intellige prædicta antequam nascatur delictum, ut est tex. in l. denunciamus. C. de his qui ad ecclesias confu. & in l. illicitas. §. ne potentiores, & ibi Barto. de officio præf. Bald. in l. ex stipulatione. C. de senten. & in d. l. æquissimum, ff. de usufru. & Saly. in octaua positio. l. transigere. C. de transactio. & ibi Alexan. sed delicto sequuto, officium iudicis est iustitiam facere.
- 59 † Quinquagesimo nono, Princeps potest cogere litigantes ad pacem, concordiam, & ad compromittendum, ut pulchre dicit Innocen. in cap. cum inter. R. in primis, uer. de electione, & ibi Abb. in primo nota. dicens non reperiri ita expresse, alibi Paul. de castr. in l. quidam existimauerunt. 2. colum. ff. si certum petatur, & hoc limita, ut per Butr. in c. 1. ad finem de mutuis petitionibus, idem Abb. in c. cum pridem, de pactis in ultimo not.
- 60 † Sexagesimo, Roma. post Ange. in l. 2. §. ex iis, in quinta col. ibi, sed succedit dubitatio. ff. de uerb. oblig. quod licet partes non compellantur ad concordiam, quando discordia tendit solum ad eorum incommodum, ut ibi per Bar. tamen ubi ex ea causaretur rixa, uel probabiliter dubitaretur, ne uenirent ad arma, tunc iudex eos compellere potest ad concordiam per d. l. æquif

- 61 † Sexagesimo primo, ubi discordia aliquorum tendit ad incommodum alterius, tunc potest implorari officium iudicis, ut cogat eos ad concordiam, ut Bar. post Old. in d. l. 2. §. ex iis, de verb. oblig. Barto. in l. huiusmodi. §. si. de lega. 1. & plene per Fely. in rub. de treug. & pace. in 6. fallen.
- 62 † Sexagesimo secundo, quando est discordia inter personas inignes, ex qua resp. turbatur, possunt compelli personæ ad pacem, & concordiam, ut per Bald. & Ang. in d. l. xquissimum, per tex. in l. si quis ingenuam. §. in ciuilibus. ff. de cap. Bal. in l. 1. §. quies. ff. de offic. præfect. urb. Abb. in rub. de treug. & pæce, Bart. in l. ambrosius, in 4. col. ubi declaremus istas, nu. 18. ff. de decr. ab or. facien. Ang. in l. si fur. C. de usufr. Afflict. decif. 149. nu. 6.
- 63 † Sexagesimo tertio, Bar. in l. de die, in prin. ff. qui satis da. eogan. quod si partes coactæ per statutum certo facere pacem, nesciunt tamē capitulare ipsam, iudex eam capitulabit, & ibi Alex. in 2. & 3. notab.
- 64 † Sexagesimo quarto, in omnibus casibus in quibus partes compelli possunt ad pacem, compelli possunt etiam ad treugam. ita singu. dicit Abbas in rubr. de treug. & pace.
- 65 † Sexagesimo quinto, glo. 1. in c. studendum. 90. dist. dicit, quod partes inducuntur ad pacem quando ciuilitè agitur de crimine iniuriarū, uel de damno dato, secus ubi ageretur de crimine mere criminali, hoc idē uoluit Archid. in d. c. studendum, quod in priuatis criminibus potest induci concordia non in publicis iudiciis, non enim dispensare potest, uel componi, ut uir uxore demissa alia habeat. c. fin. de transactio. uel ut monachus habeat quid proprii, ut Bald. in l. in stipulatione. C. de senten.
- 66 † Sexagesimo sexto, pro pace facta commune remittere potest damna singulorum, Innoc. in c. in nostra. de

- de iniuriis, hoc tamen uerum si singuli consenserunt statuto, & iurauerunt, scilicet in casu in d. c. in nostra, refert Bald. in margarita, in uerbo, guerra.
- 76 † Sexagesimo septimo, pacis uigore multa conceduntur, quæ de iure fieri nō possunt, quia quicquid sit propter pacem legis habet uigorem. Bald. in consi. 213. in fine incip. quidam nobilis, in tertia parte consilioium, ubi limitat glo. fin. circa finem d. l. talis scriptura. ff. de legatis primo, quæ dicit quod fictio non retrotrahitur ad ea quæ sunt impossibilia, fallit in conuentione legitima, quæ fit propter pacem, & illam gloss. magnificet cum consuetudinis, de consue. & in cap. contingit, de dolo & contu. & in l. siue possideris. C. de proba. & in rubri. de procur. extra. 2. col.
- 98 † Sexagesimo octauo, pax rumpitur propter minas, & ideo si quis pacem fecerit cum Sempronio, & ille minas fecerit punitur pœna pacis rupta, ut uoluit Ange. in l. si cum exceptione, in §. satis. ff. quod met. cau. Marfi. in l. is qui cum telo, nume. 8. C. ad legem Cor. de siccar. fol. 8.
- 96 † Sexagesimo nono, adduco tibi Petrum de Ancha. in consi. 75. incipien. uiso diligenter instrumento, ubi consuluit quod procurator constitutus ad faciendam pacem & concordiam si pæctus sit, quod eius dominus ac filii non possint stare uel morari in ciuitate, & comitatu, talis procurator non poterit hoc facere uirtute talis mandati procuratoris per motiua ibi per eum adducta, & pro ista quæstione est bonus tex. in argu. in cap. ueniens, de iureiur.
- 70 † Septuagesimo, Ange. consi. 266. incip. inter capitula pacis consuluit de pace ducis Mediolani, & cum munis Florentia, & eundem in consi. 289. ubi consuluit de pace facta inter Dōmi. Venetos, & Ianuensium 71 ses, circa capitula pacis inter eos mota, † quorum aliqua dubitabantur an Ianuenses possent nauigare bonæ fide in culfo Venetorum, an ne, & an poterant applicare libere ad portum Venetorum in di-

fo.culfo, & an poterant cogi foluere maiora datia folita.

- 72 † Septuagesimo fecundo, Barb. in confil. 38. in primo uolum. incip. Paralipomenon, & uifo puncto, in 9. col. ubi fi firmata pace inter duos reges, & móta guerra per alterum eorum contra tertium principem, fi ifte tertius subiciitur, uel adhæreat regi, an uideatur, & ipfe tertius cum eius hofte pacificatus terminat, quod fic per plura motiua, & adducit Ioan. And. in additio. Spec. de treug. & pace, in pe. quaft.
- 73 † Septuagesimo tertio, Barba. in confil. 11. incipien. illud afferam in medium, fecunda colum. in 2. nota. ubi dicit, quod pacis gratia quædam funt fpecialiter permiffa, & eundem in confil. 24. incipien. clementiffime Dei patris, in 4. colum. eod. uolumi. quod epifcopus loci per cenfuram ecclefiafticam potefit compellere litigantes aſſiduos, etiam non ſubditos, ad concordiam, & imponere finem liti, ifta eft glo. ualde nota, in cap. placuit. 90. diftin. iuncta glo. in l. æquisimum, ff. de uſufr.
- 74 † Septuagesimo quarto, Fulg. in confil. 149. incip. ſuper inquisitione formata, circa medium, quod pax inita inter duas ciuitates prodeft cuilibet ex illis ciuitatibus, & ubi etiam ponit quod pax inter Florentinos, & Senenſes anno 1403. facta fuit, & iniuriz hinc inde remiſſe fuerunt.
- 75 † Septuagesimo quinto, pœna adiecta in prouifione pacis ſeruanda, non committitur, niſi ſemel per primam offenſam, niſi ſit adiecta clauſula, quod pœna toties committatur, quoties cõtra factum fuerit per l. ſi duo. § i. ff. de arbit. idem uoluit Ioan. And. in addi. ad Spec. in rubr. de treug. & pace, ad fin. de quo plene per Alex. in confil. 115. col. 2. uolum. 4. nu. 9.
- Septuagesimo ſexto, ſi plures cum pluribus fecerint pacem, † & una pars promiſit alteri non contrauenire ſub pœna ducatorum mille, & unus fui occiſus ab aliis quibus de alia parte, an pœna committatur in totum,

&

- & quibus acquiratur, & pro quibus portionibus an inſolidum, & in totum contra quemlibet, uide pulchrum confilium Alexand. 116 incipien. uifo inſtrumento pacis, in quarto uolum. numc. 1. & Corne. conti. 167. litte. d. 3. uolum. fol. 171. Barto. in l. ſina. ff. de duobus reis, in uerſicu. ſecundo quæro, cum quo ibi tranſit Angel. & Modern. Barto. in repetit. auctent. hoc ita. C. de duobus reis. quæſtio. 13. & in l. opere. ff. de ope. liber. & per Modernos in l. ſi id quod. ff. de duobus reis, in quibus locis concluditur, quod ſi plures fecerunt pacem cum pluribus, & promiſerunt ſe non offendere ſub pœna 1000. contigit unum eſſe offenſum omnes ex illa parte offenſa non poſſunt agere inſolidum, nec etiam inſolidum poſſunt conueniri illi qui ſunt de parte offendente, ut probatur ibi per l. ſi id quod, & per dict. l. opere, unde quilibet de parte offenſa potefit petere uirilem portionem, & quilibet qui ſit de parte offendente potefit conueniri pro parte uirili.
- 77 † Septuagesimo ſeptimo, utrum pax, & remiſſio iniuriarum poſſit fieri perſonis abſentibus, uide plene Alexand. in confilio 31. in quarto uolum. in tertia colum. Bald. in l. ſi manuſſus, numc. 4. C. de liber. & eo. liber. ubi dicit, quod pax in foro pœnitentia potefit fieri inter abſentes, ſed pax ſolemnis non potefit fieri niſi interueniente præſentia alicuius, quod pro abſente ſtipuletur, & eſt communis opinio.
- 78 † Septuagesimo octauo, Dux, ſeu Princeps pro pace territorii ſui habenda potefit caſtrum ſubditorum ſuorum alteri concedere, quia in pace uertitur publica utilitas: propter quam potefit auferre ius priuati, ita Alexand. in confilio 94. in princip. penulti. columna, in quinto uolum. Bartol. in l. quæcunque, in fin. C. de fide inſtrumento. & iure aſte. lib. 10. Innocen. & Ioan. Andr. in cap. in noſtra, de iure iurand. & expreſſius Angel. in l. bene a zenone. C. de quadri. præſcri. & in l. antiochenſum. ff. de priu. cred. & in l. uenditor. §. ſi conſtat. ff. conmu. prædi. Bald. in l. conuentionem. ff. de

paet. & in l. quicumque. in ulti. column. de ser. figi. & per eundem Bald. in titu. de pace constan. in uerbo privilegia.

79 † Septuagesimonono, quæro si est facta pax, uel treugua inter duos inimicos, & alter istorum offendat fratrem, uel coniuictos alterius, an uideatur incidisse in pœnam adiectam in compositione pacis, Iacobus Ard. disputa. hanc quæstionem late de pace tenenda sub rubricella argumentum, ubi arguit ad partes, & tandem inclinat in hanc opinionem, quod incidere in pœnam argumentum. l. si libertas artem. ff. de oper. lib. & l. prima. §. cum patronus. ff. de offic. præfe. urb. Aluaro, in titu. de pa. iura. firman. in §. si quis uero temerariè. Marfil. in singularibus suis, mihi. numc. 331. incip. pacem faciens.

80 Octuagesimo, si facta pace unus dat † damnum in bonis alterius, an ex hoc uideatur rumpere pace, uide Alua. in tit. de pace tenen. §. si quis quinque. in uer. quæro ab extra, & concludit, quod sic per illum text. post Bald. in d. l. nisi hoc fieret, ex discordia orta de nouo, quæ a principio cogitata non fuit.

Octuagesimo primo, quæro an famuli dominorum rixante † intelligatur rumpere pacem dominorum, & utrum domini pro ipsis teneantur, uide Aluaro. in §. si ministeriales, in uersu, quæro an ex dicto delicto, in titu. de pace tenend. & uiolat. eius, ubi remittit se ad dicta per Barto. in l. 1. §. familia. ff. de publi. & in l. 2. ff. ad leg. iul. repe. & in l. nequid. ff. de incend. rui. nau. & per Bal. in l. obseruare proficisci. ff. de offic. procon. & concludit, quod debent puniri tanquam uiolatores pacis, si uiolaretur pax propter eorum discordiam, secundum Nicol. de Neapo. & ibi est uidendum an domini teneantur uide Bartol. & Bald. in locis præallegatis.

81 † Octuagesimosecundo, cum debet haberi pax non sufficit treugua. Ang. & Pau. de Cast. in l. conuentionum. ff. de pact. & docto. in rubr. de treug. & pace. lafon in l.

cum proponas, la secunda. C. de pactis, num. 7.

83 † Octuagesimo tertio, Episcopi tenentur secundum sacras constitutiones, ut pax conseruetur, pro quo facit, quod uult gl. in aucten. quomodo oportet episcopos. §. 1. & quod not. Aluar. titu. de pace tenend. & uiola. eius §. si clericus, & etiam hoc de iure spectat ad officium eorundem tueri facere, & conseruari pacem & punire eius uiolatores. §. episcopos, & ibi Aluar. in titu. de pace iur. firman. secundum canones est expeditum capitu. 1. de treug. & pace capitu. nouit, de iudiciis, & pro pace habenda multa, & infinita bona proueniunt, quæ per gloss. fina. numerantur in titulo de pace constan.

† Octuagesimo quarto, pax fit per tactum manuum, & per risum reciprocum, per potum, per osculum. & similia notatur in Lipsius. C. fami. hercisc. gloss. in tit. de in iur. §. in summa, docto. & Pau. de Castr. in l. 1. ff. de pact. Bald. in l. & epistola. C. de fideicom. & quod dicitur de osculo non habet locum in domino feudi, ut per Firma. in reper. suo in uersu. primo, & dic ut infra dicam.

85 † Octuagesimo quinto, pax absenti fieri non potest, nisi si notarius pro eo stipuletur, sed iniuriarum remissio sic. l. athletæ. §. de remissione per Bald. ff. de excu. tuto. Alex. in consil. 131. in 4. uol. in 3. col. nu. 9.

86 † Octuagesimosexto, pax fieri non debet pretio, uel pecunia recepta, aliter non prodest. l. 1. ff. de dona. inter uir. & uxor. l. furti §. pactus. ff. de infami. quod est uerum secundum Barto. in l. athletæ. §. si. eod. titu. ante sententiam condemnatoriam, quia post sententiam fieri potest etiam recepta pecunia, ut ibi per eum.

87 Octuagesimoseptimo, † pax si fiat ab hærede occisi recepta pecunia, per hunc simplicem actum uideatur adire hæreditatem, ut uoluit Barto. in l. pro hærede. §. fina. ff. de acquir. hæred.

88 Octuagesimooctauo, pax facta per tutorem cum obligatione ad pœnam, non ualeat, Bal. in l. pactum curato-

ris ad finem. C. de pac. nume. 3. quia obligatio ad pœnã reputatur damnum ipsi pupillo, ut l. si minor. ff. de mi. no. & idem ibi Decius, nume. 7. C. de pac.

- 89 † Octuagesimonono, pax probatur ex legato facto inter inimicos, ut dicit Bald. in Lipsius. C. famil. hercisc. & in l. 3. §. fin. & ibi Barto. ff. de adimen. lega. Item per salutationem, uerbo, uel epistola, si iniuria non fuit a principio ad animam reuocata, ut uoluit Innoc. in c. olim, de iniur.
- 90 † Nonagesimo, pax facta cum promissione pœnæ applicandæ fisco non ualeat, nisi notarius stipuletur pœnam pro fisco, quia non sufficit quod partes promittant sub pœna, nisi dicatur sub pœna fisco applicanda, Bartol. in l. arbiter, il. 2. ff. de arbit. & latius in l. r. in ult. col. ff. de iure fisco.
- 91 † Nonagesimoprimum, pax a minore fieri, & stipulari potest, nec datur ei in integrum restitutio. Dyn. in l. diuus in apostillis. ff. ad sillania. Pau. de cast. conf. 19. r. ubi querit an pax facta per minorem possit rumpi per eum reductum ad maiorem ætatem.
- 92 Nonagesimosecundo, † pax rumpitur, si inferens metum quoquomodo offendatur, ut sing. dicit Ange. in l. si cum exceptione, §. satis, ff. quod metus causa. Bald. in consil. 430. incipien. insultus, in sexto uolu. Mar. in l. r. nume. 26. ibi, & facit ff. de quæstioni. idem in sing. suis nume. 337. in fine, fol. 34.
- 93 Nonagesimotertio, † pax a testatore in testamento fieri potest, & habere, de particulari etiam fieri potest, & prodest, ut l. quoties. C. de hæred. institu. Bald. in l. fina. C. commu. de leg. in lectura antiqua, & in c. r. in princ. in ultima colum. de successione feudi.
- 94 Nonagesimoquarto, † pax per tertium fieri potest, & per hæredem rauficari, ut Bald. in addit. Spec. in titu. de homic. uer. sed pone.
- 95 Nonagesimoquinto, † duæ ciuitates adinuicem pacem habuerunt, habentes prius guerram inter se, & apfuerunt pactum, quod liceat alteri uendicare, uel fœdera

- dera pacis rumpere, an ualeat tale pactum Bald. in autent. sacramenta puberum. C. si aduersus ueditionem, tenet quod non.
- 96 † Nonagesimosexto, pax a procuratore fieri potest si habet speciale mandatum, ut uoluit Specul. in titu. de homici. uer. illud autem, & expresse Bar. in l. conuentio num. in fine, ff. de pact.
- 97 Nonagesimoleptimo † pax fieri potest a spuris occisi, & prodest etiam stante statuto, quod pax habeatur a filiis occisi, ut Cyn. in l. si quis. C. ad l. iul. maieffa. Bart. in l. 2. ff. de accusat. & in l. tutel. ff. de capi dimi. & in l. pronunciatio. §. familia ff. de uerb. oblig. sed Franc. de Rampo. & Salyc. in consil. primo super primo dubio, an filius, & c. consuluerunt contrarium refert, & sequitur Angel. Aret. in tracta. maleficiorum, in uer. in termino defensionis ibi quid sit statuto.
- 98 Nonagesimooctauo, † pax fieri potest per filium occisi non heredem, etiam stante statuto, quod pax habeatur ab heredibus occisi, Bald. in l. si filius qui patri, in fine, ff. de uulga. & pupilla. & ibi Bartol. Bald. Ange. & Imo. & Doct. mod.
- 99 Nonagesimonono, † pax facta per matrem tutricem filiorum pupillorum, de homicidio mariti, an ualeat, dic ut per Ganda. in titu. de transact. & pact. nume. 22. fol. 159. qui disputat ad partes, & distingue, ut ibi per eum, & Abbas in consil. 14 per totum.
- 100 Centesimo † pax a filio fam. iniuriato non potest fieri in præiudicium patris, cui actio iniuriarum est quæsitæ, ut uoluit Pau. de Cast. in l. in personam. ff. de pact.
- 101 Centesimoprimum, pax a femina o succedente offenso fieri non potest, & facta non prodest stante statuto, quod pax habeatur ab offenso, quia femina non est habilis ad uindictam, glo. est singul. in cap. 1. §. hic autem notandum, in glo. in uersicu. leges, circa fin. qui feudum dare possunt, las. in l. cum filius fam. num. 100. ff. de lega. 1.
- 102 Centesimosecundo † pax facta cum ciuitate, & castellis

stellis eius extenditur etiam ad castella postea de nouo acquisita, ut tenet Ioan. Andr. in addit. Spec. in rub. de treug. & pa. uer. quæro ad secundam partem, sed Bal. contra in tit. de pace constan. in §. nos Romanorum, in secunda colum. not. in l. uxori. ff. de lega. tertio

- 103 Centesimo tertio, † pax facta Regi uideretur etiam facta Consiliariis ipsius Bald. in margarita, in uer. liberatio, uer. fin.
- 104 Centesimo quarto, † pax potest fieri mandatori criminis si statutum dicat, quod pax fiat percussori Bald. in l. transigere, ad fin. C. de transact. & in l. si seruum, §. prætor. ff. de acquir. hæz.
- 105 Centesimo quinto, † pacis instrumentum productum post terminum statuti etiam ex consilio aduocati non prodest Bald. in l. iuris, nume. 2. C. qui admit. & eius productio sufficit sine pronuncia Iudicis, Bald. in l. omnium. C. de testamentis, in uer. item nota, quod sufficit productio.
- 106 Centesimo sexto, † pax si est prohibita per statutum disponentem quod de percussione sanguinolentis fieri non possit, an si quis aliquem pugno percusserit, ob quam percussione in terram ceciderit, & caput sibi fregerit, cum carnis incisione, & sanguinis effusione, an tunc poterit fieri pax, uide Iaso. in l. non dubium, nume. 24. C. de lega. Bald. in l. pecoribus. C. ad laquil.
- 107 Centesimo septimo, † in uiolatoribus pacis bona publicantur, & quandoque deuantantur, ut elegan. dicit Alber. de rosa. in suo opere stat. in tertia parte. q. 18. in fine. num. 7. fol. 47. alleg. tex. in usib. feu. de pace tenē. §. 1. & de pace iur. fir. §. receptoribus, & hoc ea ratione, quia non est bona pax ex qua resultat iniustitia evidens, & cum magno detrimento, & ideo pene est exasperanda.
- 108 Centesimo octauo, † pax & concordia reddita per pecuniam ualet & tenet, ut eleg. Bald. in l. abolitio, nume. 3. C. de abolit. & maxime in criminibus ubi licet transigere

- transigere uel pacisci, de iur. ut Bald. ibi. & Saly. in l. transigere. C. de transact. in penult. quæstione, & ibi Iason plene.
- 109 Centesimo nono, † si duo fecerunt treugnam promittentes se adinuicem non offendere, & unus de alia parte filiam, uel sororem rapuerit, & eam aliquid in raptu percusserit, an ex hoc dicatur rupisse treugnam, dicit quod non, quia non percussit eam principaliter animo iniuriandi, sed ex alia causa, ut eleganter dicit Ias. in l. qui seruum. in 2. col. ff. de uerb. obl. late Marfil. in l. i. num. 4. C. ad l. Corne. de sicca. Flor. in l. si quis testamentum. §. interdum. ff. ad l. aquil. num. 2. fol. 40.
- 120 Centesimo decimo, † pax mandatum factum per uulneratum ad faciendum pacem non finitur morte mandantis, etiam reintegra, ut eleganter dicit Bald. in addit. ad Spec. in ritu. de homin. in ult. addit. in fin. uer. percussus, alle. l. 2. ff. ad sillan. Marfil. in singu. suis, nu. 44. incip. mandatur, quod not.
- 111 Pax si est facta de uulnere, an dicatur facta de morte secuta morte, dicit quod sic secundum Bald. sing. in addit. Spe. in tit. de accu. in 5. col. uer. pax facta de uulnere, Soci. in consi. 65. inci. circa prin. in 8. col. Marfil. in sing. suis, nu. 46. incip. quidam fuit uulneratus. Cor. Per. con. 51. per totum in i. uol.
- 112 Pax non rumpitur furto secuto, ut consuluit eleg. Corne. Peru. in consi. 43. incip. plura quæruntur in litera. C. car. 42. 2. uolu. alleg. Paul. de Castr. in l. fin. §. 1. ff. de publi. quia furtum fit gratia auaritiæ, & pax tum puitur gratia ueteris inimiciæ, Bart. in l. uerum. ff. de furtis.
- 113 Pax facta in articulo mortis sacerdoti recipienti nomine uulnerantibus, an ualeat, tunc quod sic, prout consuluit Guil. de Cuneo, consi. 8. in consi. criminali.
- 114 † Pax in quo differat a treugua, uide Iason. in l. cum proponans, la. 2. C. de pact. nu. 5. fol. 22. & in quo differat a concordia uide eundem in l. 1. nu. 13. fol. 153. ff. de pact. & in l. fideicom. num. 2. fol. 87. C. de transact.

& Ang. de verb. domini. c. 158.

- 115 † Causa uiolantis pacem, qui furatur ex l. furca est suspendendus, ut est tex. in l. 1. §. si quis quinque solidos de pace iur. fin. licet de generali consuetudine non feruetur, ut dicit Flor. in l. si feruus. ff. ad l. aquil. numc. 1. in princ. fol. 27.
- 116 † Pax a deo relicta est hominibus bonæ uoluntatis, & ob id glos. in c. ad apostolicæ in uerb. pacem. il. 2. enumerat sex. casus, propter quos Deus omnipotens populus aufert pacem, & gentibus mittit guerram. quo not.
- 117 Pax a Deo summo rerum omnium opifice habenda est, a seipso intrinsece, & a proximo, & a principe, & superiore suo. Ita Bal. in l. 1. in princip. in uer. pacis nomine. ff. de pact. quod refert Aug. de ciuit. dei l. 15. capitu. 4.
- 118 Pax est iusta causa, si uera est, & aliis nota. quod dominus potest remittere iniurias & damna illata per subditos secundum Dec. conf. 602. nu. 14. Rom. conf. 307. nu. 4. Ang. l. conuentionum in fin. ff. de pact. l. si uenditor. §. si constat. l. ff. comm. prædiorum, Bal. l. bene a zenone. C. de 4. præscrip.
- 119 Pax facta per offensum in articulo mortis omnibus suis inimicis, ualet & tenet, & hæres tenetur ei stare: ex quo testator imposuit necessitatem hæredi, ut assentiat ad ea, quæ ipse ordinauit, ut Paris de put. in tract. sing. in §. ultimo. circa prædicta nu. 20. fo. 42. Bal. in l. 1. nu. 32. C. communia delegat.
- 120 Pax est tranquilla libertas, dulce nomen, & res salutaria a Deo missa in mæte hominum, ut Gen. c. 43. & Iosue. cap. 21. dataque est ab eo in omnes nationes. & Paral. cap. 12. pax pax tibi & adiutoribus tuis. pres. 118. pax multa diligentibus te, Luc. c. 2. pax in terra hominibus. Marc. c. x. primum dicite pax huic domui. ad Ro. pax a deo. Ioan. apoc. Gratia uobis & pax a Deo, qui est. Deum itaque oro, obtestorque, ut omnes in mundo existētis in pace, & tranquillitate omnino esse possint.

Et

Et sic huic nostro operi circa præmissa finem facio ad laudem omnipotentis Dei, ac beatæ Virginis Mariæ, Ego Iacobus Nouello iur. doct. qui animo officioso non uani nominis appetitione, aut nugatoriæ ostentationis accessi ad huius operis compilationem, ut practicantes criminalem materiam facilius omnia ad loca sua capiant, & casus occurrentes in dies inueniant. 1568. Anno saluti reuidi.

F I N I S.

INDEX OMNIVM
QVAE IN SVPRASCRIPTO
TRACTATV CRIMINALI

D. IACOBI NOVELLO I. V. D VENETI,
CONTINENTVR.

*Cuius prior numerus folium, posterior summa-
rij numerum indicat.*

- A**BSOLUTORIA lata ad fauorem delinquen-
tis, an profit mandanti. fol. 104. nume. 20
A cõiter accidentibus an sit ualidũ argumentũ. 63. 112
Acclamatio an faciat inditium. 87. 25
Accusatori calumnioso, an propter pacem sit ei poena
imponenda. 218. 14
Actus geminatus an arguat malum propositum in deli-
ctis. 46. 73. & 77
Actor an possit in iudicio petere aduersarium suum co-
gi & compelli ad transigendum. 220. 27
Accusatus de furto, an habeat indicium contra se,
62. 110.
Ad quaestionem, seu torturam, in quibus casibus sit
procedendum. 100. 6
Acclamatio an faciat indicium. 87. 25
Adultera mulier an perdat dotem & actionem dotis.
194. 18.
Adulterandi, seu rapiendi mulierem alicuius domum
si quis accesserit, & illa non rapiat, an ex lege puni-
ri, debeat. 194. 21
Adulterantem puniens statutum, an deflorantem com-
prehendat puellam annorum duodecim: & qua poe-
na puniri debeat. 192. 10
Adulterium a marito commissum, an operetur, ut u-
xor lucretur donationem propter nuptias. 194. 18

I N D E X

Aetate inhabiles, an habilitentur, ut matrimonium cōtrahere possint pro pace habenda	216.7
Aggressio nullis dictis uerbis, an inditiat ad præmediationem delicti seu criminis.	42.62
Aggressus an possit aggressorem impune interimere pro rerum suarum & persone defensione.	121.15
Amicitia teintegratio inter testatorem, & legatarium an inducat reintegrationem legati.	221.32
Animus an ex coniecturis & præsumptionibus probeatur.	40.58
Animus delinquentis, an ex genere armorum cognoscatur.	47.76
Animus quibus mediis dignoscatur & probeatur.	23.58
Arbiter possit ponere manus ad non contenta in cōpromisso.	216.6
Arbiter an possit reducere partes ad concordiam & pacem.	219.23
Arma scienter accommodata alicui, an dicatur præstare operam & auxilium delicto	51.90
Assassino qui proprie dicantur.	43.66
Aptare arma & exercere se in illis, an faciat indicium.	39.53
Assistens malef. si potest prohibere, & non prohibet, an teneatur, ut faciens.	69.121
Assistens malef. an de iure canonico obuiare teneatur.	69.122
Assistens malef. si uult constare ibi casu euenisse, an modo aliquo puniri possit.	69.123
Auxilium seu associatio in homicidio, quomodo quis præstare dicatur.	51.90
Auxilium an requirat locum & temporis præfinitione criminis commissi.	52.91
Affertio uulnerati in articulo mortis an faciat indicium contra uulnerantem.	84.12
Affertio mandatarii an faciat indicium contra mandantem.	88.32
Appellatione iniuriarum an ueniat offensa.	167.34

Appella-

I N D E X

Appellatione uenditionis, an ueniat permutatio,
130.10

B

BANNITI iuste, uel iniuste, an impune offendi possint.	168.39
Bannitum patrem, an filius alimentare teneatur.	217.8
Bannitum offendens, an incidat in penam pacis ruptæ.	226.54
Blasphemantes calore iracundiæ uel ebrietate, qua poena de iure puniri possint.	173.3
Blasphemantes deum uel sanctos uno impetu, an unica uel duplici poena puniri possint.	173.7
Blasfemia, uel maledictio, an sit unum & idem	173.5. & 6
Bona rebellium confiscata tempore rebellionis, an tempore pacis ei restitui possint.	223.40
Bona rebellium an confiscari debeant.	206.6

C

Canem concitans, & ducens per loca publica, si excessum commiserit, an puniri possit.	110.13
Canem concitans, uel stimulans, ut mordeat transeuntes, & morsicatus pereat, qua poena puniri debeat.	110.12
Capitula pacis Ducis Mediolani, Florentiæ, & magnificos D. Venetos, & Ianuensium, an seruanda sint.	229.70
Carceratus ob blasphemiam, an per confessionem factam sacerdoti possit liberari carceribus stante statuto, & qui ab offenso pacem habuerit, a carceribus liberetur.	219.25
Casus fortuitus & improuisus quomodo inter se differant, & in quibus	110.17
Concordia quid sit, & quomodo diffiniatur.	225.50
Causa inimicitia, an exprimi & probari possit.	61.4
Cohabitans cum inimico, an dicatur inimicus inimici.	89.37
Concordia reddita per pecuniam, an de iure ualeat.	

I N D E X

236.108	
Coniunctus cum malefactore in aliquo affinitatis gradu, & eum recipiens, an dicatur particeps eiusdem criminis	88.31
Ciuitas acquisita ex privilegio, an propter superuenientem guerram amittatur	221.30
Ciuitates inuicem pacificentes, quod liceat alteri uendicare, uel foedera pacis rumpere, an tale pactum de iure ualidum sit habendum	234.95
Ciuilitas si inquietaretur propter discordiam ciuium, an iudex possit eos ad pacem componere	217.13
Clericus, an propter pacem possit transferri de una ecclesia in aliam ecclesiam	224.45
Clericum reperiunt in flagranti crimine adulterii, an pater, uel maritus possit ipsum offendere sine incurfu alicuius excommunicationis	86.23
Confessio extraiudicialis, an faciat indicium ad torturam & quaestionem	89.36
Confessio socii contra socium criminis, an faciat indicium, seu praesumptionem	85.18
Consuetudo furandi, an faciat indicium	121.16
Consulens, persuadens, uel sollicitans ad homicidium committendum, quae poena puniri debeat	69.120
Contumacia an faciat sufficiens indicium ad torturam	54.97
Contumacia, an indicet quem culpabilem absque aliis iudiciis	84.15. & 16
Crimen imprimendi falsam monetam est ad instar delicti laesae maiestatis	197.1
Crimen incestus, an corporaliter sit puniendus.	192.11
Crimina obiecta omnino probanda sunt	140.1
Crimina omnia proficiuntur ex adulterio, incestu, uel lenocinio	189.1
Crimina leuia quae appellantur	22.21
Crimina quae grauiora, uel grauisima appellantur.	21.15

Crimen

I N D E X

Crimen laesae maiestatis est enorme, & ab eo an appellari possit.	205.1
Criminum genera seu delictorum plura sunt.	20.13
Crimen rebellionis quot modis contrahatur & quae poena puniri debeat	205.5
Culpa lata an dolo aequiperetur.	110.16
Currens cum equo qui retineri non potest sciens equi uicium, si hominem occidat, quae poena puniri debeat	109.9
Cursu equi si puer occidatur an currens poena capitali tenetur.	109.7
Custos alicuius rei, quae per aliquem furto subtracta sint, an torqueri possit, ut furem indicet.	65.27
Crimen laesae maiestatis graue est, sed eternam maiestatem offendere grauius est.	208.15
Crimina quaedam sunt publica, alia uero priuata.	20.13
Crimina quaedam sunt leuia, quaedam grauia, alia uero sunt grauisima.	21.15
Crimina quaedam sunt extraordinaria, quae pro motu iudicis puniuntur.	21.16
Crimina leuia quae dicatur.	22.21
Crimina grauisima an publica dicantur.	22.22
Crimen imprimendi falsam monetam est ad instar criminis laesae maiestatis.	197.1

D

Damnum dans in bonis alterius, an incidat in poenam pacis ruptae:	228.65
Delicta paria, mutua compensatione tolluntur.	102.8. & 14.
Delicta puniri maxime reip. interest.	160.1
Delicta in quibus certis casibus, legis poenam effugiant	160.2
Delicta incepta, an & quando pro perfecta habenda sint.	198.5
Delatio armorum nudatorum sub capa, an faciat indicium ad retentionem.	39.53
Deploratio in domo alicuius, an ex hoc surgat indicium	197.1

Q 3 cium

I N D E X

- tium contra inhabitantes domum. 93.47
 Deprehensus in delicto, an habeat inditium contra se. 86.21.
 Denunciatio nerici, seu decani, an faciat indicium. 124.32.
 Decentes bonis uerbis aliquem in loco, sciens ibi esse malefactores, qua pena puniri debeat. 55.102
 Dictum unius testis de uisu, an faciat inditium ad torturam, seu quaestionem. 141.7.& 8.
 Dictum unius testis reuelatis insidias contra Papam uel Imperatorem, an probet. 141.6
 Dictum uulnerati asserens se mori culpa medici, an pro sit percussori. 146.27
 Dictum unius testis in criminalibus, an sufficiat. 141. n. u. me. 4.
 Delinquens in una iurisdictione, an in alio loco puniri possit. 94.50
 Deprehensus in crimine furti, an suspendi possit. 24. 28
 Deus est auctor naturæ. 133.3
 Deus scordium est scrutator & cognitor. 49.84
 Dictum socii & criminis contra consocium eiusdem criminis, an indicium faciat ad torturam. 86.19.
 Dictum mandatarii contra mandantem, an probet. 47 34.
 Dictum mandantis, an faciat indicium contra mandatarios ad quaestionem, & torturam. 88. 32 & 33
 Dictum unius testis an faciat indicium ad torturam. 141.7.& 8
 Dictum unius testis reuelantis insidias contra Papam, uel principem, an probet 141.6
 Digito si quis hominem debilitauerit, stante statuto quod qui hominem debilitauerit pena. l. 100. puniatur, an in penam statuti incurrisse dicatur. 166. 31.
 Dictum uulnerati asserentis se mori culpa medici, an

I N D E X

- an pro sit percussori 146.27
 Discordia quando tendit ad incommodum alterius, an possit implorari officium iudicis 228.61
 Discordia inter personas insignes & notas, ex qua Respublica facillime turbari possit, an principes eos ad pacem & concordiam compellere possit. 218. 19.62
 Dispositionibus iuris propter pacem, an licitum sit derogare. 217.11
 Donatio facta duobus, an subiacet dispositioni de uendentibus rem duobus. 130.9

E

- Expendens multam pecuniam ultra solitum, an contra se habeat inditium ad capturam, seu quaestionem 122.20
 Ecclesia contra laicos operantes contra naturam, an habeat iurisdictionem & imperitiam 133.7
 Ecclesia pro bono pacis, an toleret dispensationem episcoporum. 218.16
 Episcopi secundum sacras constitutiones, an teneantur conseruare pacem, & eius uiolatores punire 232.83
 Episcopus dato sibi bono contracambio, an episcopatum renunciare possit. 218.18
 Episcopus laicos diu litigantes, an ad pacem & concordiam reducere possit. 220.73
 Equus in cursu si puerum occidat, an currens teneatur ad penam legis cor. de ficcar. 109.7
 Exercitium in armis in non solito, an indicium faciat. 39.53
 Exiens domum cum aliqua re sub ueste, an sit sufficiens indicium ad torturam. 118.7
 Expendens falsam monetam, qua pena puniri debeat. 200.7

F

- Faciens bonam monetam, sine tamen licentia, superioris, an pena puniri omnino debeat. 198.4

I N D E X

Facilitas se iactandi & lubricum linguæ, an debeat ad pœnam trahi.	41.61.
Faciens bonam monetam sine superioris licentia, an puniri debeant.	197.3
Factum aliquid ad necessariam ad defensionem, an & quomodo dicatur.	163.18
Falsificantes monetas, an locum habet in tingente mo netam adulterinam stante statuto.	197.3. & 27
Fama de per se sola, an sit sufficiens inditium ad tortu ram.	33.43
Famuli dominorum inuicem rixantium. an intelligen tur rumpere pacem dominorum suorum.	222.81
Famuli hospitem & nauarum, quando bona ex ho spitio sunt furata, an ex lege torquerit possunt.	124. 28
Famulorum natura semper est furari.	121.19
Fautores, & conspiratores, an a testimonio omnino re pellatur.	152.52
Ferens arma ultra solitum, an habet contra se præsum ptionem.	54.100.
Felonia commissa per uassallū, si est talis. quæ de feudo uassallum omnino priuaret, an heres domini illam opponere possit.	194.20
Forma pedis hominis furantis in terra humida, an pos sit haberi pro inditio proximo.	122.22
Frequentatio assidua uia, seu itineris facta in loco cõ missi delicti, an faciat inditium.	41.60
Frequentatio assidua facta per aliquos in aliqua domo in qua bona sunt furto subtracta, an arguat indicium, uel suspicionem.	119.10
Fama an sine alio adminiculo sit sufficiens ad torturam	32.42
Fuga per se sola, an & quando indicium faciat.	53.97
Fuga antequam contra imputatum inquiratur, an fa ciat ipsum culpabilem.	45.96
Fuga famuli ex domo, in qua res est furto subtracta, an faciat indicium.	121.18

Fu-

I N D E X

Fugiens cum gladio sanguinato, an habeat indicium contra se.	82.7
Fugiens e domo cum facie pallida, & arma sanguino lenta, an sit sufficiens indicium ad condemnandum.	82.8
Fugiens teus fractis carceribus, an habeatur pro con fesso.	42.26
Fugitiuus quis proprie dicatur.	24.27
Fugitiuus an possit carcerari legitimis iudiciis nõ præ cedentibus.	23.23
Fur accedens ad domum animo furandi, licet non fure tur, qua pœna puniri possit.	117.5
Fur deprehensus in furto, an suspendi possit.	118.8
Furans animo uiolandi pacem, an furca suspendi pos sit.	238.115
Furtiua res reperta penes aliquem, an is pro fure iudi candus sit.	118.8
Furtiua res reperta penes hominem bonæ conditionis & famæ, an pro fure habendus sit.	119.9
Furtum tribus legibus, & tribus modis puniri potest	116.2
Furtum quomodo diffiniatur, & quot modis committa tur.	116.1
Furto commisso in aliqua domo, an uicini retineri pos sint.	48.80
Furata fuit mihi res aliqua, an cum bona conscientia æquiualem retinere poterò.	119.12
Furari an liceat propter necessitatem famis.	119.13
Fur nocturnus, an impune interfici possit.	120.15

G

Geminatio & reiteratio uulnerum, & percussionum, an sit sine spe uenit.	46.72
Geminatio & reiteratio uulnerum, an habeat quid ex cessus.	40.57
Geminatio in delictis & criminibus, an arguat omni modam uoluntatem delinquendi.	54.99
Geminatio an indicat ad præmeditationem homi cidii	

cidii. 46.72
 Geminatio in ultima uoluntate, an arguat omnimodā
 uoluntatem testatoris. 47.77

H

Haeres emphiteotæ, si per biennium liuellum non sol
 uerit, an cadat a iure suo 130
 Homicidia quod fecit semper expectet. 67.114
 Homicidia quot modis committantur. 67.113
 Homicidium, uerbo & lingua committitur. 68.117
 Homicidium sequutum animo non occidendi, an puni
 ri debet poena legis corneliæ de sicariis. 108.4
 Homicidiū casu commissum, an de iure ciuili sit puni
 bile. 108.1
 Homicidium casum commissum ab aliquo acclamāte
 caue, caue, an sit punibile. 108.2
 Homicidium casuale commissum ab aliquo dante ope
 rā rei illicitæ, an de iure canonico sit punibile. 108.3
 Homicidium casuale culpa præcedente commissum,
 qua poena puniri debeat. 108.6
 Homicidium casuale culpa commissum qualiter punia
 tur iure ciuili & cano. 109.11
 Homicidium casum commissum ab eo qui dabat ope
 ram rei licitæ, qua poena puniatur. 108.4
 Homicidium casuale commissum ab eo, qui adhibuit
 eam diligentiam, quam quilibet solitus est adhibere,
 qua poena puniri debeat. 108.5

I

Inuenientes an possint libere nauigare bona fide in cul
 pho D. Venetorum. 229.71
 Impunitas concessa patri filiam interficienti, an se ex
 tendat ad focerum uirtute statuti. 191.6
 Immemor salutis æternæ, an quis in articulo mortis ef
 se præsumatur. 84.13
 Impediens capturam per familiam potestatis insequen
 te malefactorem, an dicatur auxilium præstare. 86.
 20

Incen-

Incendium, an numeretur inter casus fortuitos. iiii. 18
 In crimine læsæ maiestatis, an bona publicari, & con
 fiscari debeant. 206.6
 Infamia quotuplex esse dicatur. 85.17
 Infamia delinquentis, an faciat indicium ad torturam.
 133.6
 In crimine læsæ maiestatis, an per simplicem scien
 tiam, quis incidat in poenam ordinariam legis:
 266.8
 In publicatione bonorum, an ueniant bona existentia
 in alieno territorio. 167.36
 Inditia, an per duos testes probari debeant. 30.38
 Inditia ad torturam qualia esse debent. 34.44.45.
 Inditia, quæ & qualia esse debent in materia præmedi
 tati homicidij. 30.35
 Inditia an ius dicenti sint arbitraria. 30.36
 Inditia quæ sunt remota, quæ generalia, & quæ propin
 qua. 30.37. & 48
 Indicia ad iudicem informandum. quæ nam esse de
 beant. 34. & 45
 Indicia sufficientia ad quæstionem habendam, quæ. 31.
 39
 Indicia indubitata, & ad condemnationem sufficientia
 quænam esse debeant. 34.46. & 47
 Inditia contra monetarios qualia esse debent. 200.11.
 Inditiis legitimis non præcedentibus, an contra reum
 imputatum de crimine læsæ maiestatis iudex proce
 dere & detineri possit. 206.4
 Inditia an possint arbitraria. 30.36
 Incedens per uiam non publicam, an habeant indicium
 contra se. 41.60
 In crimine læsæ maiestatis, an quilibet admittatur. 207.
 10
 In omnibus casibus in quibus partes compelli possunt
 ad pacem, an in illis compelli possint ad treuguan.
 228. 64.
 In uiolatoribus pacis, an bona publicari possint.
 236

I N D E X

- 236.107.
 Inimicitia, an indicium faciat & arguat. 81.3
 Incantat. & sortilegia, an faciat inditium. 56.103
 Inimicitia causa, an exprimi & probari debeat. 81.4.
 Iniuriarum appellatione, an ueniant offensa. 167.32
 Inquisitio quid sit, & quotuplex sit. 13 numero. 1.2.3. & 4.
 Inquidtio, seu accusatio de consilio, uel mandato, quo modo formari debeat. 68.119
 Instrumentum pacis productum post terminum statutum, an possit producenti. 236.105
 Insultum faciens ad domum, an ad porticum adhaerentem domui se extendat. 161.8
 Insultum faciens cum armis, licet ad arma manus non posterit, an de insultu cum armis puniri debeat. 166.5
 Insultus, quomodo iuridice diffiniatur. 160.3
 Insultus & assultus, quomodo inter se differant. 160.4
 Insultus factus per A. cum aliis sociis, ignorantibus animum insultantis, an contra socios procedi possit. 163.19.21
 Index an procedere debeat ad retentionem, alicuius legitimis iudicis non precedentibus 102.11.
 Index in notoriis criminibus, an possit procedere ad capturam rei inquisiti, uel accusati. 102.10
 Index an debeat uariationes reorum in constitutis redigi facere. 50.87
 Index an possit compellere partes ad transigendum, & componendum, 226.57
 Index an possit hortari partes ad pacem & concordiam, & an illos cogere possit ad concordiam. 226.56
 Infamia delinquentis an faciat indicium ad torturam 85.17.
 Index an & quando procedere debeat ad torturam cum

I N D E X

- cum moderamine, id est, non excedere tres uices. 102.10
 Index an salua conscientia possit detrahere aliquid de iure pauperis, & dare diuiti, ut eos concordet. 219.22
 Index habens ciuitates inquietas propter discordias ciuium, an illos possit ad pacem compellere. 217.13
 Index an semper debeat studere paci 218.15
 Index debet omnia concordia & pace terminare. 219.24
 Index non debet procedere ad quaestionem cum furore animi, sed ex moderamine rationis 122.23
 Index an teneatur terminare lites non solum iustitia, sed etiam concordia 217.12
 Index an debeat studere paci, ac treugis 218.15
 Index antequam procedat contra aliquem, an sibi in primis de delicto commisso constare debet 79.1
 Index in notoriis criminibus, an ad capturam procedere possit 23.24
 Index an possit compellere partes ad compromittendum 220.28
 Index in causis criminalibus possit cogere partes ad pacem & bonam concordiam 227.58
 Index an debeat ad torturam in infinitum procedere, sed cum moderamine rationis 99.1
 Index si dubitat ne partes ad arma ueniant, an possit ad concordiam reducere 217.13
 Index ubi speciali crimine poenam imponit, an temporalis esse debeat 21.18
 Index semper debet habere aequitatem ante oculos mentis suae 22.20
 Index si excidit poenam consuetudinariam, an dicatur excedere modum 22.19
 Index habita qualiquali informatione potest ad capturam rei procedere 23.24
 Index ex praesumptionibus debet multum temperare suam

I N D E X

suam sententiam.	34.47
Judici constare debet de delicto antequam contra alium procedat.	79.1
Judex lata sententia absolutoria, an possit reum pronunc ex carceribus relaxare.	103.15
Inquisitio quid sit remissive.	14.4
Inquisitionis veridica definitio, secundum doctorem.	13.1
Inquisitio alia solemnis, alia vero preparatoria.	14.3. & 9.
Inquisitionum materia an triplex esse dicatur.	14.4
Inquisitio, an ad abirrium iudicantis fieri debeat.	18.5
Inquisitio an semper sit formanda infamia præcedente.	18.6
Inquisitio si sit super statu civitatis, an infamia præcedere debeat.	18.7
Inquisitio specialis, quæ sit contra certam personam, an infamia præcedere debeat.	19.8
Infamia an debeat esse in loco inquisitionis.	19.9
Infamia an possit esse in loco inquisitionis.	20.10
Infamia cum confessione extrajudiciali; an sit sufficiens iudicium ad torturam.	20.11
Inquisitio an sit alia communis, alia vero exuberans.	20.12

L

LEGEM aieft, in hoc crimine, an per simplicem scientiam quis incidit in penam.	207.9
Libri hæresis reperti penes aliquem, an ex hoc præsumatur hæreticus.	200.12
Legatarius an perdat legatum propter inimicitiam superuenientem.	221.31
Locutio ad aures secreta an indicium arguat.	38.51
Lenocinium maius est delictum adulterio.	193.12
Lenocinio quot modis committatur.	193.13

M

MALA phisonomia, & turpe nomen cum aliquo in dicio,	
---	--

I N D E X

dicio, an sit sufficiens signum ad torturam.	48.81
Mala phisonomia an faciat præsumi quem proliuem ad scelera.	48.82
Mala uita hominis, an faciat indicium sufficiens ad delinquendum.	69.124
Maleficium in omni casu per duos testes probari debet.	140.3
Malus semper præsumitur malus in omni genere mali.	111.17
Mandatum non finitur morte mandantis etiam reintegra in casu pacis fiendæ.	237.110
Mandantes & mandatarii, qua pœna & quibus. ll. puniantur.	69.120
Masculi qui muliebria patiuntur, an infames efficiantur.	135.5
Maritus an impune uxorem occidere possit deprehensam in adulterio.	190.2
Maritus de iure canonico an habeat potestatem in uxorem deprehensam in adulterio.	190.3
Maritus an lucretur dotem si uxorem de adulterio querellauerit.	191.8
Mandantes & mandatarii, an in delictis eadem pœna, & lege teneantur.	68.118
Medicorum iudicio semper est standum cum debito ordine, & canonice processerint.	164.23
Medicorum depositionibus a firmantibus cum iuramento statur uulneratum obiisse ex alia causa, quam ex uulneribus illatis.	163.17
Medicis & peritis semper standum est in materia uulnerum.	164.13. & 24
Mendacium, & uariatio an sit sufficiens indicium ad torturam.	49.85
Medicus perperam medicans uulneratum, qua pœna puniri debeat.	110.15
Mercatores expendentes abundanter pecunias, an contra illos oriatur mala præsumptio.	fol. 122.21
Minor si committit delictum factus maior, an puni-	

I N D E X

ri possit.	70.125
Minæ & iactationes in solito illas exequi, an faciatur iudicium pensamenti	41.61
Modus percutiendi, an faciat inditium ad pensamentum.	45.69
Monetam falsam expendens, si ostenderit a quo illam habuerit, an damnandus sit.	200.8
Monetam falsam ignoranter expendens, an excusandus sit.	200.9
Monetarij qua poena puniendi sint.	197.2
Monetas tingentes auro, uel argento, & tondentes, qua poena puniantur.	200.10
Mortuus in domo, an iudicatur & præsumatur interfectus ab habitantibus in eadem domo.	90.38
Mulier reperta uulnerata in aliqua domo, an præsumptio insurgat contra exeuntem de dicta domo cum gladio euaginato in manu.	87.26
Mala conuersatio cum malis hominibus, an faciat indicium.	69.124
Multitudo uulnerum an arguat uoluntatem delinquendi.	45.71
Mutuans pecuniam ad emendum arma pro maleficio committendo, an dicatur præstare auxilium.	52.92
Multa an ueniat sub nomine condemnationis.	168.38
Mulier propter adulterium mariti, an lucretur donationem propter nuptias	194.18
N	
NECESSARIA defensa quomodo est intelligenda.	118.87
Notorii quotuplex sit species.	24.29
Notorij materia, a nu. 30. usque 34.	fol. 25
O	
OBSERVATIO loci an faciat inditium ad homicidium committendum.	38.52
Offensa illata alicui in districtu Paduano, an ueniat in	

I N D E X

in statuto loquente de offensa facta in ciuitate Paduæ stante statuto.	197.33
Offendens bannitum, an incidat in poenam pacis ruptæ	226.54
Offensus si habet unicum uulnus, & plures fuerint in rixa, a quo illatum esse credatur.	82.6
Offensus super accusatione publica, an pacem facere possit.	103.17
Offensus in foro conscientia, an compelli possit ad pacem agendam.	219.20
Officialis conspiciens duo rixantes si non se interponit mediandi causa, an ab officio sit remouendus.	
P	
PATRI an licet adulterum interficere	191.4
Pater an possit filiam, & adulterum simul interficere.	191.5
Pater uel maritus, an occisionem filio alteri demandare possit.	192.9
Paria delicta mutua compensatione tolluntur.	103.14
Pax quid sit, & quomodo diffiniatur.	216.4
Pax non solum habet uim simplicis indulgentia, sed restitutionis in integrum.	221.33
Pax in dubio dicitur esse perpetua.	222.38
Pax & treugua an diebus feriatis sine peccato tractari possit.	222.37
Pax quotuplex sit, & quomodo dicatur rumpi, & a concordia differat.	223.43
Pax inter duos inita sua poena an propter stuprum, & incestum commissum cum affinibus alterius partis rupta esse intelligatur.	222.36
Pax facta super uulneribus, an extendatur ad mortem.	224.49
Pax, & concordia an sit unum & idem, stante statuto, quod super iniurijs alicui illatis pax habeatur.	223.44
Pax facta inter attrinentes, an impuberes comprehendat.	

I N D E X

hendat.	225.51
Pax facta alicui, & complicibus, & rupta, an complices offensus intelligantur antequam ipsi ratum habeant.	225.52
Pax facta inimico, & hæredibus suis sub pœna si unus ex hæredibus offendatur, an offensus ad integratæ pœnam agere possit.	226.55
Pax fieri potest de crimine iniuriarum, & damno dato, & an possit fieri super crimine mere criminali.	227.58
Pax an rumpatur propter minas	229.68
Pax inter duas ciuitates an profit cuilibet ex illis ciuitatibus illis adhærentibus.	225.53
Pax facta per pluribus cum pluribus, & una pars promissit non contrahenire sub pœna si unus occidatur ab aliquibus de alia parte an pœna in solidum committatur, & quibus acquiratur.	230.76
Pax & remissio iniuriarum ab absentibus fieri possit.	230.77
Pax & treugua inita inter duos inimicos, & alter eorum offendat fratrem seu coniunctos, an incidat in pœnam adiectam in compositione pacis.	232.79.
Pax quomodo haberi debet, an sufficiat treugua.	232.82
Pax quomodo facienda sit.	233.84
Pax absentis an per notarium stipulari possit.	231.77. & 85
Pax pretio, uel pecunia recepta fieri possit, & an teneat.	233.86
Pax si est facta ab hærede occisi pecunia recepta, an per hunc actum intelligatur adire hæreditatem.	344.87.
Pax inita per tutorem cum obligatione ad pœnam an reputatur datum pupillo.	233.88
Pax probatur ex legato facto inter inimicos.	234.89
Pax facta cum promissione pœnæ applicanda si non ualet	

I N D E X

ualet nisi notarius si se pœnam stipuletur.	234.90
Pax a minore & fieri, & an stipulari possit.	234.91
Pax an rumpatur si inferens metum, quoquomodo offendatur.	234.92
Pax an a testatore in testamento fieri possit.	234.93
Pax facta per tertium an per hæredem ratificari possit.	234.95
Pax an a procuratore fieri possit, si non habet speciale mandatum.	235.96
Pax facta per matrem tutricem filiorum pupillorum su per homicidio mariti, an ualet.	235.99
Pax an fieri possit a filio spurio occisi, & profit.	235.97
Pax a filiofamil. iniuriato an fieri possit in præiudicium patris.	235.100
Pax fit per tactum manuum, aut per osculum.	233.84
Pax an rumpatur furto sequuto.	237.112
Pax a femina succedente offenso, an fieri possit, & facta teneat.	235.101
Pax facta cum ciuitate, & castellis, an extendatur ad castella de nouo acquisita.	235.102
Pax facta Regi an intelligatur esse facta consiliariis ipsius.	236.103
Pax facta percussori, an fieri possit mandatori criminis.	236.104
Pax prohibita per statutum disponente de percussione sanguinolentis, an fieri possit super percussione facta cum pugno, ob quam percussus in terram cecidit, & caput sibi fregit cum effusione sanguinis.	236.106
Pax seu treugua facta alicui an intelligatur esse rupta ob raptum secutum in personam filia, uel sororis alterius ex paciscentibus.	237.109
Pax facta de uulnere, an intelligatur esse facta de morte.	224.49
Pax quomodo differat a treugua.	232.82

I N D E X

Pace inita inter duos Reges, & mota guerra per alterum eorum cuidam tertio, qui uni ipsorum adhaereat, an iste tertius intelligatur pacificatus cum altero Rege.	230.72
Pacem faciens cum aliquo si eum non offendit, sed con sanguineum suum, an incidat in poenam appositam in contractu pacis.	237.109
Pacis priuilegia, quæ sint.	223.41
Pacis uigore multa conceduntur, quæ de iure fieri non possunt.	269.67
Pacis instrumentum productum post terminum statutum, an prosit.	236.105
Pacificentes ad inuicem sub certa poena, & se inuicem offendentes, & nescitur, quis primo socium offenderit, an de pace rupta puniri possit.	224.47
Pacem facientes, & ibi inuicem promittentes non offendere sub certa poena, si unus alium offenderit, an poena committatur.	215.1
Pacem si plures cum pluribus fecerint, & promiserint non se offendere, an poenam in solidum committant.	215.2
Palliditas & trepidatio an sit sufficiens indicium.	83.11.
Papa ob pacem ruptam, an sit iudex competens inter laicos.	217.9
Particeps sciens uel auxilium præbens in delictis, quomodo quis dicatur.	52.92
Pater uel maritus, an possit demandare occisionem filiae uel uxoris.	192.9
Pater an possit filiam, & adulterum interficere etiam si esset prægnans.	191.5
Patri an liceat interficere adulterum si reperit filiam in actu ueneris.	191.4
Pœna ubi non est determinata, an iudicis arbitrio committatur.	21.17
Pœna soluenda per aliquem, an eo mortuo hæredes illam soluere teneantur.	167.35

Percuf.

I N D E X

Percussio facta seu illata uno ictu in manu, & ad uiam capitis, an una, uel duplici poena puniri debeat.	165.24
Percussus, uel uulneratus, qui ex interuallo decessisse intelligendum sit	94.48
Percutientem puniens statutum aliquem in domo, an habeat locum in eo qui proiicit gladium contra aliquem existentem in domo	162.12
Percutienti alicui in platea, statuta poenam imponentia, an se extendat in confinibus plateæ	161.9
Percutiens pluries cum baculo an habeat animum occidendi	165.24
Percutiens aliquem in aliqua parte corporis non periculosa cum baculo an propter reiterationem censetur habere animum occidendi	39.56
Percutiens cum ferro ad uiam capitis, an dicatur habere animum ad occidendum	45.70
Percutiens aliquem in confinibus plateæ, an sit eadem poena puniendus, ac si in platea percussisset stante statuto	162.9
Percutiens aliquem pluribus percussioibus uno impetu, an percussores condemnari debent ex una an ex pluribus percussioibus	164.13
Peritis in arte sua semper est credendum	164.24
Periurantes de iure ciuili poena mortis an sint puniendi	173.2
Pirata an possint furca suspendi in loco, in quo furtum commiserunt	124.30
Pluralitas uulnerum, an arguat omnimodam uoluntatem delinquendi	45.71
Plures inculpati de morte alicuius, nec apparet cuius ictu perierit, an omnes sint ad torturam ponendi	46.57
Potens prohibere, & non prohibens an dicatur particeps criminis	88.28
Prælati ecclesiæ si alicui iura sua uendiderit, an rem alteri concedere possit	130.8

R

P. m.

I N D E X

Præsumptio an sit minor iudicio. 35.48
 Præsumptionum plures sunt species. 37.59
 Præsumptione ex uolentia an possit perueniri ad sententiam diffinitiuam. 35.48.
 Princeps an possit cogere litigantes ad pacem, & cõcordiam, & ad compromittendum. 227.59
 Princeps pro pace sui territorij potest castrum aliis concedere. 231.78
 Principes inuicem paciscentes sub pœna non offendendi terras alterius, an bona ad hærentium includantur. 225.53
 Primus emptor si pretium soluit, secundus uero non numerauit, an uenditor pœnam. ll. incurrant. 129.3
 Proclama seu citatio, quomodo formanda sit in crimine læsæ maiestatis. 205.3
 Procurator constitutus ad faciendam pacem, an pacisci poterit, quod aliquis, & eius filij in ciuitate, & comitatu morari non possint. 229.69
 Proditio an sit sufficiens signum ad homicidium committendum. 39.54
 Proditor quis intelligatur. 43.65
 Proiciens lapidem in canem transeuntem ne mordeat si pertusserit aliquem, an sit puniendus. 110.14
 Pupillus an possit facere pacem de morte patris, cum inimicis patris, sine decreto iudicis. 224.48
 Pugnus an includatur sub distinctione uulnerum statuto disponente. 168.36
 Publicatus bonis, an ueniant bona in alieno territorio existentia. 206.7

Q

Qualitas armorum, an faciat indicium. 47.76
 Querella contra rebelles etiam post mortem, an possit intentari. 205.2
 Qui hodie unam rem, & cras aliam furatur, an ei talis ex lege suspendi possit. 119.11

Quæ

I N D E X

Quæ personæ torqueri debeant. 100.5
 Qui male agit, odit lucem. 44.68
 Quomodo ad questionem sit deueniendum. 100.6
 Qui scienter duobus eandem rem uendiderit, an pœna falsi teneatur. 129.1
 Quam pœnam incurrant hodie, qui eandem rem duobus attenuerit. 129.2
 Qui ignoranter uendiderit rem duobus, an puniri debeat. 129.4
 Qui dicitur esse omni exceptione maior. 143.14
 Quod testes reprobent testes. 152.53
 Qui hominem debilitauerit puniatur in lib. 100. si quis in digito, debilitauerit an pœna simili multari possit. 166.31
 Quilibet in crimine. ll. maiest. an admittatur ad accusandum. 207.10
 Qualitas personæ, an pro indicio tradatur. 59.107

R

Rebellionis crimen quot modis committatur, & qua pœna puniri debet. 119.5
 Rectores terrarum mittunt iudicem ad conspicienda uulnera mortuorum. 79.2
 Recipiens malefactorem in domo, an dicatur præstare auxilium. 53.93
 Recipiens malefactorem in domo post delictum commissum, an dicatur conscius eiusdem delicti. 88.30
 Repertus prope mortuum cum aliqua arma, an indicetur. 91.42
 Repertus penes aliquam domum animo furandi, licet non furetur, quomodo puniri debeat. 91.42. & 118.5
 Resistentia facta per aliquem ne malefactor capiat a familia potestatis, an faciat indicium? 86.20.
 Reipublicæ interest delicta puniri. 160.1
 Rectores terrarum, an debeat mittere iudices ad conspicien-

R 4

I N D E X

Spicienda uulnera cadauerum.	86.20
Reus fugitiuus fractis carceribus, an pro confesso habeatur.	24.26
Rixa secuta parum post primam, an indicat ad pensamentum.	54.98
Reus fugiens per loca denia potest capi.	23.25
Reus deprehensus in fragranti crimine, an sine processu damnari possit.	24.28
Reus furtiua penes aliquem reperta, an is pro fure sit iudicandus.	118.8

S

Sacerdos cui in confessione reuelatum fuit hoc crimē, an possit confessionem sibi factam reuelare.	207. 11.
Sanguinis interfecti profus ante oculos occisorum, an faciet indicium.	53.94
Scala ante fenestras domus in qua furtum est factum, & uisa in domo alicuius, an contra illum talem oritur praesumptio.	122.24
Sciens & non prohibens cum potuerit, an habeat indicium contra se.	88.28
Sciens malefactor esse in loco cum posset aliunde transire habet indicium contra se.	55.101
Sexta & coadunatio hominum quomodo facta esse intelligatur.	165.27
Simplex scientia sine reuelatione, an incidat in crimen. II. maiestatis.	206.8
Socius itineris, si causa non praecedente percutit, an indicietur.	42.63
Sodomita hodiernis temporibus, an poena mortis puniendus sit.	133.8
Socius criminis, nulla intercedente tixa, aliquem percutiens, an dicatur proditorie percutere.	42.63
Solicus delinquere an habeat indicium contra se.	62.5
Spoliatus de facto an de facto restitui debeat cum quin	quaginta

I N D E X

quaginta fallentis.	177. r. usque. 50
Statuta prohibentia portare arma tempore guerra, an tempore pacis iudex possit contra talem statutum contrahere.	223.42
Statuta imponentia poenam alicui percutienti in platea, an se extendat in confinibus platearum.	161.7
Statuta facta tempore guerra an tempore pacis tollenda, & mutanda sint.	219.21
Statuta stante quod pax habeatur ab heredibus occisi, an fieri possit per filium occisi, licet non sit haeres.	235.98
Statutum puniens percutientem in domo, an habeat locum in eo, qui proiecit gladium contra aliquem exstentem in domo.	162.12
Statutum arctans personas ad faciendam pacem in certo casu, sed ipsae personae nesciunt capitulare, an iudex illam capitulabit.	228.63
Statutorum uerbis nullatenus est recedendum.	162.13
Stuprum quid sit.	193.15
Sub nomine, & uerbo condemnatio an ueniat multa.	163.38
Subditus offensus, an suadendus, uel cogendus sit, ut remittat iniuriam.	218.19
Suspicio quid sit.	36.49
Sucessu temporis Titius, quem Sempronius uulacrauit, propter febrem mortuus, est nūquid Sempronius de morte puniendus sit.	163.16
Suspectus iudicatur semper qui nocturno tempore operatur.	117.4

T

Taciturnitas socii quando socius reperitur in domo an faciat indicium.	87.24
Tempus noctis, an indiciat ad homicidia praecogitata.	44.67
Testes in criminalibus, an debeant esse omni exceptio	ne maiores.
	143.13
Testes	

I N D E X i

Testes in criminalibus, an debeant reddere causam d ei sui.	144.16
Testes ad defensionem an recte probant etiam si non red dant causam scientię.	151.45
Testes inhabiles, an admittendi sint quando veritas aliter haberi non potest.	144.20
Testes domestici an admittendi sint super his, quae do mi tractantur.	145.21
Testes inhabiles an de uoluntate partium recipiendi sint.	145.22
Testes deponentes uidisse duos insimul rixantes, & sedata ira comperitur alterum ex ipsis esse percussu sum, an ex hoc dicto possit deueniri ad condemna tionem.	148.33
Testes minores an in subsidium examinari possint in causa capitali.	149.38
Testes singulares an sint coniungendi ad faciendam plenam probationem.	149.39
Testes deponentes de aliquo facto secuto presentibus Scio, & Titio, & interrogatus de presentibus res pondeat nullis aliis, an eis fides sit adhibenda.	150. 40
Testes falsum deponentes in eo, in quo non consistit substantia negotii, sed in circumstantiis an eorum di cta uirulentur.	150.41
Testes contrarii in quibusdam accessoriis an plene pro bent.	150.42
Testes singulares in eorum depositionibus an sint con iungendi ad faciendam plenam, & perfectam pro bationem.	151.45
Testis de uisu, an sit sufficiens indicium ad torturam	20.41
Testes domestici, & minus idonei an probent ad de fensionem alicuius.	152.48
Testes falsos producentes ex l. puniatur in 100. quidam prodexerunt unum tantum, an puniatur inducat. 100.	152.51

Testi

I N D E X

Testimonium Iudaeus contra Christianum an reddere possit.	144.19
Testes in criminalibus an debeant esse omni exceptio ne maiores.	143.13
Testis si contestem nominauerit, & conuersis deponat non interuenisse cui standum sit.	142.11.
Testis si aliter depossuisset, quam scriptum sit, cui stan dum erit.	143.12
Testis deponens de actu propinquo maleficio, an ne cesse sit, quod sit omni exceptione maior.	152.49
Testis non rure receptus & omni exceptione maior an probet.	152.50
Testis familiaris in causa criminali, an repellatur a tes timonio.	144.17.18
Testis blasphemator an repellatur a testimonio.	76. 10.
Testis laicus an faciat indicium ad torturam.	145.24
Testis inimicus, an repellatur a testimonio.	145.25
Testis deponens in articulo mortis se falsum dixisse, an ei credendum sit.	146.26
Testis credens dicere ueritatem & iurās, an dicatur per iurus.	146.28
Testis si in prima depositione dicit unum, & postea in secundo dicto dicit contrarium, an ei fides sit adhi benda.	146.29
Testis deponens per uerbum iudicio suo, an probet	147 30
Testis deponens aliquis fuisse factum presente Sem pronio. Et ille dicit ille actui presentem non fuisse an falsum dixisse iudicandum sit.	150.40
Testis qui in secreto aliquid dictum fuit, & cum iura mento, an possit illum iuraci reuelare.	147.32
Testis uarians in depositione sua, an ad torturam poni possit.	149.35
Testis minor 14. annis, an in causa criminali examinari debeat.	149.36
Testis minor 20. annis, an in causis criminalibus idoneus	neus

I N D E X

neus sit.	149.37
Testis in causa criminali deponens falsum, an debeat pati illam pœnam, quam subire debet accusatus.	150.43
Testis deponens de veritate coniunctus cum alio teste de fama, an plenam faciat probationem	151.44
Testis mulier, an in testamento, & chirographo, uel in causa criminali idonea intelligatur	151.46. & 47
Testis unus, an in causa criminali sufficiat	141.4
Testis unus in multis casibus plene probat	141.5
Testis omni exceptione maior solus aliis non concurrentibus, an faciat indicium	152.49
Tortura an semel uel pluries sit re petenda	100.7
Torturæ diffinitio	100.3
Tortus indebite, & de facto, an impediatur processum for mandum	101.8
Tortus indebite si moriatur, uel debilitetur, an iudex teneatur	101.9
Tractatus delinquendi, an arguat præmeditationem	46.74
Transactio super delictis an faciat indicium	50.89
Transactio an habeat uim ratiæ confessionis	50.88
Transitus non solitus an faciat indicium ad delinquendum	40.59
Trepidatio, & uox balbutiens, an sit sufficiens indicium ad torturam	48.83
Trepidatio, & uariatio, & pallor in teo, an sit sufficiens indicium ad torturam	90.39
Tregua quid sit, & eius diffinitio	216.3
Tutor designatus a iudice an excusetur ab onere tutelæ propter superuenientem inimicitiam	221.32

V

VASALLVS signorantur feudum sine domini licentia uendiderit, an feudo priuetur	130.5
Varietas pallor, & trepidatio, an faciat indicium.	90.39
Varietas in testibus, an sit sufficiens signum ad eos torquenda-	

I N D E X

torquendum.	49.86
Venditionis appellatione, an ueniat permutatio.	130.10
Variare quid sit.	50.88
Veniæ petitio extra iudicium, an faciat indicium.	89.35
Vicini malæ conditionis, & famæ, & soliti furari, an possint detineri pro furto commisso in uicinia.	123.26
Vicini quando in uicinia res sunt subtractæ, an contra illos oriatur præsumptio.	123.25
Vicini mali quando in uicinia furtum est commissum an possint torqueri.	122.25
Vita mala rei imputari, an sit sufficiens indicium ad torturam.	47.75
Vir & uxor si pretium uendiderint, & uxor uiro defuncto alteri uendiderit, an incidat in pœnam legis.	130.7
Visus exire tempore noctis, ex aliqua domo, in qua furum est commissum, an habeat indicium contra se.	117.3
Visus exire domum cum fardello sub capa, an habeat præsumptionem contra se.	117.3. & 118.6
Visus admenare gladium, nec apparet de percussione, an sit indicium ad torturam.	83.9
Voluntas & actus perfectus in delictis, an pro facto reputetur.	162.11
Vulnera illata a pluribus in personam Titij, qui illico mortuus est aggressores uolunt probare Titium esse mortuum ex alia causa, nunquid audiendi sint.	164.23
Vulnera illata per Sempronium Titio morienti propter coitum, uel malam custodiam, an de homicidio puniri debeat.	163.16
Vulnera mortalia ab aliquibus illata, an omnes teneantur, ut principales, an uelut opem præstantes.	91.44
Vulnerans, an semper teneatur de occiso.	92.44
Vulnera-	

I N D E X

Vulneratus non adhibens medicum, & moriatur, an
 uulnerans de occiso teneatur 94.49
 Vulnus de per se non mortale, sed illatum in corpus æ-
 grotum an mortale iudicandum sit 93.47
 Vulnerans ad uiam capitis, an habeat contra se indi-
 cium animi premeditati 39.55
 Uxores duas tenens, qua pœna puniendus sit. 193.16
 Vulnerans aliquem animo occidendi: licet non moria-
 tur, an is talis de homicidio puniri debeat. 161.10
 Vociferatio mulieris cum clamore a loco criminis, an
 indicium faciat. 63.111
 Vir & uxore, si uendiderint eandem rem duobus, an in-
 cidant in pœnam. 130.7
 Z

Zuntatores, an acrius puniendi sint, quàm fures 124.
 29

F I N I S.

